

**De Zoon
van
Beëri**

Over het boek Hosea

H. Veldkamp

www.christelikemedia.org

Inhoud

DE ZOON VAN BEËRI	3
VERGETEN GROOTHEID	7
DE LIEFDE DIE KLAAGT	11
DE LIEFDE DIE TOORNT.....	15
1. Het eerste kind.	15
2. De beide andere kinderen.	18
DE LIEFDE DIE OVERWINT	23
HEILIGE OPSTANDIGHEID.....	27
DIE HET ZILVER RIJKELIJK SCHENKT	31
LOKKEN IN DE WOESTIJS	35
VAN DAL TOT DEUR.....	39
DE HARMONIE DER GEBEDEN	43
SIDDEREN VOOR GODS HEIL	47
PRIESTERCITIEK EN ZELFCITIEK.....	51
ZONDE ETEN.....	55
VROOMHEID MET 'N BIJSMAAK	59
VERDIENDE LOON.....	63
ADELDOM VERPLICHT.....	67
DE ALWETENDE EN DE GODGELEERDEN.....	71
HET STRUIKELBLOK.....	75
HET OVERTUIGEND BEWIJS	79
DE AANVAL IN DE RUG	83
DE RIJKE EN DE PATRIMONIUMMAN.....	87
GENERAAL OF MEDICUS?	91
DE VERLOREN ZOON.....	95
VAN ZONNESCHIJN EN REGEN	99
GODS VERLEGENHEID	103
WERELDGELIJKVORMIGHEID.....	107
DE SLAPENDE BAKKER	111
EENZIJDIGHEID.....	115
ONVERHOORDE GEBEDEN	119
VERSTANDIGE EZELS.....	122
ZAAIING EN OOGST	126
LOEREN OF LUISTEREN	130
EEN VERSCHRIKKELIJK GEBED	133
MONUMENTENZORG.....	137
PALSTAANDERS	140
GELIEFKOOSDE BEZIGHEDEN	144
EXODUS	147
DE ZONDE VAN ONOPLETTENDHEID.....	151
GELIJK EEN DUIF.....	155
DE VADEREN EN WIJ!.....	158
OPGEBORGEN ZONDE	162
LELIE EN LIBANON	166

DE Zoon VAN BEËRI

Het woord des Heren, dat tot Hosea, de zoon van Beëri, kwam, in de dagen van Uzzia, Jotham, Achaz en Jehizkia, koningen van Juda, en in de dagen van Jerobeam, de zoon van Joas, koning van Israël.

Hosea 1:1.

Het waren felbewogen dagen, waarin Hosea, de zoon van Beëri, zijn stem deed horen in het rijk der tien stammen.

Wel was het onder Jerobeam II — de koning die volgens het opschrift van Hosea's boek destijds op Samaria's troon zat — een gouden eeuw, en dus naar veler schatting een reuzentijd. Nooit had de scepter van Israëls koningen verder gereikt, en nimmer had men zich zó in weelde kunnen baden als toen. Als Hosea dan ook juist in *deze* tijd zijn stem opheft met macht, en van komende gerichten gaat spreken, dan heeft hij in elk geval de schijn tégen zich; is derhalve in de ogen zijner tijdgenoten een kwezel, die de werkelijkheid glad voorbijziet, op z'n minst een aartspessimist, zoals profeten nu eenmaal plegen te zijn.

Hosea heeft echter schoon gelijk gekregen.

Met eigen ogen heeft hij de vervulling van zijn sombere voorzeggingen aanschouwd.

Het is zeer waarschijnlijk, dat hij de dies ater van Israëls historie, de val van Samaria en de wegvoering der stammen naar Assyrië, heeft beleefd. Leedvermaak bestaat niet bij profeten. Maar *indien* dit het geval ware, dan had Hosea met zoiets als leedvermaak tegen z'n spottende hoorders van vroeger kunnen zeggen: daar hebt ge 't nu al!

Want volgens ditzelfde opschrift viel Hosea's werkzaamheid óók nog in de dagen van Hizkia, koning van Juda, en diens regering begon stellig niet eerder dan het jaar 727 vóór Christus, dat was dus slechts 5 jaar vóór het ongeluksjaar van Israëls totale ondergang.

Wat heeft deze profeet dus niet allemaal meegemaakt!

Hij heeft de *buitenlandse* vijand al dichter zien opschuiven naar z'n eigen land toe, totdat eindelijk de koningen van *zijn* volk vazallen werden van de Assyrische overheerser.

Hij heeft beleefd de grenzenloze verwarring in de *binnenlandse* politiek: een historie van bloed en tranen. Binnen een tijdvak van twintig jaren had niet minder dan zesmaal een troonswisseling plaats. En hoe? De ene "koning" vermoordde de ander, en die moordenaar werd dan maar weer koning. Zacharia, Sallum, Menahem, Pekahia, Pekah en Hosea zijn de usurpatoren, die elkaar beurtelings de troon betwisten; het is een hopeloze partijstrijd, waarbij de ene groep pro-Egypte en de andere pro-Assyrië, maar niemand pro Rege, voor de Here is, en in welke strijd de dolk het laatste woord spreekt en sluipmoorden aan de orde van de dag zijn. En terwijl zo Israël in eigen ingewand wroet, en het land door burgeroorlog wordt verteerd, breekt tot overmaat van ramp ook nog een broeder-krijg los tussen Israël en Juda: de beruchte Syro-Efraïmietische oorlog; het is waarlijk niet te verwonderen, dat door deze innerlijke verzwakking het volk Israël een gemakkelijke prooi wordt voor de wereldmonarch van Assur.

Deze chaos op staatkundig terrein wordt geëvenaard, zo niet overtroffen, door de verwildering op godsdienstig, sociaal en zedelijk gebied. We hebben Amos, de tijdgenoot van

Hosea, daartegen reeds horen toornen¹. En de zoon van Beëri laat geen ander geluid horen. Zij zingen hetzelfde lied, doch ieder op *zijn* wijs. Hetgeen vanzelf spreekt. Want een profeet is geen grammofoon, maar een mens van vlees en bloed. Gelijk elk vogeltje zingt, zoals het gebekt is, zo *spreekt* elke profeet naar z'n *aard*. Ziet Amos de zonde zijns volks als *onrecht* (vooral sociaal onrecht!), Hosea legt diezelfde zonde bloot als *ontrouw*. Zoals een overspelige vrouw ontrouw is aan haar man, zo is zijn volk ontrouw aan de Here, Die het Zich ondertrouwd heeft. De kalverendienst is een verlaten van de dienst des Heren; geestelijk overspel; ontrouw! Dat uitkijken, nu eens naar Assur, dan weer naar Egypte is ontrouw; de Here is schrikkelijk jaloers, dat ze niet bij Hèm om hulp komen vragen in de benauwdheid.

Maar of nu Amos zegt, dat ze *onrecht* plegen, of Hosea dat ze zich aan *trouwbreuk* schuldig maken, beide malen is het precies dezelfde zonde.

De boer uit Tekoa toornt omdat Gods *recht* wordt gekrenkt, maar de zoon van Beëri toornt eveneens, zo niet feller, omdat Gods *liefde* wordt gekrenkt en vertrapd.

Wanneer men dan ook Amos de profeet van Gods gerechtigheid en Hosea de profeet van Gods liefde noemen wil, dan is dat uitnemend, als men dit maar niet tot een *tegenstelling* gaat verwringen, want bij God strijden recht en liefde niet met elkaar, doch deze zijn in Hem één. Amos is dus niet de harde, stoere, onbuigzame boer, wiens woorden dreunen en hard zijn als metaal, en Hosea de lieflijke fluitspeler, die zachte tonen laat horen.

Dat niet!

Zeker, Amos *is* de profeet der goddelijke *gerechtigheid*, en Hosea *is* de profeet der goddelijke *liefde*.

Dat komt reeds in beider *naam* uit.

Amos betekent: drager van een last, en hij hééft een vreselijke last-brief te brengen aan zijn volk: Gods oordeel.

En Hosea betekent: drager van heil. *Hosea* is precies hetzelfde als *Jezus*. Jezus, in Wien Gods liefde een eindpunt bereikte. Verder kon die liefde niet gaan.

Ge zoekt dan ook bij Amos tevergeefs een zó ontroerende tekening van Gods liefde als bij Hosea: Israël, de bruid van God, die Hij lokken zal en leiden in de woestijn; tot haar hart zal Hij spreken, en haar tot bruid werven voor eeuwig (Hosea 2:13, 18).

Maar liefde is geen zoetsappigheid.

Liefde kan ook *toornen*.

De gekrenkte liefde wekt evenzeer Gods toorn op, als Zijn geschonden recht!

Amos moge zeggen, dat Israël onrecht doet, en Hosea klagen dat Israël ontrouw is, daarin is variatie, maar in het resultaat is géén variatie. De conclusie is bij beiden dezelfde: toorn, gericht, oordeel.

Bij de een toorn op grond van Gods recht!

Bij de ander toorn op grond van Gods liefde!

Feitelijk is de toorn waar Hosea van spreekt: de toorn van de jaloerse man, de toorn vanwege de vertrapte liefde, omdat men God op Zijn hart trapt, nog véél verschrikkelijker dan de toorn waar Amos van spreekt.

Is er iets ergers denkbaar dan verbrand te worden door de vlammen der liefde?

¹ Zie: "De boer uit Tekoa".

Is het niet vreselijker, dat uw lieve moeder u vloekt, dan dat een vreemde dat doet?

Is het niet hartverscheurend, te moeten horen, dat we op zo grote zaligheid en *liefde* geen acht gegeven hebben?

Hosea moet het hete woord spreken, dat als de liefdevlam niet te *koesteren* vermag, ze dan moet *verteren*.

En hiermee is het dan ook in volkomen overeenstemming, dat ge, zeker, bij Amos niet die ontroerende klanken der klagende liefde hoort als Hosea's harp te ontlokken weet, maar dat ge ook bij Amos tevergeefs zoekt naar een zo felle uitbarsting van toorn als bij Beëri's zoon.

Hosea doet u huiveren!

Alleen wie verstaat hoe ontrouw grieven kan, en hoe gekrenkte liefde toornen kan, die kan begrijpen dat de profeet der goddelijke liefde zeggen kan: "Want Ik ben als een leeuw voor Efraïm, en als een jonge leeuw voor het huis van Juda. Ik, Ik zal verscheuren en heengaan; Ik zal wegnemen zonder dat iemand redden kan" (Hosea 5:14).

En zoals deze Hosea sprak, zó getuigde zijn naamgenoot Jezus, Wiens Geest trouwens in Hosea was, want door Hosea profeteerde Jezus Zelf. Het was deze mond der *liefde*, die gewaagde van een onuitblusselijk vuur!

Men moet dus niet wat bazelen over 'n tegenstelling tussen recht en liefde, en Jezus niet gaan verheffen boven Hosea of Amos, want dan toont men noch van Gods gerechtigheid noch van Gods liefde iets te hebben verstaan!

Van de man Hosea weten we zo goed als niets.

Wat we er van weten, is spoedig genoeg gezegd.

Dat zijn naam dezelfde klank heeft als Jezus, vernamen we reeds. Maar iets bijzonders was dat toch niet. Hosea, ook wel Jozua, of Josia, was om zo te zeggen een even alledaagse naam in Israël als Jan of Piet bij ons, en we kennen er genoeg van die naam. Voorts weten we eveneens dat hij geen Judeeër was zoals Amos, maar stamde uit Israël, zodat hij ook van de koning uit het tienstammenrijk als van *onze* koning spreekt (Hosea 7:5). En eindelijk wordt hij geïntroduceerd als de "zoon van Beëri", maar wie en wat die Beëri geweest is, is ons ook al weer volledig onbekend, zodat hij als een soort Melchizedek uit het duister der historie plotseling opduikt "zonder vader, zonder moeder, zonder geslachtsrekening". De een meent dan wel dat onze profeet uit een priesterlijk geslacht stamde, en een tweede dat hij van boerenfamilie was, omdat hij in z'n beeldspraak zo goed op de hoogte blijkt te zijn met het landbouwersleven, maar dit zijn allemaal maar veronderstellingen, die niet bewezen kunnen worden.

Dus gaat zijn *persoon* volledig schuil achter z'n *ambt*.

Weliswaar wordt in het eerste hoofdstuk ons ook nog een en ander meegedeeld over Hosea's *huwelijksleven*. We vernemen daar namelijk dat Hosea (op Gods bevel) getrouwd was met een zekere Gomer, een dochter van Diblaïm — ook al weer onbekende figuren —; dat er uit dit huwelijk drie kinderen geboren werden, en dat dit huwelijk buitengewoon slecht was (hfdst. 1 en 3)².

Maar ook dit huwelijksdrama wordt ons niet medegedeeld als een interessante onthulling over het intieme leven van Hosea zelf, doch integendeel moest dit huwelijk dienen om zijn

² We kiezen hiermee positie voor de z.g. realistische en tegen de z.g. Visionnaire opvatting van Hosea's huwelijk, waarover later meer. Men zie voor de eerste opvatting o.a. Dr W. H. Gispen: Uit het leven der profeten I, blz. 37-43, en voor de laatste o.a. Dr J. Ridderbos: De kleine profeten I, blz. 13-24.

woord, het *Woord des Heren kracht bij te zetten*. Hij *moet* trouwen op Gods bevel (zoals Jeremia *niet* mocht trouwen op Gods bevel en Ezechiël niet mocht treuren over de dood van zijn vrouw op Gods bevel)³. Hij moet *in* dat slechte, ongelukkige huwelijk aan Israël aanschouwelijk onderwijs geven over de slechte verhouding tussen God en Zijn volk. Hij moet in de ontrouw van zijn vrouw de smart doorvoelen in z'n eigen leven, de smart die God heeft over de ontrouw van Zijn volk. Hij moet prediken niet alleen met het woord, maar ook met de *daad*, met lichaam en ziel Gods slaaf zijn, en zeggen: zie, hier ben ik, o God!

En zo is ook alweer het huwelijksleven van Hosea ondergeschikt aan zijn *ambt* en zijn *woord*.

De persoon van Hosea valt weg.

Op zijn *woord*, op de prediking komt het aan!

Wij willen dus *déze* twee dingen terstond goed vasthouden aan het begin van dit boek.

Vooreerst, dat in een *felbewogen tijd op staatkundig gebied*, en een tijd van *ontrouw van het volk des Heren* valt het *Woord des Heren*. Al het persoonlijke valt wèg. De dingen zijn te ernstig en te geweldig voor 'n chronique scandaleuse van de een of andere nietige prediker. En wanneer wij ontdekken willen, dat *onze tijd* gelijke kenmerken vertoont, dan gaan we ons diep schamen over onze interesse voor *personen*, voor persoonlijke feiten en theologen- en niet-theologen-ruzies en andere prullaria. Dan vragen we ook niet meer: *wie* preekt er, en *hoe* preekt ie, maar luisteren we met heilig beven naar het Woord des Heren dat tot Hosea, de zoon van Beëri (kort en goed: de zoon van Beëri) kwam in de dagen van Eisenhower, Churchill en Malenkow.

Dàt wat ons horen betreft.

En wat de bringers van dat woord in de tweede plaats betreft, de profeten (en zijn we niet allen profeten), willen we goed bedenken, dat God vraagt het "payer de sa personne". De inzet van ons leven! De prediking door de *daad*!

Wanneer Gods kerk alleen bestaat uit mooie-woorden en mooi-weer-profeten, en wij ook niet in ons huis en huwelijk, en overal, het Woord Gods met ons leven bezegelen, dan zal het zijn dat noch de kerk noch de wereld dageraad zullen hebben.

³ Zie: "De balling van den Kabaroe", blz. 235 v.

VERGETEN GROOTHEID

Het woord des Heren, dat tot Hosea, de zoon van Beëri, kwam, in de dagen van Uzzia, Jotham, Achaz, en Jehizkia, koningen van Juda, en in de dagen van Jerobeam, de zoon van Joas, koning van Israël.

Hosea 1:1.

We komen nog eens op het *opschrift* van Hosea's boek terug.

Dit opschrift is verbazend belangrijk, omdat het een *datering* bevat van Hosea's profetische werkzaamheid. We worden er door in staat gesteld, deze man Gods beter te verstaan; want hoewel het volkomen onwaar is, dat ieder mens een product is van z'n omgeving en van z'n tijd, en in genen dele *profeten* uit hun historisch milieu *verklaard* kunnen worden, toch krijgen hun woorden oneindig veel meer perspectief, wanneer we enigermate vertrouwd zijn met de historische achtergrond, waartegen hun woorden resoneren. Zo konden we dan ook de profeet Hosea zetten in de lijst van zijn tijd, zijn we dankbaar, dat de Schrift ons daaromtrent inlichtingen verschaft. Wisten we er *niets* van, dan zou veel van wat deze profeet sprak, voor ons orakeltaal blijven, en daarvoor is het Woord Gods ons niet gegeven.

Dat is echter niet de enige reden, waarom dit opschrift belangrijk is.

Het is minstens even belangrijk en zelfs welsprekend, om wat het *verzwijgt*.

Zwijgen kan in sommige gevallen welsprekender zijn dan spreken.

Wat hier namelijk verzwegen wordt is een ganse reeks van koningen van *Israël*, tijdens welke Hosea óók heeft geleefd en geprofeteerd. ... we wezen daar vroeger reeds in 't voorbijgaan op⁴. Hun namen zijn ons uit de historische boeken wel bekend; het zijn: Zacharia, Sallum, Menahem, Pekahia, Pekah en Hosea. . . . niet minder dan zes koningsnamen — maar Hosea rept er zelfs met geen woord van. Ze zijn hem *quantité's negli-geables*! Hij schijnt met een der Psalmisten te zeggen: ik zal hun namen op mijn lippen niet nemen!

Deze omissie moet iedere lezer terstond opvallen.

Temeer opvallend is dit, waar Hosea geen Judeeër, maar Israëliet was, en geboortig uit het *tiensammenrijk*. Hij verzwijgt dus de namen van zijn *eigen* koningen, en dateert zijn boek naar die van "vreemde" vorsten! Die andere vorsten van Juda noemt hij allemaal op een rijtje: Uzzia, Jotham, Achaz, en Hizkia.... er ontbreekt er niet een! Maar toegekomen aan zijn eigen vorstenhuis, ontbreken er op eens zes van de zeven koningsnamen. Hosea volstaat met er slechts één te noemen: Jerobeam, de zoon van Joas. Dit is een schamele oogst. Het doet op het eerste horen even vreemd aan, als wanneer een Nederlander zou verklaren, dat hij leefde in de dagen van Koningin Elisabeth van Engeland, in plaats van Koningin Juliana!

Wat kan de profeet tot deze wonderbaarlijke weglating bewogen hebben?

Aan een *onopzettelijk verzuim* is natuurlijk geen ogenblik te denken, want de Heilige Geest bestuurde zijn pen evengoed toen hij dit opschrift schreef, als wanneer hij de roerendste beloften of de hardste bedreigingen deed horen. Evenmin kan aangenomen worden, dat Hosea ze niet gekend heeft: welk meelevend mens — en hoe leefden vooral profeten mee met hun volk — zou de klinkende namen van zijn tijdgenoten niet kennen, temeer waar die tijdgenoten nog wel de scepter voerden over Israël. Dat gaat dus in geen geval op. Veel

⁴ Zie het vorige hoofdstuk: De zoon van Beëri.

aannemelijker is het dan nog als iemand beweert: "Een en ander is hieruit te verklaren, dat in de koningen van Juda het (in de grond alleen wettige) koningshuis van David wordt voortgezet; het koningshuis van het Noordelijk rijk stond daarmee nooit op één lijn, en speciaal na Jerobeam II hebben daar nog slechts usurpatoren op de troon gezeten"⁵. Maar ook dan blijft nog onverklaarbaar, waarom de naam van Jerobeam II óók niet is weggelaten. Dat Hosea alleen de "vrome" koningen noemen wilde, kan al evenmin de reden zijn, want van Jerobeam, de zoon van Joas, kan niet gezegd worden, dat hij de Here diende, terwijl zelfs ook de genoemde Achaz van Juda uitblonk in goddeloosheid.

Zou Hosea zich soms *geschaamd* hebben hen te noemen? Er zijn mensen, die een schande voor de familie zijn, de rotte appel in de mand! Er wordt over hen in de huiselijke kring liefst niet teveel gesproken, vooral niet als er vreemden bij zijn. Ze zijn niet vergeten, die verloren zonen en dochteren, en er gaat geen avond voorbij (als het goed is!) dat ze niet in hartelijke gebeden aan de troon der genade opgedragen worden, maar... men spreekt niet over ze; daar schaamt men zich eigenlijk voor: hun namen worden niet genoemd. *Dit* zou een redelijk motief kunnen zijn voor Hosea om de namen dezer gekroonde hoofden op zijn lippen niet te nemen. Ze hadden een zeer zwarte bladzijde in de geschiedenis van Israël geschreven, deze ongenoemden! Het waren schier stuk voor stuk moordenaars, koningsmoorders nog wel, die zich een weg naar de troon gebaand hadden over de lijken van hun voorgangers! Met een schone toespeling op de troon van God, die men zich dacht boven de ark — de ark waarin de twee wetstafelen lagen —, verklaarde een der Psalmisten, dat recht en gerechtigheid waren de vastigheid van Gods troon: die troon zetelde om zo te zeggen op de wet, waarin het zuiverste recht vertolkt werd; maar met *déze* koningen Israëls (die als theocratische koningen een afdruk moesten vertonen van Gods koningschap!) was juist het tegenovergestelde het geval: hun waggelende troon stond op een met mensenbloed gedrenkte bodem. En het zou geen wonder zijn, dat uit dien hoofde Hosea's pen weigerde de namen dezer geweldenaren te memoreren uit schaamte over deze koningen die géén koningen waren, ware het niet, dat de profeten er toch ook overigens niet voor terugdeinzen de zonden van volk en vorsten openlijk aan de kaak te stellen.

Er blijft dus feitelijk voor Hosea's zwijgen geen andere motief over dan dit, dat deze lieden voor de profeet de moeite van het vermelden niet waard geweest zijn, wjl ze volkomen *nutteloos* geweest zijn voor het koninkrijk Gods. Het is nog niet eens noodzakelijk, godvrezend te zijn, om tegelijk nuttig effect te hebben voor Gods koninkrijk.

Zelfs openbare vijanden der kerk kan de Here gebruiken, en hééft Hij menigmaal gebruikt ten dienste van Zijn kerk, en op hetzelfde ogenblik dat hun handen meenden te breken, waren ze onbewust bezig aan de kerkopbouw. De koning der Perzen kon stellig niet gerekend worden onder degenen die in Sion geboren zijn, en niettemin zegt de Here van deze Kores: "Mijn herder, hij zal al Mijn welbehagen volvoeren door tot Jeruzalem te zeggen: Het worde herbouwd en de tempel worde gegrondvest" (Jes. 44:28).

Zo kan van al de koningen in het opschrift van Hosea's profetieën gezegd worden, dat ze op de een of andere wijze God "gediend" hebben, en een taak volbracht. Zelfs van de ontrouwe Jerobeam II geldt dit — de koning die Hosea dan ook wèl noemt. Wel vreesde hij God niet, en deed wat kwaad was in de ogen des Heren, maar de voor Hem weggelegde opdracht heeft hij stipt moeten vervullen. Hij was de door God bestemde en door Jona geprofeteerde *verlosser*, die Israël moest bevrijden van de Damasceense overheersing. "Hij veroverde het gebied van Israël, van de weg naar Hamath tot de zee der Vlakte, *volgens het woord dat de Here*, de God van Israël, gesproken had door Zijn knecht Jona, de zoon van Amittai, uit Gath-Hefer" (2 Kon. 14:25).

⁵ Aldus Prof. Ridderbos: De kleine profeten I, blz. 25 (in: Korte Verklaring der H. S.).

Zelfs van de — eveneens in dit opschrift genoemde — goddeloze *Achaz* kan gezegd dat hij Gods Raad heeft gediend. Aan zijn ongelovige houding heeft de kerk des Heren te danken de heerlijke Immanuëlsprofetie van Jesaja (7:14). Toen Achaz geen teken wilde vragen in driest ongelooft, heeft de Here aan deze koning laten zeggen, dat Hij Zelf een teken zou geven: "Zie, de jonkvrouw zal zwanger worden en een zoon baren; en zij zal hem de naam Immanuël — God met ons — geven"! Zo hangt de profeet Jesaja de goddeloze Achaz om zo te zeggen een lantaarn op de rug; hij wandelt zélf wel niet in dat licht, maar werpt toch het schijnsel op het pad van allen die Gods naam ootmoedig vrezen. Het is wel een zeer lugubere taak, om zo als lichtdrager voor anderen te moeten dienen, en zelf in de duisternis te blijven — maar het *is* toch een taak. En zo zegt de Here ook tot alle Achaz-figuren en predikers van het Woord, die het licht voor anderen laten schijnen, en tot alle Jerobeams, die iets doen en ijveren voor Gods zaak zonder zelf in de schatten Gods te delen: "Mijn herder, hij zal al Mijn welbehagen volvoeren door tot Jeruzalem te zeggen: Het worde herbouwd en de tempel worde gegrondvest".

Zelfs voor deze "negatieve" dienstverrichting heeft de Here de Sallums en de Menahems, de Pekah's en Pekahia's, de Zacharia's en Hosea's niet kunnen en willen gebruiken. Ze zijn volkomen onbruikbaar materiaal geweest. Volstrekt nutteloos. Daarom verglijden deze figuren in de mist. Hun namen worden door Gods profeet niet eenmaal genoemd.

Ongetwijfeld hebben ook deze "koningen" zich met grote luister omringd. Stuk voor stuk zijn ze echte "Strebers" geweest, die gepoogd hebben zichzelf een "naam" te maken en Israël tot een wereldmacht te verheffen. Maar in dit alles hebben zij slechts *zichzelf gezocht* en vóór zichzelf geleefd. Dus is hun roem verbleekt en hun grootheid vergeten. Ze zijn het niet eens waard, dat het optreden van een profeet naar hén wordt gedateerd. Ze zouden gewild hebben, dat hun regeringsjaren met gouden cijfers in de annalen werden vermeld, maar de profeet des Heren zwijgt ze dood, noemt zelfs hun namen niet, en doet alsof ze nooit hebben bestaan!

Deze koningen van Israël waren ook leden, en nog wel zeer vooraanstaande leden, van het bondsvolk, en toch.... naamloos voor God! Om de eenvoudige reden, dat ze nooit geleerd hadden:

Leer mij, o God van zaligheden,
Mijn leven in Uw dienst besteden,

maar uitsluitend hun leven in de dienst van *eigen* belangen hebben besteed.

Dit is een uitermate drevig verschijnsel, ook nog in onze tijd onder zeer velen die "de naam van Sions kinderen dragen".

Neen, men hoeft nog niet eens een koningsmoordenaar, ook geen overspeler of dief te zijn, om geen naam te hebben bij God en zijn naam te vergeefs te zoeken in het boek des levens. Dit is de fatale vergissing der gangbare mening, dat slechts erkende boeven en openlijke zondaren uitgesloten zijn van het koninkrijk Gods. De Schrift leert ons anders. Het is de *zonde* der *onvruchtbaarheid en* nutteloosheid, die strafbaar maakt voor het helse vuur. Men kan een zeer fatsoenlijk mens zijn en een achtbaar lid der kerk, en een goede naam hebben onder de mensen, en toch onder dit oordeel der naamloosheid vallen.

Devraag is alleen maar, of we *voor onszelf* geleefd hebben, of *voor de Here*.

Helaas is dat zoeken van zichzelf en eigen belangen de constante levensregel van zeer velen geworden. We moeten eens eerlijk bij onszelf nagaan, hoe vaak we welbewust onszelf *niet* gezocht, maar *verloochend* hebben. Het resultaat van dit onderzoek zal pijnlijk wezen. Het sombere getuigenis van de Schrift: "zij zoeken allen het hunne", kan helaas niet alleen voor de "wereld" gereserveerd worden. Het is zelfs mogelijk, zeer te ijveren voor de Here der

heerscharen en toch daarmee eigen roem te willen oogsten. Arglistig is het hart, meer dan enig ding!

Verblijdt u daarom niet, dat u de geesten onderworpen zijn, maar verblijdt u veel meer, dat uw namen geschreven staan in de hemelen. Zo dit laatste niet het geval is, wordt alle grootheid een *vergeten* grootheid. Onze namen mogen met ere genoemd worden onder de mensen, en voorkomen misschien op de dubbeltallen voor ouderlingen en diakenen en in de naamlijsten der predikanten, maar tevergeefs worden ze gezocht in het Boek, als er geen vrucht zichtbaar was van ons vernieuwde leven.

Die vrucht is natuurlijk niet *ons* werk, evenmin als de wijnstok de vrucht aan zichzelf te danken heeft, maar aan de *wortel*.

Alle rank, die *in Mij* blijft, zegt Christus, die draagt veel vrucht.

Christus leeft in mij.... of niet!

Dat is de hele kwestie.

DE LIEFDE DIE KLAAGT

Ga heen, neem u een ontuchtige vrouw en kinderen uit een ontuchtige geboren, want het land wendt zich in schandelijke ontucht van de Here af.

Hosea 1:2 b.

Er is over dat huwelijk van Hosea heel wat te doen geweest.

Sommigen houden stijf en strak vol, dat het huwelijksdrama tussen Hosea en Gomer, de dochter van Dibraïm, zich nooit in werkelijkheid heeft afgespeeld. Men moet dit verhaal, zeggen zij, figuurlijk verstaan, hetzij dan dat we hier te doen hebben met een *allegorie*, zoals bijvoorbeeld Nathan dat verzonnen verhaal van die man met z'n oilam opdiste, hetzij dat Hosea slechts *visionnair*, in 'n droom met Gomer getrouwd was, op de manier zoals Petrus dat laken zag in een "vertrekking van zinnen". Anderen beweren even stellig, dat alles wat in dit eerste hoofdstuk van Hosea staat *letterlijk* moet worden opgevat, en dat onze profeet inderdaad een heel ongelukkig huwelijksleven met 'n slechte vrouw heeft geleid. Ook de voorstanders van die letterlijke opvatting zijn het onderling over de preciese toedracht weer oneens. Men ziet dus, het gaat hier zoals gewoonlijk: 'n verloving of huwelijk geeft veel stof tot gesprek. Dat kan heel onschuldig zijn, maar bepaald *gevaarlijk* wordt het, als we onder de beschouwingen *over* de *Schrift* glad gaan vergeten naar het Woord van God *in* de Schrift te luisteren. We willen nu niet in *déze* huwelijkskwestie alle argumenten *vóór* deze beschouwing of er *tégen* gaan wegen, maar scharen ons zonder meer aan de zijde van hen, die hier aan een *werkelijk huwelijk* denken. Voor Israël was de tijd gekomen, dat het gepredikte *Woord* weinig indruk meer maakte, en daarom moest het *Woord* onderstreept worden door de prediking van de *daad*. Men zou er zich al heel weinig aan gestoord hebben, of Hosea al een verdicht verhaal voordroeg, of vertelde wat hij in een droom had gezien. Dat geloofden ze wel! Maar zo'n huwelijk, van een profeet des Heren met zo'n lichtzinnige vrouw, die straks nog van haar man wegliep ook, zou *opzien* baren. Daar zou over *gepraát* worden. Dat werd het onderwerp van de dag! En dat was juist Gods doel. Want als iedereen er de mond vol van had, en schande sprak over zo'n slet van 'n vrouw, dan moest Hosea het woord nemen, en zeggen: zoals die vrouw van mij zijn jullie nu precies!

Het huwelijk, in de burgerlijke stand geregistreerd als van Hosea, zoon van Beëri, en Gomer, de dochter van Dibraïm, was een *gedwongen huwelijk*.

Gedwongen, niet in de gewone zin van een anticipatie op het recht van de eerste huwelijksnacht, maar *zó*, dat God Hosea er toe gedwongen heeft. Hij had geen andere keus. Uit zichzelf zou hij er stellig niet toe gekomen zijn, om zich als levensgezellin te kiezen een vrouw, die als "ontuchtige vrouw" bekend stond. Maar hij *hééft* niets te willen, maar zich eenvoudig te onderwerpen aan de wil van God, Die Zijn knecht opdraagt: "ga heen, *néém* u een ontuchtige vrouw". Dit is 't hoog bevel van de Heer der Heren, en de knecht blijft niets anders over dan te gehoorzamen, als het Gode behaagt, *déze* vrouw hem door Zijn hand toe te voeren. Hoe pijnlijk het ook is!

Pijnlijk!

Want wie voelt niet de felle pijn die ligt achter dit huwelijksdrama van *zó* ontzettende realiteit, als geen moderne huwelijksroman die schilderen kan?

Let maar eens eerst op de man, en dan op de vrouw, en ge voelt hoe dit botsen *moet!*

De man! Hosea!

In twee woorden kan heel z'n persoonlijkheid worden gekarakteriseerd: *trouw* en *liefde*!

Hoe *trouw* hij was kan wel genoegzaam blijken uit de lange rij van koningen, in het opschrift genoemd: dat was een periode van minstens 60 jaar, en al die jaren heeft hij zijn God trouw gediend, heeft hij geworsteld en gestreden. En dat hij een man was met een *liefdevol* hart, gevoelig en teerbesnaard, bewijst wel het feit dat schier geen andere profeet in staat is zó innig de liefde des Heren tot een ontrouw volk te vertolken als hij!

Het is juist déze man beschoren — dat is de tragiek van zijn leven —, onder Gods voorzienig bestel een echtgenote te *moeten* hebben van een precies tegenovergestelde aanleg. Háár waren liefde en trouw totaal vreemd. Met de liefde speelde ze een ijdel en hachelijk spel. Met andere mannen heulde ze en trapte haar eigen man op z'n trouwe hart.... een ontuchtige vrouw!

Ge moet niet geloven, dat op de dag dat Hosea haar hand vroeg, deze dochter van Dibliám reeds een "vrouw met een verleden" was. Lichtzinnig van aard was ze wèl — meer behoeft de uitdrukking "ontuchtige vrouw" niet te betekenen — en Hosea heeft direct wel gevoeld, dat ze niet al te best bij elkaar pasten, maar wie weet heeft hij er nog eerst niet het beste van gehoopt.

Aanvankelijk schijnt alles dan ook goed te zijn gegaan.

Zelfs gaat de zon der *oudervreugde* al spoedig over deze woningop.... zij baarde hem een zoon! (vs 3)

Maar lang duurt dit jonge geluk niet. Een debacle komt zelfs eerder dan Hosea vermoed had, hoewel hij het weten kon. Gomer, zijn huisvrouw, krijgt nog twee kinderen, eerst een dochter, en daarna een zoon, maar over de geboorte van die twee heeft Hosea zich niet zo onverdeeld kunnen verblijden, want hij kon tot z'n grote droefheid niet neerschrijven dat zij ze hèm baarde, zoals toen, bij hun beider eersteling. A bien entendu demimot suffit. Deze ontrouw van Gomer moet voor Hosea een zeer smartelijke ontdekking geweest zijn. Maar hoewel hij die smart in de naamgeving dier kinderen vertolkte: *Lo*⁶-Ruchama, *Lo-Ammi* (vs 6 en 9), heeft zij ze toch liefdevol als zijn kinderen opgenomen, ofschoon ze de *zijnen niet waren*.

Nog pijnlijker wordt het conflict, als straks Gomer van hem wegløopt⁷ en al het intieme ook nog op straat gebracht wordt. In onuitputtelijke liefde gaat Hosea haar na, want krachtens goddelijk bevel moest hij haar niet alleen huwen, maar *moest* hij haar ook *liefhebben*⁸. Dit maakt de tragedie nog groter.

Kon Hosea maar van die vrouw àfkomen. Kon hij ze maar laten lópen! Maar dat kàn hij juist niet. Hij móét haar liefhebben en hééft haar lief, met heel de overgegeven liefde van zijn ziel. Hij moet ondanks alles zo hartstochtelijk veel houden van zijn ontrouwe, weggelopen vrouw!

Maar wat spreek ik van de pijn van Hosea?

Hier is de, smart *van Gods* gewonde hart.

God, Die het moet aanzien dat Zijn volk (de bruid die Hij Zich ondertrouwde) Hem ontrouw wordt, van Hem wegløopt, en de Baäls naloopt: het land "wendt zich in schandelijke ontucht van de Here af" — en.... kon de Here nu maar van dat volk afkomen, kon Hij het maar haten en verstoten. Maar dat kàn Hij niet. Hij heeft het vrijwillig liefgekrégen en móét het nu

⁶ Dit woord betekent: *niet*.

⁷ Dit blijkt uit hfdst. 3.

⁸ Zie 3:1: "*bemin* een vrouw". Hier wordt dezelfde Gomer bedoeld.

liefhebben, door alles heen. Maar zoals het nu is, zo *gaat* het toch ook niet langer. Het móét, het kan niet! Dit is de tragedie, het bang conflict, de liefdesworsteling tussen God en Zijn volk, in Hosea's huwelijk aanschouwelijk voorgesteld.

Door Zijn knecht te laten trouwen met de overspelige Gomer, heeft de Here aan Hosea iets laten voelen van Zijn eigen smart over Zijn ontrouwe volk. De klacht van Gods gekrenkte liefde heeft hij in z'n eigen leven — zij het zeer zwak nog — verstaan en gevoeld. Zo wordt zijn profetie met z'n leven één. Geen grammofoon zal hij nu zijn, maar een levend en bezielde getuige. Zijn mond spreekt niet slechts, maar ook zijn verslagen hart. Dat is één belangrijke les voor allen die spreken vóór God en sprekers van God moeten zijn. En de tweede is, dat de Here Zijn knechten geheel in dienst neemt. Niet alleen op hun sprekende mond legt God de Here beslag, maar óp "heel hun persoonlijkheid, tot in hun huwelijk en intiemste gevoelens toe. In deze dienstbaarstelling van heel zijn hebben en houden aan Gods zaak is Hosea type van zijn grote Naamgenoot Jezus: in de rol des boeks is reeds in de persoon Hosea van Mij geschreven: Zie, Ik kom om Uw wil te doen. En daarin heeft Hij ons een voorbeeld nagelaten, opdat wij in Zijn voetstappen wandelen zouden, want de Here vraagt geen mensen die *iets*, maar die *zichzelf* over hebben voor Zijn dienst.

Wij keren thans tot het ongelukkige huwelijk van Hosea en Gomer terug.

Het is een beeld, een aanschouwelijke voorstelling, van de verhouding tussen God en Zijn volk.

Zoals een man een vrouw trouwt, heeft de Here Zich Israël ten bruid verkozen. Hij heeft haar onuitsprekelijk liefgehad, en heeft die liefde ook op allerlei manier getoond. Hij heeft haar vertroeteld in Zijn liefde, ja, men kon dat gerust vertroetelen noemen, zoals de Here Zijn "vrouw" behandelde.

En wat heeft Israël nu gedaan?

Heeft het die liefde Gods beantwoord?

Ach, hoor die liefde *klagen*: "het land wendt zich in schandelijke ontucht van de Here af!"

Ze hebben precies hetzelfde gedaan als Gomer, hoewel ze daar wellicht een grote mond over hadden. Zo gaat het bijna altijd. Wat, de mensen misdoen, en vooral wat ze *ons* misdoen, zien we best, maar dat *wij* God (precies hetzelfde) aandoen, zien we niet. Voor z'n misdragingen was Israël ook stekeblind. Toch was het zo. Hun nalopen van de Baäls, het hulpzoeken bij andere koningen inplaats van bij de Here, de veruitwendiging van hun godsdienstig leven, dat waren niet zo en zoveel zonden, maar dat was de grote zonde van hun leven: geestelijk overspel. Ontrouw. Bondsbreuk!

De Here is daar niet boos om. Hij is alleen maar zeer bedroefd. En Zijn gewonde en niet-beantwoorde liefde klaagt, klaagt, klaagt: "het land wendt zich in schandelijke ontucht van Mij af!"

Zijn wij beter?

Van de zonde van openlijke echtbreuk hebben we ons waarschijnlijk niet te beschuldigen.

Maar zin we ons er goed van bewust dat — terwijl we misschien schande spreken over die "hoereerders en dronkaards" — ons leven met God één doorlopende "scheve" verhouding kan zijn? Men behoort in een goed huwelijk met en voor elkaar te leven, en niet naast elkaar. Maar duizenden leven *naast* God in plaats van *mèt* Hem. Ze kijken overal heen, behalve naar God. Aan een *beantwoorden* van Gods liefde door de daden hunner wederliefde en dankbaarheid, komen ze niet eens toe. Men leeft voor zichzelf — tout court.

O, ik hoor boven het verwereldlijkte leven der kerk, waarin het liefde volle hart niet klopt, gedurig die ene monotone klaagzang van Gods onbeantwoorde liefde: "het land wendt zich in schandelijke ontucht van Mij af!"

Weet ge dat dit het ergste is dat u overkomen kan, dat de liefde Gods over u klaagt?

Of neen, er is nòg iets ergers.

Dat ge die klacht niet eens meer hóórt!

DE LIEFDE DIE TOORNT

1. *Het eerste kind.*

De Here zeide tot hem: Noem hem Jizreël, want het zal niet lang meer duren of Ik zal de bloedschuld van Jizreël bezoeken aan Jehu's huis, en een einde maken aan het koninkrijk van het huis Israëls. Te dien dage zal het geschieden, dat Ik Israëls boog verbreken zal in het dal van Jizreël.

Hosea 1:4.

De liefde Gods kan niet immer blijven klagen.

Kon zij niet tòornen, zij zou de naam van liefde niet waard zijn.

Gods liefde is als een vlam die verwarmt, maar die ook verzengt allen die zich door haar niet willen laten koesteren, en op zo grote zaligheid geen acht geven.

Deze toornende liefde over Israël komt reeds uit in de *naam*, die Hosea, door goddelijke openbaring vermaand, geven moest aan het eerste kind, dat uit het zo droeve huwelijk met Gomer geboren werd.

Jizreël moest de jongen heten.

Een mooie naam was dit niet, want die naam Jizreël betekende niet veel goeds, zoals we aanstonds zullen zien. De bedoeling van die naamgeving was natuurlijk, dat die knaap met z'n onheilspellende naam als een levende prediking onder het volk moest rondlopen; die dreigende naam moest hen voortdurend herinneren aan datgene wat die naam *betekende*: het komend gericht! Deze jongen van Hosea en Gomer was om zo te zeggen de incorporatie, de vertegenwoordiger van heel het volk, en zijn naam wilde zeggen dat dat volk voortaan niet meer als *Israël*, maar als *Jizreël* in Gods boeken stond ingeschreven. Men ziet, het is maar een heel geringe wijziging: Israël en Jizreël. 'n Kwestie van één letter! We hebben meer gehoord van die subtiele naamsveranderingen: Sara — Sarai; Abram — Abraham. Nu komt de kleinzoon van Abraham en Sara aan de beurt, maar het lettersverschil is hèm ditmaal niet ten goede, maar ten kwade. Z'n naam was al eens eerder veranderd, want van Jacob was hij Israël geworden. Dat was promotie. Nu komt de degradatie! Want de naam Israël herinnert aan worsteling en *overwinning*: gij hebt u vorstelijk gedragen! De naam Jizreël daarenteen betekent "verstrooiing" en spreekt van *nederlaag*. Want, zo voegt de Here er verklarend aan toe, "te dien dage zal het geschieden, dat Ik Israëls boog verbreken zal in het dal van Jizreël". Of er werkelijk aan Israëls totale ondergang een veldslag in het dal Jizreël is voorafgegaan, óf dat het "dal Jizreël" hier slechts in typische zin wordt vermeld, weten we niet. Doet er ook niet toe. In elk geval wordt voorzgd, dat Israëls boog — de boog was hèt voornaamste wapen; *wij* zouden nu misschien spreken van de luchtmacht! — verbroken zou worden. Israëls weermacht zou kapot geslagen worden, en z'n glorie zou tanen. De Heer zal opstaan tot de strijd, en zal nu Zijn *eigen volk* wijd en zijd, verjaagd, verstrooid, doen zuchten. Dit trouweloze volk wordt haast tot as, 't zal voor Zijn oog vergaan als was, dat smelt voor gloënde kolen.

Zo wordt Israël van z'n Pniël-hoogte afgeslagen.

Israël zal tot Jizreël worden!

Verstaat ge het vreselijke van dit oordeel, dat in één lettersverschil verborgen ligt? Stel u eens

voor, dat de Here nü kwam zeggen, dat bij Hem ons gereformeerde volk als een gedefformeerd volk bekend stond! Nu, zó iets vertelt Hosea hier aan de mensen. O, gereformeerd Israëel, ge zijt zo gedefformeerd, en daarom kunt ge nü wel een hoge borst opzetten, en pochen dat gij hèt volk zijt, en prat gaan op uw glorie, maar het duurt maar even, en dan is al uw heerlijkheid weggeblazen: Ik zal uw boog verbreken in het dal Jizreël.

Israëel — Jizreël!

Snelle afloop der wateren; hoe zijn de helden gevallen!

De *motivering* voor het komende gericht is als volgt: "Ik zal de bloedschuld van Jizreël bezoeken aan Jehu's huis". Kennelijk wordt hiermee gezinspeeld op de schuld die Jehu op zich geladen had, toen hij zijn troon fundeerde op het bloed van Joram, Ahazia en zijn broeders, Izebel en heel het koninklijk zaad van Achabs huis. Dit vergoten koningsbloed riep nog steeds om wraak. Er was een nog steeds sluimerende bloedschuld, en deze zal nu binnenkort gewroken worden, aldus Hosea.

Dit is allermerkwaardigst om twee redenen.

Vooreerst omdat hier blijkt, dat de schuld der vaderen op de kinderen wordt verhaald. Jehu zelf is allang gestorven, als Hosea dit schrijft, en nu moet het thans regerende koningshuis, de koningskinderen van nü, boeten voor wat een vroegere Jehu lang geleden verkeerd gedaan heeft. God haalt de zaak wel diep op! Is dat billijk? Natuurlijk, want die koningszonen van nu zijn geen prinsen, die van de prins geen kwaad weten. Van hèn geldt het woord:

Stapt echter 't kroost, dat in der oud'ren woord
Behagen scheidt, op 't zelfde doolpad voort.

En ja, dan bezoekt de Here de ongerechtigheid der vaderen aan de kinderen, aan het derde en vierde geslacht van hen die Hem *haten*.

De kinderen gaan dan niet vrijuit, maar de vaderen evenmin. Bij hèn begon eigenlijk de misère. Dat is de ontroerende ernst van de eenheid der geslachten. Niemand zondigt voor zichzelf alleen: hij sleept z'n gezin en z'n nageslacht met zich mee — zoals we als kinderen met damschilden deden, naast elkaar op een rijtje geplaatst: één tikje tegen de voorste, en ze lagen allemaal tegen de grond. Men ziet z'n eigen zonden nog groter in z'n kinderen terug. Zo moeder zo dochter! De bloedschulden duiken in het nageslacht plotseling weer op. Laat mij daar goed om denken. Ik zondig in elke zonde tegen God, tegen mijzelf en tegen mijn kinderen !

Nog om een tweede reden is de motivering van dit oordeel merkwaardig.

De schuld van Jehu, dié zal bezocht worden, en het bloed dat hij vergoot, dat riep om wraak.

Maar.... we vragen ons beduusd af, waar dan toch die schuld lag bij Jehu.

Het was toch waarlijk geen "onschuldig bloed", dat Jehu vergoot. En met alle recht kon hij tot Joram zeggen: "Wat vrede, zolang de hoererijen van uw moeder Izebel en haar vele toverijen voortduren?" (2 Kon. 9:22).

Bovendien — en daarmee wordt de zaak nog vreemder — Jehu handelde in dat bloedbad niet op eigen initiatief, maar op het hoog bevel van de Heer der Heren. Door de mond van Elisa kwam tot hem de onafwijsbare boodschap: zó zegt de Here! Het goddelijk: "gij zult" dreunde hem in de oren: "Gij zult het huis van uw heer Achab slaan, opdat Ik het bloed van Mijn knechten, de profeten, ja, het bloed van alle knechten des Heren aan Izebel wreke. En het gehele huis van Achab zal omkomen; Ik zal van Achab al wat mannelijk is uitroeien, allen in Israëel van hoog tot laag" (2 Kon. 9:7, 8).

Nu wordt het toch werkelijk een puzzle! We weten nauwelijks meer wat we aan God hebben. Hij schijnt de ene maal zus te spreken, en de andere maal zo. Het bloed van de profeten des Heren moet gewroken worden aan Izebel, en als Jehu dat dan gehoorzaam volvoert, en stipt gedaan heeft wat hem bevolen is, krijgen zijn kinderen te horen, dat het bloed van Izebel en haar kliek weer gewroken moet worden! Het is toch wel erg gevaarlijk in de omgeving van God, Die een verterend vuur is, en je weet nooit precies, waar je je branden kunt. Had Jehu geweigerd, deze goddelijke opdracht uit te voeren, dan was hij ongehoorzaam geweest, en 't was *niet* goed. Nu doet hij dit lugubere werk, en 't is weer niet goed, want het bloed dat hij vergoten heeft, roept op *zijn* beurt weer om wraak!

En nóg wonderlijker wordt het hele geval, als we vernemen, dat God bij de *nazaten van Jehu* terugkomt op een *straf* die nog altijd uitbetaald moet worden van vroeger, maar dat de Here daarover tegen *Jehu zelf* nooit gerept heeft, doch hem integendeel zeer heeft *geprezen* over zijn daad, en hem nog een *loon* bovendien heeft uitgekeerd.

"De Here zeide tot Jehu: Omdat gij *goed gehandeld* hebt door te doen wat recht is in Mijn ogen en aan het huis van Achab gedaan hebt naar alles wat in Mijn hart was, zullen uw zonen tot in het vierde geslacht op de troon van Israël zitten" (2 Kon. 10:30).

Ik zou inderdaad moeten zeggen: nu begrijp ik er niets meer van, *indien* de Schrift mij niet elders onderwees, dat de *Here het hart aanziet*. en zo een ontdekkend licht doet opgaai over deze ingewikkelde historie.

Want kijk eens, het luistert allemaal zo ontzettend *nauw* in het koninkrijk Gods, waarin de rechtvaardige *nauwelijks* zalig wordt! Ik kan zeer ijveren voor de Here der heerscharen (met een Jehu's-ijver!) en zo doen wat recht is in de ogen des Heren, maar als ik in die ijver *mijzelf zoek*, en mijzelf *bedoel*, dat de mensen maar zeggen: wat 'n fijne vent is dat, dan is mijn ijver zonde. Kortweg zonde! Schuld! Want al wat uit het het gelóóf niet is, dat is zonde. Als ik lid van de kerk ben en naar de kerk ga, uit ik weet niet welke motieven, maar niet uit gelóóf, dan is dat allemaal zonde! Schuld! 't Wordt benauwend. De Here ziet het hart aan.

ik 'n arme drommel wat geld geef, en ik doe dat opdat de man *mij* deswege zal prijzen, dan was die gift, al was ze duizelingwekkend groot, zonde. Want al ware het, dat ik *al* mijn goederen den armen gawe, en de liefde niet had, ik ware *niets*. Al die beste werken zijn evenveel schulden, en we hebben allicht het meest verzoening nodig over onze "heiligste verrichtingen"!

Zó nu stond de zaak met Jehu precies!

Z'n *daad* was in orde, maar z'n *gezindheid* deugde op geen stukken na.

Naar het *uiterlijke* volbracht hij de geboden des Heren, maar de godsvrucht des harten ontbrak hem geheel, zoals uit z'n later gedrag wel gebleken is.

Had de Here hem dat bloedbad *niet* bevolen, dan had hij 't toch wel aangericht, want deze uitroeiing van z'n mededingers kwam hemzelf uitnemend te pas. Zó zag Jehu het. Gods bevel klopt uitnemend met *zijn* verlangens, maar zodra dat niet zo was, "wandelde (hij) niet nauwgezet, met zijn gehele hart, naar de wet van de Here" (2 Kon. 10:31). Hij zocht *zichzelf* en niet de Here te dienen, ofschoon hij in eigen ogen en in de ogen cTër ménsen"één uitnemend dienaar des Heren *scheen*. Maar schijn bedriegt. De Here ziet het hart aan. En zo rekent de Here *secuur!* Voor de *uiterlijke* gehoorzaamheid wordt het loon secuur uitbetaald, en zonen zitten tot het vierde geslacht op de troon, maar zodra dit geschied is, "ontwaakt de sluimerende bloedschuld en roept ze om wraak"⁹ vanwege de *innerlijke* schuld, want in de

⁹ Ridderbos, a.w., blz. 29.

grond der zaak was Jehu een moordenaar! Die Gods geboden handig gebruiken kon om z'n eigen doel te bereiken!

Zo was er dan schuld bij vorsten en onderdanen gelijk.

Het volk liep de Baäls achterna, en de vorsten liepen zichzelf achterna en.... het huis Israëls hoereert ten zeerste van achter de Here weg, en ze riepen allemaal: wij zijn dienstknechten des Allerhoogsten Gods!

Geldt nu het oordeel der toornende liefde, dat Israël.... Jizreël moet heten, en gereformeerden gedefformeerd, ook voor ons?

Dit zal stellig zo zijn, indien wij in de grond der zaak *onszelf* zoeken, en het odium: "zij zoeken allen het hunne", ook op ons moet worden gelegd.

Dan kan de boog nog in onze hand zijn, en uitwendige glorie nog glanzen over de kerk, gelijk in de dagen van Hosea en Jerobeam, maar dan zijn de fundamenten reeds vermolmd, en het zal niet lang meer duren "of Ik zal Israëls boog verbreken in het dal van Jizreël".

Elk die God vreest zal dan zeggen: o, mijn God, dat Gij onze glorie wegneemt, en onze boog verbreekt, dat is vreselijk, maar dat is het ergste niet. Laat ons dan desnoods Jizreël heten voortaan, en laat ons in de verstrooiing komen, maar ga niet verder! Noem mij *niet* als Hosea's tweede kind Lo-Ruchama, dat is: er is geen ontferming meer, en zeg niet tot mij als van het derde kind: Lo-Ammi, dat is: gij zijt Mijn volk niet meer. Laat mij alle glorie missen, en breek al mijn bogen kapot, maar laat mij Uzelf behouden.

Dat is:

Here, bekeer mij, opdat ik niet mijzelf mag zoeken en bedoelen, maar U alleen!

2. De beide andere kinderen.

Zij werd wederom zwanger en baarde een dochter; Hij zeide tot hem: Noem haar Lo-Ruchama; want Ik zal Mij voortaan niet meer over het huis Israëls ontfermen, dat Ik hun iets vergeven zou.

Nadat zij Lo-Ruchama gespeend had, werd zij zwanger en baarde een zoon. Toen zeide Hij: Noem hem Lo-Ammi, want gij zijt Mijn volk niet en Ik zal de Uwe niet zijn.

Hosea 1:6,7,8

Het tweede kind van Gomer was een meisje.

In normale gevallen zou dit grote vreugde hebben verschaft.

Nietwaar? Eerst een zoon, dan een dochter, het geluk van de ouders kan niet op!

In het huwelijk van Hosea en Gomer was dit echter niet het geval. Met vreugde was de geboorte van dit meisje niet tegemoet gezien, maar er heerste veeleer een gedrukte stemming. Door Gomers ontrouw was er een scheur getrokken in het jonge geluk, en het mooiste van de echt was door haar kapot gemaakt.

Dus noemde Hosea — alweer op goddelijk bevel — deze dochter Lo-Ruchama. Dat is, overgezet zijnde: Zij vindt geen ontferming.

Dit wil niet zeggen, dat *Hosea* zich over dit meisje, wier vader hij niet kende, niet ontfermd

zou hebben. Integendeel heeft hij haar in roerende en ontroerende liefde als zijn eigen dochter geadopteerd, en als hoofd van het gezin de plicht der naamgeving vervuld.

Ze kreeg naast haar broertje Jizreël een veilige plaats onder Hosea's dak! Maar die naam wilde wèl zeggen, dat God Zich voortaan niet meer over het huis Israëls ontfermen zou, zoals er verklarend bijstaat, maar dat de Here ze zekerlijk zou wegvoeren. Met haar vreselijke naam, waarmee ze straks door de mensen zou worden genoemd en aangesproken, moest ze een voortdurende herinnering zijn aan en een levende prediking van het komende gericht!

Men zou zo zeggen: dit klopt niet helemaal!

Immers, het huwelijk van Hosea en Gomer moest afbeelden de verhouding tussen God en Zijn volk. Het moest er een aanschouwelijke prediking van zijn. En nu ontfermde zich Hosea wèl over dit kind èn over de moeder, maar de Here zou Zich *niet* ontfermen over Zijn volk? Is de Here minder barmhartig dan Zijn profeet? Neen, natuurlijk niet.' Wat Hosea deed met deze adoptatie had de Here juist *herhaaldelijk* gedaan.

Altijd en altijd wéér had Hij de trouweloze "dochter Israëls" aangenomen. Alles was dan weer vergeven en vergeten. In *zijn* doen beeldde Hosea precies Gods doen in de historie af.

Maar dit kan niet zo voortgaan natuurlijk.

De liefde kan niet van één kant komen.

"Ik zal Mij *voortaan* niet meer ontfermen", laat de Here zeggen. "Ik zal niet meer *voortgaan* Mij te ontfermen", vertalen anderen. Een voldongen feit is het dus nog niet. Nóg rust de ontferming Gods op Israël. Nog altijd. Ook nu nog, ondanks duidelijk gebleken ontrouw. In de naam Lo-Ruchama wordt de band dus nog niet onherroepelijk doorgesneden. De barmhartigheid roemt er in tegen het oordeel. Maar die naam is wèl een waarschuwing. Een waarschuwingssein aan alle posten. Aan de zonen zowel als aan de dochters des volks, want dat zal de afwisseling van dochter en zoon wel betekenen, dat ze allen zijn afgeweken, en tezamen onnut zijn geworden. Een ernstig vermaan: laat het nu de laatste maal zijn, want Ik zal en Ik kan niet voortgaan Mij te ontfermen.

De liefde is lankmoedig.

Zij is goedertieren.

Zij handelt niet lichtvaardiglijk.

Maar toornen kan ze ook, als ze immer wordt genegeerd.... "Ik zal Mij niet meer ontfermen, dat Ik hun iets vergeven zou".

Dit is wel het ergste, wat het volk des Heren kan overkomen, dat de Here niet meer is "Israëls Ontfermer".

Laat Hij mij m'n gezondheid, m'n bezit, m'n kinderen ontnemen, maar Zijn liefde en ontferming niet terugtrekken. Dan wordt alles zo verschrikkelijk donker. Daarom betekent de naam van dit tweede kind, "Lo-Ruchama", verzwaring van het oordeel. Door "Jizreël" zeide de Here nog niet meer, dan dat Hij Israëls *boog* verbreken, en z'n *spies* in tweeën zou slaan, maar door Lo-Ruchama profeteert Hij dat Hij Zijn *aangezicht* voor Israël zou verbergen. Sommigen vinden het eerste erger dan het laatste. Ze kunnen — menen zij — beter Gods vriendelijk aangezicht dan hun rijkdom missen. De naam Jizreël, die van het tanen van uitwendige glorie spreekt, verschrikt hen veel meer dan de naam "Lo-Ruchama", die voor-spelt dat de glorie van Israëls glorie zal verdwijnen.

Dat Gods *ontferming* Israëls rijkste bezit was, de zenuw van het volksbestaan, dat hebben de besten van het volk echter steeds goed begrepen.

Israëls profeten, zangers en historieschrijvers hebben in poëzie en proza steeds de roem gezongen van Israëls Ontfermer.

"Gelijk zich een vader ontfermt over zijn kinderen, *ontfermt* Zich de Here over wie Hem vrezen" [Ps. 103:13] had reeds David geweten. En Jesaja voegt aan die vaderlijke ontferming de moederlijke bewogenheid toe: "Kan ook een vrouw haar zuigeling vergeten, dat zij zich niet *ontfermen* zou over het kind van haar schoot? Al zouden zij die vergeten, toch vergeet Ik u niet" [Jes. 49:15].

En dat die ontferming des Heren niet alleen maar bestond in een dichterlijke verbeelding of in profetische extase, dat bewijzen Israëls prozaïsten die van de nuchtere feiten getuigenis geven:

"Maar de Here was hun genadig, *erbarmde* Zich over hen, en keerde Zich weer tot hen, terwille van Zijn verbond met Abraham, Isaak en Jakob; Hij wilde hen niet verdelgen en had hen nog niet van voor Zijn aangezicht verworpen" [2 Kon. 13:23], zo vertelt de man die dorre kronieken schrijft van de koningen van Israël. En zelfs tot de dagen van de profeet Hosea en zijn goddeloze koninklijke tijdgenoten was dat zo doorgegaan, want: "de Here had gezien, dat de ellende van Israël zeer bitter was, dat het met hoog als met laag gedaan was en dat er geen helper was voor Israël. Maar de Here had niet gezegd, dat Hij de naam van Israël van onder de hemel zou uitwissen" [2 Kon. 14:26].

Dat heeft Hij dan nu wèl gezegd.

Door de mond van de zoon van Been.

En door de naam van de dochter van Gomer.

Lo-Ruchama!

Ik zal niet voortgaan Mij te ontfermen.

Er zal dan een tijd komen, dat niemand meer Psalm 103 kan meezingen, en dat iedere Jood, die in de tempel de profeten hoort lezen, toegekomen aan Jesaja 49, zal mompelen: zó was het vroeger; dat hoorde bij een schoon verleden. Een tijd, dat de harpen aan de wilgen gehangen moesten worden, en de liederenschat van vroeger eeuwen onder het stof bedolven lag.

De Here zal niet voortgaan Zich te ontfermen, als Israël voortgaat met van de Here weg te lopen. Als! Er is dus nog een deur der hoop. Een tenzij! Tenzij Israël zich bekeert.

Dat die bekering niet gekomen is; dat men maar wat lachte om al die sombere profetische dreigingen, en eigenlijk schik had in die gekke namen van Hosea's kinderen — dat bewijst het derde kind, dat de naam Lo-Ammi moest dragen.

Hosea verhaalt:

"Nadat zij Lo-Ruchama gespeend had, werd zij zwanger en baarde een zoon. Toen zeide Hij: Noem hem Lo-Ammi, want gij zijt Mijn volk niet en Ik zal de Uwe niet zijn".

Iedereen wist natuurlijk, dat "Lo-Ammi" betekende: niet-Mijn-volk. De diepere betekenis van die naam van Hosea's derde kind drong echter tot Hosea's tijdgenoten niet door. Allicht hebben ze er wat mee gespot, en gedacht dat Hosea die zoon zo noemde, omdat hij de vader niet was. Daarom voegt de profeet er een verklaring aan toe. Hij onthult, dat nu de tijd gekomen is, dat Israël niet meer Gods volk zal genoemd worden. Dat was altijd zo geweest, en daar gingen ze ook erg prat op, maar 't was nu dan ook geweest, 't Sprak ook vanzelf trouwens. Israël tóonde duidelijk genoeg door z'n levensgedrag, dat het niet bij God hoorde. God trekt daaruit de voor-de-hand-liggende conclusie: dan zal Ik ook de Uwe niet zijn. De

straf is de eenvoudige consequentie van de zonde. Gelijk dat zo vaak het geval is.

Het oordeel in de naam Lo-Ammi opgesloten, overtreft alle voorgaande in verschrikking.

Lo-Ammi, niet-Mijn-volk, betekent verwerping. Finale huwelijksontbin-ding. Het zal nu dan helemaal uit zijn tussen God en Israël. Elke band zal worden doorgesneden!

Jizreël betekende nog slechts, dat God de boog zou breken en Israël z'n glorie zou ontnemen.

De liefde bleef nog. Want God dééd dat uit liefde. Hij verarmt Zijn kind niet omdat Hij het haat, maar omdat Hij het lief heeft.

Maar Mijn volk wou niet naar Mijn stemme horen.

Toen werd Lo-Ruchama geboren.

God trok Zijn ontferming in, en 't werd dus nog erger.

Maar Israël kermde geen kyrie-eleis, ontferm U onzer.

Israël verliet Mij en Mijn geboón: 't heeft zich andere goón naar Zijn lust verkoren.

Toch was alles nog niet verloren. De boog was wel gebroken, en Gods vriendelijk aangezicht verspreidde geen vrolijkheid meer en licht, maar er bleef toch nog iets over: de band des verbonds.

Israël was een verstoten kind geworden; een kind dat geen ontferming meer vond, maar toch nog.... kind.

Nu komt de finale.

God snijdt de laatste band door.

Er blijft nu niets meer over! Lo-Ammi: gij zijt Mijn volk niet meer, dus zal Ik de Uwe niet meer zijn.

O, dat het toch zover komen moest!

Men kan niet zeggen, dat de Here met Zijn volk in drift gehandeld heeft, en geen geduld genoeg heeft geoefend.

Op treffende manier laat Hosea dit voelen.

Lo-Ammi werd namelijk geboren, zo tekent hij aan "nadat zij Lo-Ruchama gespeend had". Lo-Ruchama kan toen reeds drie jaar oud geweest zijn. Van Izak heet het: "en het kind *groeide op* en werd gespeend" [Gen. 21:8]. Dat duurde dus vrij lang in het Oosten. Deze simpele datering van Lo-Ammi's geboorte, het stilzwijgend aangeven van de tijdsduur die er was tussen de geboorte van beide kinderen, de opmerking, dat Lo-Ammi met z'n vreselijke naam niet direct al binnen de kortst mogelijke tijd op Lo-Ruchama volgde, is tevens een zwijgend getuigenis van Gods lankmoedigheid.

Lang wacht de Here tot het voldragen gericht moet losbarsten.

Hij wacht één jaar, en Hij wacht twee jaar, en Hij wacht drie jaar! De geschiedenis van de onvruchtbare vijgeboom heeft zich reeds in het Oude Testament afgespeeld: laat hem ook dit jaar; laat hem nog een jaar en ... gij zult hem namaals uithouwen!

Zou het met ons ook zover moeten komen?

De naam van de Drieënige God is over ons gedoopte voorhoofd uitgeroepen !

Komt, tracht eens te ontcijferen, welke naam er nu op te lezen valt. Jizreël? Of Lo-Ruchama? Of Lo-Ammi?

Drijft het in elk geval niet tot het uiterste.

Bekeert u van uw ontrouw.

God is liefde.

Maar het is een liefde die toornen kan.

Vergeet dat niet.

En mij dunkt — ik zie al kinderen met zulke vreemde namen rondlopen in de straten van ons kerkelijk Jeruzalem.

DE LIEFDE DIE OVERWINT

Eens echter zullen de kinderen Israëls talrijk wezen als het zand der zee, dat niet te meten of te tellen is. En ter plaatse waar tot hen gezegd -woidt: Gij zijt Mijn volk niet — zullen zij genoemd worden kinderen van de levende God.

Hosea 1:10.

Dit klopt niet!

Pas heeft Hosea gezegd: Lo-Ammi! Gij zijt Mijn volk niet en Ik zal de Uwe niet zijn!

Het zal dus uit zijn tussen God en Israël, radicaal uit! Zó heeft de toornende liefde Gods, die niet meer beantwoord werd, gesproken. Kort en goed!

En nu dit wonderlijke, verrassende, paradoxale "eens echter". Toch dus zullen de kinderen Israëls zijn als het zand der zee, dat niet te meten of te tellen is. Toch zal tot Lo-Ammi gezegd worden: Gij zijt kinderen van de levende God!

Nog eens: dit klopt niet!

Want anders moeten we vragen: wat gaat God nü doen? Gaat hij door dit éne "eens echter" een streep halen door al Zijn vroegere bedreigingen? Heeft God mi al berouw van wat Hij zo pas gezegd heeft? Gaat Hij haastig alle oordelen annuleren?

Drukt Hij het kind, dat Hij daareven van Zich afgeslingerd heeft, nu weer hartstochtelijk aan Zijn borst? Is Hij als een driftige vader, die direct al spijt heeft van de boze woorden, die hij gezegd heeft, en het aanstonds weer goed wil maken?

Nietwaar, dat zijn allemaal onmogelijke veronderstellingen.

Ze zijn Gode onwaardig!

Zijn ja *is* ja en Zijn neen *is* neen. God kan geen ja en neen tegelijk zeggen, 't Geen uit Zijn lippen ging, blijft vast en onverbroken.

Er zal wel hier en daar een hoorder van Hosea geweest zijn, die eerst huiverde bij die ontzettende aankondiging: Gij zijt Mijn volk niet meer, maar die bij deze ongedachte wending van de preek, ingezet met het "eens echter", bij zichzelf gedacht heeft: o, gelukkig, dat valt even mee! Zulke mensen zijn er altijd geweest. Ze zijn er nóg. Ze willen zo graag zondigen op de barmhartigheid Gods. De Here is toch zo goed, en Hij zal het wel vergeven! Gods beloften willen ze graag annexeren, maar met Gods bedreigingen is de hand wel even te lichten, en dat komt zo nauw niet!

Ieder gevoelt: een dergelijke stemming kan de Bijbel niet in de hand werken!

Dit kan de bedoeling van dit "eens echter" *niet* wezen!

Maar wat dan?

We zitten er mee, want dit is niet tegen te spreken: dit woord bevat een volstrekte *tegenstelling* met wat voorafging. Daar was sprake van verwerping, hier van verkiezing. Eerst de dreiging, nü de belofte: wat is nu waar? De bedreiging of de belofte? Waar moeten we ons nu aan houden? Wat zal er in vervulling gaan? Zal Israël nu al of niet Gods volk zijn? Beide uitspraken zijn even absoluut: Ik *zal* de Uwe *niet* zijn'. Evenwel *zullen* de kinderen Israëls zijn als het zand der zee! Het een schijnt het ander op te heffen. Allebei kan onmogelijk waar

zijn. Wat is dan waar! Het eerste of het laatste? Of geen van beide? We komen er haast niet uit!

We hebben al duidelijk genoeg laten merken, dat we natuurlijk *niet* meegaan met hen, die de ene "waarheid" tegen de andere willen uitspelen, en zich het liefst houden aan de veilige kant van de belofte.

Maar evenmin kunnen we ons scharen aan de zijde van hen, die van oordeel zijn, dat de bedreiging, in het "Lo-Ammi" opgesloten, niet *absoluut* was. Zij oordelen dan, dat 't gericht, dat Israël niet meer Gods volk zal heten, "slechts voor een tijd" zal gelden, speciaal voor de tijd der ballingschap dan, en dat "Israëls God in de toorn gedenkt des ontfer-mens"¹⁰. In dit voetspoor maken anderen zich ook op, in dit verband schone dingen te zeggen van het "nochtans" der goddelijke liefde¹¹.

Maar 'n oplossing geeft dit niet!

Dat wast alle water van de zee niet af: we moeten er wel toe komen, het met Gods bedreigingen zo ernstig niet te nemen, als tenminste de personen tot wie het "nochtans" der belofte gesproken wordt, *precies dezelfde* zijn als zij die eerst gedoemd waren niet meer Gods volk te zijn.

Het *zijn* dan ook dezelfde niet.

Want Paulus — en wie kan nu beter exegeet van Hosea zijn? — past de *belofte* rechtstreeks op de *heidenen* toe. Dus niet op Israël. Dat blijft Lo-Ammi. Maar van de *heidenen* verklaart hij: "Gelijk Hij ook in Hosea zegt: "Ik zal niet-Mijn-volk noemen Mijn-volk, en de niet-geliefde: geliefde" [Rom. 9:25]. En Petrus denkt er precies zo over, als hij van degenen die uit de *duisternis* geroepen zijn, verklaart: "U, eens niet Zijn volk, nu echter Gods volk, eens zonder ontferming, nu in Zijn ontferming aangenomen" [1 Petr. 2:10].

Zo is er dus géén tegenspraak.

We hoeven met *dit* Nieuw-Testamentisch licht niet meer te vragen: wat is nu waar, de bedreiging of de belofte, want ze zijn beide waar.

De bedreiging is waar, want het tienstammenrijk *is* in de ballingschap ondergegaan.

De belofte is evenzeer waar, want als de kinderen des koninkrijks zijn uitgeworpen, roept God uit Oosten en Westen, om aan te zitten aan de aartsvaderlijke tafel. Nu Abrahams vleselijke kinderen Lo-Ammi, *niet-Mijn-volk*, geworden zijn, weet Hij Zich uit het heidendom kinderen van Abraham te verwekken.

Hierin is de liefde die overwint.

Want zonder beminde kan de liefde niet zijn!

En boven het ondergaande bondsvolk roept de liefde Gods triumferend uit, ziende op een ander, een *geestelijk* Israël: "*Eens echter* zullen de kinderen Israëls talrijk wezen als het zand der zee, dat niet te meten of te tellen is".

Remplaganten van de verachters van God zullen de verachte heidenen zijn, de broeders heidenen en de zusters heidinnen: Zegt tot deze uwe broeders: Ammi (Mijn volk), en tot deze uwe zusters: Ruchama (gij vindt ontferming)¹². En hiermee heeft God Zijn trouw aan

¹⁰ Aldus b.v. Prof. Ridderbos a.w., blz. 32.

¹¹ Zo b.v. Ds Tazelaar: Woestijn en wijngaard, blz. 10-12

¹² Het is natuurlijk volkomen waar, dat Israël niet *geheel* ondergegaan is, zoals b.v. ook uit Anna, die uit de stam van Aser was, blijkt. Dit was dan de heilige rest, het "overblijfsel". We moeten dan eigenlijk ook niet zeggen, dat het heidendom in de plaats van Israël gekomen is, maar dat het de "heilige rest" aanvult.

Abraham niet gekrenkt, maar integendeel Zijn belofte vervuld.

Aan Abraham was beloofd een zaad "als het zand der zee".

Bij het oordeel van Gods toornende liefde: Lo-Ammi, zou iemand hebben kunnen denken: Maar ach, mijn God, waar blijft Uw trouw nu, waar Uw eer?

Doch daar zorgt God Zelf voor.... eens zullen de (geestelijke) kinderen Israëls talrijk wezen als het zand der zee!

De liefde overwint!

We kunnen in dit "nochtans" der goddelijke beloften dus onmogelijk een lichtpunt zien voor de hoorders van Hosea zélf.

Er zijn trouwens voor vleselijke mensen nooit lichtpunten, althans in Gods Woord niet. Integendeel is dit "eens echter zullen de kinderen Israëls talrijk wezen als het zand der zee" zó scherp en fel, dat we het bij Hosea nauwelijks zouden verwachten. Het is of Hosea zegt tot de mensen: God zal er voor zorgen, dat Hij te allen tijde kinderen heeft, zelfs in grote menigte, maar *gij* zult er *niet* toe behoren, afkerige kinderen! Het feest gaat wel door, maar de feestgangers zullen worden verwisseld, want de genoden waren het niet waardig. Ofschoon gij, Israël, en bloc weigert te komen.... toch zullen de bruiloftskinderen talrijk zijn als het zand der zee.... Ik zal ze te voorschijn halen uit het Oosten en het Westen, uit alle natiën en tongen en volken! Nochtans!

En het is wat, zo gepasseerd te worden, vooral als men zich zo spoedig gepasseerd gevoelt als Israël destijds, en men in de waan verkeert, alleen de "uitverkorene" te zijn!

Voor lege plaatsen in Sions zalen behoeven we dus niet bang te wezen. Zelfs niet als alle dochters en zonen van Sion worden gedeporteerd.

We *zijn* daar wel eens bang voor. En het vervult ons — terecht •— met grote zorg, dat zoveel gedoopten afdwalen, en dat soms zoveel „belijdende leden", die nimmer afgedwaald zijn en o zo nauwgezet zijn in het onderhouden van hun sabbatten en dergelijke, toch al lang wèg zijn, omdat ze geen *nieuwe* mensen geworden zijn. God zegt ons niet, dat we ons daarover niet druk moeten maken, en dat we ze maar moeten laten lopen. Maar Hij bezweert ons wel, dat Hij voor substitutie zal zorgen, en de ledige plaatsen zal laten bezetten. . . . dooi anderen!

Dit verblijdt ons zeer en bedroeft ons zeer.

Het verblijdt ons om die anderen, en het bedroeft ons om die eersten . . . die de laatsten zullen zijn. Want het is een zeer benauwende gedachte, dat het *getal* der uitverkorenen wel vol zal worden, maar dat gij en ik — de kinderen van het verbond — er niet bij zouden zijn om dat getal compleet te maken!

Zó moeten we dit woord lezen.

Persoonlijk.

Concreet.

Op de man af!

Want al veel te lang zijn de zielen verstrikt en is er valse rust gekweekt door de gedachte dat wij, nu ja, wel zondaren zijn, en zondaren blijven zullen ook tot onze dood toe, maar dat er gelukkig is een "nochtans" des Heren, waardoor alles per slot van rekening wel weer goed komt: het blijde einde van het drama!

Zó is het niet!

En zo staat het in de Schrift óók niet!

Wel is er de alles overwinnende liefde des Heren, die de harten doet smelten als was, en de afschuwelijkste zondaren plaats en wereldgroten. Dat zegt Hosea. Hosea—Jozua—Jezus! Hosanna, gezegend is Hij, Die komt in de naam des Heren!

Maar van deze zondaren maakt Hij dan ook *kinderen* van de levende God.

Hij maakt er *nieuwe mensen* van. Die nieuwe mensen weerspreken het in hun leven, dat 'n mens toch maar 'n mens *blijft!* Zij bewijzen duidelijk, in woord en wandel, dat 'n mens 'n ander mens wórdt!

Dit geschiedt niet door eigen kracht.

Het komt tot stand door het wonder.

Door het wonder der wedergeboorte en door het wonder der dagelijkse bekering.

Het is niet te verklaren uit *onze* liefde tot God, maar uit de liefde van God tot ons.

De liefde die overwint!

De liefde, die ook de zondelust overwint!

De liefde, die bij ons vindt een hart vol haat, maar nu verklaart: nochtans. ... zal Ik u geven een nieuw hart, dat Mij bemint, en Mijn geboden doet.

Is deze liefde bij mij en u reeds triumfantelijk te voorschijn getreden? Dat is de zaak!

HEILIGE OPSTANDIGHEID

Klaagt uw moeder aan, klaagt haar aan, want zij is Mijn vrouw niet, en Ik ben haar man niet. Laat zij haar ontucht van haar gelaat verwijderen en haar overspel van haar boezem....

Hosea 2:1a.

Eert uw vader en uw moeder! Met dit hoog gebod schijnt weinig in overeenstemming te zijn de dringende aansporing van deze knecht des Heren tot de *kinderen*, dat ze hun *moeder* moeten aanklagen. Ophitsen is het woord hier niet, maar het is toch wel een uitnodiging tot verzet. Hosea werpt de knuppel in het hoenderhok. Hij prikkelt tot opstand. Het moet nu maar eens uit zijn met dat zwijgen, dat berusten in wat moeder doet. Ze moeten haar hun critiek niet sparen. Ze behoren moeder eens flink de waarheid te zeggen.... klaagt uw moeder aan!

Nu moet men dit natuurlijk niet al te letterlijk opvatten.

De profeet gebruikt ook hier weer beeldspraak.

Die moeder, over wie hij het heeft, en van wie hij zegt dat zij de vrouw van de Here niet meer is, is natuurlijk Israël. Israël als volksgeheel. Men zou kunnen zeggen: de (Oud-Testamentische) *kerk*. En de kinderen, die moeder moeten aanklagen, zijn dus de individuele *leden* van de kerk. Zo komen we dus op het *kerkelijk huisgezin*. Maar daar wordt de zaak feitelijk niet beter van. Ruzie en twist in huis is erg, maar ruzie in het kerkelijk huisgezin is het niet minder! We weten daar alles van tegenwoordig. Dat vreed' en aangename rust, en milde zegen u verblij', dat welvaart in uw vesting zij, in uw paleizen vreugd' en lust! Zó horen we 't liever. Jawel, Hosea ook! Maar als die rust een valse rust wordt, en die vrede wordt omgezet in een vrede-nemen met allerlei misstanden, dan moeten de kinderen der kerk maar eens uit de hoek komen met hun felle critiek. Dan is de stilte gevaarlijk. Dan moeten de bezwaren ingebracht worden tegen de geest der eeuw! Zó en niet anders bedoelt het de zoon van Beëri, als hij de vlam van het verzet poogt op te rakelen: klaagt uw moeder aan!

De profeet Hosea ging dit heilige twistvuur niet stoken zonder grote oorzaak.

De eerste bedoeling, die hij er mee had, was een ernstige vermaning tot *zelfcritiek*, en de tweede een opwekking tot grondige *reformatie*.

Tot zelfcritiek in de eerste plaats.

Want het "klaagt uw moeder aan!" is een dringend verzoek aan de "kinderen" Israëls, om de verwijten en de bezwaren, die ze mochten hebben, toch vooral aan het juiste adres te richten. Laat me het duidelijker zeggen: het gevaar was niet denkbeeldig, dat de kinderen God zouden aanklagen. Hun Vader dus. En daar, zegt Hosea, is niet de minste reden voor. Als het misloopt met Israël, dan ligt de schuld niet bij hun Vader in de hemelen, maar veel dichterbij huis, *in* eigen huis, bij hun moeder op aarde!

Och, het is zo gewoon, dat men Góð gaat aanklagen, en Hèm met verwijten gaat overladen. Die kinderen van Hosea en Gomer liepen daar rond met het oordeel in hun naam. We hebben daar genoeg van gehoord. En als nu straks die oordelen ook werkelijk zouden losbreken, dan zouden zij doen of zij van de prins geen kwaad wisten! God zou de schuld krijgen van alles, en "de Here heeft het land verlaten" zouden ze uitroepen, in-plaats van met de nodige zelfcritiek tot zichzelf in te keren.

Gaat het zó niet meestal?

Als het op de een of andere manier verkeerd loopt in ons leven, als de weg naar beneden loopt, als doornen en distelen ons wonden, en de ene ramp na de andere ons treft, dan vermoeien we Gods oren met ons "waarom", en we botsen voortdurend tegen de Heilige aan. We kunnen niet begrijpen hoe dit allemaal met Gods liefde te rijmen is. We hebben kritiek op onze Vader. Daarom komt Hosea dit corrigeren. Hij spoort aan tot zelfkritiek. Klaagt niet uw Vader, maar uw *moeder* aan!

Ik noemde dit *zelfkritiek*.

Men zou kunnen beweren, dat als kinderen hun *moeder* met verwijten overladen, en als de leden der kerk hun "aller moeder", de kerk, becritiseren, dit toch allerminst zelfkritiek genoemd kan worden.

In den regel wordt dit dan ook allerminst zo gevoeld en bedoeld.

Wij horen in onze tijd de kinderen luide hun moeder aanklagen. De kritiek der leden, vooral der jonge leden, op hun aller moeder, de kerk, is lang niet mals. De een verwijt de kerk dit, en de andere dat. Het is hier te breed, daar te smal. De een vindt moeder te ouderwets en een tweede dat zij veel te modieus is. Men zou zeggen: Hosea is op dit stuk niet actueel meer. Ook zónder een profetische roep tot klacht komt de kritiek van zelf wel. De kinderen Israëls mochten in Hosea's tijd nog onmondig zijn, wij zijn mondig en heus niet op onze mondjes gevallen. Hosea's tijdgenoten mochten alles goed vinden wat moeder de kerk deed, wij zijn daaraan ontgroeid!

Zelfkritiek is in al die verwijten weinig of niet te horen!

En toch, wat wil men eigenlijk met al die kritiek op "ons aller moeder" ?

Dat ze geuit wordt, is nodig, zo ze billijk is. De profeet wil niet anders.

Hij wekt er zelfs toe op. Het zou een grote zonde zijn, te zwijgen als spreken geboden was. Geen sprake van, dat de profeten ons bezweren willen alle kritiek te smoren, integendeel.

Maar... . één ding vergete men niet!

Dit namelijk, dat die moeder en de kinderen, de kerk en haar leden, precies dezelfde zijn!

Het waren dezelfde personen, die Hosea de ene maal onder het beeld van de moeder, de andere keer onder het beeld van de kinderen bedoelde.

De kerk is geen vage, onbestemde grootheid, ergens ver weg, maar de kerk zijn wij, gij en ik, wij allen met elkaar.

Wie daarom aan het adres der kerk onbillijke verwijten richt, die beledigt daarmee zichzelf, want wie z'n neus schendt, schendt z'n aangezicht, maar wie meent dat de kerk terecht te bestraffen valt, die gevoelt dat hij zichzelf in de eerste plaats bestraffen moet.

Goede en nuttige kerk-critiek begint en eindigt met zelfkritiek.

Indien we van oordeel zijn, dat de kerk haar gedragslijn wijzigen moet, dan moeten we beginnen onze eigen gedragslijn te wijzigen. We kijken dan niet naar onbestemde verten, maar blijven liefst vlak bij huis. Reformatie der kerk begint bij de reformatie der harten. En omgekeerd: de deformatie der kerk vangt bij de zielsmelaatsheid aan.

Al is het nu volkomen waar, dat met moeder en kinderen feitelijk dezelfde personen worden bedoeld, en Hosea dus eigenlijk bedoelt: kijk naar jezelf, toch heeft dit onderscheid-maken tussen moeder en kinderen, kerk en individuele leden een diepere zin.

De profeet beoogt namelijk — dit noemden we in de tweede plaats — een grondige *reformatie*.

Hij is er natuurlijk niet mee tevreden dat er "rumor in casa" komt, maar die bestraffingen en verwijten van de kinderen tegen de moeder moeten deze uitwerking hebben, dat moeder ook luistert. Er is een profetisch "opdat". Opdat zij "haar ontucht van haar gelaat verwijdere en haar overspel van haar boezem". Het doel is bekering.

Om dit doel te bereiken, doet Hosea "een beroep op het individuele geweten".

Waarschijnlijk op de besten onder Israël, die nog niet door de massageest geïnfecteerd zijn.

Hij doet een greep naar het "ambt der gelovigen".

Dit moet protest aantekenen tegen de zondige richting, waarin het volk als geheel (de moeder) zich beweegt.

En op die wijze behoort dan de reformatie tot stand te komen.

Dit is de juiste weg.

Er is nu eenmaal zoiets als een massa-psychose, ook in de kerk. Er kan zich een verkeerde geest gaan vastzetten in de kerk, waarbij iedereen zich langzamerhand gaat neerleggen. Welke die geest is, doet er nu niet toe. Het kan een geest van zelfgenoegzaamheid, van wereldgezindheid, van dode orthodoxie zijn. Het kan van alles wezen. "Mijn naam is Legioen, want wij zijn talrijk." Het gevaar is dan groot, dat zo'n geest aan alle kanten *om* zich heen grijpt. Men past er zich bij aan of legt er zich bij neer. Het protest zwijgt, de critiek verstomt. En met het oog daarop schudt nu de profeet de *enkelingen* wakker, en bezweert hen hun aller moeder niet te sparen, en niet op te houden te bestraffen, te vermanen.

Gode zij dank zijn er altijd zulke eenzamen geweest.

Ze werden dan wel vaak medelijdend aangezien. Ze werden als fantasten of idealisten gescholden. Maar aan deze twisten met hun moeder is het te danken geweest en zal het te danken zijn, dat de kerk des Heren steeds weer tot reformatie kwam en zal komen.

Waarover moeten dan de twistgesprekken lopen?

In welk opzicht is de onderlinge bestraffing in het huisgezin der kerk niet slechts geoorloofd, maar zelfs geboden?

Hosea zal het ons duidelijk komen zeggen.

Hij beweert niet alleen, dat er getwist moet worden, maar geeft ook onomwonden aan, wat dan de kinderen moeten zeggen tegen hun moeder, en welke bezwaren zij naar voren moeten brengen.

Het is dit: "zij is Mijn vrouw niet, en Ik ben haar man niet".

Dat de huwelijksband met de Here gebroken is, dat moet het verwijt zijn van de kinderen Gods. Dat de intieme gemeenschap, de verborgen omgang met God zo ze niet zoek is, dan toch veel te weinig beoefend wordt. Dat er een worm knaagt aan de wortel van haar leven, het leven en het verkeer met Christus! Dat dat de grote ontrouw der kerk geworden is, en dat zij zich tot deze gemeenschapsoefening met haar Hoofd en Heiland weer te *bekeren* heeft.

Dat is de hoofdzaak.

Daarover moet het gesprek lopen.

Op dat punt hebben we elkaar vriendelijk te vermanen en te bestraffen.

Daarover moeten we zelfs in heilig twistvuur kunnen geraken.

Hoe meer het "kerkelijk debat" zich in die richting beweegt en om deze hoofdzaak zich

concentreert, des te beter zal het zijn.

En de "kinderen" moeten niet ophouden aan te klagen en in verzet te komen, zolang "moeder" deze en dergelijke vragen als een soort vals mysticisme van de hand wijst.

Wie de kerkelijke twisten van onze tijd nagaat, zal nu verstaan, dat de profeet met zijn oproep waarlijk geen uilen naar Athene draagt, en geen overbodige dingen zegt.

Hosea is zeer actueel. Hij roept tot twist op. Maar het is hem niet onverschillig waarover het twistpunt loopt.

Dr Kuiper heeft Hosea op dit punt ook wel goed begrepen.

Een vriendin schreef:

"Hij rustte niet voordat hij wist of onze harten het eigendom van de Heiland waren. Eens had ik een heel betoog tegenover hem gehouden over "ons beginsel", en tot mijn beschaming zeide hij: Is het heus in orde tussen jou en God. Heeft Jezus je bij God gebracht?"

DIE HET ZILVER RIJKELIJK SCHENKT

Zij echter beseft niet, dat Ik het ben, Die haar het koren, de most en de olie heb gegeven, Die haar het zilver rijkelijk geschonken heb en het goud, dat zij voor de Baal gebruikt hebben.

Hosea 2:7.

Het is geen "afschuwelijk misverstand", maar zeer bepaald *onverstand*, waarover Zich de Here ernstig beklagt tegenover Zijn volk, Zijn "vrouw", zoals Israël hier nog altijd heet. Zij beseft namelijk niet, "dat Ik het ben, Die haar het koren, de most en de olie heb gegeven, Die haar het zilver rijkelijk geschonken heb en het goud".

Dit was *schuldige* onwetendheid.

Niemand beter dan het "openbaringsvolk" kón weten, dat de *Here* was niet alleen de Schepper van hemel en aarde, maar ook Degene, Die alles door Zijn Voorzienigheid onderhoudt en regeert.

In verschillende toonaarden hadden de Psalmen dit voorgezongen.

"Des Heren is de aarde en haar volheid,
de wereld en die daarop wonen.
Want Hij heeft haar op de zeeën gegrond
en op de stromen gevestigd." (Ps. 24:1, 2)

"Want Mij behoort al het gedierte van het woud,
het vee op bergen, rijk aan runderen.
Ik ken al het gevogelte der bergen,
wat zich roert op het veld, staat Mij ter beschikking." (Ps. 50:10,11)

"Zij allen wachten op U,
dat Gij hun spijs geeft te rechter tijd;
geeft Gij hun die, zij zamelen op,
opent Gij Uw hand, zij worden met goed verzadigd." (Ps. 104:27, 28)

Dit alles nu, wat eeuw in eeuw uit Israëls vromen uit de volheid van 't gemoed hebben beleden, en ze in Sions tempelzangen hebben uitgezongen, dat weet het Israël van vandaag niet meer. De allereerste beginselen van de "kennis Gods" is het kwijtgeraakt.

Bleef het daar nu nog maar bij! Maar de onwetendheid is aog veel schuldiger!

In zekere zin geldt het immers voor alle schepselen, dat het God de Here is, die hen goed doet vanuit de hemel, vullende hun mond met spijs, en hun harten met vrolijkheid. Maar boven alle anderen had Israël een *bijzonder* voorrecht. Want God was met Israël in een *verbond* getreden! Uit dien hoofde besteedde Hij aan Israël zeer bijzondere aandacht en zorg. Zoals een man voor zijn vrouw zorgt, zó zou de Here voor Zijn volk zorgen, want dat verbond was een soort huwelijksluiting.

En de Here had gezorgd. Hij had ze om zo te zeggen vertroeteld. Zij was een weeldevrouwtje geworden; al wat Hij maar bedenken kon om haar te geven, dat gaf Hij, mild en overvloedig, en

Al wat *zij* smeekt' uit 's harten grond,

en al haar rein verlangen
Heeft Hij haar doen ontvangen.
Ook heeft Hij haar op 't hoofd gezet,
Haar, die op God vertrouwt,
Een kroon van 't fijnste goud.

Ze was Zijn prinses! En. . . het is daarom niet toevallig, dat de Here Zijn profeet laat opsommen hier, niet de alledaagse, maar de weelde-dingen. Het was niet maar brood en water, wol en vlas, voedsel en kleding dus, die zij van de Here ontvangen had, maar: "Ik ben het, Die haar het *koren*, de *most* en de *olie* heb gegeven, Die haar het *zilver* rijkelijk geschonken heb en het *goud*".

Zo was Israël dus door haar Man, haar Verzorger en Ontfermer verwend en vertroeteld! Maar dat beseft zij nu niet meer! Zij denkt, en spreekt het ook uit, dat al die vruchtbaarheid en weelde haar gegeven is door de Baäls, de landbouwgoden van Kanaän, de krachten van de natuur ! Zonder God zouden ze best kunnen leven, maar zonder de Zon niet, de Zonnegod Baal, die z'n warmte gaf aan de aarde, en zonder Astarte niet, die haar dauw zond van de hemel.

En wat deed nu de trouweloze?

Ze liet niet alleen haar Man in de steek, en ze vergat niet alleen de God des levens, Die zoveel wond'ren had verricht, om een andere man, haar Baal achterna te lopen, maar ze deed dit met medenemen van alle kostbaarheden, door haar Man haar in tere liefde geschonken. Dat goud en dat zilver, de most en olie wijdde ze nu aan Baal.

Met haar veile handen legde ze die schatten voor *zijn* voeten neer.

Zou ze 't nu werkelijk niet meer geweten hebben, die overspeelster, dat ze aan Baal gaf wat ze van haar Man gekregen had, wat dus de Here toekwam? Och, natuurlijk wel! Maar ze wou er niet meer aan denken. Bij Baal was 't immers zoveel prettiger! Lang zo stijf niet en zo streng en ingetogen als in eigen huis! In huis moest je altijd oppassen en uitkijken, zélf als 't feest was, maar bij Baal in huis kon je nu zo echt je uitleven, en je zélf wezen! Dat was nu je ware; mens, pluk de dag, en schep vreugde in 't leven!

En terwijl de vrouw danst in het bos en met overspelige ogen naar haar Baal loert, staat in het verlaten huis Israëls Man. En Hij klaagt. Hij heeft het moeten aanzien, hoe ze met al haar hebben en houden het huis verliet, waar ze het altijd zo goed had gehad. De versmadede liefde klaagt het uit over Israëls vruchtbare heuvelen: "Zij beseft niet, dat Ik het ben, Die haar het koren, de most en de olie heb gegeven, Die haar het zilver rijkelijk heb geschonken en het goud... . dat zij voor de Baal gebruikt hebben!"

Beseffen *wij* dit nog wel?

Als men ons zo hóórt, uitnemend!

Het is er om zo te zeggen bij ons ingehéid, dat loof en gras, regen en droogte, koren en most en olie, zilver en goud, niet bij geval, maar van Zijn *Vaderlijke* hand ons toekomen. Zó hebben we 't netjes in onze belijdenis staan; we hebben er wel besef van ook!

Aldus in de theorie!

Maar is dit besef nu ook een verstaan met het hart, waaraan zich onze daden paren?

Of zou het ook kunnen zijn, dat de versmadede liefde van de Here een soortgelijke klacht moest opheffen over Zijn goed-gereformeerde volk, dat 't zo goed beseft, en dat er niettemin vaak blijkt van geeft 't *niet* te beseffen ?

Reeds een onderzoek naar het aantal *afgoden* in onze huizen zou niet meevallen.

Nee, we noemen ze niet "Baäls", en we zijn ook zo "primitief" niet meer om aan natuurgoden, landbouwgoden, beurgoden, handelsgoden te geloven, maar daarom *zijn* ze er wel, en ze worden nog hogelijk vereerd ook! Vooral als het gaat om vermeerdering van zilver en goud, en er een gokje moet gewaagd, dan is het "Fortuna", die machtige godin die het rad van avontuur draait naar haar machtige wil, die we te vriend moeten houden. Een tweede ziet op z'n stoere werkhanden en vraagt: waar zal *ik* verzamelen al dit *mijn* gewas? . . . *ik* ben een god in 't diepst van *mijn* gedachten. En zo zijn er honderden, die hun welvaart — ja, juist de welvaart — bij de *heiligen*, bij zichzelf of ergens elders zoeken, en hun afgodsaltaren oprichten en heilige kaarsen branden in de nissen hunner woningen, een kaarsje voor de "Beursberichten", en een kaarsje voor het "heldere inzicht", de Ratio, de godin der rede, en alzo in de praktijk van het leven, dat zonder gebed bleef, de enige Heiland en Man en Vader in de hemelen verloocheenen, ofschoon zij met de mond in Hem roemen — roemen als het ten minste niet al te slecht loopt, en het zilver en goud behoorlijk vermeerderd wordt; anders is er wel wat anders te doen dan roemen! En wij smalen op de Rooms en met hun kaarsjes als vervloekte afgodendienaren, en halen onze schouders op voor Israël, dat z'n natuurgoden en Baäls naliep, want wij beseffen wel dat God het is, Die ons koren en most en olie geeft, en die het goud en zilver rijkelijk schenkt j awel!

Maar ik zou willen vragen: waar blijft dat zilver en goud?

Laten we even goed bedenken: de Here gaf aan Israël alles, zoals een man zorgt voor zijn vrouw. Dat is het beeld.

Wat moet die "vrouw" er mee? Natuurlijk niet er mee pronken en zichzelf er mee opsieren. De Here geeft niets om te pronken!

Natuurlijk ook niet om het te verspillen. De Here geeft niets om te verspillen. Nog minder om het naar de afgoden toe te brengen. Maar.... om in het beeld te blijven — de man geeft zijn vrouw zilver en goud opdat zij het gezin verzorge en op haar huishouding goede acht hebbe. Of om met onze Ned. Geloofsbelijdenis te spreken: opdat de mens daarmee zijn God diene. Of met de Catechismus: opdat ik de nooddrufte helpen moge.

Nu weer: waar *blijft* uw goud en zilver?

Verstaat gij, dat de Here het u gaf, niet opdat gij u zoudt aanstellen als de eigenaar en willekeurige beschikker, maar om *Hem* er mee te dienen? En dat gij *Zijn huis* er mee zoudt verzorgen? En er mee in de nooddruf der heiligen zoudt voorzien? Verstaat gij, dat elke willekeurige beschikking over uw goud en zilver bewijs is van een *niet* verstaan dat Hij het is, Die uw koren en most en olie, uw goud en zilver schonk?

En valt er dan geen enkele reden tot klacht over het hedendaagse Israël?

Toen Israël nog gering was en onooglijk, een woestijnkind, toen bracht het vrijwillig z'n versierselen, z'n gouden en zilveren sieraden bijeen voor de tabernakel. Maar toen Israël gróót werd, toen het goed ging in de voorspoedige jaren van Jerobeam II, toen moest de Here klagen dat het *zijn* — neen: *Gods* goud en zilver wegbracht naar de tempels der afgoden! Is er soms ook een soortgelijk verschil tussen de tijd dat onze kerken nog een amechtig groepje vormden en de tijd dat wij ministers en rijken en edelen onder de onzen tellen?

Het wonderlijkste van heel deze geschiedenis is, dat de Here deze klacht der versmade liefde niet slaakt in de ruimte, maar dat Hij er een *doel* mee heeft.

Natuurlijk heeft Hij een doel, maar welk doel!

Dat doel is niet om Zijn ontrouwe "vrouw" nu eens te grieven, of voor de ogen van de bureu

aan de kaak te stellen.

Maar Hij wil Zijn ontrouwe vrouw terug hebben!

Is dat niet wonderlijk? Dat God Zijn weggelopen vrouw, die overspelige, weer terug wil hebben, en haast bedelt om haar wederliefde? En toch wil Hij dat! En als Zijn klacht niet helpt, dan zal Zijn liefde vindingrijk genoeg zijn, om haar toch te doen terugkeren. Zij zal straks met haar Baal zo bedrogen uitkomen, dat ze in volslagen armoede raakt en in ballingschap ellendig om moet zwerven. Dan zal ze door de *nood* gedreven, zich tot Hem om hulp begeven. Zij zal dan in al de narigheid zeggen: "ik wil heengaan en terugkeren tot mijn eerste man, want toen had ik het beter dan nu!" (vs 6).

Edel waren die motieven niet. Het is niet fraai als men alleen door de *nood* naar God gedreven wordt. Er zit heel wat onzuivers en egoïstisch in als men zegt: het is bij God per slot van rekening nog beter dan bij de wereld. Wij mogen echter veronderstellen, dat bij het getuchtigde terugkerende Israël bij al dat onzuivere toch de ondertoon geweest is: ik heb gezondigd. Precies als bij de verloren zoon. Dan is het zo gelukkig, dat God ook de onzuivere motieven onzer bekering vergeeft en niet zozeer let op het: hoeveel huurlingen mijns Vaders hebben overvloed van brood, dan wel op de klank van het gebroken hart: ik heb gezondigd!

God wil ook *ons* terug hebben.

Of wij nu door de nood of door de weelde tot Hem gedreven worden, dat is van minder belang. *Als* we maar tot Hem gedreven worden. Maar voor ons is het beter dat we door de zonnestralen van Zijn goedheid worden wakker gekust en ontwapend, en beseffen dat Hij het is, Die ons zilver en goud schenkt, dan dat we moeten leren in de donkere weg van de roê en bitt're tegenheên.

Heeft God Zijn doel bij u en mij reeds bereikt?

Daar gaat het om!

LOKKEN IN DE WOESTIJN

Daarom zie, Ik zal haar lokken, en haar leiden in de woestijn, en spreken tot haar hart.

Hosea 2:13.

Dit woord betekent *oordeel*.

Het redegevende "daarom" laat geen andere verklaring toe. Waarom zal God dit volk in de woestijn voeren? Omdat "zij" — Israël is nog altijd de "vrouw" des Heren — "Mij vergat, luidt het woord des Heren" (vs 12) daarom. Het laat aan duidelijkheid niets te wensen over, en niemand hoeft straks Gods oren met z'n "waaroms" te vermoeien, als al het voorzegde leed komen gaat. Leed! Want met die "woestijn", waarin God ze voeren zal, is niets minder bedoeld dan de ontzaglijke ellende der *ballingschap*, die nu onder Jerobeams succesvolle regering nog wel héél ver buiten de gezichtskring ligt, maar die toch onafwendbaar is. Die "woestijn" is dus niet letterlijk, maar figuurlijk te verstaan. Toen Israël in ballingschap ging, kwam het niet in letterlijke zin in een woestijn te wonen, maar bedoeld wordt, dat Israël weer precies even arm zal worden, als het vóór z'n intocht in Kanaän was. Toen was het een berooid woestijnkind, en het zal dat weer wóorden straks. Al de zegeningen en schatten, die de Here het had *gegeven*, zal Hij het weer *afnemen*, Israël zal weer even berooid worden als voorheen. "Ik zal haar leiden in de woestijn" — dat woord is even zwaar van oordeel als wat Hosea zopas bedreigd had: "Anders zal Ik haar naakt uitkleden en haar laten staan als ten dage toen zij geboren werd, haar maken als een woestijn, haar doen worden als een dor land, en haar doen sterven van dorst" (vs 2).

Dit komt er dan van!

Wie de gaven, die de Here schonk, aan de afgoden wijdt, en dan God vergeet en verlaat, heeft smart op smart te vrezen.

Hoor, Israël, de Here, uw God, is een ijverig God.... daarom zie, Ik zal haar leiden in de woestijn.

Dit zou allemaal heel verklaarbaar zijn, en geen enkele moeilijkheid opleveren, als Hosea zich nu maar aan dat "leiden in de woestijn" gehouden had. Maar zie, nu gaat hij zich — op Gods bevel natuurlijk — heel wonderlijk uitdrukken. Wonderlijk, om hetgeen *voorafgaat*, en om hetgeen *volgt*. Vooraf gaat het woordje "lokken". Ik zal haar lokken, en haar leiden in de woestijn. Dat leiden of wegvoeren in ballingschap wordt dus zowaar een "lokken" genoemd. Dat "lokken" roept heel andere gedachten op dan het "leiden". We denken dan ineens aan een liefelijk nodigen; zoals we spreken van de lokstem van het Evangelie. En nu komen de vragen los: wat bedoelt God nu: oordeel of voordeel? Betekent die woestijntocht in ballingschap afbraak of opbouw, vernieling of herstel, vloek of zegen? Moet Israël zich nu *verblijden*, dat het door God gelokt wordt in de woestijn, of moet het zich bedroeven, dat het gevoerd wordt in ballingschap? Dit "lokken" en wegvoeren in één adem, dat ja en nee tegelijk moet Ho-sea's hoorders wel danig in de war gebracht hebben. Moeten ze er nu om lachen of schreien?

En dezelfde tegenstrijdigheid doet zich voor bij hetgeen volgt: "en Ik zal spreken tot haar hart". Sichem had Dina lief, "en hij sprak tot het hart van het meisje" (Gen. 34:3). God zal Israël in ballingschap ellendig om doen zwerven, en.... Ik zal spreken tot haar hart? Maar, Hosea, dit moet toch wel een vergissing wezen! Ge bedoelt zeker: "en Ik zal zwijgen in Mijn

grimmigheid"? Of is dit soms bitter sarcasme? Het wordt al onbegrijpelijker! Tegenstrijdigheid in de *woorden*: lokken en wegvoeren! Tegenstrijdigheid in de *conclusie*: wegvoeren en tot haar hart spreken. Inderdaad, voor de exegeet die alleen Gods mond en niet Gods hart hoort spreken, om er radeloos onder te worden. Zo'n dorre Schriftgeleerde gaat hier natuurlijk schrappen en zeggen: dit past niet en dat past niet! Want de "tegenstrijdigheden" zijn nog gemakkelijk te vermenigvuldigen! Iemand zou namelijk kunnen opmerken: dat "lokken" in de woestijn klopt niet met de historische *feiten*. God heeft Israël niet in de ballingschap gelokt, maar gesméten! Niet anders! De lokkende stem van de profeten *hielp* immers niet, en toen moest Israël wel gesleurd worden! Precies als Lot, die ook niet horen wilde, en daarom met *geweld* moest worden losgeslagen van z'n mooie Sodom! Precies als.... wij! We moeten immers talloze malen ondervinden, dat *voelen* moet, wie niet horen wil? En dan *zitten* we in de narigheid, in de woestijneenzaamheid. Zijn we er in gelokt? Nee, we zijn er in neergeplóft!

Maar — en dat schijnt nog het ernstigste bezwaar — is dat lokken in de woestijn niet in strijd met het *wezen* Gods?

Lokken, dat doet de listige *vogelaar*, die de arme vogeltjes met het lokaas in z'n klapnet vangt. Lokken, dat doet de *duivel*, als hij de mensen een paradijs voorspiegelt, en het loopt uit... op een woestijn; die een hemel belooft: gij zult als God *wezen*, en het wórdt een gevloekte aarde, een woestijn! Maar zó doet God toch niet? Dat de Here lokt naar de *hemel*, en nodigt dat Zijn huis vol worde, dat gaat, maar.... lokken in de *woestijn*, doet God dat ook al?

We zullen nu maar ophouden met het opsommen van "tegenstrijdigheden", want met ons verstand komen we er toch niet uit!

De verklaring vindt alleen hij, die in Gods verborgen omgang heeft geleerd, dat 'n woestijn zégen kan betekenen, dat het dal der moerbeziënbomen kan worden tot een fontein van heil, en dat de tegenspoed en eenzaamheid van het leven tot onze zaligheid dienen kunnen. Wie dit verstaan heeft, *klaagt* niet meer over, doch *dankt* die God, Die in wonderbaarlijk tegenstrijdige en onbegrijpelijke levenswegen 'n mens in 'n woestijn lokt, om hem 'n *paradijs* te geven, hem alles doet *verliezen*, opdat hij alles zou *winnen*, en Die zo alle dingen, en niet het minst de woestijnuren, doet medewerken ten goede degenen, die naar Zijn voornemen geroepen zijn.

Zó is het ook bedoeld!

Het is volkomen waar, dat Israël met geweld de ballingschap, de woestijn is ingedreven, maar God laat Zijn profeet het woord "lokken" gebruiken, om Israël te zeggen, dat *in* en *achter* die ellende school de *liefde* van Zijn goddelijk hart.

Zij had de Here wel vergeten, maar de Here haar niet!

De Here wilde Zijn "bruid" o zo graag weer terug hebben.

Daarom zal Hij haar achterna lopen en lokken; om weer haar liefde te winnen!

O, wondere liefde des Heren!

En nu zal Hij haar lokken.... in de *woestijn*.... geen betere methode van de Here om Zijn doel te bereiken!

Dat had de *historie* geleerd!

God had ze al eens eerder gelokt in de woestijn, toen ze slavin was van Egypte. Toen had God ze *vrijgemaakt* — tot Zijn vrouw verkozen.... in de woestijn! Ze móest in de woestijn.

Ze mocht ook in de woestijn. En die woestijn met z'n zand en nog eens zand en eindeloze eenzaamheid en hitte is toen tot een waar feestoord geworden. Herschappen in een bruilofts-zaal! Daar is de bruiloft gehouden, het huwelijksfeest gevierd! Wat heeft de Here haar feestelijk ontvangen en verzorgd met honing uit de rotssteen. Wat heeft Hij haar liefelijk omhelsd, en gesproken naar haar hart!

Dat alles gebeurde in de woestijn!

Nu is Israël van God weggelopen, en ze is wéér slavin geworden!

Slavin, nu niet van Egypte, maar van Baal. In *zijn* netten is ze verstrikt.

Dus moet Israël weer de woestijn in! Of mag ze naar de woestijn? Ze moet het oordeel ondergaan! Of zal het voordeel zijn? God zal ze in ballingschap werpen! Of zal Hij haar weer ter bruiloft voeren? Inderdaad, het laatste! Het wegvoeren wordt een lokken, de woestijn tot een feestoord, de eenzaamheid tot gemeenschap, het oordeel tot een zegen! Wat moet Israël nu doen op het horen van deze woorden van Hosea? Moet het schreien of lachen; of beide tegelijk?

Daarom zie, Ik zal haar lokken, en haar leiden in de woestijn!

De kwestie is, dat de Here Zijn volk wel eens in de eenzaamheid wil hebben. In de woestijn is het stil. Daar kan de Here met Israël alléén zijn. Het rumoer van de Baaisfeesten klinkt er niet door. De stem des Heren gaat niet verloren in het "aards gedruis". Hij is er met haar onder vier ogen. Zij zal er tot bezinning komen. De woestijn zal voor Israël zijn, wat de zwijnen waren voor de verloren zoon! Wel niet allen, maar toch enkelen zullen "tot zichzelf" komen in de woestijn. Zij zullen bij zoveel ellende tot de geloofsconclusie komen: ik heb gezondigd; ik zal wederkeren!

Zij zullen in de benauwdheid tot de Here roepen.

En de Here zal antwoorden.

"En Ik zal spreken tot haar hart."

En zo zal die troosteloze woestijn tot een onuitsprekelijke zegen worden.

De woestijn is — ge merkt het dus — nog zo'n verkeerde plaats niet. Ze is in vele gevallen profijtelijker dan 'n feestzaal en dan volle schuren, waarbij iemand zegt: mijn ziel, neem rust, eet, drink en wees vrolijk.

Hetzij nu die woestijn is het eenzame en soms jarenlange ziekbed, waar de mensen u vergeten schijnen; of de rouw van de beroofde weduwe of de weduwnaar, door God in de eenzaamheid gezet; of de ontbering van het leven, als door werkloosheid of tegenslagen alles zo triest en troosteloos om u heen wordt als in een woestijn — er zijn vele woestijnen en vele eenzame woestijnkinderen in deze wereld —, in elk geval, die woestijn *is* nog zo verkeerd niet, goed bezien.

Wij kunnen dat zo niet inzien, dat 'n woestijn heilzaam is. Er is ook niet veel bekoring aan. Hitte, dorst, droogte, zand! Melk en honing lijken ons beter toe!

En toch is alle eeuwen door de woestijn Gods grote smidse geweest, waar Hij de instrumenten bereid heeft voor Zijn dienst!

Vóór Midians woestijn denkt Mozes dat hij alles kan, en hij kan slechts stukken en brokken maken, en mensen doodslaan.

In die woestijn leert hij dat hij niets kan, en God het alléén kan.

In Gileads woestijn wordt Elia "Israëls wagen en voerman".

In de woestijn van Juda wordt Johannes adventsheraut en wint Jezus Zijn eerste, zware strijd.

In zijn blinde eenzaamheid te Damascus wordt Paulus Gods "uitverkoren werktuig" ¹³.

In de woestijn der ballingschap zal Israël z'n God weer terugvinden.

Hoevelen hebben God al niet gevonden in de woestijn, en hebben bovendien ervaren dat het er feestelijk kan zijn — het is geen makkelijke, maar een onbezorgde weg, waar God elke dag z'n dagmaat van manna geeft, en water doet vloeien uit de rotsen.

Verschrikkelijke, gezegende, heerlijke woestijn!

Maar behalve *heerlijk* is de woestijn ook *eerlijk*. En daarom voor menigeen misschien minder begeerlijk.

Wie van Jeruzalem naar Jericho gaat, moet door de woestijn van Juda. In die woestijn is natuurlijk geen publiek; geen mensen keken naar je; daarom behoeften noch de priester, noch de leviet zich te schamen omdat ze de halfdode man lieten liggen. In Jeruzalem hadden ze natuurlijk de filantroop gespeeld. Ja, eenzaamheid is eerlijk! Die maakt precies openbaar, wat en wie we innerlijk zijn.

Zou het daaruit misschien ook te verklaren zijn, dat schier iedereen de eenzaamheid schuwt, alle gelegenheden om met zichzelf en met God alleen te zijn ontloopt, het gesprek onder vier ogen ontwijkt, en zich hals over kop werpt in het rumoer van alle dag?

Indien dat zo is, dan lokke God nog velen in de woestijn!

¹³ Rinkel: "Uit den rijkdom Zijner genade" deel 3, blz. 97.

VAN DAL TOT DEUR

Het dal Achor tot een deur der hoop.

Hosea 2:14 m.

Het dal Achor, ten Zuidwesten van Jericho gelegen, heeft in de geschiedenis van Israël steeds een onheilspellende klank gehad.

De Israëlietische huisvader, die zijn kinderen van het dal Achor ging vertellen, begon dan als vanzelf fluisterend te spreken.

Want het betekent: dal der beroering, ongeluksdal, jammerdal!

Men kent de historie.

Zoals de Here van alles de eerstelingen wilde hebben, eiste Hij ook de eersteling der steden van Kanaän voor *Zich* op. Heel de rijkdom van Jericho moest als één groot brandoffer Hem worden gewijd. Doch één man was er, Achan —, die het jammer vond al die kostbaarheden in de vlammen te werpen. Met begerige hand griste hij tal van kostbaarheden naar zich toe, en verborg ze heimelijk in zijn tent geen haan zou er naar kraaien!

Dit was dus een *verborgen zonde*, die daarom zo ernstig was, niet omdat hij er mensen mee benadeelde, maar omdat hij er God mee bestal. Dit is trouwens nóg de meest voorkomende en tegelijk de meest ergerlijke vorm van diefstal binnen het leger van Gods volk. Dat we *elkaar* bestelen, komt ook nog wel voor onder de "heiligen en beminden Gods" — we denken maar aan de beruchte valse gewichten en ellen uit de Catechismus, maar dat we diefstal plegen aan God, komt zeer veelvuldig voor. Hier is er een, die God Zijn *tijd* ontroofd, door de bewering "geen tijd" te hebben voor de arbeid in Gods koninkrijk, ginds is een tweede, die God Zijn geld afgraait: hij vindt het zonde van z'n goeie geld om zoveel aan kerk en school en zending en armen te geven, en verstaat niet, dat hij een "rentmeester" is, hij leeft precies of d' aard en alles wat zij geeft, niet het wettig eigendom des Heren, maar zijn wettig eigendom is. Dat alles gebeurt natuurlijk in 't verborgen. Geen van deze dieven komt in de gevangenis. Niemand die geen tijd heeft om ouderling of diaken te wezen of zijn krachten voor de evangelisatie te geven, en niemand die z'n contributies opzegt of voor de nooddrift der heiligen met 'n paar onnozele centen voldoet, komt met de politie in aanraking. Men kan er zelfs een braaf en geëerd gereformeerd mens om wezen, en volop z'n critiek oefenen op de werkers en de zwoegers. Ook Achan bleef een dapper soldaat in Gods legioenen zolang z'n zonde *verborgen* bleef!

Intussen *kon* Israël niet als een zegevierend leger voorttrekken, zolang dit verborgen kwaad bestendig bleef, en Achan als een levend bederf onder het volk bleef voortwandelen. Het leed dan ook de nederlaag voor het zwakke Ai, waar de sterke vesting Jericho zonder slag of stoot genomen was. Dit spreekt vanzelf. De kerk des Heren kan nooit overwinningen boeken, zolang in eigen boezem een kwaad voortvreet gelijk de kanker. De *nederlagen* der kerk zijn de verborgen *zonden* der kerk. Het is precies om 't even welke *naam* dit onbestreden en onuitgeroeide kwaad draagt. Het kan van alles wezen. Of men die naar Achan, naar Mammon, naar Malthus noemt, of naar de duivel zelf (want laster en twisting zijn de eigen werken des duivels), dat doet er niet toe. Zolang een ban in het leger blijft, lijdt de kerk nederlaag op nederlaag. Er worden geen overwinningen naar buiten op de *wereld* behaald, als er geen overwinningen naar binnen op eigen *vlees* te vermelden zijn. Niemand kan een heiligende invloed op anderen hebben, die zelf onheilig is. In zulke perioden kan de kerk zich

niet doen gelden. Zij trekt niet overwinnend achter haar Koning aan. Zij wordt verslagen en versmaad. Zij is bij niemand in tel.

Het is gelukkig, als de Here dan Zelf de ogen opent voor de ban in het leger.

Dat Hij Zijn volk niet in verblindheid (en soms in zelfvoldaanheid) laat voortleven.

Zó handelde Hij ook met Israël tussen Jericho en Ai.

Zonder sparen heeft Hij — door het werpen van het lot — de rotte plek aangewezen; de zondaar werd ontmaskerd, en de Israëlieten werd de gelegenheid geboden, de ban uit het midden van hen weg te doen.

Geen ogenblik heeft het volk toen gearzeld, het kwaad uit te roeien.

De reformatie was radicaal!

"Daarop nam Jozua, tezamen met geheel Israël, Achan, de zoon van Zerah, en het zilver, de mantel en de staaf goud, zijn zonen en dochters, zijn runderen, ezels en zijn kleinvee, zijn tent en alles wat hem toebehoorde, en zij voerden hen naar het dal Achor" (Jozua 7:24).

En al deze levende en dode have werd eerst gestenigd en daarna verbrand, zodat er niets, maar dan ook niets overbleef. Er schemert iets van door van de radicale Catechismuseis, dat de oude mens moet worden gekruisigd, gedood, en begraven!

Dit alles gebeurde in het dal Achor!

Voor de zondaar en z'n medeplichtigen, die niet spontaan, maar gedwongen belijdenis deden van hun kwaad, werd dit dal Achor een *deur der wanhoop*. Met een wanhopige gil en een snik tuimelden ze de eeuwigheid binnen. Het dal Achor werd hun gesteld tot een deur der hel. Laat varen alle hoop, gij die hier binnentreedt. Ongeluksdal, jammerdal!

Maar voor het nu "gereformeerde" en gezuiverde volk werd het dal Achor een *deur der hoop*.

Ze hadden alle hoop reeds opgegeven, dat ze ooit het Beloofde Land zouden binnentrekken, en Jozua had gekermd: "Ach, Here, Here, waarom hebt Gij dit volk dan toch over de Jordaan laten trekken, wanneer Gij ons in de macht der Amorieten wilt geven, zodat die ons te gronde richten?" (Jozua 7:7)

Maar nu de oorzaak was aangewezen en in de kiem gesmoord, veerde men weer op en herleefde de hoop in de harten.

Het dal Achor werd niet de donkere kuil, waarin heel Israël werd geslacht. God maakte het ongeluksdal tot een deur. De Here heeft ze een geopende deur gegeven, om Kanaän er door binnen te vallen. Nu het kwaad uit het midden is weggedaan, rust de zege op Israëls banieren. Zij kunnen zich weer doen gelden. Als gelouterd komt het volk uit de gerichts-plaats te voorschijn. Het gaat Israël als de kerk van Philadelphia: Zij is de enige van de zeven Klein-Aziatische kerken, waar het dreigend: "dit heb Ik *tegen* u" achterwege kan blijven. Daarom kan zij overwinningen behalen op de wereld. Zij kan worden *vermeerderd*. Haar komt de belofte toe: "Ik heb een geopende deur voor uw aangezicht gegeven". Haar *geeft* de verhoogde Heiland "sommigen uit de synagoge des Satans", om "zich neder te werpen voor uw voeten" (Openb. 3:8, 9).

De kerk, die gereformeerd héét, maar het niet is, komt in het dal der nederlagen.

De kerk, die het kwaad uitbant in eigen boezem, treedt triumfantelijk door de deur der overwinningen.

Het dal Achor wordt deur der hoop.

Het is nu gemakkelijk te verstaan, waarom de profeet Hosea deze ongeluksgeschiedenis van het jammerdal Achor nog eens ophaalt.

Evenals tóen is er ook nu een groot kwaad in Israël.

Het is de oude geschiedenis: God is bestolen. Israël heeft most en olie, goud en zilver, dat van de Here was, aan Baäl gewijd.

Op de regelmaat der zonde volgt de regelmaat der straf. Er is geen ontkomen aan: naar het dal Achor! Gans Israël moet nu naar het gerichtsdal. Het moet in het ongeluksdal van de *ballingschap* afdalen. God zal gericht oefenen met Zijn Achansvolk.

Maar nu komt het *wonder!*

Het dal Achor der ballingschap zal ook nu geen totale ondergang betekenen. God kan immers van Zijn volk niet meer af? Hij zal het dal Achor niet maken tot een donkere kuil, waar het volk eeuwig in ondergaat, maar tot een *deur!* Het dal wordt een deur, een dóórgang. Geen óndergang. De ballingschap zal dienen als louteringsvuur. Ze zal een doorgangshuis worden. Het volk gaat er in, maar het komt er aan de andere kant weer uit. Getuchtigd, vernieuwd, gelouterd.

Niet allemaal. Lang niet allemaal. De meerderheid zelfs vindt er de dood, als Achan. Voor die onbekeerlijken is er géén deur en géén hoop. Maar er zullen er toch zijn die zeggen: ik gedenk heden mijn zonde. Zij zullen het kwaad van de Baälsdienst in de ballingschap radicaal afleren en uitroeien. Ze zullen er mee breken. Ze zullen de ban uit het leger wegdoen. En zo zal de plaats des jammers worden tot een poort des heils en een deur der hoop. Wat vernietiging schéén, zal loutering blijken. Een verjongd en vernieuwd Israël zal uit die deur der ballingschap weer zingend het land Kanaän binnentrekken, "als in de dagen van haar jeugd, als ten dage toen zij trok uit Egypte" (vs 14b).

God keert in Zijn verbondstrouw de dingen dus precies om.

Van het dal der wanhoop maakt hij een deur der hoop.

Wat Israëls graf scheen wordt de poort der verrijzenis.

Wat op vernietiging scheen uit te lopen is de ontsluiting van een nieuwe toekomst.

Wie is hij, die daar opkomt uit het dal der steniging en het graf van Babel? Het is Jacob, dat z'n zonde wegdeed en zich bekeerde tot de Here!

En zij, die al klagend afdaalden in het dal Achor, *zingen* nu van dat dal, dat het hun door Gods genade tot een deur der hoop geworden is: Dit is, dit is de poort des Heren: daar zal 't rechtvaardig volk door treên, om hunnen God ootmoedig t' eren, voor 't smaken Zijner zaligheên!

We denken bij dit dal Achor aan het *heden* en aan de *toekomst*.

Aan het *heden*, en bemerken dan, dat de kerk des Heren heden ten dage meer staat in het teken van het *dal*, dan van de *deur*. Zij is in het dal der verguizing; met stenen wordt naar haar geworpen. In het dal der versmading, waar de vijanden lachen om haar machteloosheid. Velen begeren niet de deur der kerk binnen te treden, omdat ze zich dan wanen in een doodsdal, waar de kilte ze tegemoet slaat.

Hoelang zal het duren, dat zij uit haar dal triumfantelijk naar voren treedt, de deuren der kerk wagenwijd worden opengeworpen, het strijdende leger Gods naar buiten stormt, om de wereld te annexeren voor haar Koning, en te maken dat ze uit de synagoge des Satans komen om te aanbidden?

Wanneer wordt het dal Achor tot een deur der hoop.... de geopende deur?

Stellig niet, zolang wij klagen, dat de kerk steeds in de hoek staat waar de slagen vallen, maar alleen wanneer we ons *bekeren*, en de ban uit ons midden *wegdoen*.

De ban van wereldgelijkvormigheid, van geesteloosheid, van egoïsme, en zoveel meer!

Totdat gij de ban wegdoet!

Anders blijft de ene nederlaag de andere volgen, en ontsluit zich geen deur der hoop.

We denken ook aan de *toekomst*. Er zit dan in het dal, het ongeluksdal, als vanzelf een schaduw van de *vallei des doods*.

Om onze zonden zijn wij *allen* dat dal ingezonden.

Maar — zo belijdt onze Catechismus — ook dat dal is een deur geworden, een póort: *onze* dood is geen betaling voor de zonde, maar een afsterven van de zonde, en een *doorgang* tot het eeuwige leven.

Het dal Achor tot een deur der hoop.

Wat is de grond voor de verwachting dat het dal der schaduwen des doods de poort tot het eeuwige leven ontsluiten zal?

Christus alleen!

Omdat Hij onze overtredingen op Zich genomen heeft, is Hij om onze overtredingen gewond. Als een misdadiger. Als een Achan. Niet maar gestenigd, maar gekruisigd. De straf, die ons de vrede aanbrengt, was op Hem. Het dal, waarin Hij verbrijzeld werd, werd onze deur.... een doorgang tot het eeuwige leven.

Zal die hoop echter gegrond zijn, dan moet door Zijn kracht aan datzelfde kruis ook onze oude mens mèt Hem gekruisigd zijn.

Alleen wie zó sterft vóór hij sterft, zal niet sterven *als* hij sterft.... het dal Achor wordt hem een deur.

De zonde moet niet alleen worden beleden, maar ook bestreden.

De ban moet worden weggedaan.

Die stille, verborgen Achanszonde — ge weet wel welke dat is in uw leven — die mag er niet blijven woekeren, want anders lijdt ge niet alleen in uw leven nederlagen, maar wordt uw sterven een volkomen nederlaag ... het dal Achor de deur der hel.

Doet daarom om uws levens wil de ban weg!

Hoort aandachtiglijk naar Hem, en uw ziel zal leven.

Hoort Zijn belofte: "Ik zal haar aldaar haar wijngaarden geven, en het dal Achor maken tot een deur der hoop. Dan zal zij aldaar zingen als in de dagen van haar jeugd, als ten dage toen zij trok uit Egypte".

DE HARMONIE DER GEBEDEN

Het zal te dien dage geschieden, dat Ik verhoren zal, luidt het woord des Heren: Ik zal de hemel verhoren, en die zal de aarde verhoren, en de aarde zal het koren, de most en de olie verhoren, en die zullen Jizreël verhoren.

Hosea 2:20, 21.

Het slot van het tweede hoofdstuk van Hosea is vol van geruchten van toekomstige heerlijkheid. De profeet tekent die heilstijd in de schoonste kleuren, en deze zijn zó gekozen, dat een *volledige* vervulling in *deze* bedeling nooit gekomen is, en nooit komen zal. In hoge profetische vlucht ziet hier de zoon van Beëri de *nieuwe* aarde, waarboven een nieuwe hemel zich welven zal.

Het zijn allereerst *uitwendige* zegeningen, die opgesomd worden. De Here zal, zo heet het in vs 17, ten behoeve van Zijn volk een verbond maken met het wild gedierte des velds. Dit verbond wil zeggen, dat de Here dat wild gedierte *bindt*, en onder de verplichting legt, dat het geen leed of schade meer kan doen. Tot dat wild gedierte behoren niet alleen de leeuw die verscheurt, en de venijnige slang, maar ook de worm die aan de wortels knaagt, en de sprinkhaan die de oogst vernielt. Op de nieuwe aarde komt geen misoogst meer voor. Geen wanklank stoort het lied der natuur. Niemand of niets zal meer leed doen of verderven. De dieren niet, maar ook de *mensen* niet! De mens, die in zijn vernielzucht nog veel geraffineerder was dan het wilde dier, omdat hij kon wat het dier niet kon, namelijk: haten, zal de nieuwe aardbodem niet meer dragen: "Dan zal Ik boog en zwaard en oorlogstuig in het land verbreken, en hen veilig doen wonen" (vs 17b).

Vrede op aarde!

Van hoger waarde dan dat Gods volk *veilig* zal zijn, is evenwel de voorzegging, dat de bewoners der nieuwe aarde *heilig* zullen zijn!

Immers: "Ik zal u Mij tot bruid werven", belooft de Here!

En wat ligt er in deze belofte van "tot bruid werven" anders opgesloten dan reinheid? Als een heilige, als een onbevleete bruid, zonder vlek of rimpel, zal zij in statie in Gods woning geleid worden. De zonde van Israëls overspel zal behoren tot een vergeten verleden.

Deze huwelijksverhouding is het, die de hemel tot hemel maakt. De pas genoemde voorspoed en vrede maken de heerlijkheid van de hemel niet uit. De paarlen poorten doen het niet, en evenmin de gouden straten. Maar de band aan de Here. De gemeenschap met Hèm. Wat geeft de vrouw, die haar man *liefheeft*, om het goud en het zilver van haar man, als ze *hem zelf* niet heeft? Wie door het Paulinisch ideaal: "en alsdan zullen wij altijd met de Here wezen", niet gegrepen is, *kan* in het klimaat van de hemel niet verkeren.

Het schoonste is, zegt Hosea, dat aan dit innig verkeer nooit meer een einde komt, en dit huwelijk niet weer verbroken wordt: "Ik zal u Mij tot bruid werven *voor eeuwig*" (vs 18a).

Hij voegt er aan toe: "Ik zal u Mij tot bruid werven door gerechtigheid en recht, door goedertierenheid en ontferming; Ik zal u Mij tot bruid werven door trouw" (vs 18b, 19a).

Dat zijn dus de eigenschappen Gods, waaraan het volk zijn toekomstige heerlijkheid te danken heeft.

Allereerst de *gerechtigheid*, want krachtens het genadeverbond heeft de Here en niet Satan

recht op Zijn volk, en dat volk recht op Hem! — een gerechtigheid, die door Jezus Christus is geopenbaard; Sion zal door recht verlost worden. En daarmee gaat dan vanzelfsprekend het *gericht* over Gods vijanden gepaard: het is wat de Catechismus belijdt: dat Hij al Zijne en mijne vijanden in de eeuwige verdoemenis werpen, maar mij met alle uitverkorenen in de eeuwige blijdschap en heerlijkheid nemen zal.

De tweede oorzaak van ons heil is: Gods *goedertierenheid* en *ontferming*.

Dat komt hier wel heerlijk uit!

Want zij, van wie al deze heerlijke dingen gezegd worden, was die *overspelige vrouw*, we herinneren ons dat nog wel.

Volgens de *wet* moest zo'n overspelige vrouw *gestenigd* worden.

Het enige rationele "Ik zal... ." had dan ook moeten luiden: Ik zal u doden!

Maar het wonder gebeurt! Het geheel onverwachte "Ik zal" klinkt precies omgekeerd: Ik zal met u trouwen!

Niet: laten we met elkander trouwen! Maar: Ik zal u Mij tot bruid werven! Uit Hem, door Hem en tot Hem zijn alle dingen. Alle roem is uitgesloten, onverdiende zaligheên heb ik van mijn God genoten, 'k roem in vrije gunst alleen!

"Niet als hoer gaat ze verloren, maar als bruid wordt ze verkoren." ¹⁴

De *derde deugd* Gods, waarop de zaligheid van Zijn volk gefundeerd is, heet: Gods *trouw*. "Ik zal u Mij ondertrouwen in *geloof*", zegt de Statenvertaling, wat hetzelfde is als "trouw". We kennen die uitdrukking ook uit het "trouw en geloof houden" uit ons huwelijksformulier.

En het is aan deze trouw des Heren te danken, dat deze zaligheid eeuwig zal duren. Nooit zal één inwoner van het nieuwe paradijs meer behoeven te vrezen, dat het zwaard der cherubijnen hem wegdrijven zal van de boom des levens. Dit is Zijn trouw, aan Isrel nooit gekrenkt.

En het is nu in dit kader van de schildering der toekomstige heilstaat, dat de profeet ook dit wondere woord invlecht van de *harmonie der gebeden*: "Ik zal de hemel verhoren, en die zal de aarde verhoren; en de aarde zal het koren, de most en de olie verhoren, en die zullen Jizreël verhoren".

"Ik zal verhoren", zegt God, en die verhoring onderstelt de aanwezigheid van gebeden.

De voorstelling, die de profeet van die gebeden geeft, is dichterlijk, maar eenvoudig.

Hij ziet de gebeden als een keten met vele schakels.

Jizreël — of Israël — begeert koren, most en olie — dat is het eerste gebed.

Het koren moet het op zijn beurt weer van de aarde hebben — dat is het tweede gebed; maar de aarde kan weer niets voortbrengen zonder de regens van de hemel, en zo strekt de aarde zich verlangend onder de hemel uit — het derde gebed. De hemel kan weer geen regen uitgieten, als God er de sluizen niet van opent, en zo roept de hemel tot de God des hemels — het vierde gebed. En al deze gebeden worden verhoord! God verhoort de hemel; deze verhoort de aarde; de aarde verhoort het koren, en het koren verhoort Jizreël.

Van die keten is dan God de opperste schakel en Jizreël de laatste. Daar is het tenslotte om te doen, dat de Here Zijn volk voorziet van alle overvloed.

De profeet had dat natuurlijk ook zó kunnen zeggen, dat God Zijn volk steeds verhoren zou.

¹⁴ Tazelaar: Woestijn en Wijngaard, blz. 45.

Dat was wat gewoner, wat prozaïscher geweest.

Waar toe nu deze dichterlijke fantasie, waarin koren, aarde, en hemel als evenzoveel bidders worden voorgesteld? Natuurlijk niet om de verbeelding de vrije teugel te laten. Evenmin om het wat poëtisch te zeggen. Maar wat de dichter-profeet ons op 't hoogst betuigen wil is dit, dat in de nieuwe wereld, die wij met opgestoken hoofde verwachten, *heel* de schepping een *biddende* schepping zal zijn. Alles zal daar, waar de *vloek* voor altijd is weggenomen, bidden. En aanbidden! De hemel bidt, en de aarde bidt. Het koren bidt, en de most en olie bidden. Meer nog: die nieuwe schepping is één groot gebed. Niets vloekt, niemand zucht, in diepe aanbidding ligt alles neergebogen voor de grote Schepper aller dingen.

In deze gebeden zal een wonderschone *harmonie* zijn.

De gebeden aller schepselen rijen zich aaneen en schakelen zich ineen, en het stemt alles samen in één machtig accoord, van koren tot aarde, van aarde tot hemel.

Men kan niet zeggen, dat het gebed er thans niet is, in de schepping.

Er is integendeel één langgerekt en sprakeloos gebed in de onbezielde schepselen. Dit bidden is vooralsnog echter een *zuchten*. De Schrift leert ons, dat het ganse schepsel tezamen zucht, en reikhalzend uitziend naar de dag der verlossing van de kinderen Gods. Gij hoort het zuchten in de zon-doorschroeiende akkers, in het klagen van het stomme vee, in het huilen van de wind, in het kreunen der wouden. Dit is het Adventsgebed der natuur en... . in dat Adventsverlangen gaat de schepping zelfs de kinderen der herschepping voor, daar in hun mond het "Maranatha" menigmaal is verstomd.

En behalve de schepselen bidden ook de mensen voorzover ze niet vloeken, maar wat in al deze gebeden ontbreekt is: de *harmonie*.

De gebeden botsen tegen elkander in.

De een bidt om regen, en de ander tegelijkertijd om droogte. Twee mensen solliciteren naar dezelfde betrekking en ze zijn daarin ook "biddend werkzaam". Maar de "verhoring" van het gebed van de een moet de teleurstelling van de ander betekenen. In onze heiligste verrichting, het gebed, dringen we nog en duwen we elkaar weg van Gods troon. Als er een oorlog is ontbrand, wordt wederzijds de zegen voor eigen wapenen van de Allerhoogste afgesmeekt.

Het raast alles door elkaar heen.

De harmonie is zoek.

En waar er geen samenstemming in de gebeden is, kan de ene verhoring ook niet op de andere volgen. Wie om koren smeekt, krijgt brandnetels, en wie om olie en most bidt, ontvangt armoede. De aarde smeekt de hemel om regen, en cyclonen en hagelstenen zijn soms het antwoord. De hemel verhoort de aarde niet, en de aarde verhoort het koren niet, en het koren verhoort Jizreël niet. En de mens raakt in verwarring en tobt over het zwaar probleem der "onverhoorde gebeden", laat tenslotte het gebed schieten, omdat het "toch niets geeft", en eindigt in een sprakeloos zuchten met gans het schepsel!

En het schoon vooruitzicht dat mij streelt, is dan nu: dat het raadsel der tegenstrijdige en der onverhoorde gebeden mij niet meer treiteren zal. Straks zullen alle gebeden schakels zijn, die elkaar grijpen en in elkander passen. Mijn zegen zal niet meer de vloek van de ander betekenen. De gebeden in de nieuwe wereld zullen samensmelten tot één melodieuze geheel en samen zingen één machtige harmonie, en zij zullen gevolgd worden door één onafzienbare reeks van verhoringen.

En nademaal ik nu reeds het beginsel der eeuwige vreugde in mijn hart gevoel; dat is:

aangezien de hemelse vreugde geen totaal nieuw element is, maar in beginsel reeds door mij gekend en voorgeleefd wordt, zal ik nu reeds beginnen mijn gebeden te *controleren*. Bid ik ook zelfzuchtig? Ben ik bereid van de verhoring van mijn gebed af te zien, als ik weet, dat een ander veel beter gebruiken kan, wat *ik* voor *mij* begeerde. Ben ik bereid ook voor mijn vijanden te bidden?

Door deze noodzakelijke zelfcontrole wordt het probleem der "onverhoorde gebeden" aanmerkelijk lichter.

Het ideaal van de harmonie der gebeden komt dichterbij.

De hemel reikt de aarde de hand.

Als wij hebben leren inzien, hoeveel wanklanken we zelfs in onze gebeden uitgestoten hebben, zullen we bereid zijn de bede: vergeef ons onze schulden, aldus te wijzigen: vergeef ons onze *gebeden*.

SIDDEREN VOOR GODS HEIL

En (zij zullen) bevend komen tot de Here en tot zijn heil.

Hosea 3:5 m.

Een van de trekken, waarin Israëls toekomstige bekering beschreven wordt, is, dat zij bevend zullen komen tot de Here en tot Zijn heil.

Dit is wonderlijk gezegd!

We kunnen ons voorstellen, dat iemand beeft voor Gods *grootheid*, siddert voor Zijn *heiligheid*, huivert voor Zijn *toorn*; bij al dergelijke "deugden" Gods komt het "sidderen" te pas, en is het behoorlijk, dat de zondaar beve. Maar wie rilt er nu voor Gods *heil*?

Dat doet de bekeerde, zegt hier de Bijbel.

Dit is een van de wezenlijke trekken van het wedergekeerde volk Gods.

Zolang iemand nog onbekeerd is, kan hij desnoods bang wezen voor de geweldige majesteit Gods, en kan hij ineenkrimpen bij de gedachte aan de straffende hand des Heren. Dat kan allemaal best. Wat heeft Kaïn gesidderd ! En Saul! Maar voor het *heil* des Heren vermag hij niet te sidderen. Daar gaat hij hoogst familiaar mee om. Daar zingt en jubileert hij bij, en hij wordt er geen moment bang voor. Precies als Israël, toen het nog van achter de Here "hoereerde". Toen misbruikte het Gods heil, of, wat wij ook kunnen zeggen: Gods goedheid, of in het gunstigste geval accepteerde het die goedheid als de meest vanzelfsprekende zaak ter wereld. Dat was normaal en nogal logisch: de Here is aan Israël goed!

Zo verkeert de onbekeerde onder Gods goedheid.

Hij durft de goedheid des Heren best aan te pakken met z'n bezoedelde vingers. Daar ziet hij helemaal geen been in. Hij durft óók nog wel te spreken van de "zegen des Heren" en 'n dankzegging in de kerk te vragen bij z'n huwelijksjubileum, ook al heeft hij die goedertierenheid des Heren nooit anders dan ten eigen nutte besteed. Hij kan er o zo dierbaar en o zo innig over praten; alleen gebeefd voor die goedheid heeft hij nooit!

Dat kan alleen de bekeerde mens!

Hij trilt over al z'n leden als hij denkt aan de goedheid van z'n God. Hij weet niet waar hij zich bergen moet. Hij schaamt zich de ogen uit z'n hoofd, dat de Here zó goed is voor hèm. Als z'n levensscheepje bijna zinkt onder de verrassende weldaden Gods, dan staat hij er niet met 'n hoge borst bij, maar dan roept hij uit: Here, ga uit van mij, want ik ben een zondig mens!

Daarom heeft de gevoelige ziel van Hosea de bekering van Israël zo wondermooi en teer beschreven in deze trek: "en zij zullen bevend komen tot de Here en tot Zijn heil".

Wie nooit voor het heil Gods gesidderd heeft, weet van de bekering weinig af, hoeveel hij ook overigens sidderen moge.

De gunst des Heren was voor Israël wel bijzonder groot geweest.

In hetgeen Hosea nú met zijn ontrouwe Gomer doen moet en ook gehoorzaam doet, wordt voor de tweede maal de tere liefde van de Here voor Zijn volk aanschouwelijk gemaakt.

Blijkbaar heeft Gomer, van wie we reeds in het eerste hoofdstuk gehoord hebben, het zó erg gemaakt, dat ze bij haar man, Hosea, is vandaan gelopen. Maar nu krijgt Hosea opdracht,

haar terug te halen. En niet alleen dat, maar hij moet haar nog steeds "beminnen" ook. Dat is geen liefde op bevel, geen liefde van hogerhand, maar de bedoeling is, dat de Here in het hart van Hosea een onuitroeibare liefde gelegd heeft voor zijn ondankbare, ontrouwe, slechte vrouw. Zó onuitroeibaar, dat we hem in roerende en ontroerende liefde achter z'n vrouw aan zien lopen. Eén ding begeert hij; één ding vervult heel z'n ziel: z'n weggelopen vrouw weer bij zich te hebben¹⁵.

Dit terughalen gaat echter zo eenvoudig niet.

Gomer is wel zeer aan lager wal geraakt: ze is *slavin* geworden! Zó blind maakt de zonde. Ze had gedacht, dat het allemaal vrolijkheid en feest zou worden. Maar ze ervaart het tegendeel. Ze doet de droeve ervaring op, dat die ze nú heeft, haar man niet is, maar haar tiran. Het meest vernederende slavinnen-werk wordt haar opgedragen. Treffend en droevig beeld van heel Israël, dat in Gomer z'n beeld vindt. In de Baälsdienst meende het vrijheid te vinden, en het wórdt slaaf der zonde. Het apostolisch woord is hier reeds van kracht: wie de zonde dóet, is een dienstknecht der zonde!

Hoe het zij, Gomer is nu slavin!

Hosea althans kan niet volstaan met haar eenvoudig terug te halen, maar moet haar terugkopen van haar heer.

"Toen kocht ik haar voor vijftien zilverstukken en anderhalve homer gerst." (vs 2) Als men bedenkt, dat anderhalve homer gerst de waarde van vijftien zilverlingen vertegenwoordigden, dan maakt dit precies dertig zilverlingen samen: de gewone prijs voor een slaaf¹⁶.

Zó wordt Gomer dus weer Hosea's wettige vrouw.

Met z'n teruggekochte echtgenote keert hij weer naar huis.

In haar erepositie van vrije vrouw zal ze nu worden hersteld.

Evenwel — om zeker te zijn van de liefde ook harerzijds voortaan — past Hosea een tuchtmaatregel toe: "En ik zeide tot haar: Vele dagen zult gij blijven zitten; gij zult geen ontucht bedrijven, geen man toebehoren; en ook ik zal tot u niet komen" (vs 3).

De maatregel is streng, maar vol liefde.

Gomer zal een tijdlang in de strengste afzondering moeten "blijven zitten", en Hosea rekent er op, dat zij in die eenzaamheid wel tot nadenken zal komen, en dat het verlangen wel bij haar groeien zal naar haar eigen man. Het is Hosea's bedoeling allerminst haar te plagen, maar om de verhouding weer goed te maken. Intussen verlangt hijzelf het allermeest naar de tijd, dat de dagen der afzondering voorbij zijn.

Dit blijkt wel uit het slot.

Dit bevat niet alleen een mededeling, maar ook een belofte. Hosea zal op haar wachten!

In dit alles blinkt de "goedheid" Gods.

Immers, heel dat wonderlijk handelen van Hosea met Gomer moest aanschouwelijke prediking zijn: zó deed de Here met Zijn volk. Zoals de profeet er al dadelijk verklarend bijvoegt in vs 1: "gelijk de Here de Israëlieten bemint, die zich tot andere goden wenden".

Alles komt hier in het licht van Gods "goedheid" te staan: hetzij Hij Israël met Zijn zegen bezoekt of met Zijn strenge tucht.

¹⁵ Naar onze opvatting is "de vrouw die zich door een ander laat beminnen en overspelig is" (3:1) en die Hosea "weder heengaande, beminnen moet" niet een andere, maar dezelfde vrouw als in hfdst. 1; Gomer dus.

¹⁶ Zie voor deze berekening Ridderbos, a. w., blz. 52, noot.

Het is de goedheid des Heren, dat Hij *om* zo te zeggen Zijn weggelopen volk achterna loopt en met Zijn liefde achtervolgt, en het niet hébben kan, dat het in de netten der zonde verstrikt raakt en slaaf van Baal wordt.

Niet minder is de goedheid des Heren in het dreigend oordeel der *ballingschap*.

Die ballingschap betekent geen vernietiging, maar is tuchtmaatregel.

Hosea's maatregel om Gomer in afzondering te houden, wordt immers aldus toegepast op Israël: "Want vele dagen zullen de Israëlieten blijven zitten zonder koning en zonder vorst, zonder offer en zonder gewijde steen, zonder efod of terafim" (vs 4).

De ballingschap!

De eenzaamheid!

De afzondering!

Het zelfstandig volksbestaan zal een einde nemen: "zonder koning en zonder vorst", maar wat véél erger is: aan de gemeenschapsoefening met de Here zal een einde komen, als zij ver van het Heilige Land in ballingschap ellendig om moeten zwerven: "zonder offer en zonder gewijde steen, zonder efod of terafim"¹⁷.

Het rijkst schittert Gods goedheid echter daarin, dat Hij al die tijd *wacht*.

Hij zal evenmin als Hosea in die tussentijd een ander nemen.

Hij blijft wachten op Zijn volk.

Er is niets ontroender dan dat: God, Die wacht op de mens!

Het Nieuwe Testament geeft aan dit wachten Gods nog een accent in de gelijkenis van de verloren zoon. Als hij nog verre was, zag hem zijn vader! De vader heeft dus op de uitkijk gestaan. Hij is elke dag geklommen op het platte dak van zijn woning. Er was iedere morgen weer de stille verwachting: zou hij ook komen? Zou hij vandaag komen?

Zondige mens. ... de Here wacht op u. Het is niet de vraag: zal de Here komen? Maar alleen: zal de zondaar komen? Dat is de verwachting van de hemel! God wacht.

Het wachten zal ditmaal niet teleurgesteld worden.

De afzondering van Israël in de ballingschap zal een heftig verlangen doen groeien naar de gemeenschap met God.

"Daarna zullen de Israëlieten zich bekeren, en de Here, hun God, zoeken, en David, hun koning, en bevende komen tot de Here en tot Zijn heil — in de dagen der toekomst." (vs 5)

Zij zullen de Here zoeken, dat is de eerste trek der bekering. Niet het Zijne, maar Hemzelf.

Zij zullen David, hun koning, zoeken — dat is de tweede trek der bekering. Het tienstammenrijk, dat zich van het Davidisch koningshuis had afgekeerd, zal zich weer ónder die scepter stellen. De gemeenschap met God zal zich openbaren in de *gehoorzaamheid* aan de van God gezalfde koning. Dat is — in het laatst der dagen — Jezus Christus, de Zoon Davids.

En de laatste trek der bekering — we spraken daar in het begin reeds van — is: "het bevend komen tot Zijn heil".

Israël zal Gods goedheid erkennen in de straf. Het zal die goedheid bewonderen in des Heren

¹⁷ Hier worden wel voornamelijk de onwettige cuhus-voorwerpen opgesomd, maar bedoeld wordt toch evenzeer, dat Israël in het vreemde land van de wettige eredienst en gemeenschap met God uitgesloten zal zijn.

opzoekende liefde; het zal met die goedheid niet meer spelen, maar haar met bevende handen aannemen. Het zal nu zeggen — de liefde heeft niet véél woorden nodig — "o mijn God!" (2:22).

Hebben wij al geleerd te sidderen voor Gods heil? O, nee, dat heil komt niet uit alleen in ons slagen in het leven. Er kan oneindig veel méér goedheid in liggen, als we *niet* slagen. Dat heil komt vooral uit in het "gewone". In elke bete broods, in elke beker water, in iedere zonnestraal. In de gezondheid van ons en onze kinderen. En dat we gedoopt zijn. En dat we elke Zondag naar de kerk mógen. In duizend dingen komt dat heil, die goedheid uit.

Velen letten daar niet meer op.

Ze vinden dat gewoon. Dat hóórt zo. Dat is normaal. En omdat ze geen oog hebben voor Gods goedheid in het "gewone" en nog minder voor Gods goedheid in Zijn tuchtiging, hebben ze 't altijd slecht.

Gods kind ziet dat anders.

Hij is ten zeerste verbaasd over de dagelijks terugkerende goedheid Gods.

Hij kan z'n dagelijks brood en z'n salaris, z'n wekelijkse karige steun en z'n goede gezondheid niet zomaar met beide handen aanpakken als iets waar hij recht op heeft.

Hij raakt er verlegen onder.

Hij kan het niet óp.

Hij beeft, als hij bedenkt, wie ben ik en wat is mijn huist

Zo komt hij bevend tot het heil des Heren.

Hij stamelt: Heer, is dat allemaal voor mij ?

Zijn we al zover gevorderd in het stuk der *bekering*, dat het grissen in Gods goedheid en het gewoon-vinden van Gods goedheid en het — notabene — kankeren óp Gods goedheid is omgekeerd in deze grote schroom: "en zij zullen bevend komen tot de Here en tot Zijn heil"?

PRIESTERCRIEIEK EN ZELFCRIEIEK

Laat maar niemand een aanklacht inbrengen en laat maar niemand een terechtwijzing uiten, aangezien mijn aanklacht u geldt, o priester!

Hosea 4:4.

Critiek op de "voorgangers des volks" is 'n zeer oud verschijnsel.

Reeds Hosea verwijt hier de Israëlieten, dat ze aanklachten indienen en terechtwijzingen uiten.

Nu is het merkwaardige van 't geval, dat Hosea, die het volk priester-critiek verwijt, zelf even hard meedoet.

Men moet het vervolg maar eens lezen (vs 6-10), om zich daarvan te overtuigen. Daar doet de profeet een boekje over hen open. Zijn beschuldigingen zijn zo fel mogelijk: "Van de zonde van Mijn volk eten zij, en op zijn ongerechtigheid zetten zij hun zinnen" (vs 8). Zijn requisitoir is vernietigend: "omdat gij de kennis verworpen hebt, verwerp Ik u, dat gij geen priester meer voor Mij zult zijn" (vs 6m).

Wat wil Hosea dan toch?

Er was toch heel wat op die voorgangers aan te merken! Waarom mag het volk z'n critiek dan niet doen horen? Hij doet het toch zelf ook, en is in zijn oordeel stellig niet mals!

Jawel, maar wat Hosea doet, is héél wat anders.

Hij geselt de *zonde*, en of de bedrivers van die zonden nu voorgangers of volgelingen zijn, is hem om 't even. Hij spaart niemand, zelfs de priesters niet, die zich in leer en leven ernstig misgaan.

Was nu het volk hem in die niets-sparende critiek bijgefallen, dan had Hosea het deswege niet vermaand, maar geprezen. Want als ambtsdragers feil gaan, behoeft het volk niet te zwijgen. Mag het zelfs niet zwijgen. Krachtens het ambt der gelovigen niet. Dan moet geprotesteerd worden met het woord, en desnoods met de daad.

Maar zó was het in Israël niet.

Op de levenswandel der priesters had men in het minst geen aanmerking. Dat ze meededen met de kalverendienst van Dan en Bethel ontmoette bij het volk geen enkel bezwaar. Daarover werd volledig gezwegen. Dat vond iedereen best. Het was immers een prachtige verontschuldiging voor eigen zonde! Hoe kan men nu beter zichzelf schoonwassen, dan door te verklaren: de voorgangers doen het immers ook!

Neen, de critiek van het volk ging een heel andere kant op.

Volgens de wet waren de priesters tevens rechters.

Niemand mocht z'n *eigen* rechter wezen, maar als de een met de ander een twistzaak had, dan gold als inzet in Israël: "Gij zult gaan tot de Levietische priesters en tot de rechter, die er dan wezen zal, en hen raadplegen; zij zullen u hun rechterlijke uitspraak aanzeggen" (Deut. 17:9).

Hoger beroep was niet mogelijk.

Verzet daartegen was op straffe des doods verboden.

"De man, die in overmoed handelt door niet te luisteren naar de priester, die daar in dienst staat van de Here, uw God, of naar de rechter, die man zal sterven; zo zult gij het kwaad uit Israël wegdoen" (Deut. 17:12).

Maar daar stoorde men zich nu niet meer aan.

Tegen de bindende uitspraken der priesters werd slag op slag verzet aangetekend. Men legde er zich niet bij neer. Het gezag van deze overheid werd eenvoudig opzij gezet. Naar de in Gods naam gedane uitspraken werd niet geluisterd....

Intussen konden zij, die vol critiek zaten op de beslissingen van de priesters, geen enkele critiek op zichzelf velen.

Vanzelfsprekend deden ze niet aan zelfcritiek, maar zelfs dat anderen hen becritiseerden konden ze niet hebben. Dat bedoelt Hosea met de woorden: "Laat maar niemand een aanklacht inbrengen". Niemand moest het wagen als zij 'n misdrijf begaan hadden, hen voor de rechter te dagen, ja, zelfs niemand moest het wagen een terechtwijzing te uiten, d.i. voorzichtig op hun zonde te wijzen. Wie dat dorst bestaan, zou het wel spoedig op minder-aangename manier gewaar worden.

Toch was er genoeg te critiseren.

Het is een in-droevig beeld, dat Hosea van het "bondsvolk" in zijn dagen te zien geeft: het is "vloeken, liegen, moorden, stelen en echtbreken; men pleegt geweld, bloedbad volgt op bloedbad" (vs 2). Het is gewoonweg ongelooflijk: moord, diefstal, echtbreuk en inbraak zijn aan de orde van de dag. En wee degene, die er maar 'n kik over geeft. En als 'n rechter eens zo'n rover of moordenaar durft te veroordelen, schreeuwt heel de bende moord en brand, en roepen ze schande over zo'n vonnis!

Iemand zou kunnen menen, dat deze schrikkelijke toestanden te wijten waren aan het feit, dat na Jerobeam II de ene revolutie volgde op de andere. Maar Hosea zegt kort en goed, dat de oorzaak elders lag: "er is geen kennis Gods in het land" (vs 1). Dies wankelden de beide fundamenten der samenleving: trouw en liefde. De kennis van God en de levenswandel, leer en leven hangen dus nauwer met elkander samen dan sommigen geneigd zijn te geloven. Het is echter de oude geschiedenis: waar God niet gevreesd wordt, wordt geen mens ontzien.

En al duldt dan ook niemand dat een ander ook maar met 'n vinger naar hem wijst, God zal Zijn critiek uitspreken. Een critiek in feiten: "Daarom treurt het land, en al wat er in woont verkwijnt, zowel het gedierte des velds als het gevogelte des hemels; ja, zelfs de vissen der zee komen om" (vs 3). En zo is de Here dan nu zonder enige beeldspraak — als in de vorige hoofdstukken van de ontrouwe vrouw — onomwonden als Aanklager tegen Zijn volk opgetreden¹⁸, en heeft Hij ondubbelzinnig het oordeel aangekondigd. De woorden, waarin dit vonnis wordt gekleed, wijzen op het eindoordeel. Tegen deze uitspraak van de hoogste Rechter zal niemand in verzet durven komen. Ieder zal verstommen. Op duizend vragen zal er niet één antwoord te geven zijn.

Dat is de felle critiek Gods op de priestercritici, die alle critiek afwezen.

Is het tegenwoordig wel veel beter?

Legt dit woord van Hosea niet onbarmhartig de zere plek van ons huidig kerkelijk leven bloot?

We zitten, om te beginnen, boordevol "priesterkritiek".

We zullen nu niet spreken over de critiek op het doen en laten der "ambtsdragers". Het is wel

¹⁸ Blijkens de woorden: "de Here heeft een rechtsgeding met de bewoners van het land" (vs 1).

zo, dat als ze zich afsloven bij dag en bij nacht, en hun beste krachten geven en verteren in de dienst der kerk, iedereen in alle talen zwijgt, terwijl luid aan de alarmklok wordt getrokken, als er naar hun mening iets misloopt. Maar daarover zouden we 't nu niet hebben. Daarover ging de critiek van Israël ook niet. Er zal bovendien genoeg aan te merken zijn, en de trouwste ambtsdrager zal wel denken: zwijg gij stil, ik weet het ook wel.

Evenmin zullen we nu maar spreken over de preekcritiek: dat het hier te lang is en daar te kort, nu eens te droog en dan weer te sappig; heden te dogmatisch en straks te ethisch. Daar zal ook wel genoeg op aan te merken zijn, op die preken. Ofschoon — hier komt de aap uit de mouw. Te zeggen, dat de preek niet deugde, is immers de beste en meest afdoende manier om oor en hart voor *Gods Woord* te sluiten?

Dat is de ergste en ergerlijkste critiek, die denkbaar is!

Achter de "priesterkritiek" verschuilt zich de Schriftcritiek!

Schriftcritiek... wat een vreselijk woord is dat voor gereformeerde oren! En nee, in de gewone zin van het woord maken *wij* ons daar niet aan schuldig. Wie zou het wagen ook maar één bladzijde uit de Bijbel weg te scheuren, of ook maar één letter te schrappen?

En toch kan de gereformeerde mens de grofste Schriftcriticus zijn!

Door namelijk hele stukken van de Bijbel rustig naast zich neer te leggen. En voor kennisgeving aan te nemen.

Bij de beslissingen van Gods Woord over ons leven wensen wij ons evenmin neer te leggen, als de Israëlieten zich wensten neer te leggen bij de rechterlijke uitspraken van de priester.

We weigeren ons er aan te onderwerpen.

We willen er niet voor buigen.

Natuurlijk buigen we wel diep het hoofd als in de kerk zo in bekende klanken en welvertrouwde termen het vonnis der Schrift over ons heen-rolt, dat we diepbedorven zondaren zijn. Dat vinden we best. We zijn er veel te goed-gereformeerd voor, om tegen dat vonnis appèl aan te tekenen.

Maar laat dat woord nu eens heel concreet en persoonlijk op u toegepast worden! Dat ge met die en die bepaalde zonde moet breken. En laat op huisbezoek door de dominee of de ouderling eens de beslissing van de hoogste Rechter voorgehouden worden, dat ge u voor die broeder of die zuster moet buigen, en dat ge de minste moet zijn.

Dan vlamt het protest op.

Dan willen we die beslissing gewijzigd zien.

Dan wordt ons onrecht aangedaan.

Dan begrijpen we niet, waarom *wij* nu juist altijd de minste moeten zijn.

Zulke "priestertwisters" zijn we nu eenmaal. Dat zit ons zo in 't bloed. En met de betuiging, dat de mens maar op 't diepst vernederd moet worden, zit het niet zo glad als we dachten. Of we bedoelen met die "mens" die vernederd moet worden, die *ander*, niet onszelf.

Met deze priesterkritiek gaat dus hand aan hand de weigering van elke critiek over eigen leven.

Niemand bestraffe *mij*.

Ook ik zelf bestraffe mijzelf niet!

Aan zelfcritiek is onze tijd doodarm! Derhalve wandelen de rijke jongelingen vrolijk en vrij door de straten van het gereformeerd Jeruzalem! En als eens in de straten van Rome de vogelwichelaars, kunnen ze elkaar niet tegen komen zonder te lachen. Want dat ze niet stelen, moorden, echtbreken of inbreken — zoals *déze* joden van Hoséa — weten ze uitnemend wel, maar dat ze aan de *liefde*, die de vervulling der wet is, ook met de vinger niet raken, weten ze eveneens goed, sinds die eerste aller rijke jongelingen ontmaskerd is. Maar ze doen net of ze 't niet weten. Daarom kunnen ze hun lachen niet houden, als ze elkaar tegen komen.

Intussen zal de critiek des Heren over deze critiekloze priestercritici geweldig zijn.

Zij zullen tot de Here zeggen: wij kennen U wel; wij kennen U wel; wij kennen U zelfs heel goed; we hebben veel van U gehoord, want Gij hebt in onze straten geleerd.

Dan zal de *Here* zeggen: Ik ken *u* niet!

ZONDE ETEN

Van de zonde van Mijn volk eten zij.

Hosea 4:8 a.

Met dierbare termen, die iedereen van overlang kent, en waarbij men geneigd is zachtjes in slaap te sukkelen, houden profeten zich niet op. Het is hun doel de mensen wakker te schudden en op te schrikken, en daarom zéppen ze 't soms "raar" en ongezouten. Zo geneert Hosea zich niet, om de priesters (want *die* zijn met de "zij" bedoeld) te verwijten, dat ze zonde *eten*. In plaats van *afkeer* van de zonde te hebben, wat toch zeker 'n *priester* betaamt, eten ze er lekker van. Ze smullen er van. 't Is om van te watertanden, zo heerlijk vinden ze 't.

Kanseltaal? Och, wat stoort Hosea zich aan kanseltaal! Met deftige kanselredenen en schone oratorie worden de plooitjes der zielen wat gladgestreken, en de meesten blijven er onbewogen onder, maar de zoon van Beëri geeft daar de brui aan: zijn woorden knallen als zweepslagen, die striemen, volk en priesters tezamen.

Volk èn priesters!

Want Hosea is er waarlijk de man niet naar, om de kleine man eens goed de waarheid te zeggen, en daarna met de lieden van deftiger stand zoete broodjes te bakken. Als er zonden te bestraffen zijn, spaart hij niemand, hij zegt zelfs uitdrukkelijk, dat priesters en volk één lot wedervaren zal (vs 9). Na de volgelingen (vs 1-5) krijgen dus nu de voorgangers een beurt (vs 6-10).

En na de priesterkritiek, zoals het volk die oefende, afgewezen te hebben¹⁹, zal hij nu zijn eigen kritiek geven. Deze is lang niet mals en culmineert in de felle beschuldiging: "Van de zonde van Mijn volk eten zij".

Wat was er toch te doen met die priesters van Israël?

We willen dat eens even uit het verband nagaan.

Het zag er maar slecht uit met Israël destijds, hebben we vernomen: diefstal, moord en echtbreuk waren aan de (wan) orde van de dag. Maar — en zo komt de profeet vanzelf op de priesters — deze zedenverwildering moest voor een niet gering deel op rekening van het priestergilde gesteld worden. De priesters immers hadden de taak en roeping het volk in de wetten te onderwijzen, doch dit deden ze *niet*. Ze verwaarloosden hun ambt schromelijk. Doch nu is dit een vaste wet, dat een volk, dat geen *kennis* meer heeft van Gods Wet en Woord, dat van de *richtsnoeren* voor geloof en wandel geen weet meer heeft, z'n ondergang tegemoet snelt. Het volk gaat dus verloren en wordt verdelgd, maar het is omdat het geen *kennis* heeft (vs 6), en dat was de schuld der voorgangers!

Dat was nog maar een zonde van *nalatigheid*!

"Nog maar", zeg ik. Niet omdat de zonde van nalatigheid niet zeer ernstig is.

Integendeel.

Menigeen verkeert in de waan, dat het nalaten van wat God gebod, hem minder ernstig zal worden aangerekend dan het pertinente *doen* van wat God verbood; dat wie een ander benadeelde schuldiger staat dan wie z'n naasten *niet* bevoordeelde.

¹⁹ Zie het vorige hoofdstuk: "Priesterkritiek en zelf kritiek".

Het is slechts een *waan*. Nalatigheid verraadt steeds gebrek aan liefde, want liefde is zeer *secuur*. De liefde vergeet niets en is niet slordig. En die liefde is juist de vervulling en het zwaarste der wet. Daarom worden naar het eeuwige vuur verwezen, die de naakten *niet* hebben gekleed, en de hongerigen *niet* gevoed; ze hadden het "maar" vergeten.

De nalatigheid der priesters, om de wet te onderwijzen, was dus ook heel erg.

Ze hebben er een heel volk door in de afgrond gestort. . . . wie zal zeggen, wat *wij* door onze nalatigheden op ons geweten hebben!

Maar het wordt nog erger met die priesters!

Ze zijn niet slechts a-nomianen, maar zeer bepaald anti-nomianen!

Bij de *negatieve* voegt zich een *positieve* schuld — hoor, hoe Hosea verwijt: "Hoe talrijker zij werden, des te meer zondigden zij tegen Mij" (vs 7). Het volk vond dat natuurlijk wel best, dat de priesters niet meer vermaanden. Ze daalden niet, maar stegen in hun achting! Maar mèt dat hun eer en aanzien toenam, nam ook hun zonde toe... het is de oude geschiedenis; we kennen dat spreekwoord wel van de kerken van hout en van goud.

En hoezèér die zonde toenam, blijkt wel uit het schrikkelijk verwijt: "Van de zonde van Mijn volk eten zij". Daarmee zijn we dan weer op ons uitgangspunt teruggekomen.

Wat zou Hosea daar eigenlijk mee bedoelen: het eten van de zonde des volks?

Ge voelt dit terstond, als ge bedenkt, dat hier gezinspeeld wordt op het *zondoffer*. Het vlees van die zondoffers moesten de priesters eten. Maar nu verwijt Hosea *niet*: zij eten de *zondoffers* Mijns volks (want dat was niet verkeerd), maar de zonde. Gevoelt ge nu de ontzaglijke scherpste van de beschuldiging, en ziet ge nu de afgrond van dat priesterhart? Ze denken bij zichzelf: we hopen, dat de mensen maar veel zónde doen, dan blijft ónze tafel gevuld. Hoe meer zonden, des te meer zondoffers. Daar léven ze van. Dat is hun een welkome bron van inkomsten. Met welgevallen zien ze de mensen met hun zondoffers aankomen, want dat is 'n voordelig zaakje. Daarom vult Hosea zichzelf aldus aan: "en op zijn (d.i. het volk) ongerechtigheid zetten zij hun zinnen" (vs 8b).

Nu was het vlees van de zondoffers natuurlijk niet het éنية inkomen van de priesters.

Een *goed* priester had dus bij wijze van spreken liever een boterham minder gegeten, dan dat hij hunkerde naar die zondoffers. Dat was 'n luguber salaris.

Een man met een echt priesterhart had nog liever willen doodhonger.

Onze grote Hogepriester Jezus Christus is aan de zonde Zijns volks doodgegaan.

Maar déze priesters willen er lekker van smullen.

De priesters van het Oude Verbond zoeken hun levensverrijking in wat voor de Priester des Nieuwen Verbonds levensvernietiging betekende. Zij willen leven van de zonde, waarvoor Christus wilde sterven. Moesten de priesters door de offeranden en andere ceremoniën der wet Christus vóórbeelden en af schaduwen — hier is de helse caricatuur: zij eten van de zonde van Mijn volk!

Er zijn nog lieden genoeg, die van de zonde des volks leven, en voor wie de ongerechtigheid een zeer welkome bron van inkomsten is. De sletten en straatmadelieven, die iedereen er op aankijkt, en van wie ieder weet, dat ze van de zonde leven. Maar evengoed de nette fabrikanten van "sanitaire artikelen" en de deftige theaterdirecteuren, die men er *niet* op aankijkt. Zij eten insgelijks (van) de zonden des volks. Er wordt nu eenmaal maar niet met twee, maar met heel veel verschillende maten gemeten in deze wereld, en daarom is het mogelijk, dat twee mensen goede sier maken van de zonde des volks, van welke twee dan de

een door ieder veracht en de ander door ieder geëerd wordt. Het is namelijk mogelijk, om op gemene en "nette" manier van de zonde te eten. Het is maar de kwestie hoe men 't aanlegt. Men kan het brutaal en geniepig, schandelijk en "deugdzaam", openlijk en bedekt doen. Het resultaat is telkens hetzelfde: zij eten de zonde des volks en spekken hun beurs met wat de ander naar de afgrond voert.

Het ergste is intussen, dat dit euvel nog zoveel in "christelijke" en zelfs in gereformeerde kringen wordt gevonden.

We behoeven heus niet op die hoeren en tollenaars neer te zien!

Hoe?

Is het zover met onze gereformeerde mensen gekomen?

Zijn er werkelijk die van "vuil gewin" leven?

Is het waar, dat er christenmensen zijn, wier inkomsten vloeien uit de zonden des volks?

Nu, dat er zijn, die van de zonden van anderen leven, zou ik niet graag durven beweren, maar of er niet zijn, die er *in* leven, is 'n andere vraag. Zagen we die priesters van Israël niet *smullen* van de zonde des volks? Welnu, om zo'n "geestelijke" smulpartij bij te wonen, moet ge eens de een of andere Zondagavondvisite bijwonen.

Daar kan men het beleven, dat de zonden der "broeders en zusters" kortweg worden *gegeten*. Er wordt niet maar stillletjes, zoals muizen plegen te doen, aan geknabbeld en geknaagd. Niks hoor! Gegeten worden ze, met huid en haar, zoals zo'n vent op de markt bij 'n stalletje 'n hele haring naar binnen werkt. Er wordt gesmuld, wellustig gesmuld, gezwelgd, ja, men kan 't gerust zwelgen noemen, alles vanwege de zonden des volks! Er is altijd wel één, die 'n vette kluij voor onze hedendaagse "liefdemaaltijden" heeft meegebracht, en het nieuwe gerecht wordt ingeleid met 'n speech van de fluistergalerij van "hebt u dat wel al gehoord van die en die?" Nadat een en ander opgediend is met een geurige christelijke saus: dat 't toch zo vreselijk is en de naam des Heren mitsgaders de goede naam der gemeente er weer door gelasterd wordt, wordt het kluijfe tot het been toe door de gezamenlijke gasten afgezogen. Zo eten dan onze priesters en priesteressen van de zonden des volks, en elke blaam is een welkome gelegenheid tot het ontsteken van de offeranden des lofs voor zichzelf.

Laat ons wel bedenken, dat wij allen het priesterambt hebben ontvangen.

Het algemene priesterschap der gelovigen.

En dat wij met dat priesterschap niet mogen knoeien, en het niet in z'n tegendeel mogen verkeren.

Het hart van wie waarlijk priester is, zal *bloeden* om de zonde van Gods volk.

De discipelen van Jezus werden allen zeer *bedroefd*, toen zij hoorden, dat een hunner verradersplannen smeedde.

Christus heeft Zijn ziel uitgestort in de dood om de zonde Zijns volks, en zouden wij er dan wellustig van eten of onze tafelgesprekken er mee kruiden?

De roeping van een priester is een andere.

Sommigen menen, dat ze hun priesterlijk ambt aller gelovigen voldoende bediend hebben, door een paar centen mee te brengen voor de "nooddruft der heiligen".

Dat is een fatale vergissing.

De priesterlijke bediening reikt veel verder.

"Dat ik mijzelf tot een levend dankoffer Hem offere", zegt de Catechismus, en daarin is ook begrepen het offer onzer gebeden, de offeranden der lippen. Wie z'n priesterambt goed begrepen heeft, zal de offeranden des smaads van het publiek gesprek omzetten in de offerande des lofs en der lippen in het intiem gesprek met God.

Hij zal voor de zondaar *bidden*.

Hij zet zijn oren niet gretig open voor de zonde des volks. Hij wil er ook niet graag over spreken met anderen. De Enige, met Wie hij er over wil en moet spreken, is de Here.

De zonde des volks benauwt hem.

Daarom stort hij zijn ziel uit voor Gods troon, en roept in de benauwdheid tot de Here.

Hij smeekt met Amos: o Here, vergeef toch!

En nooit vergeet hij na de zonde des volks tot *zichzelf* in te keren.

Dit doet hem klagen, *ik*, ellendig mens!

En ook: "zie, of bij *mij* een heilloze weg zij, en leid mij op de eeuwige weg".

Dan zal God in de hemel over ons, priesters en priesteressen der twintigste eeuw, niet meer te klagen hebben: "Van de zonde van Mijn volk eten zij, en op zijn ongerechtigheid zetten zij hun zinnen".

VROOMHEID MET 'N BIJSMAAK

Op de toppen der bergen slachten zij offers en op de heuvelen ontsteken zij die, onder eik, populier en terebint, omdat de schaduw er van aangenaam is.

Hosea 4:13 a.

De mensen waren toch wel zéér godsdienstig in Hosea's dagen!

Men kon nu letterlijk geen heuvel voorbij komen, of er stond een altaar te roken, en er was schier geen bosje van eiken, populieren of terebinten, of men had kans gezien, het tot een heilige plaats te wijden, waar niet maar eens per week, maar dagelijks het bloed der offerdieren stroomde, en plechtig offergezing ten gehore werd gebracht. Friesland, dat beroemd is om z'n vele kerktorens — geen gehuchtje haast, waar men er geen vindt — zou het in dit opzicht stellig moeten afleggen tegen Palestina! Dit doet toch zeer weldadig aan, zou ik denken. Een volk, dat z'n altaren afbreekt, z'n kerken sloop of ombouwt tot bankgebouwen of bioscopen, en steden zonder tempels doet verrijzen, is in de diepste zin a-religieus. Verzakelijkt. Maar zo was Israël niet. Het aantal offerplaatsen en kerkdiensten groeide bij de dag. Men róók er de godsdienst en snoof de wierookgeur alom waar men z'n treden zette. Het waren toch werkelijk wel goede en wakkere zonen van Abraham, deze kinderen Israëls. De levensweg van Abraham was getekend door altaren. Men kon later precies nagaan, waar hij geweest was, want overal richtte hij een altaar op. Dat was Abrahams vroomheid: zijn leven was een altaarleven. Deze "issus" van Abraham doen desgelijks: "op de toppen der bergen slachten zij offers en op de heuvelen ontsteken zij die, onder eik, populier en terebint"... nu, Hosea, man Gods, wat hebt ge daar op tegen? Zult ge dat niet prijzen? Blijven deze zonen der patriarchen niet goed in de lijn, als ze *metterdaad* herhalen, wat hun *vaderen* eens zeiden tot Jozef: Wij zijn vroom?

En toch heeft deze vroomheid een bijmaak!

Zelfs zó, dat een profeet, die niets liever dan altaren ziet, nu het hoofd schudt, en over déze altaarbouw niet applaudiseert, maar klaagt.

Neen, nu mag men tot deze Israëlieten geen onbillijke verwijten richten. Niemand mag insinueren, dat het afgodsaltaren waren, die daar rookten. Dat de heilige plaatsen aan *Baal* waren gewijd, zegt Hosea met geen woord. De geest van deze Godsmen werd dan ook niet ontstoken, omdat het land zozeer afgodisch was, en op geen enkel altaar stond het opschrift te lezen: "Aan een onbekende God". Integendeel werd bij deze diensten de naam van Jahvè, de bekende God van Israël, veelvuldig genoemd, en Zijn lof was op de lippen van de "dienaren des Allerhoogsten Gods". Daar dus niet van. Elke priester en elke bidder daar onder die heilige eiken zou zeer verontwaardigd gedaan hebben, indien hun afgodendienst verweten werd. Wij zijn vroom!

De "bijmaak", waarvan dit opschrift gewag maakt, moet óók niet gezocht worden in de onwettigheid dezer godsdienstoefeningen op elke heuvel en onder elke groene boom. Inderdaad, ze waren onwettig, dat is buiten kijf! Deze openluchtdiensten waren buiten de orde, sinds de Here Jeruzalem had aangewezen als centraal-heiligdom, waar Hij Zijn volk wilde ontmoeten. Wat voordien Abraham had gedaan, en ook Jozua, toen hij onder een eik een altaar oprichtte (Jozua 24:26), kon dus geen genoegzame motivering zijn voor deze eigenwillige godsdienst. Maar sedert Jeruzalem min of meer geïsoleerd was komen te liggen vanwege de scheuring van het rijk, kon déze factor enigermate als een — zij het niet

afdoende — verontschuldiging dienen voor het "roken op de hoogten". Elia had ook een altaar op de hoogte van Karmel opgericht, en God had met vuur geantwoord: "de Here was aldaar". Men kan aan een illegale kerkdienst nog niet steeds de tegenwoordigheid des Heren ontzeggen, noch aan een onwettig kerkinstituut de naam van "kerk": de "wettigheid" is geen kenmerk der kerk.

Laat Hosea zelf ons opheldering geven over zijn "bezwaren tegen de geest der eeuw".

Welke bittere bijsmaak proeft *hij* in deze vroomheid?

Dat zij offeren op de heuvelen en in de bossen zou hij *desnoods* nog kunnen laten passeren, maar *waarom* zij offeren, dat stuit hem tegen de borst!

Waaróm stellen zij hun godsdienst oefeningen in? Waaróm richten zij hun altaren op? Is het om *God* te dienen, en om in aanbidding neer te zinken voor Hem, Die hemel en aarde gemaakt heeft? Dringt dankbaarheid tot de Allerhoogste hen, om hun gaven neer te leggen op het altaar der liefde? Of is het oprecht schuldgevoel, dat hen de zoenoffers doet ontsteken?

Het is helaas niets van dit alles!

Dit is het vlijmscherpe profetisch verwijt: zij offeren onder de bomen "*omdat de schaduw ervan aangenaam is*".

Hiermee is hun vroomheid getypeerd.

Het is niets anders dan *vroom egoïsme*. Het is hun niet om Gód, maar om henzelf, om de goede schaduw, om het *profijt* te doen. De vroomheid van Israël is een zuiver *wereldse vroomheid*. *Dit* is de bittere bijsmaak!

Wat was namelijk het geval? — Israël leefde temidden van heidense volken, en de heidense godsdiensten hadden niet nagelaten invloed uit te oefenen op de godsdienst van Israël.

Die heidense godsdienst was 'n zuivere *natuur dienst*. Feitelijk een godsdienst zonder God. Niet God, maar Zijn schepsel, de natuur werd aanbeden, de krachten der natuur vergoddelijkt. Daarom koos men ook bij voorkeur de toppen van bergen en heuvelen; men was dan — meende men — dicht bij de godheid, die zetelde in de zon of de maan. En daarom waren de bossen ook zulke geliefde cultusplaatsen, want die bomen met hun "aangename schaduw" waren een treffend symbool van het weldoend karakter der goddelijke Natuur! Daar werd dus geofferd. Daar woonden de goden, en hoe meer nu maar onder de schaduw der "bomen Gods" geofferd werd, hoe meer schaduw en beschutting die bomen geven zouden. De heiden zei in z'n hart: ik geef u, mijn god, niet *omdat* alles van u is, maar *opdat* gij mij veel teruggeeft. Het was hem niet om zijn god, maar om z'n bescherming, om de "schaduw" te doen.

Met die geest was nu Israëls "eredienst" doortrokken. Het was hun niet om God te doen, maar om Zijn "schaduw" aan hun rechterhand. Al werd Jahvè veelvuldig genoemd, men kon Hem rustig missen, als Hij maar schaduw gaf.

Daarom roken ze bij de bomen, omdat hun schaduw aangenaam is.... godsdienst zonder God!

Hoezээр die godsdienst verwereldlijkt en feitelijk God-loos geworden was, daarvan geeft de profeet in ditzelfde verband een paar sterke staaltjes.

Vooreerst zegt hij "Hoereriĳ, wijn en most neemt het hart weg" (vs 11, St. vert.). Een betere vertaling luidt: "neemt het hart in beslag". De zinnelijke genietingen, kan men kort zeggen, beheersen hun leven. Er worden wel godsdienst oefeningen gehouden, maar vóór, tijdens en na de dienst cirkelen aller gedachten en aller gesprekken rondom datgene wat het oog bekoort en de zinnen streelt.

En wat nóg erger is: "Mijn volk raadpleegt zijn hout, en zijn staf moet het voorlichten" (vs 12).

Hierbij is te denken aan de heidense orakels. Men liet een stuk hout of rechtopstaande stok vallen, en uit de wijze waarop die neerviel: voor- of achterover of zijwaarts, werd dan de toekomst opgemaakt. Dat was een duidelijke aanwijzing welke weg men gaan moest. Deze kinderen Abrahams offerden dus wel als Abraham, maar begeerden niet als Abraham met God te leven. Abraham was een bidder. Hij begeerde alleen te gaan naar het land dat *God* hem wijzen zou. Maar zij laten zich de weg wijzen door een stuk hout. Zij vouwen de handen niet tot gebed, maar grijpen er mee naar het grote rad van avontuur, en Fatum en Fortuna, Noodlot en Fortuin zijn de god en de godin in wier handen zij hun levensgeluk stellen. Het is wel werkelijk een godsdienst zonder God.

Hosea voegt hieraan toe, dat die mannen en vaders straks helemaal niet verwonderd moeten opkijken, als hun bruiden en dochteren straks openlijk overspel bedrijven zullen, en zich naar Kanaänietische zede aan de een of andere godin zullen wijden, om zich aan prostitutie over te geven. Dit is eenvoudig de consequentie. De jeugd heeft scherpe ogen, en heeft natuurlijk heel goed het holle en voze van de godsdienst "der vaders" gezien. Het enige wat zij doen is nu ook de frase en vormen overboord werpen. In dit opzicht is de jeugd niet slechter, maar eerlijker dan de vaders en moeders. Ze moeten ook niet verwachten, die verslagen vaders en die bedrogen bruidegoms, wier dochters en bruiden met de heidense orgieën meedoen, dat de Here het voor de vaders en mannen zal opnemen, en hen straffen zal, want ze waren zelf aanleiding en oorzaak: "Ik zal aan uw dochters de ontucht niet bezoeken, noch aan uw schoondochters het overspel dat zij plegen" (vs 14a).

En Hosea's slotsom van heel deze tragedie is: "Zo komt het volk, dat geen inzicht heeft, ten val" (vs 14b).

Dit woord moeten de intellectualisten niet uitbuiten, alsof verstand en verstandelijke kennis een volk op de been zou houden. Dit riekt naar humanisme! Ongetwijfeld is kennis van Gods Woord van onschatbare betekenis. Maar een volk, dat enkel "verstand" heeft, kan ook ten val komen en verkommeren en verstikken aan intellectualisme. Men kan "inzicht" hier veilig vertalen door "geloof". Verlichte ogen des verstands, die inzicht hebben in datgene wat tot hun vrede dient. Een volk, dat een godsdienst pleegt zonder God en niet uit het geloof leeft, zal ten val komen. De rijpende jeugd zal aan zo'n godsdienst niet de minste waarde meer hechten.

Ze zal er openlijk mee breken!

Wat staan we hier weer angstig dicht bij onze tijd!

In meer dan één opzicht laat onze tijd een godsdienst zien, waarvan de bedrivers van die godsdienst het kennelijk meer om Gods schaduw, dan om Gods glorie te doen is. Dat blijkt nergens klaarder dan in het merkwaardig onderscheid tussen een kerkdienst op Oudejaarsavond en op Nieuwjaarsmorgen. Op de avond van het oude jaar vlucht iedereen angstig onder de "schaduw" Zijner vleugelen, maar de Nieuwjaarsmorgen-dienst met hier en daar 'n paar bezette plaatsen getuigt luide: wij kunnen wel weer op eigen vleugels verder. Dan kent men liever de beursnoteringen, de koersen en de inspraak van eigen hart dan de Here in al z'n wegen.... zijn stok zal het hem zeggen!

Op de Oudejaarsavond, die spreekt van het vergankelijke, ziet iedereen bergen wijken en heuvelen wankelen, maar op Nieuwjaarsmorgen staan de heuvelen en bergen weer zó vast, dat men er huizen op bouwt.

Hoezeer wijn en most, en hoe weinig God de harten in beslag neemt, kan ook wel blijken uit

de gesprekken voor en na de preek.

Dit zijn zo enkele symptomen — er zijn er veel meer — van een veruitwendigde godsdienst.

Er gaat natuurlijk niet de minste kracht en wijding van uit op het gezin.... hij is volkomen pitloos en futloos!

Dat de dienst des Heren de kracht en de vreugde van het leven der ouders is, komen vele kinderen nooit aan de weet.

Vader bidt wel aan tafel, maar dat dit gebed verder het geheim van z'n leven en de bron van z'n kracht is, blijkt uit niets. Als het hem tegen-loopt is hij niet te genieten, maar als de zaken wat beter gaan, fleurt alles weer op.

De kracht van het gebed is niet het zuurdesem, dat z'n leven doorzuurt, en de blijdschap van het geloof springt niet als een vonk op alle gezinsleden over. Behalve handel wordt er ook nog godsdienst gedreven, maar dat is 'n zaak apart. Voor de Zondag en voor buitengewone gelegenheden. Terwille van de schaduw!

Meent men nu werkelijk, dat de *jeugd* dit niet ziet en voelt?

En dat de kinderen niet inwendig lachen om zo'n hol vertoon? En als dan straks de opgroeiende jongens en meisjes een hekel krijgen aan de kerk en de catechisatie, en met moeite in de band te houden zijn, dan moeten veel vaders en moeders heus niet dik doen over "die jeugd van tegenwoordig", maar tot zichzelf inkeren!

Hebben *zij* de dienst des Heren tot een begeerlijke zaak gemaakt?

Hebben de kinderen kunnen voelen en tasten, dat het geloof tot andere, blijde en rustige mensen maakt?

Er wordt nogal eens geklaagd over de achteruitgang van het georganiseerde jeugdwerk.

Er zijn ook vele oorzaken gezocht en aangewezen.

Laat men voor één belangrijke oorzaak de profeet Hosea eens raadplegen!

VERDIENDE LOON

Want Israël is weerspannig als een weerspannige koe. Nu zou de Here hen weiden als een schaap in het ruime veld.

Hosea 4:16.

Zonde en straf — daar spreekt deze tekst van!

De zonde wordt duidelijk genoeg aangewezen in het eerste deel: "Israël is weerspannig als een weerspannige koe".

Weerspannigheid wordt het volk dus verweten.

Zoals een onwillige koe niet langer aan de leidsels wil lopen, en het juk afwerpt, zo weigert Israël zich langer aan de leiding des Heren te onderwerpen. Het vindt de banden te knellend en het juk der gehoorzaamheid te zwaar. Ze zetten zich schrap, die Joden. Het wordt hun te benauwd bij God en ze willen nu eindelijk wel eens vrij.

Wederspannigheid dus!

Nu, wat zonde daarin steekt, daar weten we alles van. "Wederspannigheid", zei Samuël, "is zonde der toverij, en ongezeggenheid is afgoderij en dienen van de terafim". Daar heeft Saul zich al de dood aan gegeten, en hij was de eerste niet. Evenmin de laatste, zoals nu wel blijkt.

Het tweede deel van de tekst bevat de aankondiging van de straf op deze zonde: "nu zou de Here hen weiden als een schaap in het ruime veld".

Dat dit straf betekent, een zware bedreiging inhoudt, is bij het eerste lezen *niet* zo duidelijk! 't Klinkt haast als een belofte, zouden we eerder zeggen. Er zit iets liefs, iets teers in, dat de Here ze weiden zal als een schaap; het opent voor ons gevoel Nieuw-Testamentische perspectieven van de Goede Herder! Op z'n minst zou men denken aan 'n goedmoedige toegeeflijkheid. Zoals een moeder haar jongen wat toegeven kan: och, hij is nog jong, en je moet bij de jeugd wat geven en nemen, die wilde haren gaan er van zelf uit! Zó schijnt Israëls Vader (en Moeder tegelijk) over Zijn opstandig kind te oordelen. Het maakt rare sprongen als een onwillige koe, nu, laat het geworden. Het wil de ruimte, nu, gééf ze de ruimte. . . nu zal de Here hen weiden als een schaap in het ruime veld! Nee, zo *schijnt* de Here niet te spreken, maar zo *spreekt* Hij inderdaad. Doch dit "toegeven" betekent: oordeel! Israëls "ruimte" zal juist z'n ondergang zijn! Z'n verdiende loon. *Er is namelijk niets verschrikkelijkers, dan wanneer de Here de zondaar z'n zin geeft.* Een moeder, die haar kind z'n zin geeft en het maar geworden laat, méént in haar toegeeflijkheid haar jongen te behouden; met zachtheid kom je verder dan met geweld, zo oordeelt zij; maar zij laat het kind inderdaad los. Dit is haar zwakheid.

Wanneer God Zijn zoon Israël z'n zin geeft, dan bedoelt deze grote Paedagoog geen ogenblik hem te behouden, maar juist te oordelen en te straffen. Dan is Hij Zich ten volle bewust, dat Hij Israël loslaat. En déze "toegeeflijkheid" is *Gods kracht*. Vreeslijk is het voor een mens, z'n zin te krijgen! De mens gevoelt dat niet en ziet dat niet, — zoals die knaap van zopas z'n moeder echt "lief" zal vinden als hij alles mag! Maar God de Here vertoort Zich schrikkelijk als Hij tot de mens zegt: ge zult krijgen, wat ge begeert, en als Hij tot Israël laat zeggen: "nu zal de Here hen weiden als een schaap in het ruime veld".

We gaan zo dadelijk zien, waaróm.

We kijken eerst nog even naar Israëls zonde.

We vernamen reeds, dat het de zonde der *wederspanningheid* was.

Zó hebben de Israëlieten het zélf natuurlijk niet genoemd. Integendeel: ze wilden alleen maar wat meer bewegingsvrijheid. Ze snakten naar adem. 't Was zo lastig om altijd maar weer te moeten lopen langs de scherp-af-gebakende paden van Gods wet. Daarom werd een poging gedaan om die strakke banden wat lossere te maken, en om Gods eis in overeenstemming te brengen met eigen begeerte. Een compromis tussen kerk en wereld. Zó precies en zó steil behoeft het nu óók niet, dat is maar ouderwetse bekrompenheid! Wij hebben er allerlei mooie woorden voor, om aan de klem van Gods Woord te ontkomen en naar de inspraak van ons eigen hart te leven. We hebben er ook wel teksten voor zelfs: Ieder zij in z'n eigen gemoed ten volle verzekerd; onderzoekt alle dingen; af en toe beweren we dan zo iets als van "christelijke vrijheid". We vergeten dan natuurlijk, dat "vrijheid" nooit gelijk staat met "willekeur". "De hoogste vrijheid is de hoogste gebondenheid." Onder Zijne *heerschappij* zijn wij zalig, zijn wij vrij. De "vrijheid" die alle juk afwerpt en alle banden doorsnijdt, is niet slechts een caricatuur van de ware vrijheid, maar is slavernij. Het is de vrijheid van het schip, dat zonder stuurman op de golven ronddobbert, en vroeg of laat tegen de klippen te pletter slaat.

Zie het maar aan Israël!

Israël is als een weerspannige koe... . het wil de vrijheid!

Welnu, zegt de Here — de vrijheid zal het hebben.... de Here zal hen weiden als een schaap in het ruime veld.

Daar zit een geweldig oordeel achter, want het betekent, dat Israël aan zichzelf zal worden overgelaten!

Een schaap hoort nu eenvoudig niet in het ruime veld. Het schaap hoort bij de kudde, vlak onder het waakzaam oog van de herder. Zodra het schaap in de ruimte komt, en van de kudde afdwaalt, loopt het de dood in de armen. Het verwacht zich in de struiken, of valt te pletter in de afgrond of wordt een prooi van het wilde dier.

De ruimte betekent in dit geval dus de ondergang.

Het water is voor de vissen geen gevangenis, maar levenselement. Wie ze er uit weghaalt, doet ze de dood aan. Schaapskooi en kudden zijn voor het schaap geen gevangenis, maar het leven. De ruimte is de dood. En precies op dezelfde wijze is de band aan Gods ordinantiën niet de dood, maar het leven van de mens. Mensen zijn in de regel dommer dan vissen. Zij willen zich aan de band van Gods geboden ontrukken en... . sterven! Wat hun 'n gevangenis toescheen was hun element. In hun dwaasheid zagen ze dat voorbij.

De ruimte lijkt wel plezierig. Het zijn waarlijk niet alleen jonge mensen, die er naar snakken eens weg te komen uit die strakke teugels des Heren. Die kerklucht is veel te benauwd. De mazen van de inzettingen des Heren moeten eens wat verwijd worden. Men moet er eens uit kunnen glippen.

Smal is de weg, en eng is de poort, die tot het leven leidt. Ja, inderdaad, dat vóelen velen ook zo... . als een benauwing. Daarom kijken ze uit naar die prachtige brede weg. Daar is de ruimte! En ze wéten het wel, maar geloven niet, dat de ruime, brede weg naar het verderf leidt. Het *klinkt* ook wat onwaarschijnlijk inderdaad. Immers, *nauwe* wegen zijn in de regel gevaarlijk, maar op die brede verkeersweg, nu, wie doet je wat? Inderdaad, onwaarschijnlijk klinkt het wèl, maar het gaat in het koninkrijk Gods nu eenmaal precies anders dan overal elders. Dat zie je niet, maar dat moet je geloven.

Israël heeft er ook niets van geloofd.

Het heeft als een weerspannige koe het juk van z'n nek geschud, en méénde nu eens echt vrij te zijn, eigen heer en meester.

Maar het is in die "vrijheid" omgekomen, zoals een schaap in het vrije veld omkomt.

De Here hééft ze de ruimte gegeven, want ze zijn gegaan v^ér over de grenzen van eigen land. ... in ballingschap!

De ruimte en de vrijheid, waar ze zo verzot op waren, hebben ze gekregen, maar anders dan ze dachten. De ruimte werd hun ballingschap; de vrijheid hun slavernij. Zo kregen ze hun verdiende loon!

Er zijn twee dingen in deze geschiedenis, die zeer ontroerend zijn.

Het eerste is, dat God niemand *dwingt*, om onder Zijn leiding te blijven.

De almachtige God had natuurlijk dat onwillige dier heel goed kunnen temmen. Hij had het met geweld kunnen doen bukken. Hij had tot Zijn volk kunnen zeggen: ge móógt niet weg, maar ge blijft hier. Is het niet goedschiks, dan kwaadschiks, maar blijven zult ge.

Maar zo handelt God nooit! Met niemand!

Hij wil een zeer gewillig volk ten dage Zijner heirkraft. Hij wil vrijwillig gediend worden door mensen, of in het geheel niet. De Here is geen dictator, die z'n onderdanen z'n strenge wil oplegt, en ze "Heil" laat roepen, ook al menen ze daar niets van en is er bitterheid en wrok in de harten. Maar Hij is een Koning, Die de hartelijke en spontane liefde vraagt van Zijn volk. Wie dat niet wil of niet kan, moet heengaan. Hij moet niet blijven om dit of om dat, maar hij moet heengaan, kort en goed. De dienst des Heren is geen gedwongen dienst. Wie het te benauwd vindt in de buurt van God, die krijgt de gelegenheid om te vertrekken. Wie de ruimte wil, krijgt de ruimte. Wie de vrijheid wil, krijgt de vrijheid!

Niet, dat dit de Here onverschillig was, of dat het Hem koud liet, hóe hun beslissing viel. O neen, Hij ziet het met tranen aan, als iemand van Hem weggaat. Want Hij weet dat die vrijheid ondergang betekent.

Maar de Heiland vroeg dat, omdat Hij geen halve harten wil, en geen gedeelde liefde wil aanvaarden. Alles of niets. Wie blijven wil, moet geheel vrijwillig blijven, en het moet zijn hoogste lust zijn om te blijven.

De dienst in het koninkrijk Gods vraagt geen arbeid "aan de lopende band", waar ieder machinaal z'n werk doet. De zee *moet* met haar golven de Schepper verheerlijken. Zij kan niet anders. Maar de mens mag kiezen. Hij wordt niet gedwongen. Hij mag gaan.

Dit is de bijna angstige eer, het vreselijk (en toch heerlijk) privilege van "Gods volk".

Tot *knechten* kan gezegd worden: blijf, en zij zullen blijven. Tot kinderen zegt Hij: gij móógt ook gaan. Wilt ge de "vrijheid", ge zult haar hebben!

Het tweede ontroerende element is, dat in de vreselijke dreiging toch nog trilt de stem der liefde.

Hosea zegt niet, dat de Here hen zal *wegstoten* als een schaap in de ruimte, maar dat Hij hen zal *weiden* als een schaap in het ruime veld. Daar herkent gij de Herder Israëls aan.

Zij zijn misschien allang los van de Here in hun valse vrijheidsdrang, maar de Here is nog niet los van Zijn bondsvolk. Hij houdt de dwalenden nog in het oog. Hij vergeet de ellendigen niet.

Hij achtervolgt hen, die op eigen gekozen paden de dood tegemoet lopen, met Zijn liefdevolle hart.

En Hij is bereid het arme, verdwaalde, gekneusde schaap weer op Zijn schouders triumfantelijk naar de kudde te dragen, zodra Hij ergens het kermen hoort:

Gelijk een schaap heb ik gedwaald in 't rond,
Dat onbedacht zijn herder heeft verloren.
Ai, zoek Uw knecht, schoon hij Uw wetten schond,
Want hij volhardt naar Uw geboên te horen.

ADELDOM VERPLICHT

Hoort dit.... gij huis des konings!

Hosea 5:1.

Profeten zijn nooit geschikte hovelingen geweest.

Zij kunnen niet vleien en hebben de waarheid lief.

Zij weten dat er één wet geldt zowel voor de hogere als voor de lagere standen, en dat een "dubbele moraal" nimmer mag worden geduld. Koningen zowel als onderdanen hebben gehoorzaam te buigen voor de ordinantiën van de Koning der koningen.

Derhalve kunnen profeten, die gezanten Gods zijn en voor Zijn eer hebben op te komen, niet zwijgen, als er iets in het koninklijk huis te bestraffen valt. Zij dragen geen zachte klederen, en hebben geen fluwelen tong. Ze doen niet gewichtig tegenover de "kleine man", om daarna schuw en schichtig weg te kruipen, als ze met de deftige stand in aanraking komen, maar roepen zonder aanzien des persoons *iedereen* toe: tot de wet en tot de getuigenis!

Zo heeft Elia koning Achab tot de orde geroepen, en precies zo heeft Johannes de Doper, die kwam in de kracht van Elia, Herodes om zijn zonde van overspel vrijmoedig bestraft. Paulus deinsde er geen ogenblik voor terug, voor de groten der aarde te spreken van gerechtigheid en oordeel, en de profeet Hosea is uit hetzelfde hout gesneden. Hij verzoekt niet alleen het "huis Israëls" om het Woord Gods ter ore te nemen, en sommeert niet slechts de priesters om op te merken, maar hij slingert de fakkel ook in der koningen paleizen: hoort dit, gij huis des konings!

Dit vereist profetische moed.

En niet altijd heeft de kerk des Heren, die uit enkel profeten bestaan moet, deze moed aan de dag gelegd.

In de eerste dagen van de Doleantie, toen Sikkelaars in Den Haag beroepen werd, moest Dr Kuyper in de *Heraut*²⁰ schrijven: "Residentieinvloeden hebben er van ouds toe geleid, om vooral de aristocratie en de neringdoenden, die van haar afhankelijk zijn, enigszins te doen terugdeinzen voor de ontzaglijke consequentie, waartoe het Evangelie van onze Here Jezus Christus elk belijder op sociaal en kerkelijk gebied roept". "Wel had deze kerk leraren, en onder hen zelfs zeer uitmuntende mannen, maar toch geen Calvinisten. Geen Dienaren in de geest van Junius, Waleus of Fest. Hommius. Leraren, eer gewoon veel en velerlei wonden met de mantel der liefde zeer voorzichtiglijk te bedekken, dan dat ze de moed van de echte arts zouden bezeten hebben, om met vaste hand de windselen er af te rukken, en het mes in de zweer te zetten." "De residentieatmosfeer hield hen daarvan terug. O, om in de residentie gezien en gevierd en geëerd te zijn op de fluwelen kussens, moet ge zo onuitputtelijk vredelievend, alles verdragend zijn; niet zozeer waar men uw persoon grieft, als veel meer, waar de strenge en onverbiddelijke eis van het Woord in botsing zou geraken met allerlei verkeers in de sociale verhoudingen."

Aldus Dr Kuyper in 1888.

Dezelfde geest is nu nog niet gestorven!

We durven het o zo goed en o zo scherp te zeggen tegen de mindere man, maar dezelfde

²⁰ *Heraut*, Zondag 30 Dec. 1888, no. 575.

vrijmoedigheid schijnt eensklaps geweken in het aangezicht van aanzienlijken en intellectuelen. De krachtige woorden van daareven druppelen nu van honigzeem. Of er vallen in 't geheel geen woorden. We durven niet! Zelfs valt er, wanneer het "koninklijk huis" vermaand wordt over de schending van het sabbatsgebod, een stroom van critiek. Zodat er èn op het terrein der kerk èn ook op het gebied der evangelisatie alle reden is, ons opnieuw te refereren aan de profetische geest, die roepen dorst: "hoort dit, gij huis des konings!"

Wat dit koninklijk huis te horen krijgt van Hosea is lang niet mals.

Aan de prinsen en verdere koninklijke hooglieden was de uiterst verantwoordelijke taak der *rechtspraak* opgedragen²¹. Van hen kon dus terecht worden verwacht, dat zij de verdrukten zouden helpen, en dat de strik, die men deze of gene had gelegd, door hen zou worden losgemaakt.

Het tegendeel was echter het geval!

De bedrukten en belaagden werden in hun verwachting op de rechters jammerlijk bedrogen!

In plaats dat deze koninklijke rechters knopen ontbonden en knopen losmaakten, lagen de rechtzalen in Israël vol voetangels en klemmen, en ieder die het wagen dorst in hoger beroep te gaan, raakte vaster in de netten verward dan ooit tevoren. Dat is de felle bestraffing die Hosea het huis des konings toedient: "ge zijt geworden als een strik des vogelvangens"²², een net, dat op de Tabor gespannen is". De Tabor was waarschijnlijk een zeer gezocht jachtterrein voor vogelvangens, en daar vergelijkt de profeet dan Israëls gerechtshoven mee: ieder, die er kwam, vloog er letterlijk in. Of liever: "ieder", moet men niet zèggen; het waren uitsluitend de *armen*, die erin vlogen. Ze beschikten niet over voldoende contanten, deze "kleine luyden", om hun rechters om te kopen, en daarom was hun lot van tevoren beslist: "barbertje moet hangen". Die met geld konden rinkelen, konden nog wel wat gedaan krijgen, maar voor de rest schudden de getabberde mannen bedenkelijk hun wijze hoofden. Ook al stond hun zaak nog zo recht, de rechters en advocaten wisten het wel zo te draaien, dat de beschuldigers tenslotte beklagden werden, en zij die recht zochten, vonden een kunstig gespannen strik. En zo werden al die bedrukten en benauwden in Israël als argeloze vogeltjes gevangen door de balie, en achter de tralies gezet.

Zó was de toestand in Israël!

Voor elke balie mocht wel een bordje hangen: pas op voor zakkenrollers, en boven elke rechtzaal de waarschuwing: hier liggen voetangels en klemmen.

Het was de omgekeerde orde.

Bandieten in toga!

Bloedhonden met bef en das.

Rechthuizen waren tot slachthuizen omgebouwd, rechters fungeerden als vogelvangens.

En dit alles geschiedde door rechters van koninklijken bloede, wier *adel* tot betere dingen verplichten moest. Het geschiedde voorts in Israël, waar de theocratische koningen vooral in hun rechtspraak het beeld vertonen moesten van de komende Messias-Koning.

De Messias-Koning, van Wie men zo gaarne zong — en het gezang uit de nabije tempel drong misschien wel in de deftige rechtzaal door:

Dan zal Hij al Uw volk beheren

²¹ De woorden in vs 1: "u gaat het gericht aan" zijn in deze zin te lezen: "u komt de rechtspraak toe".

²² Deze vertaling, die beter voldoet dan "voor Mizpa", wordt verkregen door een andere vocalisatie.

Rechtvaardig, wijs en zacht,
En Uw ellendigen regeren,
Hun recht doen op hun klacht.

en:

't Ellendig volk wordt dan uit lijden
Door Zijnen arm gerukt.
Hij zal nooddruftigen bevrijden,
Verbrijz'len, wie verdrukt.

Wij leven in een gezegend land met een onomkoopbare Justitie, die zelfs naar klasse-justitie niet zweemt. Aan rijk en arm wordt gelijkelijk recht gedaan, en onze gerechtshoven hebben niets weg van 'n Tabor, waar snode vogelvangsters hun luguber bedrijf uitoefenen. Derhalve zouden we met 'n schouderophalen over dat diepgezonken Israël verder kunnen gaan, en kunnen overgaan tot de orde van de dag.

Zó spoedig laat het Woord des Heren ons echter niet gaan!

Het licht ons niet maar in over historische gebeurtenissen en toestanden, maar heeft steeds een "praesens-betekenis".

We hebben ons steeds af te vragen: wat heeft het vandaag te zeggen aan mij?

Als we zó luisteren, dan is ook dit woord van gedegenereerde rechters en koninklijke vogelvangsters, die de onnozelen er in lieten vliegen, boordevol "ontdekking". Ook deze Schrift is gegeven tot vermaning en onderwijzing en weerlegging. Als we maar luisteren willen.

Met die koninklijke prinsinnen, die recht en gerechtigheid hadden te oefenen, zijn *wij* natuurlijk bedoeld.

Want alle gelovigen zijn als kinderen Gods koningskinderen.

Mevrouwen en dienstbodes, patroons en knechten, wasvrouwen en chauffeurs, onderwijzers en straatmakers, om 't even van wat stand of qualiteit zij zijn, het zijn allemaal koninginnen en koninginnen, prinsinnen en prinsessen. Ze zijn niet slechts geplaatst *naast* prinsinnen en wereldgroten, maar ze zijn Gode gemaakt tot koninginnen.

We zijn dus allen van adel.

En... . adeldom verplicht!

We hebben een stand op te houden!

Van 'n koning wordt natuurlijk meer verwacht dan van „'n gewoon mens". Daarenboven is een koning of een koningin of een prinses een publiek persoon. Er wordt nauwkeurig notitie genomen van al hun doen en laten. Het is wel eens benauwend, zo zeggen we dan, om paleisbewoners te zijn. Dat valt óók niet mee. Ze kunnen letterlijk geen stap doen, of 't komt in de krant, en in binnen- en buitenland worden ze achtervolgd door 'n leger journalisten en fotografen.

Laten we nu maar goed bedenken, dat het *ons* precies zo gaat. We zijn als christenen paleisbewoners, en wonen in een glazen huis. De wereld neemt ons nauwkeurig in observatie, en slaat met meer dan gewone belangstelling ons doen en laten gade. Ge kunt dit niet doen of dat niet doen, of er staan vele verslaggevers klaar, die het wereldkundig maken. Ge kunt dit lastig of vervelend of pijnlijk vinden, maar daar zijn we nu eenmaal koningskinderen voor.

De hooggespannen verwachting, die de wereld van u koestert, is bovendien niet ten onrechte.

Van de kinderen Gods kan en mag nu eenmaal verwacht, dat zij anders zijn dan anderen. Zij kunnen bijvoorbeeld alleen *goede werken* doen. Dit is uitsluitend het privilege der kerk. Want een "goed werk" moet, zal het voor *God* goed zijn, beantwoorden aan drie eisen: *uit* een waar geloof, *naar* de wet Gods, tot *Zijn* eer. Hieraan getoetst, smelten wel heel veel goede werken, waarover *wij* nogal aardig *tevreden* waren, als sneeuw voor de zon weg. Maar voor de onwedergeboren mens is het *totaal onmogelijk*. Hoezeer de mensen hun edelmoedigheid mogen prijzen, *uit het geloof* is het nooit; evenmin bedoelen zij Gods eer. Daarom sprak Augustinus van de "blinkende zonden" der heidenen. God schrijft er een *nul* onder. Goede werken zijn alleen vrucht van het wedergeboren leven. Uitsluitend Gods kinderen zijn er toe in staat! Daarom mag ook geen christen zeggen: laat ieder naar zichzelf kijken. De Here Jezus zegt Zelf, dat de mensen naar u *moeten* kijken. En dat dit het daglicht verdragen kan. Laat uw licht alzo schijnen voor de mensen, dat zij uw goede werken mogen *zien*, en uw Vader Die in de hemelen is, verheerlijken!

Beantwoorden wij nu aan onze hoge roeping?

De wereld verwacht van de gelovigen meer dan van 'n "gewoon mens", en mag dat ook terecht. Zij eert daarin onbewust de kracht van het Evangelie, en de doorwerking van het nieuwe leven.

Stellen wij haar in deze verwachting niet teleur?

En worden door onze godzalige wandel ook de naasten voor Christus gewonnen ?

Deze vragen te stellen, is ze beantwoorden!

Helaas kunnen niet alle daden van de prinsen en prinsessen der kerk in de krant, en niet al hun woorden gepubliceerd.

Het is ook maar gelukkig, dat het niet gebeurt. Maar we behoorden toch te bedenken, dat we toch wel degelijk worden bespied, en dat er door ons toedoen heel wat schande gebracht wordt over het koninklijk huis!

Hoort dit... . gij huis des konings!

Hoort dit... . gij koningen en koninginnen bij de gratie Gods!

Uw adeldom verplicht!

De wereld verwacht van u, en... . uw God verwacht van u, dat gij edeler, royaler, koninklijker zult zijn dan anderen.

En dat gij in geen geval gelijkt op die prinsen, die onnozelen er in laten vliegen, en argelozen een strik spannen.

Zou dit geheel tot het verleden behoren ?

Zijn het alleen de verworpen toestanden van het huis Israëls uit een grijs verleden?

DE ALWETENDE EN DE GODGELEERDEN

Ik ken Efraïm en de Here kennen zij niet.

Hosea 5:3 a, 4 b.

Gods Woord is daarin telkens zo verrassend, dat het zulke *gewone* dingen zegt.

Zó gewoon, dat het ons glad overbodig lijkt, deze overbekende waarheden telkens weer te herhalen.

Derhalve staat de *bediening* van het Woord vaak zo heel ver van het Woord zelf af, want vele prekers en sprekers putten zich uit, om gans zeer ongewone dingen te zeggen, of om het gewone zo ongewoon mogelijk voor te dragen. Dit moest maar ophouden. Want er zijn "waarheden", die langzamerhand zó bekend geworden zijn, dat ze dreigen onbekend te worden, en te vervagen in klanken. Het komt zoetjesaan zo ver, dat het sensatie-zuchtige kerkpubliek geen weet meer heeft van de meest elementaire zaken, die het meent zo goed te weten.

Daar hebt ge nu 'n uitspraak van God als déze hier: Ik ken Efraïm!

Is het nu niet overbodig, om 'n dergelijke mededeling te doen aan een theologisch geschoold volk, dat geroutineerd is in de dogmatiek, en tenminste van de deugd van Gods alwetendheid alles af weet? Er mogen "eigenschappen" Gods zijn, die ver boven ons begrip gaan, maar dat God alles weet, dat Hij Efraïm kent, en Israël voor Hem niet verborgen is, nu, daar weten we alles van. De mens moge listig zijn, en z'n medemens leert hem zo gauw niet kennen, maar dat God hem dóór heeft, weet een kind onder ons. Nergens is reeds de kinderziel meer van doordrongen, dan van de alwetendheid Gods, en niets vervult het met meer eerbied dan de gedachte aan dat Alziende oog. Daar zijn we dus groot bij geworden. En groter geworden, kunnen onze jongelingen en jonge dochters er inleidingen over houden, over die alwetendheid Gods, en nóg grotere mannen, theologen van professie, schrijven er 'n hoofdstuk van de dogmatiek of een dissertatie over. En zo weten wij, kleinere en grotere godgeleerden, doorkneden in de kennis Gods, er alles van, dat God alles en allen kent, dat Hij de mens kent, en Efraïm kent. Die waarheid stelt niemand dispuutabel. Die heeft zo zeer burgerrecht verkregen, en is zo gewoon geworden, dat... er geen conscientie meer door geraakt wordt.

Ik ken Efraïm!

Nu, dat wist Efraïm — een andere naam voor Israël — óók wel vóórdat Hosea dat in Gods naam kwam zeggen. Ze zouden 't niet weten, Israëls theologen! Dat was oud nieuws! Daar konden ze hele series van teksten over opzeggen; kom, Hosea, een beetje frisser preken man, en geen dingen zeggen, die onder ons volkomen zekerheid hebben! Ze zouden de Psalmen van David niet kennen, waar ook zoiets in stond! Dit konden ze als kinderen reeds opzeggen, niet berijmd natuurlijk, maar toch dezelfde gedachte vertolkend:

't Is God, aan tijd noch plaats gebonden,
Wiens toezicht over alles gaat,
Die 't harte vormt, en kan doorgronden,
Die aller werken gadeslaat.

Daar had je 't dus: die 't harte vormt, en kan doorgronden.... Ik ken Efraïm.

En dan die andere Psalm Davids:

"Here, Gij doorgrondt en kent mij;
Gij kent mijn zitten en mijn opstaan,
Gij verstaat van verre mijn gedachten;
Gij onderzoekt mijn gaan en mijn liggen,
met al mijn wegen zijt Gij vertrouwd.
Want er is nog geen woord op mijn tong,
of zie, Here, Gij kent het volkomen".

Hosea moest dus niet menen, dat hij hun iets nieuws kwam zeggen; het God-geleerde Israël wist van de Alwetende alles af!

Maar de Alwetende, Die op Zijn beurt Zijn God-geleerden beter kent dan zij menen, verklaart eenvoudigweg: de Here kennen zij niet! Voor theretische God-geleerdheid kregen ze vast een tien, maar voor practische Godskennis een nul. Daarin waren ze zo onkundig, dat ze niet eens wisten, dat de Here alles van hen afwist. Terwijl ze bij hun altaren zongen: Here, Gij doorgrondt en kent mij, meenden ze zich achter hun altaren en de wierookwalmen voor de Alziende te kunnen verstoppen, de slimmerds! Net kinderen. Daarom moeten ze ook als onnozele kinderen behandeld en met melk gevoed worden, en komt God tot vermoeiens toe de haast overbodige en overbekende verklaring afleggen: Ik ken u wel, Efraïm, en gij, Israël, *zijt* voor Mij niet verborgen!

Waarom zei God dit?

Waarom deze vermoeiende herhaling van de allergewoonste waarheid?

Wel, eenvoudig omdat Israël bij zijn eigen dogmatiek niet leefde. Wat iedereen in theorie zo geheid wist, scheen iedereen in de practijk te vergeten.

Het overbekende was juist daarom onbekend geworden, en raakte niemands geweten meer.

De Here had pas een sterk staaltje gegeven van Zijn alwetendheid en mensenkennis: de vorsten van Israël waren aan de kaak gesteld, en God had de verborgen strikken wel gezien, die in de deftige rechtzalen verdekt waren opgesteld om de onnozelen te vangen, o, Ik ken u zo goed, Efraïm!

Als het in de hoogste kringen zo gesteld was, dan hoeft men niet te vragen, hoever het bederf in de lagere kringen was doorgevreten.

Nu zullen ze in Israël wel gedacht hebben, dat het verder wel zou loslopen, want de Here had er immers niets van gemerkt. Ze waren zó gewoon elkaar te bedriegen, dat ze meenden dat het ook maar een kleinigheid was, de Here te misleiden. Ze konden zo netjes hun geniepigheden en bedriegerijen maskeren met 'n extra gebed, dat het schier onmogelijk scheen, dat hun vroom bedrog opviel.

Daarom verklaart de Here bij voorbaat, dat ze die illusies moeten laten varen.

Ze kunnen de Alwetende niet misleiden, en derhalve is hun waan, dat ze hun straf zullen ontlopen, een ijdele droom. ... Ik ken Efraïm, en Israël is voor Mij niet verborgen.

Hij zou Efraïm niet kennen!

Als kleine jongen had de Here hem al uit Egypte geroepen, en al die jaren z'n gangen nauwkeurig gadeslagen. Hij had hem in zijn nood horen schreien tot God en in z'n voorspoed zien afwijken van God. Hij had Efraïm gedragen en verdragen, o zo lang!

Maar ook aan Gods geduld komt een einde.

En juist, Efraïm, omdat Ik u zo door en door kèn, en weet hoe hard uw hart is, daarom is Mijn vonnis gans rechtvaardig.

"U alleen heb Ik gekend uit alle geslachten van het aardrijk; daarom zal Ik al uw ongerechtigheden aan u bezoeken. Gaan er twee tezamen, zonder dat zij het eens geworden zijn?" — zo had ook Amos het reeds over Israëls schuldige hoofd uitgeroepen (Amos 3:2, 3).

Het is stellig niet overbodig, dat aan het tegenwoordige Efraïm, dat topzwaar gaat van godgeleerdheid, en waar men met het grootste gemak ik weet niet welke theologische vraagstukken hoort behandelen en zelf behandelt (of is het mishandelen?), herinnerd wordt, dat de Here hem door en door kent. Hij is bekend met alle motieven en bedoelingen. We kunnen elkaar makkelijk genoeg iets wijsmaken, maar we kunnen God niets wijsmaken. Die in de hemel zit zal lachen. Dat geldt ook voor o zoveel kerkelijk en ander comediespel. De een kan wel zeggen, dat hij zich opmaakt een kampvechter voor de waarheid te zijn, en een tweede, dat hij slechts de vrede van Jeruzalem beoogt, en een derde, dat het alles gaat om de ere Gods, en ze kunnen zich dat soms suggereren ook, maar de Here kent Efraïm. Hij kijkt achter de coulissen. Zijn oog boort tot het diepst van het hart. Alle dingen zijn naakt, spiernaakt, en geopend voor de ogen Desgenen, met Wie wij te doen hebben, en daar gaan alle vrome betuigingen! Geleerden en ongeleerden, dominees en ouderlingen, schrijvers en polemisten, jongelingen en ook maagden, hoort. ... de Here kent Efraïm! Wat zou er 'n diep stilzwijgen vallen, wat zouden 'n pennen weigeren nog één letter op papier te zetten, als we één dag van het jaar de waarheid op ons lieten inwerken: de Here kent mij!

Die waarheid *is* ook overweldigend!

Wat weten wij, welbezien, van onze medemensen af. We hebben ze aan de buitenkant bekeken, maar hoe het er van binnen uitziet en wat er in de hoofden en harten omgaat is ons meestal totaal onbekend. We plegen er ook geen moeite voor te doen, het te weten te komen; onze tijd is te vluchtig en te oppervlakkig geworden, om van hart tot hart te spreken. Duizenden wandelen als vreemdelingen en eenzamen niet alleen midden door de drukke wereld, maar ook door de straten van het kerkelijk Jeruzalem. Veel ouders weten niets van hun kinderen af, en de kinderen omgekeerd niets van hun ouders. Man en vrouw zijn voor elkaar een gesloten boek. Ja, wat weten we van onszelf af? Psalm dichters waren nog wel eens gewend, met hun *ziel* te spreken, en die ziel te vragen, waarom ze zo onrustig was, maar dat is van overlang uit de mode. De moderne mens, ook de moderne kerkelijke mens, wordt al banger, met zichzelf alleen te zijn.

Wij kennen onze medemensen niet!

Wij kennen onze huisgenoten niet!

Wij kennen onszelf niet!

Maar de Alwetende kent mij en iedereen tot in de verborgenste roerselen, en Hij weet wat in de binnenste slaapkamer gesproken en gedacht wordt.

Deze waarheid is *vertroostend* enerzijds. Wat een heerlijkheid, te weten dat bij de Here niet alleen mijn naam, straat en huisnummer bekend zijn, maar ook al mijn zorgen. Er komt dan wel niet direct verandering, als we Hem alles bekend gemaakt hebben — heerlijke consequentie van het gebed, om de Alwetende z'n noden bekend te maken —, maar te weten, dat Hij nu alles weet, dat is mij genoeg.

Maar deze waarheid is zeer *ontdekkend* anderzijds.

Nu moet dus elke godsvrucht de proef van Gods vlamme ogen kunnen doorstaan. Vrome woorden kunnen liegen. "Christelijke" levensgewoonten kunnen eveneens liegen. En de mensen zijn daarmee gemakkelijk genoeg te bedriegen. Maar de Here ziet het hart aan, en kijkt dus door alle maskers heen.... Ik ken Efraïm!

De Here kent ons. Hij kent ons allen en een iegelijk.

In ons persoonlijk leven, in ons huiselijk leven, in ons kerkelijk leven.

We behoeven ons niet beter voor te doen dan we zijn, en we moeten niet trachten een stand op te houden. Het geeft niets, weg te schuilen achter katheders, kansels of kerkbanken. De Here is niet te verschalken, zelfs niet in de zuiverste openbaring der kerk, zelfs niet door beginseltrouw en synodale decreten.... Ik ken Efraïm.

Kennen wij Hem ook?

O ja, we weten heel veel van Hem af, en er schijnt zelfs een voortschrijding in Godskennis te zijn, die alle vorige generaties in de schaduw stelt.

Gaat deze kennis nu ook gepaard met waarachtige vroomheid — om het heel ouderwets te zeggen: hebben we "kennis aan" de Here en aan Zijn wegen? En blijkt uit heel onze wandel, dat we er diep van doordrongen zijn, dat de Here ons kent?

Of zou voor ons godgeleerde geslacht, dat de zwaarwichtigste problemen aansnijdt, disputen houdt en aanhoort, en kerkelijke bladen bij dozijnen verzwelgt, ook Gods oordeel moeten luiden: "maar de *Here* kennen zij niet"?

Het is al wat, veel van de Here af te weten en de Here Zelf niet te kennen!

Er is een Alwetende, Die de "godgeleerden" kent!

Er zijn "godgeleerden", die de Here niet kennen!

Dat is een pijnlijk en moeilijk raadsel, dat z'n oplossing alleen vinden moet in het kruis.

HET STRUIKELBLOK

Israël en Efraïm zullen struikelen door hun ongerechtigheid. Ook Juda struikelt met hen. Hun kleinvee en hun runderen zullen zij brengen om de Here te zoeken, maar zij zullen Hem niet vinden: Hij onttrekt Zich aan hen!

Hosea 5:5 b, 6.

Eigen schuld kwelt de mens het *meest*, zeggen de mensen.

Men krijgt echter in den regel de indruk, dat eigen schuld de mens het *minst* kwelt. We hebben het verbazend druk over de fouten en gebreken van juffrouw Jansen en mijnheer Pietersen. Of hun zonden ons nu bepaald zo erg kwellen, en dus tot gebed uitdrijven, dat is een vraag, die we misschien beter doen, niet al te curieuselijk te onderzoeken. In alle geval is er van gekweld worden door eigen schuld vaak bedroefd weinig te zien. We hebben *nooit* schuld. Altijd heeft de slang mij bedrogen, of het is "die vrouw, die Gij mij gegeven hebt". Het fijn-ironische woord van de Heiland van balk en splinter is nog steeds actueel.

Zo gaat het precies, als er een of ander misloopt in ons leven. Dan heeft ook steevast een *ander* een spaak in het wiel gestoken, maar dat we er meestal zelf de eerste en grootste oorzaak van zijn, komt niet in ons op.

Er wordt hier door Hosea gezegd, dat Israël en Efraïm struikelen zullen. Dat was al meermalen gezegd trouwens. Dat is het monotoon refrein van alle Godsmannen in deze tijd: het loopt mis; het loopt zo vast als een huis! Als dat goed gaat met Israël, gaat alles goed. In openlijke en bedekte termen is aan Efraïm te kennen gegeven, dat het z'n ondergang tegemoet gaat!

Dat ze zouden vallen, stond dus wel vast.

De profeet gaat nu nog een stap verder, en geeft óók te kennen, waarover dit volk struikelen zal. Israël en Efraïm zullen struikelen. . . . door hun ongerechtigheid. De steen des aanstoots, waarover ze struikelen, zal niets anders en niets minder wezen, dan eigen zónde. Dat hebben ze zelf nooit willen toegeven natuurlijk. Als straks de grote struikeling komt, dan is het de overmacht van de vijand, waartegen *zij* natuurlijk niet bestand waren! Of het is de Here Zelf, Die het land verlaten heeft en Zich aan Zijn erfvolk niet meer schijnt te storen. Hun weg was voor de Here verborgen, en hun recht ging voor hun God voorbij! Ze begrepen helemaal niet, waaraan *zij* dat nu verdiend hadden. Eigen schuld? Och kom! Was er nu wel één volk op aarde, dat zo religieus was, en zó stipt en veelvuldig z'n offers bracht als *zij*? Neen, eigen schuld kwelde déze mensen althans *niet* het meest. Er waren wel enkelen, die er zo over dachten, het "overblijfsel" naar de verkiezing, de stille vromen, voor wie eigen schuld en de schuld van land en volk een grote kwelling was, maar de grote hoop zei: 't is onbegrijpelijk! Wij, het volk des Heren, staan nu ook altijd in de hoek waar de slagen vallen!

Het is er in dat opzicht nog niet veel beter op geworden. Het getal van hen, die gulweg toegeven, dat ze gestruikeld zijn over hun eigen zonde, is niet bijster groot. Er bestaat een grote virtuositeit in het zoeken naar "tweede oorzaken", waardoor achteruitgang in het kerkelijk, verenigings- en persoonlijk leven te "verklaren" zou zijn. Wie zet er nu ook graag het pistool op eigen borst? Er is altijd wel een verleider in de buurt, en vooral de "Satan" heeft een brede rug. Wat "eigen vlees" misdeed, wordt kalmweg op het lange schuldregister van de duivel geschreven. Niets is comfortabeler voor het geweten. De "ergernissen"

schuilen gewoonlijk in alle mogelijke hoeken en gaten, maar zelden in eigen hart. Terwijl toch de Bijbel ons onomwonden zegt, dat de mens de grootste vijand van zichzelf is. Bij het opsommen van de ergernissen, d.i. de oorzaken, die de mens ten val kunnen brengen, wees de Here Jezus ons niet naar buiten, maar naar *binnen*. *Uw oog, uw hand, uw voet*, o mens, zijn het gevaarlijkst. Pas op, en struikel niet over uw eigen ogen, want daar zijn Eva en Achan ook al over gestruikeld. Trek het mes dus niet tegen anderen, maar tegen uzelf. Ruk ook uw oog uit, als het u ergert, en houw uw hand af, als die u ergert . . . pijnlijke zelf operatie!

Wat was dan de zonde, waarover Israël gestruikeld is, en die Efraïms graf gedolven heeft?

Men zou het niet zo gemakkelijk vermoeden!

Gewoonlijk denken we bij de zonde die iemand ten val kan brengen, aan iets heel ergs en ernstigs. Een dronkaard voert zich en zijn huis naar de afgrond. De overspeler brengt schande over z'n gezin en verwoest z'n nageslacht. En zo zijn er talloze zonden die dood en verderf brengen. Gij roeit hen uit, die afhoereren, en U de trotse nek toekeren — zo zingen we soms niet zonder enige zelfingenomenheid en met een steelse blik naar "de wereld".

Natuurlijk zijn dit gruwelijke zonden!

Maar er is een andere zonde, die nog veel méér mensen ten val brengt, en die ook het grote struikelblok voor Israël geweest is... de braafheid. Efraïm is gestruikeld over z'n "vroomheid" en over z'n altaren. Dat kan natuurlijk óók. Dat komt zelfs zeer veelvuldig voor. De zonden, hoe torenhoog ook opgestapeld, vormen geen struikelblok op het pad naar de hemel. De Schrift zegt nooit en nergens, dat iemands zonden te groot zijn, om vergeven te worden. Dat is Kaïnstaal! De Here Jezus is juist gekomen, om zondaren zalig te maken. Maar Hij is niet gekomen voor rechtvaardigen! De braafheid is het grote struikelblok. Voor hoeren en tollenaars is duizendmaal meer hoop, dan voor fatsoenlijke Farizeeërs, die nooit hebben vernomen, dat God de goddelozen, en niet de brave kerkmensen rechtvaardigt, en die nimmer hebben verstaan, dat hun "gerechtigheden" een wegwerpelijk kleed zijn. Het is vrij eenvoudig dit te beamen, maar het is zwaar, dat kleed ook inderdaad weg te werpen.

In theorie is alle roem uitgesloten, maar in de praktijk dikwijls ingesloten. *Zijn* naam moet eeuwig eer ontvangen, maar een beetje wierook voor *mijn* naam en beginselvastheid en offervaardigheid mag er toch wel gebrand!

Zó is het mogelijk te struikelen over z'n "trouw"!

Wie zal zeggen, hoevelen er gestrompeld zijn over hun gebeden en de stapels preken, die ze verslonden? Hoevelen eten zich de dood aan het Avondmaalsbrood en verdrinken in het Doopwater?

Want alles wat ik doe, moet gebeuren *uit* een waar geloof, *naar* de wet Gods, en *tot Zijn* eer!

Dus voortkomen uit de zuiverste bron, beantwoorden aan de zuiverste maatstaf, beogen het zuiverste doel.

En wie, die daaraan z'n preken en kerkbeurten, z'n kerkelijke bijdragen en kerkelijke actie toetst, moet niet bidden, of God hem z'n deugden vergeven wil, en verzoening wil doen over z'n beste werken?

Alleen wie zover gekomen is, ontsnapt de kans, om te struikelen over z'n braafheid, en ontgaat het oordeel: "Israël en Efraïm zullen struikelen door hun ongerechtigheid".

Here, *leer* ons onze gerechtigheden als ongerechtigheid zien!

Hoe waar het is, dat de "godsdienstigheid" Israëls hoofdzonde was, blijkt wel uit Hosea's

beschrijving van wat er gebeuren zal, als de catastrofie werkelijk komt. De profeet deelt dat in alle details mee. Wéét dat natuurlijk krachtens Gods openbaring, maar voorts kent hij zijn Pappenheimers zó goed, dat hij al precies vooruit weet, wat ze doen zullen.

Ze zullen gaan om de Here te zoeken!

Natuurlijk!

Hij, die door de *nood* gedreven, zich tot Hem om troost begeeft. . . . dat is uit het leven gegrepen. Als duizend noden tot óns komen, dan zullen we wel tot God komen, maar zolang die nood niet drijft, kunnen we 't blijkbaar best buiten Hem stellen. De verloren zoon kan het in 't verre land best uithouden, zolang de hongersnood hem niet jaloers maakt op de zwijnen. De discipelen zwoegen met hun stugge lijven tegen wind en golven, totdat ze merken, dat ze 't niet houden kunnen tegen zo'n orkaan, en dan.... Meester, behoud ons, wij vergaan! Door de nood gedreven! Wanneer de spotter Heine op het ziekbed ligt te krimpen van de pijn, slaakt hij de verzuchting, dat hij stellig naar de kerk zou gaan, als hij zich nog eens op krukken kon bewegen. Als hij zonder krukken kon lopen, voegt hij er met duivels sarcasme aan toe, dan ging hij zeker niet naar de kerk. Daarin is deze spotter onze boetprediker. God is te gebruiken als reddingsplank voor schipbreukelingen, toevluchtsoord voor daklozen, asyl voor onbehuisden. Overigens blijft men liefst wat uit de buurt.

Het spreekt dus vanzelf: ze zullen gaan, om de Here te zoeken!

Dat gaat zo wis door, als tweemaal twee vier is. Hosea kan dat op z'n vingers uitrekenen.

Ook hóe zij zullen komen, is voor hem geen probleem.

Met hun kleinvee en hun runderen zullen zij dan gaan om de Here te zoeken.

Natuurlijk zouden ze daarmee komen, want daar kwamen ze altijd mee, om de Here tevreden te stellen! Met kleinvee notabene, en met runderen. En dat in het uur van de uiterste nood!

David had hun wel voorgezongen:
Gods offers zijn een gans verbroken geest,
Door schuldbesef getroffen en verslagen;
Dit offer kan Uw heilig oog behagen,
't Is nooit, o God, van U veracht geweest,

maar *zij* komen met hun factotum: kleinvee en runderen! De Here had wel gezegd:

"Want Mij behoort al het gedierte van het woud, het vee op bergen, rijk aan runderen. . . . Indien Ik honger had, zou Ik het u niet zeggen, want Mij behoort de wereld en haar volheid. Eet Ik soms stierenvlees of drink Ik bokkenbloed? Offer Gode lof, en betaal de Allerhoogste uw geloften; roept Mij aan ten dage der benauwdheid, Ik zal u redden en gij zult Mij eren,

maar *zij* komen maar weer met hun kleinvee en runderen!

Geen ontroerd roepen in de dag der benauwdheid: o God, wees mij, zondaar, genadig. Geen traan van berouw! Geen lofzang *in stilheid* tot God. Niets dan schapen en runderen! Geblaas en geloei. Rumor en drukte, priestergewaden en wierookwalm, en achter al dat lawaai, in het dicht gordijn van de rook der offeranden verbergt Zich de Here....

Zij zullen Mij niet vinden. Hij heeft Zich aan hen onttrokken.

Het klinkt uitermate vreemd in onze oren, die aan Bijbeltaal gewend zijn, te horen: "zij zullen de Here zoeken, maar Hem *niet* vinden"!

Heel de Schrift is één roep van het tegendeel!

Zoekt en gij zult vinden, klopt en u zal worden opgedaan! Hij wordt niet tevergeefs

aangeropen door den huize Jacobs!

Het zal geschieden, dat een iegelijk, die de naam des Heren zal aanroepen, zal zalig worden.

Is dit alles nu niet waar?

Ja zeker, het is heerlijk, het is zalig waar!

Alleen in één geval is het *niet* waar.

Er is één mogelijkheid, dat deze belofte in z'n tegendeel wordt omgekeerd, en er is één geval, dat het heten moet: zij zullen gaan, om de Here te zoeken, en Hem niet vinden.

Dit is als men komt met z'n kleinvee en runderen.

Met z'n offeranden en deugden.

Dit is hèt grote struikelblok.

HET OVERTUIGEND BEWIJS

Tegen de Here hebben zij trouweloos gehandeld, want zij hebben bastaard-kinderen verwekt.

Hosea 5:7a.

De woorden, die ons thans bezighouden, doen ons heel sterk denken aan een rechtsgeding.

Daarbij behoren: een *aanklacht*; het wettig en overtuigend *bewijs*, dat de beschuldiging gegrond is, en de *straf*, die ten uitvoer zal worden gelegd, en alle drie zijn hier aanwezig.

De ingebrachte beschuldiging is: Zij hebben *trouweloos* gehandeld.

Men kan ook lezen: de Here zijn zij ontrouw geworden, en dan treedt de aanklacht nog meer in alle felheid aan het licht. Efraïm wordt voor de Rechter geleid, als verdacht van *overspel*. In Hosea's gedachtengang — we zagen het reeds vroeger — is de verhouding van God tot Israël gelijk aan die tussen man en vrouw. Een huwelijksverhouding dus. Dit moest de profeet zelfs zichtbaar symboliseren door zijn huwelijk met de ontrouwe Gomer. Zoals die vrouw hem verliet en met andere mannen heulde, zo droeg Israëls zonde en verlating van de dienst des Heren het zwarte merk van overspel. Zij hebben trouweloos gehandeld.

Dit verwijt van ontrouw is feitelijk de scherpste beschuldiging, die kan worden ingebracht.

Ook in het beste huwelijk kan er wel eens iets haperen, kunnen er verwijten vallen, kan er verwijdering ontstaan. Maar zodra er ontrouw in het spel komt, is het huwelijk feitelijk kapot. Al het andere komt wel weer terecht, maar door ontrouw wordt het teerste en mooiste van het huwelijk geschonden. Dit is het pijnlijkste wat de echtgenoten zou moeten worden verweten: zij hebben *trouweloos* gehandeld.

Nu dan, dit is het wat de bruid des Heren in het gezicht moet worden geslingerd: ontrouw!

Het ernstigste is, dat elke zonde van Gods volk direct in dat hatelijk licht komt te staan. In een gewoon huwelijk kan er wel eens wrijving zijn, zonder dat er nu terstond ontrouw in het spel is. Maar in de huwelijksverhouding tussen God en Zijn volk is dit anders. De Here is een ijverig, d.i. een jaloers God. Elke zonde, ook de geringste afwijking, draagt terstond het karakter van overspel. Dit komt, omdat God zo diep ziet. En Hij wil dat Zijn volk dat óók zal doen. Het moet bij elke afwijking terstond tot de verschrikkelijke ontdekking komen: ik ben ontrouw geweest.

Dit is dus de beschuldiging: overspel.

Op deze overtreding stond de doodstraf, en het is dus niet te verwonderen, dat een schrikkelijk vonnis tegen deze overspeelster wordt uitgesproken.

Eigenlijk staat de uitgesproken beschuldiging tussen twee doodvonnissen in. Er gaat een aan vooraf, en er volgt een.

De straf, die op de overtreding volgt, wordt in de Statenvertaling aldus weergegeven: "Nu zal hun de nieuwe maand verteren met hun delen". In de vertaling N.B.G. heet het: "Nu kan (elke) nieuwe maan hen verteren met hun bezittingen". Het is verre van duidelijk, wat daarmee bedoeld zou kunnen zijn, en het zal daarom wel aanbeveling verdienen, de Griekse vertaling tot uitgangspunt te kiezen, die deze zin geeft: "nu zal de schurft hen vreten met hun akkers".

Dit is duidelijke taal, en de profeet voorzegt dus, dat een schrikkelijke ziekte mensen en akkers zal aantasten, waardoor zowel het volk als de volkswelvaart vernietigd wordt.

Dit is dus een ernstig vonnis.

Nog veel erger is evenwel de straf, die aan deze beschuldiging *voorafgaat*: De Here heeft Zich aan hen onttrokken (vs 6b).

Dat werd en wordt natuurlijk lang niet door iedereen toegestemd, dat dit laatste érgers is namelijk. Voor de keus gesteld: wat wilt ge liever, dat de schurft u en uw bezit verteert, of dat de Here Zich aan u onttrekt, kiezen velen onvoorwaardelijk het laatste. Zonder God kunnen ze, naar ze menen wel, maar zonder geld en goed niet. Als God Zijn *zegeningen* verbergt, jammert menigeen van pijn, maar gebeurt dit ook altijd als God Zijn *aangezicht* verbergt? We verklaren in de kerk wel vrij gemakkelijk, dat onze ziel dorst naar *God*, gelijk een hert schreeuwt naar de waterstromen, maar over 't algemeen pleegt er meer dorst naar de waterstromen dan naar God te zijn. Als we goed gezond zijn en behoorlijk ons brood hebben, kunnen we 't nogal aardig goed een poosje zonder de Here stellen. Israël zelf was daarvan het bewijs. De Here had Zich natuurlijk allang aan het volk onttrokken, maar in de voorspoedige jaren had men daar totaal niets van gemerkt. Het kwam pas uit, toen de nood aan de man kwam, en zij de Here zochten met hun kleinvee en hun runderen, en Hem niet vonden (vs6).

Deze mensen, die zo de mond vol hadden van Mozes, en niet moede werden van het roepen: Jahvè is groot, en Mozes is Zijn profeet, waren wel heel ver van de gezindheid van Mozes afgeweken. Toen de Here eens tot Mozes gezegd had, dat hij met het volk moest optrekken, en dat Hij hun het land, overvloeiende van melk en honing geven zou, en Hij hun zelfs een engel als gids zou meegeven, maar dat de Here Zelf in hun midden niet optrekken zou, toen bedankte Mozes daarvoor! Menigeen zou gezegd hebben: nu, dan gaan we natuurlijk. Wat is prachtiger dan een land overvloeiende van melk en honing, en geleide van engelen? Maar Mozes hield voet bij stuk. Hij zei: Indien *Gij Zelf* niet medegaat, doe ons van hier niet optrekken (Exodus 33). Dat was juist gezien. Een huilende wildernis met de Here is verkieselijker dan een land van beloften zonder Hem. 'k Waar liever in Mijns Bondsgods woning een dorpelwachter, dan gewend, aan d' ijdele vreugd in 's bozen tent.

Daarom zei ik, dat dit vonnis van het "onttrekken" van de Here veel erger was, dan dat van die schurft!

In het eerste was feitelijk het doodvonnis over Israël reeds voltrokken.

Want God is het leven, en wie Hem mist gaat niet dood, maar *is* dood.

Laat er dus van alles gebeuren, en desnoods de schurft mensen en akkers aantasten, als de Here maar blijft!

We laten nu dit vonnis verder rusten, en eveneens de aanklacht, die tegen Israël moest worden ingebracht, om nu onze volle aandacht te geven aan het wettig en overtuigend *bewijs*, dat de beschuldiging van ontrouw niet zo maar uit de lucht gegrepen was.

Hosea levert dit bewijs.

De liefde handelt niet lichtvaardiglijk! Tenminste Gods liefde niet.

Feitelijk was het glad overbodig, dat voor de beschuldiging van ontrouw nog bewijzen werden bijgebracht. In de eerste plaats, omdat deze beschuldiging door Hosea namens *de Here Zelf* werd uitgesproken, en het is van tevoren uitgesloten, dat deze mond, die niet liegen kan, lichtelijk of onverhoord zou beschuldigen.

Dat er niettemin door Hosea sprekende *bewijzen* van ontrouw worden aangevoerd, geschiedt,

omdat het hart dezes volks zo dik geworden is.

Had het geweten nog gesproken, dan zouden ze de waarheid der beschuldiging direct hebben gevoeld en toegestemd, maar nú is juist het tegenovergestelde het geval.

Ontrouw? Dat moet er nu ook nog bijkomen! Dat moest Hosea nu ook nog van hen zeggen! Ze mochten veel fouten en gebreken hebben, maar daar waren ze nu toch even onschuldig aan als kinderen! Was er wel één volk op de ganse aardbodem te vinden, dat zó trouw aan hun God en het geslacht hunner vaders was als zij? En zo vroom? Stonden er ergens zóveel altaren en werden door andere volken zóveel offerfeesten gevierd en offerbeesten geslacht? Nee maar, het was toch eigenlijk om te lachen; dat ontbrak er alleen nog maar aan! Ontrouw!!

Hosea blijft echter volkomen rustig.

Hij kan, ondanks de heftigste ontkenningen, zijn aanklacht ten volle handhaven.

Zij wezen op hun offerbeesten, maar de profeet wijst op hun *kinderen*, en motiveert de aanklacht van ontrouw aldus: "*want zij hebben bastaardkinderen verwekt*".

Niet alleen de wijsheid, maar ook de ontrouw wordt gerechtvaardigd van haar *kinderen*.

Het onechte kind *bewijst* de ontucht der moeder. Het komt niet zo maar uit de lucht vallen. Die bastaardzoon is haar levende en gedurige aanklacht; de kroongetuige van haar ontrouw: wat hebben wij nog getuigen van node?

Natuurlijk is dit van Hosea slechts beeldspraak.

Hij bedoelt geen ogenblik iets kwaads te zeggen van de echtelieden in Israël. Waarschijnlijk werd geen oprechter trouw dan tussen man en vrouw in Israël ergens elders gevonden. Daar dus niet van! Maar de profeet bedoelt heel wat anders. Hij bedoelt het zó: daar is langzamerhand een geslacht opgegroeid en bezig op te groeien, dat aan alle ware godsvrucht is gespeend. Geestelijke bastaarden dus! Als Zijn *kinderen* kan God ze onmogelijk erkennen, en de trekken van kinderen Gods zijn in hen niet meer te ontdekken. Nu, vaders en moeders in Israël, geef een antwoord, waar komen die bastaarden vandaan? Dat komt zó maar niet. Hadden die vaders trouw de Here gediend, en waren ze hun kinderen in tere godsvrucht voorgegaan, dan was dat zó niet geweest, want 't verbond met Abraham Zijn vriend, bevestigt Hij van kind tot kind, en God de Here doet barmhartigheid aan duizenden dergenen die Hem vrezen en Zijn geboden bewaren. Nu, ze moeten nu niet nèt doen, of ze van de prins geen kwaad weten. Ze moeten niet stomverbaasd doen over die bastaarden, want zij waren toch zo heel anders. Ze moeten ook geen klacht aanheffen over dat opgroeiend geslacht van tegenwoordig, maar een klacht aanheffen over zichzelf: *zij* hebben die vreemde kinderen voortgebracht, en het "huidige geslacht" van bastaarden wandelt daar rond als een levende aanklacht en overtuigend bewijs van de ontrouw der moeders en van de vaders!

De vraag is hier niet aan de orde, of het tegenwoordig opgroeiend geslacht minder of beter is dan dat van vroeger.

Maar *indien* de klacht waarheid bevat, dat het aantal bastaarden, die van de dienst des Heren vervreemd raken, toeneemt, en er veel gedoopten van de kerk losweken, dan behoeft dit voor ons geen pijnlijke verrassing te wezen, noch een aanleiding om de vroegere tijden boven de tegenwoordige uitbundig te prijzen. Nog minder om over die "vreemde" jongens en meisjes verwonderd te klagen. Want wij hebben ze zelf voortgebracht, en in den regel valt de vrucht niet ver van de boom.

Er zijn natuurlijk uitzonderingen.

Aan de edele wingerd kunnen wilde loten groeien.

Er zijn godvrezende gezinnen, waar het een pijnlijk *raadsel* is, dat er zo'n "vreemde" jongen tussen loopt; het herinnert altijd weer aan de waarheid, dat het niet is desgenen die loopt, maar des ontfermenden Gods.

Maar vaker gebeurt het helaas, dat er geen enkele reden behoeft te zijn tot smartelijke verbazing en dat het bestaan van die "vreemde" kinderen helemaal niet "vreemd" is. Er zijn vaders en moeders genoeg, die allang "ontrouw" geworden zijn. Uiterlijk misschien niet. Uiterlijk is er dan een verbazende stiptheid en trouw. Maar innerlijk. Er is wel "godsdiensigheid", maar geen *godsvrucht*. Er is wel kerkelijk, maar geen *geestelijk* leven. De bijbel wordt wel elke dag gelezen, maar Christus woont niet door het geloof in de harten. Het is niet vreemd, dat in zulke huizen ook geen godsvrucht kan worden *gekweekt*. Het zou integendeel bevreemding wekken, als er géén bastaarden en van ware godsvrucht vervreemde kinderen werden verwekt. En zo valt de klacht over bastaarden als een aanklacht op de "ontrouw" van vaders en moeders, van herders en leraars, voorgangers en leidlieden terug. Zijn *wij* niet ontrouw? Leven we wel *nauw* met de Here, en merken onze kinderen dat goed? Of maken we er maar wat van?

Laat ons dit goed bedenken:

De profeet Hosea klaagt de kinderen niet aan. Hij klaagt hun ouders aan: *zij* hebben bastaarden voortgebracht!

Wij hebben behalve natuurlijke kinderen, ook nog geesteskinderen.

Dat zijn de boeken en tijdschriften.

Dat zijn de brieven die we schrijven.

Dat zijn de woorden die we spreken, en de gesprekken die we voeren.

Is soms aan al die geesteskinderen te zien, dat ze afkomstig zijn van vaders en moeders in de genade?

Of dragen zij soms ook het wereldse merkteken van "bastaarden" aan hun voorhoofd?

Aan de vrucht wordt de boom gekend.

En onze kinderen, natuurlijke en geesteskinderen, zullen het wettig en overtuigend bewijs leveren, of we werkelijk zó "trouw" wel zijn, als we dat gaarne voor veler oor uitroepen.

DE AANVAL IN DE RUG

Blaast de bazuin in Gibeá, de trompet in Rama! Maakt alarm in Beth-Aven! Achter u, Benjamin!

Hosea 5:8.

Dit verwondert ons helemaal niet, dit oorlogsrumoer!

Vooraf niet na wat Hosea zopas heeft voorspeld. Hij heeft namelijk een verschrikkelijke pestziekte aangekondigd, die zowel mensen als akkers in Israël aantasten zal... . dit als straf op hun zonde van ontrouw. De mensen zullen door walgelijke ziekten worden aangetast: pestilentie! De akkers zullen geen vrucht meer geven: hongersnood! Der Driede im Bunde kan dus niet uitblijven: de oorlog! Het zal wel zó zijn, dat die oorlog juist al die ellende veroorzaakt heeft. Oorlog, pestilentie en hongersnood zijn de drie trouwe gezellen, die altijd samen komen, en het zijn deze drie grimmige monsters, die de profeet nu op Israël ziet aansluipen.

De voorspelling van het naderend oorlogsgevaar geschiedt in zeer levendige, en voor ieder verstaanbare taal.

Als de bazuin werd geblazen door de wachters op de stadswallen, betekende dat in den regel niet veel goeds. Het was zoveel als een mobilisatiebevel. De vijandelijke legers waren dan in de verte al zichtbaar, en de heerban moest zich gereed maken om de aanval te weerstaan. Bovendien was het een waarschuwing voor de plattelandsbevolking, om zo spoedig mogelijk achter de veilige muren der vaste steden een goed heenkomen te zoeken; in de dorpen en gehuchten was het natuurlijk zo goed als onmogelijk aan de opmarcherende vijandelijke colonnes weerstand te bieden.

Dit oorlogsgevaar ziet nu de man Gods in de geest naderen.

Er is geen wachter in enige stad, die ook maar onraad geróken heeft. Maar de trouwe wachter Israëls, Hosea, *ziet* het duidelijk. Zijn profetisch oog is tot veldheersblik verklaard. Als ware *hij* de opperbevelhebber, vaardigt hij het mobilisatiebevel uit, geeft hij de consignes door aan alle posten van Benjamin en Efraïm. Blaast de bazuin in Gibeá! de trompet in Rama! maakt alarm in Beth-Aven! het gevaar, Benjamin, komt achter u!

Maar niemand heeft toen een vin verroerd. Ze sliepen allemaal even rustig door, alsof er geen vuiltje aan de lucht was.

Deze of gene heeft misschien even nieuwsgierig het hoofd buiten de deur gestoken, maar toen ze vernamen, van wie de alarmroep uitging, gingen ze weer naar bed. Het was Hosea maar. Die man heeft ook altijd wat. 't Is zonde, een mens zó aan 't schrikken te maken. Het was beter dat de schoenmakers maar bij hun leest bleven, en de profeten geen generaals-allures aannamen!

Wat ons óók niet verwondert, is, dat in dit aangekondigd oorlogsgericht ditmaal ook het tweestammenrijk betrokken wordt.

De profeet had zich voornamelijk bezig gehouden met het tienstammen-rijk, kortweg: Efraïm genoemd. Daar lag z'n taak. Maar en passant had hij vroeger toch ook al eens *Juda* gewaarschuwd. Hij had Juda ernstig op het hart gebonden, toch niet mee te doen aan Efraïms zonde. Dat gevaar lag vlak bij de deur, omdat Bethel, het centrum van Efraïms afgodische eredienst, vlak bij de grens van Juda lag, en het voor de Judeeërs dus o zo verleidelijk was,

daar eens een kijkje te nemen. Met het oog daarop had de profeet hun bezworen: komt *gij* niet te Gilgal, en gaat niet op naar Beth-Aven (Bethel)!

Blijkbaar heeft de waarschuwing niet geholpen, en hebben de mannen van het oude Davidshuis de man Gods uit Efraïm ook maar laten praten. Daarom, zeide ik, baart het geen verwondering, dat het oordeel nu ook over Juda komt. Ze hebben samen gedeeld in de pretjes van Bethel en arm en arm gedanst om de kalverenbeelden van Beth-Aven.... ze zullen nu ook zij aan zij sneuvelen door het vijandelijk zwaard. Want niet alleen Beth-Aven (Bethel), dat in het tienstammenrijk lag, maar ook de in Juda gelegen steden Gibeā en Rama worden door de profeet genoemd als de plaatsen waar de krijgsbazuin geblazen en de oorlogsfakkel gezwaaid worden zal.

In dit alles is dus niets vreemds en niets wonderlijks!

Wat echter wèl bevreemdt, en de mensen in de genoemde steden destijds ook in hoge mate verrast moet hebben, is, dat Hosea in de geest de vijandelijke legers juist *van de verkeerde kant* ziet komen. Als er gevaar dreigde, dan werd dat in Israël steeds verwacht uit het *Noorden*. Naar het Noorden liep de grote heerbaan, en boog dan af naar het Oosten, het land van Babel en Assur. Daar woonden grote, sterke volken, die *de* grote bedreiging vormden voor het volk Gods. Alle profeten hebben dan ook steeds eenparig verklaard, dat men voor dat grote geheimzinnige gevaar uit het Nóorden op z'n hoede moest zijn. Het Noorder-gevaar was dus steeds acuut. Het Noordelijk front moest altijd hecht en sterk zijn. Maar aan het formeren van een Zuidelijk front dacht feitelijk niemand, want van die zijde was geen gevaar te duchten!

Het is nu de profeet Hosea, die de rollen omkeert, en waarschuwt tegen een aanval in de rug. Hij vermaant, ernstig rekening te houden met de mogelijkheid, dat de vijand kan komen van een zijde, vanwaar men hem allerminst verwacht. Immers, hij beveelt, de bazuin te blazen eerst in *Gibeā*, vervolgens de trompet aan de mond te zetten in *Rama* en voorts ook alarm te maken in *Beth-Aven*. Ik moet hier tussen haakjes even opmerken, wat boven al enige malen tussen haakjes gezet is, dat Beth-Aven een profetische spotnaam is voor Bethel. Beth-Aven betekent afgodshuis, en dat hadden de Israëlieten van Bethel, het Godshuis, gemaakt! Dit dus tussen haakjes. Men lette echter goed op de volgorde: Gibeā—Rama— Beth-Aven. Dit is de richting Zuid—Noord. Deze volgorde is niet willekeurig gekozen. De profeet wil er mee zeggen, dat de vijandelijke legers éérst zullen verschijnen voor de poorten van Gibeā, vervolgens zullen opmarcheren naar het noordelijker gelegen Rama. Na aldus Juda bezet te hebben, en Benjamin, zullen ze ook Bethel bezetten, dat nóg noordelijker ligt in Efraïm, en zo zal na Juda ook Efraïm "een woestijn worden ten dage des oordeels" (vs 9).

Gesteld eens dat in ons land bij oorlogsgevaar eerst de bewoners van Maastricht gewaarschuwd werden, dat de vijandelijke vliegtuigen naderden, daarna sirenegeloei de Nijmegenaren drong in hun kelders te vluchten, en eindelijk de bewoners van Zwolle werden gesommeerd, de lichten te doven, dan is voor ieder duidelijk, dat de bommenwerpers komen uit het *Zuiden*.

Dit is allemaal erg belangrijk!

Het moge misschien niet van zo groot belang zijn, te weten, wèlke vijand Hosea nu precies op het oog gehad heeft, — maar deze profetische waarschuwing is daarom van zo groot gewicht, omdat er hier op aangedrongen wordt, toch vooral in *de goede richting* uit te kijken, en op z'n hoede te zijn voor een *onverhoedse* aanval. Iedereen keek naar het Noorden uit, maar de profeet verlangt dat men het Zuidelijk front niet zal vergeten. Benjamin tuurde strak voor zich uit, maar Hosea riep: *achter u* komt het, Benjamin! Als onze kustwacht goed paraat is, maar de Oostelijke grens ligt open, dan is er nog niets gewonnen, maar alles verloren!

Nu zal wel niemand meer zeggen: Wat kan het mij nu schelen, of zoveel jaren geleden een zekere ongenoemde vijand de aanval in het Palestijnse land begon in het Zuiden bij Gibeon en niet in het Noorden bij Dan bijvoorbeeld. Want nu krijgt dit profetische woord voor ons allen perspectief, en het wordt zeer actueel! Het komt ons namelijk zeer ernstig vragen, of *wij* wel op onze hoede zijn voor de aanvallen *achter* ons, in de rug. En of bij al het bazuingeschal de bazuin óók geblazen wordt ter plaatse waar het behoort.... in Gibeon!

Dit is het eerste.

En het tweede, waar we onze aandacht aan geven willen, is de volgorde: Gibeon—Rama—Beth-Aven!

Hosea ziet in de geest de vijand *geleidelijk* voortdringen. Stad na stad valt in handen van de vijand, en provincie na provincie wordt veroverd.

Dit geschiedde niet in éénmaal, maar langzamerhand. En vóór men er zich goed rekenschap van gegeven had, was "heel Efraïm tot een woestijn" geworden.

Ook dat is actueel.

Wat nu het eerste betreft, dat de gevaren soms van een heel andere zijde komen, dan algemeen verwacht wordt, dat is in alle tijden zo geweest, en het is nóg zo!

Er worden heden ten dage vele bazuinen geblazen, en men kan niet zeggen, dat ze een onzeker geluid geven. "Blaast de bazuin!" Nu, man Gods, wij dóen het! Evenzo zal niemand met een vrije en goede conscientie kunnen verklaren, dat wij bewust ongehoorzaam zijn aan het profetische woord: maakt alarm! Sommigen zeggen zelfs, dat wij in dat stuk eerder gevaar lopen aan een teveel dan aan een tekort te lijden, en dat er eerder en luider aan de alarmklok wordt getrokken dan bepaald nodig is. We laten dat voor wat het is. Beter te vroeg gealarmeerd, zou iemand kunnen zeggen, dan in 't geheel niet gewaarschuwd. Dit is dus allemaal loffelijk en zeer te prijzen! We slapen nog niet, blijkbaar. De wachters op Sions muren zijn zeer paraat. Zij zien de gevaren uitermate scherp, en waar ze nog niet te zien zijn, worden ze om zo te zeggen geróken! Bazuinen, wachters, wekkers en banieren zijn onder ons zeer bekende en welvertrouwde artikelen.

Blaast de bazuin, steekt de trompet, maakt alarm! Hosea, wat hebt ge op ons aan te merken, en welke dreigende deformatie is er nog, die niet in al haar naaktheid is tentoongesteld?

De bazuin heeft gewaarschuwd! Wie loopt er nu nog in twee sloten tegelijk?

Is de trompet niet gestoken? En is er tevergeefs alarm gemaakt, dat er nog één het grimmig gevaar van het Barthianisme b.v. niet zou onderkennen ?

Het is dus buiten kijf, dat wij tegen alle geheimzinnige gevaren uit het *Noorden* voldoende gewaarschuwd zijn. En dit is goed! Het zou zelfs jammerlijk zijn, indien het *niet* zo was. Op de vraag, wat Hosea toch tegen óns kan hebben, zou hij dan ook stellig niet antwoorden, dat al die drukte voor niets is, maar misschien wèl, of we *Gibeon* soms ook uit het oog verloren. Er is een gevaar, dat van voren komt, maar ook een gevaar, dat door de achterdeur binnensluipt.... achter u komt het, Benjamin! De wachters moeten niet op één bedreigd punt samendringen, maar aan *alle* kanten dient de aanrukkende vijand te worden gesignaleerd. Er is een gevaar, dat de *leer* bedreigt, er is óók een gevaar, dat het *leven* bedreigt. Over die *dreigende deformatie van het leven* heeft Hosea zich vooral bezorgd gemaakt. Het gevaar is niet denkbeeldig, dat wij tot de tanden gewapend zijn tegen alle mogelijke ketterijen, terwijl vanuit het "Zuiden" vlees en wereld met vliegende vaandels de open grenzen binnenrijden en de kerkelijke landerijen verwoesten. Simson is niet de enige geweest, die geweldige vijanden verslagen heeft, en bezweken is voor. ... een vrouw!

Het noodlottigste is, dat deze vijand niet alleen onverhoeds, maar ook *geleidelijk* oprukt.

Niet in één geweldige beslissende slag, doch langzaam maar zeker pleegt de wereld van de kerk bezit te nemen.

Eerst wordt deze, dan gene stelling genomen: Gibea—Rama—Bethel. Ook in een door de vijand veroverd gebied ziet men de zeden en gewoonten niet op slag veranderen. Dat is een proces. Komt ge er over een jaar of tien terug, dan is alles al heel anders. Zo gaat het ook met de "wereld-gelijkvormigheid". We leren eerst werelds denken, dan werelds spreken, vervolgens ook werelds handelen. Het begint niet bij bioscoop, korte haren en lege kerken. Daar komt het misschien nooit toe; niettemin kan heel de denkwijze en de conversatie der kerk, het doen en laten puur werelds zijn.

Hoever de troepen der wereld reeds de erve der kerk zijn binnengedrongen, en welke verwoestingen het "vlees" reeds heeft aangericht, zal wel moeilijk te zeggen zijn. In elk geval trokken zij reeds de frontieren over. De kreet: "blaast de bazuin in Gibea" werd niet gehoord. Daar sliepen ze vast. Gibea gepasseerd! De oproep: "steekt de trompet in Rama", werd juist te laat vernomen. Rama is gevallen, en geen stem van gewezen en geklag werd te Rama gehoord. Rachel vond het in dit geval wel goed, want die lieve wereld doodde geen een van haar kinderen. Ze mochten rustig blijven wonen. Rama ook al gepasseerd dus.

Zal het nog helpen als er alarm wordt gemaakt in Beth-Aven?

DE RIJKE EN DE PATRIMONIUMMAN

De vorsten van Juda zijn als zij, die de grenzen verleggen.

Hosea 5:10 a.

De "vorsten van Juda" zijn hier niet, gelijk men zou kunnen denken, de *koningen*, maar de hoge en lage adel. De grote heren. De aristocratie van Juda mèt en zónder titel. De machthebbers, die invloed konden oefenen door hun naam en positie èn die alles konden door hun geld. Goudmagnaten en dollarkoningen, groot-grondbezitters en bankdirecteuren, dat zijn de "vorsten" die van de profeet een geduchte afstraffing krijgen. Ze zijn blijkbaar niet op een al te eerlijke manier aan hun rijkdom gekomen, want ze worden vergeleken met "die de grenzen verleggen". We kènnen dat bedrijf! Het verzetten van de grenzen om eigen gebied ten koste van een ander te vergroten is niet alleen kleinbedrijf, maar ook grootbedrijf geworden. Groten stelen en kleinen stelen, maar groten stelen het meest.... de vorsten! De begeerte om in te palmen en te annexeren zit zowel de vorsten als de onderdanen, de volken èn de individuen in het bloed. Zalig zijn die hongeren en dorsten naar de gerechtigheid, maar de meesten hongeren meer naar land en koloniën en dorsten naar kapitaal en bezit. Daarom is elk mensenkind annexionist van nature.

Alzo dus ook de vorsten van Juda.

In Israël was elke akker door grensstenen of grenspalen gemarkeerd. Daartussen lag de "erve der vaderen", het patrimonium, en op het inbreuk maken van dit vaderlijk erfdeel stond de strengste straf. God wilde geen armoede zien onder Zijn volk, en daarom was het niemand geoorloofd, zijn grondbezit zonder bittere noodzaak te verkopen, maar nog minder was het te dulden, dat een ander het onrechtmatig in bezit nam. Diep ernstig klonk het daarom van de berg Ebal: "Vervloekt is hij, die de grensscheiding van zijn naaste verlegt, en het gehele volk zal zeggen: Amen". En daarop doelt ook de Spreukendichter, als hij verklaart: "Verleg de aloude grenzen niet, die uw vaderen vaststelden".

Dat de grote hanzen uit Hosea's dagen met annexionistische neigingen bezield waren, ligt wel zeer voor de hand te denken. Het was immers een tijd, waarin de geboden des Heren met voeten getreden werden. Onderdrukking van de armen en afpersing van de weerlozen waren aan de orde van de dag, en zij, die akker aan akker wilden trekken, konden straffeloos hun gang gaan.

Toch heeft Hosea dat niet in de eerste plaats op het oog!

Hij verwijt niet, dat ze de landpalen verzetten en hun ongebreidelde landhonger verzadigen, maar dat ze geworden zijn *als* zij die de grenzen verleggen. Daarmee zijn ze dus te *vergelijken*. Ze waren ook wel land-veroveraars in *letterlijke* zin, maar daar wil Hosea 't nú niet over hebben. Wat hij hun thans te verwijten heeft, is, dat zij gelijken op de grensverzetters in *figuurlijke* zin.

De bedoeling is de volgende:

Zoals een grensverzetter in Israël wederrechtelijk inbreuk maakte op het bezit van z'n buurman, zo randden de mensen in Juda — en dat niet de eerste de beste, maar de groten en voormannen, de voorgangers des volks — de *rechten des Heren* aan.... ze zijn geworden *als* zij die de grenzen verleggen.

Hoe deden ze dit dan?

Om dit te verstaan, moet men bedenken, dat er op *tweeërlei manier* gezondigd kon worden met het "vaderlijk erfdeel". Men kon dit doen, door de grenspalen naar *buiten* te verzetten, en zo z'n eigen gebied te *vergroten*. Men kon het óók doen, door ze naar *binnen* te verzetten, en z'n gebied te *verkleinen*. Men zou dit verkwanselen kunnen noemen. En zoals naar luid van onze trouwe Catechismus niet alleen gierigheid en uitzetting van zijn gebied, maar ook *verkwisting* van Zijn gaven rondweg diefstal wordt genoemd, zó was het ook onder Israël door Gods wet verbóden, z'n patrimonium zonder noodzaak te verkopen of te vervreemden. Dit was niet alleen gebrek aan piëteit voor de erve der vaderen. Maar het was ook verkwisting en moest noodzakelijk tot armoede en verval leiden.

Dit heeft bijvoorbeeld Naboth uitnemend goed gevoeld.

Het was heus geen koppigheid of onwellevendheid, dat hij zijn wijngaard niet aan koning Achab verkopen wilde. Maar hij gevoelde zich in z'n geweten gebonden aan de ordinantiën des Heren. Het is de hoge roeping, Gode meer gehoorzaam te zijn dan de mensen, die hem fier doet zeggen: "Daarvoor beware mij de Here, dat ik de erfenis mijner vaderen aan u geven zou".

Déze patrimoniumgeest is deze rijken en edelen van Juda vreemd.

Van de Naboths-overwegingen hebben *zij* geen kaas gegeten.

Zonder blikken of blozen geven ze land en volk, stad en tempel prijs aan allerlei vreemde goden.

De Here had Israël tot Zijn erfdeel verkozen. Hij had gezegd, dat het een heilig volk moest zijn, en dat niets of niemand inbreuk mocht maken op Zijn terrein. Maar de vorsten van Juda draaien er hun hand niet voor om; zij bekommeren zich niet om de rechten en aanspraken des Heren, maar verkopen ze met 't grootste gemak voor een schotel linzenmoes. Ze zitten er zelf warmpjes in, maar laten de Here in de kou staan. Hun eigen landpalen zetten ze bij de dag verder naar buiten, maar zien rustig toe, dat er aan Gods landpalen wordt gerukt en aan 's Heren gebied wordt geknabbeld en aan Jahvè's recht wordt gebrokkeld aan alle kanten. Ze meten hùn land bij hectaren, deze groot-grondbezitters, en het kan hun niets schelen, dat de erve des Heren overstromd wordt door afgodsaltaren, en de Allerhoogste zich met luttele aren moet tevreden stellen.

Zó gaat het als er veel "vorsten" komen te wonen onder het volk des Heren. Als "kleine luyden" de grote luyden worden, en de "patrimonium-mannen", de Naboths, gering in aantal of niet meer in tel zijn. Want kijk eens, die Naboth-allures lijken wel heel mooi, maar is er ooit één Naboth vooruitgekomen in de wereld? Hij wordt onder de voet gelopen, man! Gestenigd! Iedereen is zich zelf het naast, en de vorsten in Juda kunnen zich niet te lang ophouden bij de burgerman-principes van het erfdeel der vaderen en de rechten des Heren!

Zó voeren dan de vorsten van Juda een vorstelijke levenswijs, laten intussen gemoedereerd toe, dat de erve des Heren bezet wordt door het heidendom, en het patrimoniummanneltje, dat hier en daar het nog waagt te protesteren, wordt uitgelachen of doodgeknepen.... zo zijn de vorsten van Juda geworden als zij die de grenzen verleggen.

Het moet met leedwezen worden geconstateerd, dat velen in onze tijd rustig toezien, dat allerlei machten rukken aan de landpalen van de erve des Heren, en het terrein van het koninkrijk Gods zienderogen afbrokkelt.

Feitelijk is dit de omgekeerde wereld.

Het enige rijk dat van annexaties leven kan en móet, is het koninkrijk Gods.

Reeds Israël wist, dat God hun geven zou de erve van het heidendom, en nõg duidelijker is

dit geworden in het Nieuwe Testament, waar de Here Jezus beslag legt op alle creaturen en Zijn apostelen beveelt, hen tot Zijn discipelen te maken.

In zoverre behóren dus de burgers van het koninkrijk Gods grensverzetters te zijn. Zij werpen zich in de strijd met het gebed op de lippen en in het hart: Uw koninkrijk kome, dat is: bewaar en *vermeerder* Uw kerk. Het is hun hartstocht, dat het gebied der "wereld" steeds meer inkrimpe, en provincie na provincie worde ingelijfd bij het koninkrijk Gods. Want de regering van Christus is de enig wettige. De heerschappij van Satan mist alle bestaansgrond.

Daarom is het feit, dat de "wereld" veroveringen maakt op het terrein der kerk, niet alleen jammerlijk, maar ook onredelijk.

Toch is het feit helaas niet te loochenen.

Ook de tegenwoordige "vorsten van Juda" zijn geworden als zij die de grenzen verleggen, die het breed laten hangen, maar om de rechten en het eigendom des Heren zich weinig of niet bekommeren.

Let maar eens op het *Woord des Heren*.

Er is een ouderwetse uitdrukking, die spreekt van het-zich-stellen-onder-de-tucht van het Woord. Dat wil zeggen, dat het Woord Gods de pretentie voert, zeggenschap te hebben over *heel* ons leven. Dat Woord zal beslissen wat wij spreken en wat we zwijgen zullen. Hoe we ons te gedragen hebben in huis en in de kerk. Hoe onze verhouding zal zijn tegenover God en de naaste.

Maar tegenwoordig lappen velen dat aan hun laars.

Die invloedssfeer van het Woord reikt hun veel te ver.

Laten de wanden van het kerkgebouw weergalmen van het gepredikte Woord, maar daar moet het dan ook mee uit zijn. Het is al mooi genoeg, dat we er anderhalf uur naar luisteren. Vijf kwartier was beter. Maar laat dat Woord zich niet gaan bemoeien met mijn zaken. Het moet mij met rust laten op mijn kantoor. Het moet zwijgen in mijn particulier leven, vooral tot m'n slaapkamer niet doordringen. "Die Zijn wet overpeinst bij dag en bij nacht".... dat was vroeger zo. Hoe m'n vrouw en ik ons huwelijksleven zullen inrichten, zullen wij tenslotte zelf weten. Souvereiniteit in eigen kring! En wat wij zullen bebabbelen en over wie we zullen babbelen op onze visites, zullen wij ook uitmaken. Enzovoort!

Zó wordt de zeggenschap van het Woord des Heren gereduceerd tot enkele uren op de eerste dag der week, — als er zo gehandeld wordt over de dingen des geestelijken levens. En de landpalen, die God uitgezet heeft over de lengte en de breedte van ons leven, worden teruggeschoven tot de vier muren van het kerkgebouw op een mooie Zondagse morgen. Daarheen trekken de vorsten van elks huisgezin, om daarna vorstelijk hun eigen gang te gaan. ... de vorsten van Juda zijn geworden als zij die de grenzen verleggen!

Ingekrompen wordt ook het terrein van Gods *eigendommen!*

Gods wettig eigendom is: "al d' aard en alles wat zij geeft, met al wat zich beweegt en leeft". Dat vers kènnen we wel! Insgelijks hebben we vernomen, dat wij rentmeesters zijn, niet anders dan rentmeesters, die rekenschap hebben te geven over hun rentmeesterschap. Elk ogenblik, dat de Here er iets van nodig heeft voor *Zijn* kerk, voor *Zijn* armen, voor *Zijn* koninkrijk, voor *Zijn* school, voor *Zijn* Vrije Universiteit, moet Hij er vrijelijk over kunnen beschikken. Daar valt verder niet over te praten. De Meester heeft het van node. Maar vele huidige vorsten van Juda stellen zich aan als de absolute eigenaars van wat ze bezitten, waarover *zij* en niemand anders te beschikken hebben. Al d' aard en alles wat ze geeft moge vrijelijk het eigendom des Heren zijn, maar daar is dan toch zeker hùn portemonnaie en hùn

brandkast van uitgezonderd. Het gaat voor het koninkrijk Gods, zegt u? Man, hou op, dat is patrimoniumpraat. Die broeders hebben makkelijk praten, maar zij hebben niets te verliezen, en *wij* kunnen betalen! En daarmee kunnen de werklieden en arbeiders in Gods koninkrijk vertrekken. De vorsten van Juda hebben zich breeduit voor hùn brandkast neergezet en zij hebben bepaald dat de grenzen van Gods beschikkingsrecht over de kapitalen der aarde juist voor hun huisdeur langs lopen.... de vorsten van Juda zijn geworden als zij die de grenzen verleggen.

Het aantal voorbeelden van de inkrimping van de landpalen des Heren zou gemakkelijk te vermenigvuldigen zijn.

Genoeg echter, om te doen zien, dat Hosea's woord over de "vorsten van Juda" nòg actueel is.

Het is gelukkig, dat er ook nog vorsten in Juda zijn, rijken en edelen, die zich voor de komst van Gods koninkrijk vorstelijk weten te gedragen voor God en voor de mensen.

Maar evenzeer is het jammerlijk waar, dat er ook "vorsten" zijn in de trant van Hosea's tijdgenoten, die zich om het koninkrijk Gods niet bekreunen.

Van deze vorsten is de kerk gelukkig niet afhankelijk.

Ze is het ook nooit geweest.

De kerk des Heren heeft het alle eeuwen door moeten hebben van die kleine (en grote!) luyden, die bezielde waren met en doortrokken van de patrimoniumgeest —: daarvoor beware mij de Here, dat ik de erfenis mijner vaders verkopen zou.

Dat is vorstelijk gesproken.

Zülke vorsten hebben we veel nodig.

Deze koninklijke lieden kunnen er schuilen zowel onder de rijken als onder de eenvoudigen, maar er moet veel genade aan te pas komen, wil men tegelijk rijk en patrimoniumman zijn.

GENERAAL OF MEDICUS?

Toen Efraïm zijn krankheid zag, en Juda zijn gezwel, ging Efraïm naar Assur en zond boden naar koning Strijdlust. Deze echter kan u geen genezing schenken, en zal het gezwel van u niet wegnemen.

Hosea 5:13.

Neen, de ondergang van de beide rijken Efraïm en Juda is niet plotseling en onverwacht gekomen gelijk een donderslag uit heldere hemel. Dat gaat bijna nooit zo. Zoals een gelovige niet op éénmaal een heilige is, maar dat in het proces der dagelijkse bekering langzamerhand wordt, zo gaat de zondaar op het hellend vlak der zonde langzaam maar zeker zijn ondergang tegemoet. Plotselinge sterfgevallen door hartverlamming of beroerte zijn uitzonderingen; de meeste mensen worden eerst ziek, en sturen dan om de dokter, en dan treedt eindelijk de dood in, want als dat in Gods Raad besloten ligt, kan ook de beste arts niet genezen, en geldt voor ieder wat hierboven van Israël gezegd wordt: *die* kan u geen genezing schenken, en zal het gezwel van u niet wegnemen.

Deze weg is het nu met Efraïm en Juda ook gegaan.

God had reeds voorzeggd, vele malen en op velerlei wijze, dat er aan het bestaan van deze beide rijken een einde zou komen, maar we vernemen nu hier, dat dit zal geschieden in de weg van een langzaam, slopend ziekteproces. Efraïm bemerkt z'n krankheid, en Juda z'n gezwel. En dan gaan ze wel dokteren met een zekere Jareb, waarover straks meer, doch het is allemaal vruchteloos. Het kwaad is ten volle over hen besloten.

Over de *aard* der ziekte geeft de profeet Hosea ook nauwkeurig inlichtingen.

, In het vers, dat voorafgaat, is namelijk gesproken van "mot" en van "beeneter". Dit zijn twee verschillende beelden, maar die toch beide op een en hetzelfde vernielende ziekteproces wijzen: het verschil is alleen, dat de mot een ziekteverschijnsel is in het *kleed*, en de beeneter een ziekte is, die de *mens* aantast. De mot is klerentuberculose en de beeneter is beenderentuberculose.

Van die "mot" zegt o.a. Prof. Ridderbos: "De mot komt in Palestina nog veelvuldiger voor dan bij ons, en wordt in de Schrift meermalen genoemd om haar vernielende werkzaamheid; speciaal de kledermot: deze legt haar eitjes in wollen stoffen, en zodra hieruit de rupsjes zijn voortgekomen, beginnen deze hun vernielingswerk in de stoffen, die ze gebruiken als voedsel en tot vorming van het omhulsel, waarin ze leven".

Men ziet dus wat een verraderlijk werkje dat is!

Van buiten af is er aanvankelijk nog niets te zien, maar van binnen uit wordt het prachtige kleed om zo te zeggen opgegeten en totaal waardeloos gemaakt, en het duurt niet lang, of er vallen van alle kanten grote gaten in. Voor niets is een huismoeder dan ook meer bevreesd, dan voor de mot. Efraïm was er helemaal niet bang voor. Het zag alleen maar naar de buitenkant en voelde zich 't heertje. Totdat op een gegeven moment bliken zou, dat Efraïm geen kleed meer had, en naakt stond in de kou.

Maar nu gaat Hosea nog een stapje verder.

Hij spreekt niet alleen van motten, maar ook van beeneters, dat is: het bederf zou niet alleen Israëls kleed of uitwendig bestaan aantasten, maar ook z'n innerlijk bestaan. Op de ziekte van

het kleed volgt de ziekte van de mens, of eigenlijk juist andersom, de laatste had de eerste ten gevolge.

Nu is het volkomen waar, dat de meeste mensen meer bevreesd zijn voor motten dan voor beeneters, geestelijke beeneters dan, die aan het innerlijke leven knagen, want die zijn hier bedoeld. Men jammert harder om een bedorven kleed dan om een bedorven hart, en het verlies van have en goed, kleding en voedsel geeft gewoonlijk meer stof tot klagen dan het verlies van hemelse goederen. Jezus moest reeds vermanen die schatten te zoeken, die de mot en de roest niet verderven, en aandringen, dat het de mens niet baat zo hij de gehele wereld gewint en schade lijdt aan z'n ziel.

Dit laatste is bedoeld met het beeld van de beeneter, een soort been-tuberculose, die evenals de mot in het kleed van binnenuit verraderlijk het beenderengestel aantast, en tenslotte in een ettergezwel uitbreekt, hetgeen, zo operatief ingrijpen niet baat, meestal de dood ten gevolge heeft.

Door deze verschrikkelijke ziekte was Efraïm aangetast, maar, zoals het gewoonlijk gaat met t.b.c.-patiënten: men merkte er niets van en geloofde er niets van. Ze dachten integendeel kerngezond te zijn. Intussen deden ongemerkt de zonde-bacillen hun vernietigend werk; ze vraten en knaagden aan de wortel van het volksbestaan. De gemeenschap met God werd verbroken, maar men bespeurde het niet en dacht dat men nog altijd met de Here op de beste voet samenleefde. De onderlinge eenheid werd verteerd door partijschappen, vooral toen na de regering van Jerobeam II de ene kroonpretendent de ander naar het leven stond; maar niemand stond er bij stil, hoe zo door binnenlandse onrust en partijvorming het land aan weerstandsvermogen gaandeweg inboette. Totdat Efraïm z'n krankheid zag, en Juda z'n gezwel, maar ja, als het innerlijke ziekteproces reeds zover is voortgeschreden, dat het naar buiten uitbreekt in een gezwel, is het natuurlijk al te laat. Bovendien beging men toen nog de dwaasheid om hulp te zoeken bij een kwakzalver, want men zond naar de koning Jareb (St. V.; in de N. V.: Strijdlust). De Enige, Die van deze dodelijke kwaal ook toen nog in het laatste stadium door Zijn wondermacht had kunnen genezen, was de Here geweest. Maar ze hadden de Here niet nodig. Ze waren bovendien de weg naar boven allang ontwend. En God klaagt er over in heilige jaloezie en in grote verwondering, dat Zijn doodzieke volk zich tot Hem niet om genezing wendt, maar naar de kwakzalvers loopt!

Wie er met deze koning Jareb bedoeld wordt, is niet zeker. Een koning van die naam is uit die tijd niet bekend, en zo wordt het enigermate moeilijk uit te maken, wie Hosea nu wel op het oog heeft.

Door enige feiten te combineren, kan men wel komen tot een vermoeden, dat wel niet al te ver van de werkelijkheid af zal liggen.

Het is namelijk wèl bekend, dat Menahem, een van de vele usurpatoren uit die tijd, die destijds Israëls troon beklommen hadden, een soort verdrag heeft gesloten met de bekende Tiglath-Pileser, koning van Assyrië. Aan deze Assyriër heeft Menahem een hoge schatting betaald en zich daardoor waarschijnlijk de hulp laten verzekeren van deze grote mogendheid. Dat Hosea deze Tiglath-Pileser niet bij z'n eigen naam noemt, maar als "Jareb" betitelt, zal wel daarmee samenhangen, dat Jareb zoveel betekent als vechtersbaas, en een vechtjas was deze Assyrische monarch, die door z'n wapengerinkel heel de wereld aan het sidderen bracht. Hierdoor wordt het verdrag van de kleine Menahem met de grote Jareb ook zielkundig verklaarbaar, want wie wil er niet graag goede vriendjes blijven met de "groten der aarde", om in de schaduw dezer reuzen veilig te zijn? Maar Hosea spot er een beetje mee. Er ligt goddelijke ironie in, dat een doodzieke genezing zoekt bij een vechtjas. Generaals en imperatoren zijn niet de eerst aangewezenen om patiënten te genezen. Ze geven zich vaak

wel uit voor de medici der wereld, voor herstellere van de orde en beminnaars van de vrede, maar dit berust op misverstand, zowel bij die het zeggen, als die er aan geloven.

Van z'n gezwel moest Israël genézen worden, en daarvoor is het *zwaard van een generaal* niet het aangewezen instrument.

Rust, zegt Dr Mebius in zijn populair geneeskundig handboek, en vooral veel frisse lucht heeft zo'n beentuberculose-patiënt nodig, en het is dus een glad verkeerde weg, om zich te begeven naar iemand, die Jareb, de strijdlustige, heet, en de bedorven lucht van gifgassen aan het front in te ademen. Rust te zoeken aan het front, genezing bij de vechtjassen, en reformatie bij de strijdlustigen is min of meer dwaas, vindt Hosea. Daarom drijft hij ietwat de spot met deze t.b.c.-patiënt, die voor alles rust behoeft en de strijd zoekt, de Geneesheer voorbijloopt, en bij een generaal in consult gaat. Er zijn te allen tijde dwazen geweest, en ze zijn er nog!

Het is een jammerlijk verschijnsel, indien hetzij in het leven van de enkeling, hetzij in het leven der kerk, een kwaad voortvreet gelijk de kanker een zonde innerlijk knaagt aan de wortel, zoals de mot het kleed bederft en een beeneter de gezondheid verwoest en het gestel ruïneert.

De zonde kan verschillende namen dragen.

Elke zonde doet sloperswerk.

Niet op eenmaal, maar langzaamaan, voetje voor voetje.

Eerst *kan* men zondigen, vervolgens *wil* men zondigen, en eindelijk *moet* men zondigen, en wat eerst nog verborgen bleef, breekt eindelijk uit in een lelijk gezwel. Er wordt verteld, dat de auteur van het bekende "Laatste Avondmaal" een model zocht voor de Judasfiguur aan de Avondmaalstafel. Hij zocht jarenlang, totdat hij ten laatste iemand vond met een echt vals verradersgezicht. Het bleek toen, dat dezelfde man hem destijds gediend had tot model voor: de Christusfiguur! Wie de zonde doet, wordt een dienstknecht der zonde!

Als de zonde, die het meest de kwaadaardige werking van de beeneter nabij komt, wijst de Schrift de *nijd* aan: Nijd is verrotting der beenderen. Men kan dus ook lezen: nijd is een tuberkelbacil. Langzaam maar zeker doet hij zijn vernietigend werk in het verborgene. Hij vernielt grondig het "leven met God" bij hem die de nijd koestert. Hij breekt eveneens het kerkelijk leven kapot, maar dat gaat o zo langzaam. Maar zéker in elk geval!

O, als de nijd en de jaloezie, naijver en partijschappen in de kerk des Heren wortel schieten! Dan lijdt zij aan de meest gevreesde ziekte. Dan constateert de Schrift: t.b.c.; verrotting der beenderen. Dan is de mot in haar levenskleed gekomen. Van *buiten* lijkt het dan nog heel mooi. We dragen een deftig gereformeerd pakje. We lopen ons in 't zweet voor de beginselen. We zijn en blijven belijdende kerk. We zien er blozend uit, maar. ... dit blosje kan een verraderlijk blosje zijn! En wat heb ik aan de buitenkant, als de binnenkant niet deugt?

De Catechismus wijst er ons in Zondag 32 op, dat de kerk, die de *waarheid*, van ellende en verlossing *belijdt*, ook door de H. Geest tot het evenbeeld van Christus *vernieuwd* wordt. Christus is een *volkomen* Zaligmaker. Hij werkt vóór ons en werkt ook *in* ons, hoewel men over dat werk van Christus *in* ons vaak liefst niet te veel wil spreken. Hij maakt de kerk niet alleen tot een *belijdende* kerk, en ook niet alleen tot een *zalige* kerk hiernamaals, maar ook tot een kerk van *andere* mensen, die naar het evenbeeld van Christus vernieuwd zijn. Die dus Zijn trekken vertonen!

En wat blijft daar nu van over, als de nijd de trekken verstart, en de jaloezie bittere woorden

doet spreken en de pen doopt in gal, en naijver en twist de eenheid kapot slaan?

Nijd is t.b.c. der beenderen!

Lijden wij aan dit kwaad?

Vertónen zich de symptomen van dit vreselijk ziektebeeld?

Sommigen zeggen: nee; er zit niets; er zit helemaal niets; ik *zie* er niets van! Het kan zijn. Als Efraïm zijn krankheid *ziet*, en Juda z'n gezwel, dan is het gewoonlijk al te laat. Het laatste stadium! Maar men kan het ook *voelen*. In een zekere vermoeidheid en loomheid. Er komt dan een afmatting en lusteloosheid en gebrek aan eetlust. Ook een duidelijk merkbare prikkelbare stemming.... men begrijpt wat ik met dit alles bedoel!

De genezing van deze kwaal is niet de strijd, maar de rust.

Niet de generaal, maar de medicijnmeester, de grote Medicijnmeester kan hier helpen.

Tot Hem hebben we onze bidden en gebeden te zenden.

Met de ernstige vraag, of Hij ons in Zijn almacht en genade verlossen wil van de vreselijkste van alle ziekten, de verrotting der beenderen.

DE VERLOREN ZOON

Komt, laat ons wederkeren tot de Here! Want Hij heeft verscheurd en zal ons helen; Hij heeft geslagen en zal ons verbinden. Hij zal ons na twee dagen doen herleven, ten derde dage zal Hij ons oprichten, en wij zullen leven voor Zijn aangezicht.

Hosea 6:1, 2.

Hier is de verloren zoon uit het Oude Testament!

Zijn naam is Efraïm.

Ofschoon hij op het ogenblik dat Hosea deze woorden neerschrijft, nog "thuis" is, ziet de profeet hem in de geest toch reeds in het "vergelegen land", in ballingschap, en hij hoort hem tot zijn mede-verloren broeders zeggen: "Komt, laat ons wederkeren tot de Here!" Dat is dus precies hetzelfde, wat Jezus de verloren zoon laat zeggen: Ik zal opstaan en tot mijn vader gaan! Daar komt 'n verloren zoon nog niet zo direct toe. Volstrekt niet! Hij zal het eerst nog bij de zwijnen proberen; en pas als hij helemaal murw geslagen is, en alle steunsels kapotgeslagen zijn, komt hij tot zichzelf, en herinnert hij zich het vaderhuis.

Voorlopig zoekt ook Efraïm nog baat voor z'n "gezwel" bij Jareb.... we hebben daar de laatste maal van gehoord. Maar.... die zal niet kunnen genezen (5:13). 't Zal integendeel veel erger worden, en Efraïm zal in ballingschap worden gesmeten.... Dan, als de nood op het hoogst is, heel het volksbestaan "verscheurd" is, en Israël in ballingschap ellendig om moet zwerven, dan zullen ze weer aan de Here gaan denken. Eindelijk ! Hosea hóórt al profetisch de scherven van het gebroken hart vallen in deze zelfopwekking van het tot-zich-zelf-gekomen volk. 't Is wel niet fraai, dat zij de Here pas gaan zoeken "als het hun bang te moede zal zijn" (5:15). Het lijkt er wat op, dat God enkel tehuis voor daklozen is. Maar beter zó te komen, dan helemaal niet te komen. En de Here is zéér barmhartig! Hij wil Zich er dan wel toe lenen, om zulke beroofde en berooide vluchtelingen weer op te nemen; Hij wil Zich ontfermen over hem, die door de *nood* gedreven, zich tot Hem om troost begeeft. Als Hij Zijn kind maar weer terugkrijgt. En als dat kind nu maar wat geleerd heeft, en niet wéér wegloopt!

Dat laatste is Efraïm ook niet van plan.

Hij belooft plechtig: "voor Zijn aangezicht te zullen leven", dus dicht bij huis te blijven, en niet weer onder Gods oog vandaan te zullen gaan.

Dàt is het stuk der "dankbaarheid", waarmee deze acte van afscheiding (van de afgoden) en wederkeer (tot de Here) besluit. Daarover straks nog een paar woorden.

Er zijn echter *drie* stukken nodig te weten, om welgetroost te leven en te sterven, en zo gaan ook hier de kennis der "ellende" en der "verlossing" voorop. Al deze drie heeft Efraïm in een smartelijke weg moeten leren, en hij is er nooit in uitgeleerd.

De ellende!

Zij zeggen immers te willen "wederkeren" tot Hem, Die geslagen heeft, waarin de ootmoedige belijdenis ligt opgesloten, dat ze de Here verlaten hebben, en dat ze die slagen ten volle verdiend hebben. We beluisteren hier dezelfde klanken als in de Catechismus, waar na herhaalde uitvluchten, of God de mens niet boos en verkeerd geschapen heeft, en of God

de mens geen onrecht doet (in Israël ging 't precies zo!), eindelijk de volledige bekentenis volgt, als het hoge woord er uit komt: aangezien wij dan naar het rechtvaardig oordeel Gods tijdelijke en eeuwige straf verdiend hebben, is er enig middel, waardoor wij deze straf ontgaan mogen en weder tot genade komen? Hier is de verloren zoon: ik heb gezondigd; de tollenaar: o God, wees mij, zondaar, genadig; de boetvaardige moordenaar: wij ontvangen hetgeen wij verdiend hebben. Efraïm heeft, als hij in ballingschap ellendig om moet zwerven, eindelijk z'n ellende leren kennen!

Ook de verlossing!

Efraïm heeft een open oog voor de deugd van Gods rechtvaardigheid, maar sluit nu het oog niet voor Gods barmhartigheid. Met gans Israël zegt hij, dat de goedertierenheid des Heren tot in eeuwigheid is. Zo diep als z'n klacht was over de ellende, zo hoog stijgt z'n jubel over de verlossing. Hij verkeert er geen ogenblik over in twijfel, of de Here hem wel weer aannemen zal, en klaagt ook niet of dit eens gebeuren mocht. Dat staat voor hem vast: Hij heeft verscheurd en *zal* ons genezen. God zal zijn als een *vader*, ook als een *moeder*. Met zachte moederhanden zal Hij de wonden verbinden: Hij heeft geslagen en zal ons verbinden.

Ook overlegt Efraïm niet als de verloren zoon: maak mij tot een van Uw huurlingen. Want hij weet, dat het een belediging voor het Vaderhart moet zijn, als de *zoon* bedelt om als *knecht* in huis te mogen komen. Bovendien is dat huurling-willen-zijn Farizeïsme in 't kwadraat. Zélf weer verdienen! Door noeste vlijt weer goed maken wat bedorven was! Gelukkig heeft ook de verloren zoon later zelf ingezien, dat dit mis was. Hij nam zich wel vóór, om het te zeggen, maar hij hééft het niet gezegd.

Zo is er dus zalige zekerheid der verlossing, en die gaat zelfs zó ver, dat Efraïm de verwachting uitspreekt, dat die verlossing binnen de kortst mogelijke tijd komen zal. Hij verklaart immers: Hij zal ons na twee dagen doen herleven, ten derde dage zal Hij ons oprichten. Wij zouden zo zeggen: na een dag of twee drie; dat is hier de bedoeling. Dat is niets minder dan het geloof aan het *wonder*. Want als een zieke zover heen is, dat hij weer "levend" gemaakt moet worden, en om zo te zeggen uit de dood moet worden teruggehaald, dan is het al wonderlijk, te geloven dat er een "oprichting" volgen zal, maar het is het toppunt, te geloven dat het in een minimum van tijd zal gebeuren. Gewoonlijk gaat het net andersom, en de volksmond zegt terecht, dat de ziekte te paard komt, maar te voet weer heengaat.

Was deze verwachting nu niet al te optimistisch?

Loopt Efraïm niet wat te lichtvaardig over de ernst der zonde heen, als hij meent, dat zodra hij weer tot de Here terugkeert, het nu ook één, twee, drie weer in orde zal komen?

Neen!

Want Efraïm had voor dit alles een *belofte*.'

Reeds Hosea had voorzeggd: "Ik zal heengaan, Ik wil wederkeren naar Mijn plaats, *totdat* zij zich schuldig gevoelen" (5:15), en in dat "*totdat*" lag een wereld van genade: Hij zou Zijn volk niet eindeloos kastijden, noch eeuwiglijk Zijn gramschap hen doen lijden. En Jesaja had gezegd, dat er een kleine tijd was in Zijn toorn, maar een eeuwigheid in Zijn goedgunstigheid. Van die herrijzenis uit de dood der ballingschap zou ook Ezechiël nog gewagen (Ezech. 37). En zo klinkt het lied van Efraïms geloof geen toon hoger, maar óók geen toon lager dan dat der belofte. Het geloof mag niet verder gaan dan de belofte reikt, en niet vlugger lopen dan de belofte, maar evenmin langzamer. Nooit *kan* 't geloof teveel verwachten, maar nooit *mag* het ook te weinig verwachten. De Schrift put zich uit in woorden, om te zeggen hoe barmhartig God wel is. Hij vergeeft *gaarne*. Hij vergeeft

menigvuldiglijk. Hij haast Zich tot onze hulp. De verloren zoon krijgt geen proeftijd, niet eens van twee of drie dagen. Er is bij de vader niet de minste aarzeling, óf hij die jongen wel weer zal aannemen. Een omhelzing, een kus, het beste kleed, het aangerichte feestmaal, 't gaat alles vliegensvlug. . . . Efraïm, uw termijn van een dag of twee, drie, is nog rijkelijk lang!

Vanzelfsprekend volgt nu de *dankbaarheid*.

Op de vraag: Wat zal ik met Gods gunsten overlaân, die trouwe Heer voor Zijn genâ vergelden? geeft het herboren Israëel het juiste antwoord: "en wij zullen leven voor Zijn aangezicht".

Dit is de taal der waarachtige bekering, en dÛs van de ware dankbaarheid, waar de waarachtige bekering des mensen in thuis hoort.

In tweeeërlei opzicht blijkt er Efraïms bekering uit.

In de eerste plaats, omdat het *leven* voor Gods aangezicht het gevolg moest zijn van het "zoeken van Gods aangezicht". Het leven voor Gods aangezicht is een leven in contact met Hem, en dat is niet mogelijk, als dat contact niet eerst is gezocht. Het gaat niet aan, te wandelen mèt God, als men niet eerst töt God gekomen is.

Dat nu had Efraïm tot nog toe nooit gedaan.

Hij had nooit Gods *aangezicht* gezocht, en dus nooit geprobeerd — en ook niet gedurfd — om God in de ógen te zien. Hij had wel gebeden, maar dat was niet meer geweest dan een vouwen van de handen en een sluiten van de ogen. Bidden kon men dat niet noemen, want bidden is een zoeken van Gods aangezicht, het opzoeken van Zijn ogen. Dat is de bidder al genoeg, meer dan genoeg. Als hij maar weet dat Gods ogen goed staan. Maar daar gaf Efraïm helemaal niet om. Daar taalde hij niet naar. Hij zocht niet Gods ogen, ook niet Gods handen, maar de *gaven*, die in Gods handen zich bevonden. DÛs waren de milde handen van meer betekenis voor Efraïm dan de vriendelijke ogen. Het was één gedurig vlamogen op wat de Here te géven had, maar voor de rest kon Hij het — zo meende hij althans — heel goed buiten de Here stellen.

Eens zeide de Here tot Mozes, dat Hij een engel voor het aangezicht van Israëel zou uitzenden, die alle vijanden verdrijven zou, en hen in het bezit zou stellen van het Beloofde Land. Maar. . . . Zijn aangezicht zelf zou niet meegaan! Het Israëel van Hosea's tijd zou daar grif op ingegaan zijn. Ze hadden gezegd: we gaan! Dat kan niet mooier, engelen ten geleide, melk en honing, en verslagen vijanden. En velen zouden dat in onze tijd óók doen. Dat Gods *aangezicht* niet meegaat, nu ja, wat zou dat? Maar Mozes weigerde! Hij wou liever "voor Gods aangezicht leven" in een kale, huilende woestijn, dan volop genieten in het land der belofte. . . . zonder God. Zo dacht Thomas à Kempis er ook over, toen hij zei: "wat Ge mij ook schenkt, o God, het is alles nietig en onvoldoende, als het Uzelf niet is". Terecht! Want wie de gaven heeft zonder de Here en Zijn aangezicht, is doodarm.

Daar komt dan nu — gelukkig! — Efraïm van terug.

Voor hem is het ene nodige mi niet meer voorspoed en geluk, maar.... Gods aangezicht: wij zullen leven voor Zijn aangezicht! De bevrijden des Heren zingen niet meer, dat koren en most en olie, maar Zijn *naam*, zo rijk van eer, hun tot hun vreugd nabij is, en dat Gods vriendelijk *aangezicht* vrolijkheid en licht verspreidt.

De waarachtige bekering blijkt in de tweede plaats daaruit, dat ze voor Gods aangezicht willen *leven*.

Efraïm wil nu "thuis" blijven. Hij wil onder het Vaderoog niet meer vandaan. Hij zal niet

meer hunkeren naar het vergelegen land, want daar heeft hij genoeg ellende van gezien. Hij zou ook niet vragen om een bokje om met z'n vrienden vrolijk te zijn, zoals de oudste broer, die daarmee uitsprak, dat het thuis toch ook niet alles was, die zich dus meer knecht dan kind in huis voelde. Efraïm verstaat nu, dat de dankbaarheid inhoudt: dat wij ons ganse *leven* ons dankbaar bewijzen voor Gods weldaden. Het leven der bekering is niet: het *zoeken* van Gods aangezicht in de kerk en op vastgestelde gebedstijden, om dan verder eigen paden te kiezen en vèr van God de weelde te zoeken. Dat zoeken van Gods aangezicht is niet een hoogtepunt hier en daar in de laagvlakten van ons leven. Maar heel het leven wordt hoogvlakte. Het wordt tot God opgeheven. . . . voor Zijn aangezicht. Het zoeken van Gods aangezicht verbreedt zich in een *leven* voor Zijn aangezicht. Het laatste is resultaat van het eerste. Dat leven voor Gods aangezicht betekent niet alleen *rust*. ... leven onder het *wakend* oog van Hem, Die nooit sluimert; het betekent ook *controle*. Gods aangezicht ziet mij overal, in de huiskamer, in de slaapkamer, op mijn werk en in de kerk. En dat verdriet de gelovige niet. Want hij is geen knecht, die de kantjes er afloopt, als het oog des meesters hem niet ziet. Hij verricht als een kind liefdedienst, die hem nooit heeft verdrotten. Daarom is het hem een lieve lust, voor Gods aangezicht te *leven*.

In de begeerte, te leven voor Gods aangezicht, onderscheidt zich het ware geloof van het tijdgeloof.

De tijdgelovige wil wel tot de Here komen, maar er niet blijven. Dat is hem te hinderlijk. Hij heeft zich namelijk niet ingedacht, dat het volgen van de Here insluit het opnemen van Zijn kruis. Hij wil wel één mijl met zijn naaste afleggen, maar twee mijlen is hem te veel. Het is hem niet mogelijk, z'n oog uit te rukken, dat hem ergert. Op den duur worden de eisen van het Woord hem te machtig. Want leven voor Gods aangezicht betekent ook: de voeten te zetten op de gloeiende kolen van het altaar, om levend verteerd te worden in 's Heren dienst.

Ziehier dan het nieuwe leven, waartoe Efraïm zal worden opgewekt door Gods wondermacht en genade... . het reveil!

Bij de woorden: "Hij zal ons na twee dagen doen herleven, ten derden dage zal Hij ons oprichten, en wij zullen leven voor Zijn aangezicht", merkt iemand²³ op: "wij zoeken hier, hoe verleidelijk het ook zij, geen toespeling op de verrijzenis van Christus". Wij wèl. En zelfs méér dan een toespeling. Het gaat hier zelfs in de eerste plaats om Christus. Hier is door de mond van Hosea Christus aan 't woord, Die gescheurd, van God geslagen was, maar.... na drie dagen weer zal opstaan. Ik twijfel er niet aan, of de Heiland heeft ook door de uitlegging van deze tekst uit Hosea de harten der Emmaüsangers doen branden.

Door deze opstanding van Christus (het Hoofd) was de opstanding, het reveil van Israël (het lichaam), alleen mogelijk.

Want wat nut ons de opstanding van Christus?

Dat wij: *door Zijne kracht* worden opgewekt tot een nieuw leven.

Daarom zingen wij: Gun door 't geloof in Christus krachten, om die te doen uit dankbaarheid.

Déze dankbaarheid: dat wij voor Zijn aangezicht mogen léven.

Dat leven is het ware leven. Het is een beginsel van het eeuwige leven!

Het is hier nog vaak een strompelen, maar onze blijdschap zal ten hoogsten toppunt stijgen, als wij Hem mogen zien van aangezicht tot aangezicht. Wat dat betekent, is met arme mensenwoorden niet te zeggen.

²³ J. A. Tazelaar: Woestijn en Wijngaard, blz. 65.

VAN ZONNESCHIJN EN REGEN

Ja, wij willen de Here kennen, er naar jagen Hem te kennen. Zo zeker als de dageraad is Zijn opgang. Dan komt Hij tot ons als de regen.

Hosea 6:3a.

Reeds Hosea heeft de zin van het "Onze Vader" verstaan.

Het eerste, wat hij de berouwvol terugkerende kinderen in de mond legt, is: laat ons kennen, ja, er naar jagen de Here te kennen²⁴. Nu, wat is dat anders dan: Vader, Uw naam worde geheiligd, waarvan de Catechismus deze treffende omschrijving geeft: "Geef ons eerstelijk, dat wij U recht *kennen*, en U in al Uw werken, in welke Uw almachtigheid, goedheid, gerechtigheid, barmhartigheid en waarheid klaarlijk schijnt, heiligen, roemen en prijzen; daarna ook, dat wij al ons leven, gedachten, woorden en werken alzo schikken en richten, dat Uw naam om onzent-wille niet gelasterd, maar geëerd en geprezen worde".

Dat is nu ook de hartstochtelijke begeerte van het weergekeerde volk.

Het wil eerstelijk er naar jagen de Here te kennen.

Daarna ook "aandachtig op Zijn wegen letten, Zijn aangezicht zoeken, en naar Zijn wil en wet vragen", zoals Ridderbos²⁵ dit "kennen" nader expliciteert. En dat alles opdat nu niet meer, zoals vroeger, Gods naam om zijnentwil gelasterd, maar geëerd en geprezen zou worden.

In deze begeerte openbaart zich klaar het *nieuwe leven*.

Want de adem van het nieuwe leven is het *gebed*.

En dan natuurlijk niet elk willekeurig gebed. Had dit verloren kind, weer thuisgekomen, alleen en uitsluitend gebeden om z'n dagelijks brood, en weer de handen begerig uitgestrekt naar Gods gaven, dan zou de waarachtigheid van z'n bekering onder ernstige verdenking moeten gesteld worden. Maar dit is gelukkig niet zo! Déze verloren zoon denkt niet in de eerste plaats aan brood en kleding, maar aan de eer van zijn Vader. En zo heeft de Geest van Christus, Die tevoren getuigde door de mond der profeten, reeds hier antwoord gegeven op de onuitgesproken vraag der kinderen: leer ons bidden! Deze Hosea (dat betekent: Jezus) onderwijst: Wanneer gij straks als u bange wordt, de handen weer uitstrekt naar God, zo bidt aldus: Onze Vader, Die in de hemelen zijt, Uw naam worde geheiligd, dat is: "laat ons kennen, ja, er naar jagen de Here te kennen".

Maar niet zodra hebben de kinderen Israëls deze gebedswoorden persoonlijk overgenomen, met geheiligde bereidheid om hun leven te schikken ook tot Gods eer, of ze gevoelen diep, dat zij *in zichzelf* alzo zwak zijn, dat ze geen ogenblik kunnen bestaan. Dat had de ervaring hen wel geleerd. Daarom laten ze er terstond de hoopvolle verwachting op volgen, dat de Here Zelf dat nieuwe leven moge onderhouden, gelijk zon en regen het ontluikende leven in *de natuur* tot ontplooiing brengen. Zij voelen zich in het genadeleven even diep van de hemel afhankelijk, als het leven in de natuur zonnenschijn en regen behoeft. . . . dat is de zin van de nu volgende woorden: "Zo zeker als de dageraad is Zijn opgang. Dan komt Hij tot ons als de regen". Dat laatste, van die "regen", is zonder meer te verstaan; de eerste woorden maken

²⁴ Volgens de nieuwere vertaling is vs 3 nog een voortzetting van de onderlinge opwekking, die begon met "laat ons wederkeren tot de Here".

²⁵ A. w., blz. 74.

duidelijk, dat Israël verwacht en bidt, dat de Here over Zijn volk zal opgaan en schijnen als de licht- en warmtebrengende zon, die opgaat over de akker. Zon èn regen! Zal er *iets* van het nieuwe leven terecht komen en van de schone beloften, dan kunnen ze die vruchtbaar makende werking van de H. Geest niet missen. Van de Geest! Op *Zijn* komst wijzen deze beelden (gelijk ook bij andere profeten!) duidelijk heen. En zo is deze passage van Hosea vol Paas- en Pinksterverwachting. Van de Paasverwachting werd reeds gesproken²⁶. Over de Pinksterverwachting gaat het nu. Hosea kent geen Pasen zonder Pinksteren. Hij verbindt de Paasvorst met de Pinkstergeest; de Verwekker van het nieuwe leven met de Vultooier van dat leven; de Zaaier met de Maaier, Die de oogst tot volle garven doet rijpen. Want om die *oogst* is het per saldo te doen. De Landman komt om de vrucht. Daarom besteedde Hij aan Israël, èn aan ons, alle zorg. Laat ons van Hosea vernemen, wèlke zorgen dat zijn, en ook eens nagaan, of de vruchten in ons leven daaraan wel beantwoorden.

Gelijk de volle dageraad zal Zijn opgang zijn. ... we denken daarbij allereerst aan het volle heil, ons in Jezus Christus geschonken, Die daarom ook de "Opgang uit de hoogte" heet, en waarvan een onzer formuliergebeden dankt: "dat Gij ons gevoerd hebt tot het *licht* Uwer waarheid". Maar in Hem en met Hem worden ons voorts *alle* dingen geschonken, zodat nú Gods goedertierenheid voor ons verbaasde oog te vlammen staat als de opgaande dageraad en boven ons hoofd staat te stralen in nooit verflauwende kracht als... de zon. Gods goedheid is om Christus' wil niet een korte opwelling, maar een altoosduurende, gelijkmatige uitstraling van zonlicht, die dórgaat, ook al sluit de dwaze mens de luiken en vensters, om in het donker te klagen, dat hij zo weinig de zon ziet en altijd aan de schaduwzijde van het leven wandelen moet.

God is als de volle dageraad — als de zon in volle pracht, en zet ons derhalve onophoudelijk in verbazing wegens de aaneenrijging van verhoorde gebeden²⁷. Van ons alles te geven, wordt de Heer nimmer moe. En die zonne-mildheid — dat is het verbazingwekkende — giet Hij uit over óns, die nog ontevreden zijn ook en klagen of God soms niet meer heeft te geven. Zijn zon doet Hij opgaan over *bozen* (dat zijn wij, en niet alleen de boze wereld!); Zijn brood legt Hij in de mond van die Hem lasteren, en met schatten vult Hij de handen die er op uit zijn, het verkeerde te doen.

Dat licht willen we allen wel opvangen.

Het is ons stellig niet onaangenaam, als de zon van Gods goedheid opgaat in ons leven, en we willen daar 's Zondags ook wel van zingen, dat Gods vriend'lijk aangezicht vrolijkheid en licht verspreidt, en wij wandelen graag in 't licht van 't goddelijk aanschijn voort!

Dat de zon schijnt — zeggen we immers — verveelt nooit.

Maar de Here vraagt meer.

Hij is er niet mee voldaan, dat we de dageraad zullen bezingen, en Zijn schatten incasseren zonder meer.

Want nu herinneren we ons, dat Israël hopen naar dat opgaande licht uitzag, *opdat het nieuwe leven groeien zou*, en we bedenken tevens, dat Paulus tegen de Romeinen zegt, dat ze goed moeten weten, dat de rijkdom van Gods goedertierenheid *ten doel* heeft: hen tot *bekering te leiden*.

God heeft de zon niet geschapen om dichters tot vervoering te brengen, het licht van de dageraad niet om zangers in ontroering te zetten, maar om licht, en vooral: *vruchtbaarheid* te geven. En God-Zelf is als een Zon, om met Zijn stralen de slapende wakker te kussen, en tot

²⁶ Zie het vorige hoofdstuk: "De verloren zoon".

²⁷ Zie Hosea 2:20 v. en het hoofdstuk: "De harmonie der gebeden".

de mens te zeggen: bekeert u! God beschikt over veel middelen om de mens tot bekering te brengen, d.i. om hem vruchtbaar te maken. Ook over harde middelen. Maar een van die middelen is: de stralende zon. Daarmee zoekt Hij ons te ontwapenen. Wat Hij eist van de mens, die naar Zijn beeld geschapen is, dat doet Hij ons Zelf dag aan dag voor, namelijk *het kwade te overwinnen door het goede*.

En *dit* is dan de vrucht der bekering die Hij zoekt, en dit de ontplooiing van het nieuwe leven dat Hij verwacht: dat wij in alle voorspoed *dankbaar* zijn.

Deze plicht der dankbaarheid reikt ver.

Ze bestaat waarlijk niet alleen in een vrome (vaak onvrome!) betuiging, dat de Here u toch zo rijkelijk gezegend heeft. Maar ze bestaat in een totale levensvernieuwing in gebondenheid aan 's Heren geboden. Het leven der dankbaarheid kent maar twee woorden: gebod en gebed. De dankbare mens is de bekeerde mens. Dat is: hij is een ànder mens. Hij wendt zich met afschuw af van de zielige uitvlucht, dat "wij toch altijd maar mensen blijven". Hij maakt er integendeel ernst mee, dat hij "een nieuw schepsel" is geworden. Hij maakt — door Zijn kracht — van zijn leven een lied: Uw geboden zijn mij gezongen. Hij maakt van zijn leven voorts een gebed: Uw naam worde geheiligd!

Als het iets voor mij betekenen zal, o God, dat Uw opgang over mijn leven was als de volle dageraad, dan moeten die *vruchten* in mijn leven groeien, en anders is mijn roem ijdel, en klinken mijn Psalmen van Gods vriendelijk aangezicht in Uw oor als een vloek!

Ook *als een regen* zal de Here tot ons komen, zegt het herboren Israël.

Met die regen is, in onderscheiding met de spade of voorjaarsregen, speciaal bedoeld de vroege regen, die in de herfst uit laaghangende wolken neerplaste. Stromende regenvlagen, die de rivieren tot bruisende stromen deden zwellen, en bij het gedruis van Gods watergoten riep de afgrond tot de afgrond. Opwekkend waren die neerkletterende regenstromen niet, maar welke landman zal nu begeren dat *altijd* de zon schijnt — dat is alleen de dwaasheid van de verwende cultuurmens. Betekent die regen geen zegen? Dragen de sombere buien geen beloften van heil in hun schoot? Verrijkt Hij 't grotelijks niet met regen, die tot de wortel raakt? Dient die plassende regen niet tot vruchtbaarheid van de akker en tot het behoud der gouden schoven, die zonder de regen zéker zouden verkòmmeren? Wie *dankt* er dan niet voor de vlagen die razen over het veld in de sombere herfst, en wie jubelt er niet over de donkere wolkengevaarten die losbarsten boven zijn hoofd?

Nu, dat doet bijna niemand.

Zoals wij mopperen kunnen over het buiige weer, zonder te bedenken, dat de akkers het daarvan hebben moeten, en wij daar straks van leven moeten, zo staan wij te pruilen als de zon schuil gaat in ons leven achter de dikke regenwolken, en de slagen en de vlagen neervallen. Wij bedenken niet, dat de ongewenste regen een ongedachte zegen meebrengt; dat alle dingen, óók die sombere vlagen (die wellicht het meest!), moeten medewerken ten goede, en bevorderlijk zijn voor de grote oogst!

Niet minder dan met de zon, bedoelt God met de regen onze bekering, dat is: dat we vruchtbaar zullen zijn.

Als een van die vruchten noemt de Catechismus: dat wij in alle tegenspoed geduldig zijn.

Geduldig — dat is niet maar de passieve houding van "het is nu eenmaal niet anders". Want zó kan, ja moet ook de ongelovige mens wel

"geduldig" zijn. Dat is geen vrucht van het nieuwe leven. Het christelijk geduld is vol bruisende activiteit. Het sléépt z'n kruis niet, en draagt het ook niet alleen, maar draagt het *vrolijk*. Het jubileert: wij hebben dan altijd goede moed. Het overlegt in paradoxaal geloof, dat elke tegenspoed feitelijk voorspoed moet heten, omdat in de regen een zegen verborgen ligt. Daarin komt de bekering, het anders-zijn van de christen uit, dat hij alle dingen anders ziet, en daarom ook andere namen geeft. Op de vraag, hoe het wel met hem gaat, antwoordt hij te allen dage: goed! Want God doet alles ten goede gedijen. Hij leert het wonderspreukige woord verstaan, dat men God kan danken *in alles*, en dat men te allen tijde verblijd kan zijn.... Zij zullen in *Uw naam* zich al den dag verblijden! Uw *goedheid* straalt hen toe (de zon!), Uw *kracht* schraagt hen in 't lijden (de regen!).

Zodat wij wel tot de conclusie moeten komen, dat we op het pad der *waarachtige* bekering nog maar een heel klein eindje gevorderd zijn.

De resultaten van Gods arbeid zijn uiterst gering.

De vruchten van Gods zon en regen zeer schraal.

Allerdroevigst zou het echter zijn, als élke vrucht uitbleef!

Het einde van een *onvruchtbaar* leven is: in het vuur geworpen te worden.

En toch — er zijn zo angstwekkend veel onvruchtbare levens.

En zelfs onvruchtbare "gereformeerde" levens!

Vol stekels en distels.

Maar zonder vrucht.

De grote Landman komt om de vrucht — wat zal Hij vinden?

GODS VERLEGENHEID

Wat zal Ik u aandoen, o Efraïm?

Hosea 6:4 a.

Er hangt een tragisch misverstand tussen God en Efraïm!

De laatste méént, dat God òm hem verlegen is, en God verklaart, dat Hij mèt hem verlegen is.

De gedachte, dat God òm Zijn volk verlegen was, lag onuitgesproken in de veelheid der offeranden: men was van mening, dat de Here van die offers leven moest en er gunstig door werd gestemd; het moest voor God toch wel aangenaam wezen, dat er in Palestina tussen de vele heidenen óók een volk woonde, dat Hèm met z'n altaren bedacht!.... Here, het is goed, dat *wij* hier zijn!

Het is nu de profeet Hosea, die deze gewaande verlegenheid-Gods-om-offeraars verwaand noemt, en afwijst met het ontdekkende: "Want in liefde heb Ik behagen en *niet* in offers" (vs 6), en er bij zegt, dat de zaak eigenlijk precies andersom staat, namelijk dat de Here hopeloos mèt dit volk verlegen zit, en niet goed weet wat Hij er mee doen zal.... "Wat zal Ik u aandoen, o Efraïm?" De grondtoon van deze vraag is niet zozeer verontwaardiging²⁸, dan wel verlegenheid. God is ten einde raad. Er is met dit volk niets aan te vangen. Alle hoop moet vrijwel prijsgegeven, dat er nog iets van Efraïm te maken is. Iets te máken! Zó kan de vraag namelijk óók, en waarschijnlijk nog béter gelezen worden: "Wat kan Ik nog van u maken, o Efraïm?" Het is immers steeds Gods doel, van de mens iets te maken. Hij is de grote Beeldhouwer, Die uit de zondaar Zijn *beeld* formeren wil, en het is Zijn roem, uit de scherven en brokstukken kinderen te boetseren, die Zijn trekken vertonen. Maar mensenmateriaal is stug en hard. Met graniet en marmer is meer te bereiken. God schreef gemakkelijker Zijn wetten in tafelen van steen, dan in het hart van Efraïm. Het antwoord op de vraag: wat kan Ik van u maken, Efraïm, zou moeten luiden: er is *niets* van u te maken!

Toch zijn er pogingen genoeg aangewend, om van Israël nog iets te maken.

Hosea brengt in herinnering de moeizame arbeid, aan hen ten koste gelegd, de eeuwen door: "Daarom heb Ik er door de profeten op ingehouwen, heb Ik hen gedood door de woorden Mijns monds" (vs 5)²⁹.

God had de profeten dus gezonden om het volk te *behouden*.... beeldhouwwerk, dat is der profeten taak, niets meer en niets minder.

Niets meer — zij moesten er maar niet doldriest op inhakken en houwen, om de boel kort en klein te slaan. De profeten waren geen slopers, maar bouwers, geen houthakkers, maar kunstenaars.... er is behalve beitel en hamer nog iets meer nodig om uit 'n brok marmer een beeld te fatsoeneren. Vooral veel liefde!

Niets minder — want profetenwoorden waren hamer en beitel gelijk! Geen klanken, geen speculaties, geen literaire ontboezemingen of dogmatische beschouwingen. Ze wisten, de

²⁸ Prof. Ridderbos (a. w., blz. 77) is van mening, dat er heilige toorn spreekt uit deze woorden. Het is niet onmogelijk, maar in het gehele verband schijnt het verlegenheidselement waarschijnlijker. Zo ook Harper in I. C. C. Amos en Hosea, blz. 284.

²⁹ Prof. Ridderbos ziet in vs 5 een antwoord op vs 4, dat dus zou zeggen wat de Here *zou* doen. Maar die profetische bearbeiding had juist gefaald! Er moet nu iets anders gebeuren!

profeten, dat ze niet tot "beschouwen", maar tot "behouden" geroepen waren. Daarom spaarden ze niets en niemand. Ze aarzelden niet, om hard te slaan, zó, dat de stukken er af vlogen. Niet uit vernielzucht, maar om van Israël iets te maken... Gods beeld! En zó weinig waren die woorden ijdele klanken, dat er af en toe ook wel slachtoffers vielen, als de aangekondigde gerichten in vervulling gingen: Ik heb ze gedood door de woorden Mijns monds! Maar de massa van het volk bleef onbewogen. Zowel de felste dreigingen als de roerendste beloften ketsten af op de stugge harten. Israël bleef zichzelf volkomen gelijk. Alle pogingen om door het woord der profeten Efraïm te behouden, hebben gefaald. Er is niets van te maken — wat zal Ik u doen, o Efraïm?

Ziedaar de verlegenheid van Gods uitgeputte liefde.

Het staat niet zo best, als het *Woord* ons niets *doet!*

Wij hebben ook het profetische Woord, dat zeer vast is — en zeer pijnlijk.' —, en wij doen wèl, als we er acht *op* geven, wat de *bedoeling* Gods is met dat Woord. Het staat hier duidelijk: houwen! En de redenen Zijns monds zijn bestemd om te *doden*, namelijk datgene wat dood *moet*: de oude mens; opdat het nieuwe leven kan opbloeien, en wij de *nieuwe mens* aandoen, die naar God geschapen is. Dat is: dat we Zijn beeld vertonen.

Het is nodig, dat dit uitgesproken doel der prediking goed bedacht wordt, zowel door de *overbrengers* als de *hoorders* van het Woord.

Een preek moet meer houwen dan beschouwen. Mag derhalve niet opgaan in: een Schriftbeschouwing, kerkbeschouwing, verbondsbeschouwing, doopsbeschouwing. Het is nodig als brood, dat daar goede "beschouwingen" over heersen! Ook aan verkeerde denkbeelden behoort te worden geschaafd en gebeiteld en gehamerd. Maar de mens is meer dan 'n stel hersens. Ook met de meest correcte "beschouwingen" is het mogelijk onbekeerd te blijven. Behouden is daarom meer dan beschouwen. Het stelt zich niet tevreden met juiste denkbeelden er in te hameren, maar de *ganse mens* te vernieuwen naar Gods beeld. Hij moet niet slechts denkbeelden *bezitten*, maar beeld van God *zijn*, en Christus behoort in hem een *gestalte* te verkrijgen.

Dit "houwen" vraagt een kunstenaarsziel.

Het vereist veel liefde en spanning, om de juiste proporties te zien, dat er niet te weinig, maar ook niet te veel met ruwe hand wordt afgehouden. Het beeld moet harmonisch zijn. Het "Woord" is een geniaal beeldhouwer, en geen smid, die almaar op hetzelfde aambeeld slaat. Het wil ook geen menselijk geraamte formeren, maar mensen Gods van vlees en bloed, die met verstand en gevoel, hoofd en hart en hand, met lichaam èn ziel tot alle goed werk bekwamelijk zijn toegerust.

En anderzijds, wat de hoorders betreft, wie gaat er nu eigenlijk nog naar de kerk om zich te laten behouden, en zich te laten "doden" door de woorden Zijns monds. Liever dan dit behouden is ons het bedauwen door veel stichtelijke "leerredenen", we kunnen daar kostelijk onder genieten, terwijl de zaak op de oude voet wordt voortgezet. We zingen onverschrokken:

'k Haat ranken vol van kwaad' en bittere vrucht,
en eveneens zonder blikken of blozen:

Ik heb gepoogd mijn lusten in te tomen,
maar het moet menigeen toch wel moeite kosten, daar ernstig onder te blijven. Bovendien komen we dit "de dichter" na te zeggen, en dichters leven nu eenmaal in hogere sferen; en het proza van het leven is wat anders dan de poëzie der Psalmen. Wat is er dus tegen, om 's

Zondagsmorgens met een slecht humeur op te staan en ongenaakbaar te wezen, en straks in de heilige gebouwen te verklaren aan God, dat men gepoogd heeft z'n lusten in te tomen? Om dan na kerktijd te verklappen, dat ge die Psalmen toch altijd zo mooi vindt: men ziet er Gods heiligen in het hart!

Een van de trekken — stellig wel de voornaamste trek —, die God zo gaarne van Zijn beeld terug wil vinden in Zijn volk, wordt hier door Hosea met name genoemd.

Het is de *liefde*.

Hij zegt eerst *negatief*, dat het niet heeft mogen gelukken *die* trek van Gods beeld in Efraïm diep in te graven, want: "uw liefde is als een morgenwolk, en als een dauw, die in de vroege vergaat" (vs 4b).

En even later *positief*, dat de Here juist die eigenschap zo gaarne had willen ontdekken: "want Ik heb lust tot *liefde* en niet tot offer" (vs 6a).

Sommigen vertalen: vroomheid. Weer anderen: goede gezindheid. In elk geval wordt een gesteldheid des harten bedoeld, die ons woord "liefde" heel dicht nadert. We zullen nu maar niet met de exegeten gaan uitpluizen, of Hosea in dit geval de liefde tot God of de liefde tot de naaste op het oog gehad heeft, maar we houden 't er voor, dat beide bedoeld zijn, want dat is de vervulling der wet: God lief te hebben boven alles, en de naaste als zichzelf.

Bezit de mens *déze* liefde, dan vertoont hij wel de heerlijkste trek van Gods beeld, want God *is* liefde. Daarom noemde Paulus de liefde de *meeste*. Want het geloof doet de mens zich in Gods armen werpen; de hoop doet hem naar God uitzien, maar de liefde doet hem op God *gelijken*. Het is dus geen wonder, dat de Here, Die van Efraïm iets begeerde te maken, en hen daartoe door profeten liet behouwen, boven alles uitzag of Hij *déze* trek van Zijn beeld ook kon ontdekken: de liefde.

Helaas, ook die werd *niet* gevonden!

Wat God wèl vond, was het offer!

Overall vlamden en brandden de altaren, maar op de altaren legde Israël beesten, en niet.... z'n brandende hart vol liefde. Zulke offers zijn waardeloos. Wie heel stipt naar het vierde gebod de kerkdienst en het predikambt onderhoudt, maar in dat geld z'n ziel niet legt en het al morrend in steê van met blijdschap geeft, kan het beter houden. De Here verklaart, er geen lust in te hebben. Dat geld klinkt even vals als de zilverlingen die Judas in de tempel wierp. De opbrengst van dat geld sticht geen bloeiende kerk, maar een akeldama, 'n akker des bloeds!

Dit woord is, zegt Ridderbos³⁰, een dier merkwaardige uitspraken, waarin ook onder de oude bedeling reeds wordt verklaard, dat "in de dienst van God niet de uiterlijke eerbetoning, maar de gezindheid des harten het eigenlijke is".

Inderdaad!

En toch zoeken wij het altijd zo graag weer in die "uiterlijke eerbetoning", en zijn we geneigd met de buitenkant genoeg te nemen en onszelf en anderen en — als 't mogelijk was — ook God te bedriegen.

Nu, met dat uiterlijke is de burgerlijke wetgever dubbel en dwars tevreden. Als ge uw belasting betaalt, is het in orde, en wordt er geen onderzoek ingesteld of ge de belasting ook met blijdschap of uit ware vaderlandsliefde hebt betaald.

³⁰ A. w., blz. 78.

Maar waar de burgerlijke wetgever eindigt, daar begint de goddelijke Wetgever.

Hij is niet tevreden als ge uw gelofte en uw kerkelijke bijdragen betaalt, met 'n zucht, en stipt in het gareel blijft lopen, maar Hij stelt een ernstig onderzoek in naar de binnenkant, en vraagt of ge dit alles doet *uit liefde!*

Hij zoekt het allerdiepste van uw leven op!

En een onbarmhartig oordeel gaat over een volk, waarvan moet worden gezegd: dit volk eert Mij met de lippen, maar hun hart is verre van Mij. En over de scrupuleuze Joden (en christenen!), die op de Sabbat in de synagoge zaten en moordplannen smeedden in hun hart (dat kan dus ook al samengaan!) en dagen en maanden onderhielden, maar nalieten het zwaarste der wet: de liefde!

Die liefde was bij Efraïm — zegt Hosea — als een morgenwolk, die bij het opgaan der zon al weer verdwenen is, en als de dauw, die in de vroege morgen al weer heen is gegaan.

Wolken en dauw — zonder vruchtbaarheid!

Beloften, rijke beloften — zonder daad.

Schijn zonder wezen! Alles even vluchtig en voorbijgaand en oppervlakkig.

Veel geschreeuw en weinig wol. De trekken van Gods beeld waren er niet in gegraveerd en gehouwen, maar er hoogstens buiten op... . geschilderd. Het is klaar als de dag³¹, dat Gods oordelen dit volk zullen verteren, dat op het *Woord* zich niet heeft willen bekeren.

Indien soms hier en daar de gedachte zich had postgevat — men kan nooit weten —, dat de Here om het "gereformeerd volksdeel" in Nederland wat verlegen is, en het "goed is dat wij hier zijn" om Zijn tabernakelen te bouwen, dan zou het nuttig zijn, dat ditzelfde volksdeel eens de vraag overwoog en de mogelijkheid onder ogen zag, of de Here soms mèt hen zeer verlegen was, vanwege die gestalte van Jezus Christus, ziet u, en die trek der "liefde", die Hij (tevergeefs?) zoekt!

Wat zal Ik u dan aandoen, o Efraïm?

³¹ Dit is wel zakelijk de zin van vs 5a: "de oordelen over u waren een doorbrekend licht".

WERELDGELIJKVORMIGHEID

Zij hebben als Adam het verbond overtreden.

Hosea 6:7a.

Bondsbreuk is de zonde, waarvan Israël nu beschuldigd wordt.

De ietwat vreemd aandoende toevoeging, dat zij het verbond hebben overtreden "als Adam", heeft de uitleggers veel hoofdbrekens gekost. We komen daar aanstonds nog op terug.

Eerst vragen we: wat hield die bondsbreuk in?

Als *wij* tegenwoordig over bondsbrekers spreken, dan denken we als vanzelf aan mensen, oudere, maar vooral jongere, die de God hunner moeder de rug toekeren, en hun eerstgeboorterecht verkopen.

Er is behalve deze openlijke bondsbreuk ook een andere, die veel meer verbreid is, en die veel minder opvalt. Daar maakt Hosea hier attent op. Hij noemt overtreders van het verbond degenen die de *liefde* missen³², ofschoon zij overvloedige offers blijven brengen. Dat kan dus ook alweer !. . . bij de altaren blijven staan en de tempel frequenteren, en toch het verbond trouweloos schenden. Druk over het verbond praten en verbondsbeschouwingen opzetten, en niettemin met de eerste beginselen van het verbond overhoop liggen. Immers, de bondswèt is: gij zult liefhebben, en waar met deze liefde een spel gespeeld wordt, en de "liefde is als een morgenwolk", daar verwijt de profeet des Heren: zij hebben het verbond overtreden.

Dit is alles nog negatief: het ontbreken van de liefde!

Positief wordt dit nu nader aangetoond in een reeks van overtredingen tegen de beide tafelen van de wet.

Wat de verhouding tot de naaste betreft — de tweede tafel dus — scheen het gebod: gij zult niet doodslaan, niet te bestaan in die dagen, en waren moord en doodslag aan de orde van de dag. Althans: Gilead wordt aangewezen als "een stad van misdadigers, vol bloedsporen" (vs 8). Het is niet onwaarschijnlijk, dat Hosea o.a. zinspeelt op het feit dat Pe-kahia door Pekah werd vermoord met behulp van vijftig Gileadieten, zoals in 2 Kon. 15:25 te lezen staat³³. Zelfs de priesters, door Jerobeam 1 uit de heffe des volks gerecruteerd, sloten zich aaneen om als echte roversbenden met name de weg tussen Bethel en Sichem onveilig te maken (vs 9) . . . Zij slóegen zelfs de reizigers dood, dus nog erger dan die priester uit de gelijkenis, die een ellendige slechts halfdood aan de weg liet liggen. Anderen zijn van mening, dat de priesters het zo bont niet maakten, maar dat ze het asylrecht weigerden aan hen die in Sichem — vanouds een vrijstad — het vege lijf trachtten te redden³⁴. Hoe dit zij, erg priesterlijk handelden deze priesters in elk geval niet.

Daar kwam dan nog bij de zondige cultus — de overtreding tegen de eerste tafel der wet —, door Hosea hier weer, gelijk hij gewoon is, als "ontucht" betiteld en als iets "afschuwelijks", iets horribels gequalificeerd (vs 10). Met de liefde tot God nam men het al evenmin nauw als met de liefde tot de naaste!

Zó was het toen!

³² Zie het vorige hoofdstuk: "Gods verlegenheid".

³³ Zie Ridderbos a. w., blz. 78.

³⁴ Harper, a. w., blz. 290.

Verschrikkelijke toestanden, is iemand geneigd hoofdschuddend te zeggen.

Wie echter enkele eenvoudige dingen bedenkt, als daar zijn: dat God ook nijd, haat, twistgierigheid voor een doodslag houdt; dat vele "gelovigen" — priesters des Heren — zó weinig priesterlijke bewogenheid bezitten, dat ze de schipbreukelingen des levens kalmweg het asyl in de vrijstad der kerk weigeren, en evangelisatie als een min of meer dwaze liefhebberij, in elk geval als een "bijzaak" beschouwen, die leert wel spoedig af, om uit de hoogte op het Israël van Hosea's dagen neer te zien, en komt tot de conclusie: het was er al net als bij ons. Als dan bovendien het woord "verbond" in velerlei variatie niet van de lucht is, terwijl met de verbondswet der *liefde* geknoeid wordt, dan schrijnt en knarst het van alle kanten, en kan de Here ook nú gerust zeggen dat Hij iets horribels in het huis van Israël heeft gezien.

Dit tot verbazing der verbondsbeschouwers!

Want al ware het dat het "verbond" geen geheimen meer voor mij had, en ik voor elke ongereformeerde verbondsbeschouwing volslagen immuun was, en de liefde niet had, ik ware een klinkend metaal en een luidende schel geworden. Dan zal ons geslacht, dat liefdeloos schrijft en kijft over het verbond, en even liefdeloos en on-priesterlijk het asylrecht in het verbond ontzegt aan afgedwaalden van de kerk, verweten moeten worden: *zij* hebben het verbond overtreden als Adam; en ze dachten dat het nu zo keurig tot in de puntjes in orde was met het verbond. Ja, een mens kan zich vergissen. Hoewel deze vergissing minder vergeeflijk wordt met de voorbeelden der historie voor ogen!

Zij hebben het verbond overtreden.... als Adam: op die laatste woorden zouden we nog nader terugkomen.

De plotselinge herinnering aan Adam doet in dit verband wat wonderlijk aan, en mee daarom is er iets voor te zeggen, de voorkeur te geven aan een andere vertaling, die taalkundig evengoed mogelijk is. Adam behoeft namelijk niet een eigennaam te betekenen, maar beduidt ook eenvoudig: mens. In de Hebreeuwse tekst staat in Gen. 1:27: En God schiep Adam naar Zijn beeld, maar de Statenoverzetter vertaalde daar terecht: En God schiep *de mens* naar Zijn beeld. Op dezelfde wijze kan men ook hier lezen: zij hebben het verbond overtreden *als een mens*³⁵.

Is dit juist, dan wordt het verwijt zo mogelijk nòg scherper.

Hosea verklaart dan, dat Israël vlak-menselijk, wij zouden zeggen *puur-werelds* gehandeld heeft in deze verbondskwestie. Zo maar ontrouw worden, en heilige pacten verscheuren, dat is werk dat men van natuurlijke mensen kan verwachten (hoewel die nog wel eens voorbeeldig trouw kunnen zijn!), maar toch in geen geval van mensen Gods, tot alle goed werk bekwamelijk tóegerust. Dat een heidens volk als Tyrus niet gedacht heeft aan het *verbond der broederen*, zoals het door Amos wordt verweten [Amos 1:9], is erg, want daarmee heeft het de banden der *gemene gratie* verscheurd, maar wat dan te zeggen van het volk der *bijzondere genade*, dat aan het *verbond met God* niet meer denkt. Zoals onder mensen zelfs het huwelijksverbond niet meer heilig is, zo is voor Israël de huwelijksband met God niet heilig meer. En zoals door de volken de verdragen als vodjes papier worden verscheurd, zo heeft Israël het heilig verdrag met de Here opgezegd.

Zo is dan het volk der bijzondere genade afgezakt tot het peil der volken van de algemene genade.

Wereldgelijkvormigheid!

³⁵ Zo Harper. Prof. Ridderbos handhaaft de St. V., maar geeft toe, dat de vertaling: "op mensenwijze", evenzeer mogelijk is, en dat er geen zekerheid bestaat. Ook de vertaling N.B.G. leest: Adam.

Zij hebben het verbond overtreden als een mens.

Zelfs brengt de natuurlijke mens het er af en toe nog beter af, en zou de naam wereldgelijkvormigheid nog tèn strelend zijn.

Het is wel de droevigste klacht, die Hosea kan aanheffen, en tegelijk de felste beschuldiging, die hij kan inbrengen, dat de nieuwe mens handelt:.... als een mens!

Het is geworden tot een spreekwoord in het Israël-van-onze-tijd, dat een mens toch altijd maar een mens blijft!

Dit is een der meest goddeloze spreekwoorden, dienende om een menigte van ongerechtigheden te bedekken.

En zoals het met de meeste spreekwoorden gaat, bevat het een element van waarheid, maar is het in z'n algemeenheid een leugen.

De waarheid is, dat de "oude mens" tot onze dood toe zich blijft roeren, en dat ook de allerheiligsten, zolang zij in dit leven zijn, slechts een klein beginsel hebben van deze gehoorzaamheid.

Maar het is een leugen, dat een gelovige altijd maar een mens blijft, en niet boven het peil van het gewoon-menselijke wordt uitgeheven. Hij wordt integendeel een nieuw mens, en het oude is voorbijgegaan. Dit wáárt gij eertijds, maar gij zijt nu geheiligd. Met die nieuwe naam van geheiligd mens is hij zelfs alleen bij God bekend, en wordt hij als zodanig door God in de Schrift aangesproken. Hij doet en handelt niet — om met de Statenvertalers te spreken — als Adam, maar als de tweede Adam. Christus kreeg in hem een gestalte. Christus leeft in mij! De eerste, oude Adam moge nog aanwezig zijn, en aan de teugels rukken, de tweede, Christus, geeft de richting van zijn leven aan. De boze lusten des vleeses regeren niet meer, zoals de Catechismus ergens treffend opmerkt, maar zijn hoogstens de rebellen, die af en toe de kop opsteken.

Zo blijft dus de gelovige mens niet maar een mens. Hij wordt integendeel een *ander* mens, die anders dènt — het zijn inderdaad de andersdenkenden —, anders voelt, anders handelt, anders spreekt.

Kortom, hij wordt in alles Christus-gelijkvormig.

Blijft dit uit, dan is hij wereld-gelijkvormig, het verbond overtredende als.... een mens!

Het is volstrekt nog niet voor een ieder duidelijk, dat de "wereld-gelijkvormigheid" daarin feitelijk bestaat. Ze wordt gemeenlijk in allerlei uiterlijke dingen gezocht, want de mens ziet aan, wat voor ogen is. De pin-up-girls, de bezoekers van de bioscoop en dergelijke zijn in de ogen der meesten de wereldgelijkvormigen. De zaak is echter veel erger. De wereldgelijkvormigheid is veel dieper doorgedrongen dan menigeeen geneigd is te geloven, misschien wel niet het minst in het leven van hen die hun wee over de huidige afval uitspreken. Want Christus beoordeelt de harten. En wereldgelijkvormig is een ieder die overlegt als een mens, gezind is als een mens, spreekt als een mens, en dat alles *niet* doet als... een vernieuwd, een wedergeboren mens.

Deze wereldgelijkvormigheid is er, als onze conversatie niet boven het peil der wereld uitkomt, ook al blijft het alles in 't fatsoenlijke en wordt er niet meer aangeroerd dan het weer, de burens en de politiek. Ze is er als in het sociale en maatschappelijke leven geen andere maatstaf wordt aangelegd dan die de wereld heeft: het eigenbelang, ook al blijft men stipt en strikt eerlijk. Ze is er in de vraag: wat zullen we eten, en wat zullen we drinken, want.... al deze dingen zoeken de heidenen. Ze is aanwezig in de echt-wereldse vraag, wie van hen de meeste zal zijn. Deze wereldgelijkvormigheid hangt overal breed uit in het

gezinsleven en in het kerkelijk leven, in disputen en vergaderingen en in de innerlijke overleggingen des harten. Altijd en overal waar de *natuur* aan het woord is en niet de *geest*, waar we maar doen als *mensen*, en niet als *nieuwe mensen*, daar wappert vrolijk de vlag der wereldgelijkvormigheid boven de schetterende fanfares van verbond en verbondsmatigheid uit.

Zij doen en laten als. . . mensen.

Dat is het ernstige verwijt van Hosea tegen Israël en... . tegen ons!

Dat maakt hem angstig en toornig tegelijk. Dat is de tragiek van een bondsvolk, en een onbegrijpelijk raadsel tevens!

Wij kunnen er niet over uit, dat er mensen bestaan, die handelen kunnen als de béésten. Hosea verklaart, dat er nog iets ergers is, namelijk dat *nieuwe* mensen als. . . mènsen handelen.

Een Psalmist heeft eens gebeden tot God: "laat de *heidenen* weten, dat zij mènsen zijn".

We kunnen dat verstaan, en we kunnen dat meebidden, och ja, laten die arme heidenen toch weten, dat ze mènsen zijn, die ook een ziel hebben. We plegen ons immers over heidenen zeer te bekommeren.

Maar als dit gebed nu verder gaat, en wat persoonlijker wordt, in dezer voege: en laat de *christenen* weten, dat ze *nieuwe* mensen zijn, zouden we dat óók zo goed kunnen meebidden?

Het zou zo èrg nodig zijn!

Vanwege die wereldgelijkvormigheid, weet u?

O Zoon, maak ons Uw beeld gelijk, tweede Adam, leef in mij, opdat ik U geheilgd zij, en ik, bondeling, niet meer het verbond overtreed door te doen als ware ik maar... . een mens, en geen kind van God.

DE SLAPENDE BAKKER

.... al slaapt bij hen de bakker de ganse nacht.

Hosea 7:6a

Tweemaal wordt er over een bakker gesproken in de Schrift. De eerste maal in Genesis: ieder kent die geschiedenis wel van de overste der bakkers, die opgehangen werd. De onderstelling is niet ongerijmd, dat hij in een aanslag op het leven van de farao betrokken was geweest, en daarom zo zwaar gestraft werd. Hosea is de tweede, die een bakker ten tonele voert. Het is echter geen echte, maar een figuurlijke bakker. Dat wil zeggen: de profeet ontleent aan het bakkersbedrijf een beeld, om scherp in het licht te stellen, wat de boosdoeners van zijn dagen in Samaria uitvoeren. Die boosdoeners zijn in dit geval al weer koningsmoordenaars, die complotten smeden. Heeft Hosea aan de ongelukkige bakker uit Egypte gedacht, toen hij het doen en laten der samenzweerders in Efraïm vergeleek met wat de bakker doet met z'n oven en z'n brood? 't Is best mogelijk. In elk geval moet men goed bedenken, dat we hier met beeldspraak te doen hebben, en dat er niets ten kwade gezegd wordt van de bakkers in Israël, maar wel van de zondaars tegen het zesde gebod. Dood-slagiers en samenzweerders dus. Zulke lieden zijn er te allen tijde geweest en zijn er nog in allerlei gedaante. Moordenaars met en zonder revolver. Zij, die *metterdaad* kwetsen en doden, en zij, die het doen met *haat*, maar dat is hetzelfde, want wie zijn broeder haat is een doodslager. Die doden dus met priemende dolken of met priemende woorden en gebaren, en die in de Schrift allen op één lijn worden gesteld, omdat "God zulks alles voor een doodslag houdt". Dus: bakker of dominee, schoenmaker of chauffeur of wat dan ook, het komt er maar op aan, dat ik mij wacht voor het snood bedrijf van deze-bakker-in-de-gelijkenis van de profeet Hosea.

Wat is er dan met die bakker?

Enige woorden ter opheldering zijn hier niet overbodig, want de eerste zeven verzen van Hosea 7 zijn zó duister, gelijk ieder onder het nalezen zal bemerken, dat ook de knapste uitleggers niet veel verder komen dan te raden naar de feitelijke bedoeling. We gaan daarom ook niet op allerlei bijzonderheden in, en verdiepen ons niet in vele gissingen, maar bepalen ons tot de hoofdzaak. En dan is het wel meer dan waarschijnlijk, dat Hosea in dit gedeelte een beschrijving geeft van de horribele praktijken der koningsmoordenaars, zoals blijkt uit de uitroep aan het slot: "Zij verteren hun regeerders, al hun koningen zijn gevallen" (vs 7). Men zal zich namelijk herinneren, dat na de regering van Jerobeam II het koninklijk bloed bij stromen vloeide, en de ene kroon na de andere viel. Gedurende een periode van omstreeks twintig jaar beklommen niet minder dan zes koningen de troon van Israël, en deze troonswisselingen vonden niet op normale, maar op gewelddadige wijze plaats: de een vermoordde met zijn aanhang eenvoudig de ander, om op zijn beurt weer door een derde neergesabeld te worden. Koningen als Zacharia en Sallum hielden het respectievelijk niet langer dan een half jaar en een maand vol. Zo ging dat toen.

Hosea laat ons nu achter de coulissen kijken, en zegt hoe die intriganten en sluipmoordenaars te werk plachten te gaan.

"Zij verheugen de koning met (of in) hun boosheid, en de vorsten met (in) hun leugens" (vs 3). De bedoeling daarvan kan zijn, dat de boosheid en valsheid der handlangers de weg is, waarlangs de koning op de troon komt, en zij zódoende "de koning verblijden met hun

boosheid"³⁶, maar in verband met vs 5 lijkt een andere opvatting waarschijnlijker. Daar is namelijk sprake van "verhitting door de wijn", "op de feestdag des konings", waarmee wel z'n verjaardag bedoeld zal zijn. Op zo'n feestgelag nemen de samenzweerders hun kans waar. Zij "verheugen" de koning in hun boosheid, hetgeen dan zeggen wil, dat hij vrolijk wordt bij de wijn³⁷. Ze laten hem 'n roes drinken. De koning, van niets kwaads zich bewust, "wisselt handslag met gewetenloze lieden" (vs 5) en gaat dus argeloos en vriendelijk met z'n belagers om, maar in de andere hand houden de huichelaars de dolk, en straks valt de beschonken koning als slachtoffer van hun sluipmoord!

Ze weten hun tijd echter te beiden, deze heren.

Ze slaan er niet doldriest op in, maar handelen op het meest geschikte moment. Alles is van tevoren gearrangeerd, eerst wachten op de nationale feestdag, dan weer wachten tot de koning en de rijksgroten door de wijn beneveld zijn; overhaast mag er niets gebeuren. Dit kan alles bederven. Wachten dus — beid uw tijd!

En nu dan die bakker!

Als iemand namelijk vraagt, hoe Hosea toch déze sluwe moordenaars vergelijken kan met een eerbare bakker, dan ligt het punt van overeenkomst heel gewoon in... het wachten!

Zij wachten de ganse nacht, om hun slag te slaan als het feest ten einde loopt bij het morgengloren — precies zoals de bakker. Die bakker kan namelijk ook niet direct aan de slag gaan. De al te haastige bakker, die geen geduld heeft om te wachten, dat het geknede deeg eerst gegist is, brengt er niets van terecht. Dat wordt een mislukking. Dus: wachten.

Hij maakt de oven wel al vast aan, maar wacht nu voorts af tot het deeg geheel doorzuurd is. Hij gaat dus zolang maar slapen. Evenzo sluimert z'n oven. Als nu maar niemand meent, dat de sluimerende oven en de sluimerende bakker zoveel betekent, dat van het eigenlijke bakken wordt afgezien. Integendeel, 's Morgens is het deeg klaar, de oven hoeft maar even opgestookt en "hij brandt als een vlamvend vuur" (vs 6b). Het wachten diende slechts om te beter te kunnen bakken.

Zo is het nu ook met de haat van deze moordlustigen.

In snelle afwisseling van beeldspraak wordt die haat nu eens vergeleken met het vuur van de bakkersoven (vs 4a, 6a, 7a), dan weer met de wachtende bakker zelf³⁸. Maar één ding is zeker: zo min het sluimerende vuur uitgaat, en zo min als de slapende bakker van bakken afziet, maar beide slechts wachten op het juiste uur, zo min worden de haat en de gramschap van deze sluipmoorders geblust. Trek uit hun kalme afwachtende houding geen verkeerde conclusies. Evenmin uit hun vriendelijke gebaren aan tafel. Meen niet, dat zij hun vijandschap hebben afgelegd.

De wrok *sluimert* slechts.

Straks brandt hij als een vlamvend vuur.

Hij wacht slechts op een welgelegen uur. Z'n prooi zal hem stellig niet ontgaan!

Als we dit allemaal zo lezen, dan horen we in dit luguber moordenaars-bedrijf een praeludium van het kruis.

Zoals Israël *altijd* z'n profeten doodde en z'n koningen afslachtte, zo heeft het ook z'n hoogste Profeet en grootste Koning niet gespaard. Zal ik dan uw Koning kruisigen? — dat is *de*

³⁶ Aldus Harper in I. C. C. Amos and Hosea, blz. 295.

³⁷ Aldus Prof. Ridderbos a. w., blz. 80.

³⁸ We zien daarom geen noodzaak, om met Ridderbos te lezen: hun *toorn* slaapt de ganse nacht.

noodlottige en ijzeren consequentie van de historie. Wie zal zeggen, of Jezus Zelf de harten der Emmaüsgangers niet brandende gemaakt heeft door de uitlegging van Hosea 7, dat al deze dingen alzo moesten geschieden? Schoon minder duidelijk, lopen door Hosea 7 evenzeer de bloedsporen van het kruis, als dat in Jesaja 53 het geval is. Die "koningen Israëls" zijn anti-typen van de Messias-koning, hun moordenaars zijn de sprekende typen van de Messiasmoorders. Nestelden zich niet van de aanvang af haat en wrok in hun harten tegen Jezus? Maar ze weten ook hun tijd af te wachten. Hun toorn sliep wel, maar was niet dood, evenmin als de slapende bakker van Hosea. Ze beraadslaagden voortdurend hoe ze hem doden zouden, maar afwachten was de boodschap. Wachten tot het feest, de verjaardag des konings, zeiden de samenzweerders uit Hosea. Niet op het feest, zeiden de moordenaars van de grote Hosea-Jezus. 't Kwam tòch op het feest.

Want toen was het Zijn ure. En dan, als het "de dag en de ure des "konings" is" (vs 5), hebben zij ook hun lagen gelegd en naderen ze in hun arglistigheid³⁹. De verrader, "de man die Mijn brood at", ontbreekt zo waar ook hier niet, de man met het masker — Judas, verraad je de Zoon des mensen met. . . . een kus? En zo is de lang-sluimerende haat langzaam aangewakkerd tot een laaiend en brandend vuur, als zij allen tezamen roepen: kruist Hem, kruist Hem, en is in dat vuur van de haat Jezus verteerd. Ik zeg het verkeerd. Is Hij geworden tot hèt Brood des levens.

Wat nuttigheid verkrijgt gij uit deze offerande en de dood van Christus aan het kruis?

"Dat door Zijne kracht onze oude mens met Hem gekruisigd, gedood en begraven wordt, opdat de boze lusten des vleses in ons niet meer regeren."

Ja, zó gaat het met hem, die dit Brood des levens gegeten, en Zijn bloed gedronken heeft.

Zolang we alleen maar toeschouwers bleven bij het kruis, en niet werden medekruiselingen, die "met Hem gekruisigd" werden, blijft de "oude mens" intact, en blijven de boze lusten des vleses *regeren*. We komen er dan niet toe, om alle wraakgierigheid af te leggen, en evenmin om dan de zon niet te laten ondergaan over onze toornigheid. Als de zon ondergaat, slapen we rustig in, de ganse nacht, en. . . . nijd, haat, toorn en wraakgierigheid slapen mee in. Maar ze worden niet gedóód. O nee, dat niet. En die venijnige wortelen van de doodslag, die ons eigen leven èn dat van anderen verwoesten, worden niet uitgeroeid. O nee, dat ook niet. De bakker slaapt alleen maar de ganse nacht, en 's morgens ontwaakt hij weer, de nijd, als een vlamvend vuur, en als het uur komt, het uur van de wraak, dan zullen we 't eens goed betaald zetten.

O, de slapende bakkers in de gemeente, die hun belagers wel eens 'n poets zullen bakken!

O, de sluimerende nijd en toorn en wraakgierigheid! Die al maar sluimeren blijven, maar niet dóód willen; die maar smeulen blijven als een bakoven en nimmer worden uitgeblust. De hitte van Uw gramschap is geblust, jubileren we in onze Psalmen, maar. . . de hitte van *mijn* gramschap wordt nooit geblust! Dat is te veel gevergd! Dan zouden we immers onszelf moeten verloochenen, en de minste wezen! En wie wil dat?

De wereld van ongerechtigheid van deze slapende — en niet bestreden — zonden is groot.

Hier sluimert een stille wrok, en daar de vale afgunst en ginds wacht er een op het gelegen moment, om de ander eens geducht de waarheid te zeggen, en de oren (in plaats van de voeten) te wassen. En af en toe komt het tot een explosie, en laait aan alle kant het twistvuur op, om daarna weer. . . te gaan slapen. En als hier en ginds nog eens een consciëntie ontwaakt, als dan eens iemand inziet, dat het zo toch niet kan, en niet mag, dan is er wel een

³⁹ Aldus de vertaling van vs 6 door Prof. Ridderbos.

ander, die een wiegeliedje zingt, dat het vroeger toch niet veel beter was, en dat onze vaders ook aldus deden, of men schenkt zichzelf het slaapdrankje in, dat men "toch heus niets op hem tegen heeft".

Dan slaapt de bakker weer — de ganse nacht!

De bakkers en de oversten der bakkers!

En zij dromen zo waar óók!

Zij dromen de schone droom, dat zij Jezus Christus toebehoren kunnen en tóch dezelfde mensen blijven, in wie de "boze lusten des vlees regeren". Dat zij hun mede-koningen, -priesters en -profeten kunnen vermoorden, zij het "slechts met gedachten of enig gebaar", en tóch hun gerechte straf ontgaan. Dit is dan ook maar een droom. Als de overste der bakkers wakker wordt, dan blijkt, dat hij zal worden opgehangen, waarlijk op "de dag des konings", "de dag van Farao's geboorte" (Gen. 40:20). Zoals op de dag des groten Konings het eeuwig doodvonnis treft die niet "met Hem gekruisigd, gedood en begraven zijn". Want wie niet sterft eer hij sterft, zal sterven als hij sterft.

Daarom, ontwaakt, gij die slaapt, en laat uw toorn niet langer slapen!

Ik weet, Here, dat ik zeer zwak ben, en dat mijn boze lusten zeer sterk zijn. Ze zullen in mij blijven woelen, tot mijn dood toe, maar laat mij die wetenschap niet in valse rust doen inslapen. Laat de boosheid in mij niet *regeren*, maar regeer Gij mij door Uw Geest en Woord, en gun door 't geloof in Christus krachten, dat mijn oude mens met U sterve en gekruisigd worde.

EENZIJDIGHEID

Efraïm is een koek, die niet is omgekeerd.

Hosea 7:8b.

Het ontga onze aandacht niet, dat de profeet Hosea het volk Israël zo dikwijls met de naam "Efraïm" aanspreekt. Dit komt, omdat de zoon van Beëri de profeet der *liefde* is; daarom past de naam "Efraïm" ook zo goed in zijn mond, want er ligt goddelijke liefkozing in. Reeds Jacob had, door de Geest van Christus gedreven, Efraïm boven Manasse gezegend, en zo de mindere boven de meerdere gesteld. Dat is ook altijd zo gebleven in de geschiedenis: gedurig geeft Efraïm onder de stammen Israëls de toon aan. Daarom spreekt deze benaming van bijzondere bevoorrechting. En we denken er onwillekeurig bij aan het woord van Jeremia: "Is niet Efraïm Mij een dierbare zoon, is hij Mij niet een troetelkind?"

Wat nu Efraïm met die voorrechten gedaan heeft, vernamen we reeds uit die lugubere geschiedenis van de koningsmoordenaars. Tegenover de liefde Gods stelden zij hùn haat; en die haat heeft Hosea vergeleken met het vuur van een bakkersoven, waarin zij al hun regenten verteerden.

Voortgaande met ditzelfde beeld, gaat nu de profeet Efraïm zèlf vergelijken met een koek, een brood-koek namelijk, die echter... niet is omgekeerd. Dit is een noodlottige geschiedenis, want iedereen weet wat er met een koek gebeurt, die niet is omgekeerd. Deze verbrandt aan de ene zijde, maar blijft aan de andere kant ongaar. Hosea had dus evengoed kunnen zeggen: Efraïm is een misbaksel. Het deugt nergens meer toe. En we denken terstond aan het woord van de Heiland: "Indien het zout smakeloos wordt, waarmee zal het gezouten worden; het deugt nergens meer toe, dan om buiten geworpen, en van de mensen vertreden te worden".

Wat Hosea met deze beeldspraak bedoelt, is uit het verband duidelijk genoeg op te maken.

In ditzelfde vers lezen we namelijk de verklaring: Efraïm verwacht (of vermengt) zich met de volken!

Nu had — dit moet vooropgesteld — Israël inderdaad een plaats te midden van de volken, en een roeping tegenover de heidenen. God had dit volk midden tussen de heidenvolken gezèt, opdat het, naar het woord van Micha, in het midden van vele volken zou zijn als een dauw van de Here.

Dat was dus de ene zijde.

Maar anderzijds had dit uitverkoren volk een roeping tegenover de Here. Het moest zich stipt en streng houden aan de geboden des Heren. De aanraking mèt de volken mocht er niet toe leiden, dat Israël zijn geheel enige uitzonderingspositie van het volk Gods te wezen, prijs gaf.

Dat was dus de andere zijde.

Naar twee zijden lag er dus voor Efraïm een taak, en de ene mocht niet ten koste van de andere worden verwaarloosd.

Zowel de roeping tegenover de volken als die tegenover God, de aardse en de hemelse, moest nauwkeurig worden vervuld.

Maar nu komt de catastrofe!

Efraïm is als een koek, die niet is omgekeerd.

Het verbrandde en verschroeide aan de ene zijde, en bleef aan de andere koud en ontoebereid.

Naar welke kant Efraïm aanbrandde, laat zich gemakkelijk genoeg denken. Men verbrandt nu eenmaal niet zou gauw aan de hemelse zijde. De roeping om te zoeken de dingen die boven zijn, zet niet zo spoedig in lichter laaie. Naar die kant is gewoonlijk het gevaar om te branden en te verbranden niet te duchten. Maar Hosea zegt het: Efraïm vermengt zich met. ... de volken. Naar de zijde van God bleef Efraïm koud en kil. Naar de zijde van de volken — de wereld! — liep het warm. Daar had het zin in. Om met de volken mee te doen. Men nam het ene na het andere van de heidenen over. Zelfs de goden werden met gejuich binnengehaald. De afschuwelijkste praktijken en de onzedelijkste erediensten vonden in het Heilige Land bij het uitverkoren volk een gul en gunstig onthaal.

Zo verschroeide en mislukte het kostelijk baksel.

Efraïm werd een koek, die niet was omgekeerd.

En zo bereidde het z'n eigen lot, om. . . . weggeworpen te worden.

Het fatale was daarbij, dat niemand dit inzag!

De profeet zegt dit zónder beeldspraak in het volgende vers: "Vreemden hebben zijn kracht verteerd, maar hij beseft het niet. Zelfs ligt grijsheid over hem gesprenkeld, maar hij beseft het niet" (vs 9).

De kwestie was namelijk deze, dat de leidlieden, de politici van professie, verdragen poogden af te sluiten met Assur en Egypte. Men dacht dat dit een zeer verstandige politiek was, maar het gevolg was, dat Israël al meer in een afhankelijke positie kwam. De zwaarste lasten moesten aan die vreemde mogendheden worden betaald, en zo werd het volksbestaan ondermijnd. Efraïm geleet zodoende op een afgeleefde grijsaard, voort -stropelend naar het graf — dat wordt bedoeld met de grauwigheid of grijsheid, die op hem "gesprenkeld" is.

De naderende ondergang is dus nabij.

Hoe kan het ook anders met een koek, die niet is omgekeerd. Wat zal men daar nog mee beginnen? Niets! Een volk, een mens, aan wie al Gods moeite verspild is, die zich niet laat *omkeren*, dat is te zeggen: die zich niet wil bekeren, wordt een mislukking, een misbaksel. Men heeft gespeeld met vuur — de zónde is zulk een vuur! — en niet beseft, dat dit vuur, dat zo heerlijk koesterde, langzaam maar zeker verschroeide en verbrandde dat kostbare leven. O, hoevelen zijn er al niet aan hun eigen zonden gestorven, door het vuur der hartstochten zwart gebrand. En het is lang niet zeker, dat zo'n verbrand product op 't laatste moment nog uit het vuur wordt gerukt. In elk geval blijft zo iemand voor z'n verdere leven geschonden. Paulus is er een voorbeeld van, die z'n hele leven nooit heeft kunnen vergeten, dat hij de gemeenten Gods vervolgd heeft, en zich door het vuur van z'n haat tegen Jezus de Nazarener heeft laten blakeren. Het is als een zwarte vlek op z'n leven gebleven!

De hier door Hosea getekende zonde der eenzijdigheid⁴⁰ heeft te allen tijde in de kerk in haar geheel en bij de enkeling haar slachtoffers gemaakt.

Meestal wordt ze niet zo direct als zonde erkend en beleden.

Men beschouwt het meer als iets volkomen natuurlijks, dat ieder mens eenzijdig is, en spoedig in uitersten verval.

Toch liggen hier zeer grote gevaren, zoals het voorbeeld van Efraïm wel bewijst.

⁴⁰ Men leze hierover de mooie preek van Prof. Hepp in "In Heilig Sieraad", blz. 40 v.

Wie zal zeggen hoe de kerk in onze eeuw zich al heeft "vermengd met de volken", en lelijk geschroeid is naar de zijde der wereld. Ook al weer zonder dat iemand het beseft. De zonde der "wereldgelijkvormigheid" volgt nu eenmaal de methode der "vreedzame binnendringing". Onder de schoonste leuzen wordt de ene concessie na de andere aan de wereld gedaan. Het verschroeiingsproces is waarschijnlijk verder voortgeschreden, dan zelfs de grootste pessimist geneigd is te geloven. Zelfs in "onze heiligste verrichtingen"!

Is Efraïm van nú ook een koek, die niet is omgekeerd? Die nergens meer toe deugt?

De gevaren komen echter niet alléén van de kant der wereld.

Deze zonde schuifelt alom, en nestelt zich overal in.

Iedereen weet, dat God de mens zowel met *verstand* als *gevoel* geschapen heeft, en beide functies hebben in de kerk en de godsdienst haar rechten en.... plichten.

Maar nu komt de zondige en eenzijdige mens, en zet een van die twee opzij.

Nu eens domineert het *gevoel*. Men wil van de verstandsfunctie in het geloofsleven niet weten. Dit is de letter, die doodt. Het dogma is een artikel, dat zo spoedig mogelijk dient te worden opgeruimd. En.... op deze wijze loopt de kerk gevaar te verzeilen in de wateren van het mysticisme, en... op die klippen te pletter te lopen. Het Woord Gods verliest dan z'n klem. De ervaring van de mens wordt de beslissende factor. Efraïm verbrandt naar de zijde der mystiek.... als een koek, die niet is omgekeerd.

Men sluite echter z'n oog evenmin voor de andere eenzijdigheid!

Het grote gevaar van het intellectualisme!

Men laat dan uitsluitend het *verstand* spreken, en ontzegt aan het gevoel alle rechten. Dit wordt niet zelden als het echte gereformeerde voorgesteld. En men vergeet schromelijk, dat de gereformeerde belijdenisschriften en symbolen door echte mystiek gedragen zijn. Men wordt dan "plus royaliste que le Roi". Onze Catechismus is helemaal niet bang, om te belijden, dat ik "het beginsel der eeuwige vreugde in mijn hart *gevoel*". En het Avondmaalsformulier waarschuwt vrijmoedig allen, "die dit getuigenis in hun harten niet *gevoelen*, zich van deze spijs, die Christus alleen voor Zijn gelovigen verordineerd heeft, te onthouden, opdat hun gericht en verdoemenis niet des te zwaarder worden".

Dit is tegelijk voor alle intellectualisten gezegd.

Zij maken de mysteriën Gods tot een rekensom. En de kerk des Heren tot een ijskelder, waar het vreselijk kil is. Ook daar is Efraïm een koek, die niet is omgekeerd. Zij deugt nergens meer toe. Want al ware het, dat ik al de verborgenheden *wist*, doch de liefde niet had, ik ware niets.

De lelijkste vorm neemt deze zonde der eenzijdigheid aan ten aanzien van de genade van onze Here Jezus Christus.

Wij worden door genade alleen zalig, zonder de werken der wet.

Dit is de schriftuurlijke proclamatie van de onverdienstelijkheid der goede werken!

Maar er is ook een andere zijde.

Deze namelijk: het geloof zonder de werken is *dood*.

Wee de mens, die meent door z'n werken zalig te kunnen worden, en Christus voorbij loopt!

Maar wee ook de mens, die in de waan verkeert, *zonder* de werken zalig te kunnen worden, en in zijn onvruchtbaar leven blijft voortvaren.

Deze onvruchtbare vijgeboom wordt uitgehouwen en in het vuur geworpen.

Deze niet "omgekeerde koek" wordt weggeworpen.

Ze is smakeloos!

Laten we dus goed denken aan de noodzakelijkheid der omkering.

ONVERHOORDE GEBEDEN

Hoewel ik hen verlost, hebben zij tegen Mij leugens gesproken.

Hosea 7:13 b.

Hosea 7 is het hoofdstuk der gelijkenissen.

Waarmee zal ik dit geslacht vergelijken ?. ... De profeet is niet verlegen met het antwoord! Uit het volle leven grijpt hij het ene beeld na het andere, om de boosheid en de dwaasheid van zijn tijdgenoten aan de kaak te stellen. Nu, erg best komen ze er niet af, want Hosea zegt ze ongezoeten de waarheid. Van die slapende bakker en van het ongere brood hoorden we reeds. Er volgen nu nog een tweetal gelijkenissen, waarvan een aan het dierenleven en de andere aan het militaire leven is ontleend. Wat dit laatste betreft, in het slotvers van dit hoofdstuk wordt Efraïm vergeleken met een "bedriegelijke boog". Bedoeld is een boog, die niet behoorlijk gespannen kan worden: telkens wanneer de boogschutter er een pijl mee afschiet, wordt het doel gemist, en dat ligt niet aan de schutter, noch aan de pijl, maar het is de boog met z'n slappe pees, die teleurstelt. Zo werd God keer op keer in Zijn volk teleurgesteld. Hij had gedacht er heel wat mee te kunnen bereiken, en het goed te kunnen gebruiken in de "heilige oorlog", maar het liep even zo vaak op een mislukking uit. Israël was onbruikbaar. Nu, wat doet men anders met zo'n onnut instrument dan het wegwerpen. Vandaar het oordeel: "Door het zwaard zullen hun vorsten vallen wegens de heftigheid hunner tong. Daarover spot men met hen in het land Egypte" (vs 16b)⁴¹.

Het andere beeld is, gelijk gezegd, aan de dierenwereld ontleend: "Efraïm is als een onnozele duif zonder verstand" (vs 11). Het méénde juist heel véél verstand te hebben. De beide grote mogendheden waren destijds namelijk Egypte (in het Zuiden) en Assyrië (in het Noorden), die beide met een begerig oog naar Palestina keken. Dies dacht Israël het de verstandigste politiek te zijn, om beide maar te vriend te houden, en zo fladderde het, om zo te zeggen, als een duif van de een naar de ander. Maar alle politiek, die met de Here niet rekt, is dom, hoe verstandig haar berekeningen ook schijnen mogen.

De domme wijsheid, of de wijze domheid, hoe men 't ook noemen wil, van Efraïm was, dat hij op mensen vertrouwde en niet op de Here. We zijn toch maar knappe lui, dachten de politici, zo listig gelijk de slangen en oprecht als de duiven. Nee, zegt Hosea: zo *dom* als de duiven. Want dit moet mislopen. Het moet vooral daarom mislopen, omdat de Here een *jaloers* God is, Die het heulen met de grootmachten insteê van het hulp-zoeken bij Hèm, niet onbewogen kan aanzien. Deze vliegende duif zal er dus invliegen: "Zodra ze gaan, span Ik Mijn net over hen uit" (vs 12a).

Men zou zo zeggen, dat Efraïm het *bidden* nu wel kon staken!

Immers, het stellen van z'n vertrouwen op de grote mogendheden sluit het schuilen in de mogendheid des Heren uit.

Wie bidt, echt bidt, zal, om met de Catechismus te spreken, zijn vertrouwen van alle schepselen aftrekken en op God alléén stellen. De tegenstelling is hier absoluut. Men kan wel z'n gezanten hebben bij verschillende aardse vorsten, en relaties onderhouden met

⁴¹ Hier wordt vermoedelijk gedacht aan Israël's politici, die met Egypte een verdrag sloten tegen Assyrië, en die nu overmoedig een hoongelach aanheffen tijdens hun verblijf in Egypte over Assyrië. Ze lachten echter te vroeg.

onderscheidene hoven, maar het is niet mogelijk, terzelfder tijd het hof van Egypte èn het hof der hoven van God te betreden. Hier is te kiezen of te delen. Het een of het ander. Vertrouwen op mensen kan niet samengaan met vertrouwen op God. Het oog kan niet tegelijk naar beneden en naar boven gericht zijn. Wie in zulke omstandigheden toch nog het "gebed" aanhoudt, doet maar "alsof". Het kan de naam van bidden niet dragen. Want bidden is absolute en onvoorwaardelijke overgave aan God. Bidden is de ogen *sluiten*. Dat ogensluiten is meer dan een vorm. De bidder spreekt er mee uit: ik *zie* niets meer, ik zie geen mens, ik zie alleen de Onzienlijke, en geef mij in blind vertrouwen aan Hem alleen over.

Evenwel — Efraïm staakte z'n "bidden" *niet*.

Nu kan iedereen wel nagaan, wat dit "bidden" waard was.

Het was niets meer dan een vorm zonder inhoud, schijn zonder wezen. Dit gebed was een *leugen!*

We kunnen dan ook het krasse oordeel van Hosea verstaan, als hij fel verwijt in de naam des Heren: zij spreken leugens tegen Mij! Zij *spreken* wel, en zeggen gebeden op, maar alleen met de mond. Hun hart vertoeft in Egypte's en Assurs paleizen, en buigt zich niet voor de troon van Gods geducht paleis. En nõg krasser wordt heel deze vormelijke, leugenachtige godsdienst veroordeeld, in hetgeen daarop volgt: "Zij roepen niet tot Mij met hun hart, wanneer zij jammeren op hun bidplaatsen" (vs 14a).

Dit is dus Gods grote bezwaar!

Dat ze geleken op een onnozele duif zonder hart — d.i. zonder verstand —, was dõm. Maar dat ze óók waren bidders zonder hart — dat was goddeloos. Bidden moet altijd gebeuren met het hart. De allereerste voorwaarde voor het gebed dat Gode aangenaam is en van Hem verhoord wordt, is, dat wij Hem.... van harte aanroepen! God heeft alleen lust aan waarheid. Een gebed, dat met de mond wordt gepreveld, maar niet uit het hart komt, is harteloos. Het hart is er uitgesneden. Het is zielloos en zielig, dood, ijdel, leugen!

Had Israël het gebed resoluut afgeschaft, het was tenminste consequent en eerlijk geweest. De biddeloze doet althans één zonde minder dan de bidder met de mond — hij *liegt* niet. Met al dat jammeren op hun bidplaatsen maakten zij het eer erger dan beter. Zij gebruikten de naam des Heren er ijdellijk bij, en al dat bidden was dus kortweg vloeken. Nu, er is geen groter zonde, noch die God meer vertoornt, dan het roepen tot Hem met de mond, waar het hart verre is — de lastering Zijns naams —, waarom Hij die ook met de dood te straffen bevolen heeft.

Nu ik weet, dat elk gebed dat niet uit het hart komt, een Godslastering is, en de Here als een vloek in de oren klinkt, zou ik niet direct een antwoord durven geven op de vraag, waar het meest gevloekt wordt, in de kazerne of in de kerk. In elk geval wordt ook in de kerk ontzettend veel gevloekt. Vroom gevloekt. In onze heiligste verrichtingen. Dit Hoseaans verwijt van het "jammeren op de bidplaatsen" en het leugens spreken tegen God in de gebeden, is helaas nog steeds actueel. Hier zit er een die eerst bij zichzelf heeft overlegd òf hij wel naar de kerk zou gaan vanmorgen. Maar ja, thuisblijven is ook zo maar wat, en bovendien minstens zo vervelend als een kerkgang. Dus: hij is er. Hoor, hij bidt met de ganse gemeente: "hoe branden mijn genegenheên om 's Heren voorhof in te treên, mijn ziel bezwijkt van sterk verlangen". ... zij spreken leugens tegen Mij! Ginds zit iemand met een hart vol venijn. Hoor, hij bidt mee: "vergeef ons onze schulden, gelijk ook wij vergeven onze schuldenaren" zij spreken leugens tegen Mij! Daar is een derde, die de hele week gedraafd heeft om z'n dagelijks brood en pas nog op huisbezoek ernstig geklaagd heeft, dat hij z'n zaakje wel kon opdoeken, als de "broeders" niet meer bij hem kochten. Hoor, nu bidt hij: "geef ons heden ons dagelijks brood", dat is: dat wij ons vertrouwen van *alle schepselen*

afrekken, en op U *alleen* stellen.... zij spreken leugens tegen Mij!

Wat al een ijdele, onnadenkende, vormelijke, leugenachtige gebeden.

Wat al een Psalmen, die we gemeenschappelijk zingen, en waarbij we er niet aan hebben gedacht, dat het gebeden waren.

Wat een "bidplaatsen", over het hele land verspreid, waarvan de Here moet zeggen: doe het getier uwer liederen van Mij. Ik mag ze niet horen!

De meest voor-de-hand-liggende conclusie is nu: helemaal niet bidden. Dit is de logica van de hel.

De Satan zegt u (en hij kan vroom praten!): ge moet vooral geen huichelaar wezen! Als ge de keus hebt tussen gewoonte-godsdienst en helemaal geen godsdienst, kies dan het laatste. Staak het kerkgaan en houd op met bidden, als ge het niet van harte kunt of wilt doen. Dit zegt hij, omdat hij de moordenaar van den beginne is, en niets liever wil, dan de "adem der ziel", het gebed, radicaal afsnijden.

Maar deze raad der hel is vals.

De hemelse luidt niet: schaf uw gebed af. Maar: bekeert u in uw gebeden. En bidt voortaan niet meer zonder, maar met uw hart. En dit is meer dan een raad. Het gebed is een gebod. Het is 't hoog bevel van de Heer der Heren aan Zijn Israël: Roep mij aan (met uw hart) ten dage der benauwdheid, Ik zal u redden.

Ik zal u redden: dit is de verhooring der gebeden.

De Here staat als 't ware altijd gereed om te verlossen en te helpen, maar het is Hem onmogelijk, want er wordt niet gebeden, want dit geprevel kan de naam van gebed niet dragen. Er kunnen geen verhoorde gebeden zijn, zegt Hosea, om de eenvoudige reden, dat er geen gebeden zijn. Er *is* niets *om* te verhoren. Zodra er maar één waar gebed om verlossing en hulp in de hemel zou doordringen, zouden ze ervaren, dat de Here haastig was ter hulp.

Hier ligt — voor een deel — de oplossing van het "raadsel" der "onverhoorde gebeden".

Wij klagen soms, dat er geen verhooring is.

God klaagt, dat er geen gebeden zijn.

Wij zoeken (we zijn er boos genoeg voor!) de schuld bij God. De Here wijst de schuld aan bij ons. De fout schuilt niet bij de Hoorder der gebeden, maar bij de sprekers der gebeden. Wat er veranderen moet, is niet, dat God beter horen en verhoren moet, maar dat wij beter bidden moeten. Gij bidt en ontvangt niet, omdat ge kwalijk bidt.

Hij wacht tot er eindelijk eens gebeden wordt — met het hart!

Wat er in den regel aan onze gebeden hapert, is niet, dat ze niet plechtig genoeg zijn (o, we zijn zo plechtig!), en ook niet, dat ze niet veelvuldig genoeg zijn (hoeveel maal bidden we wel niet op een dag!), maar dat ze niet diep genoeg weg komen.... uit het hart.

Deze gebeden uit de diepte stijgen het hoogst.

Deze zijn geen zeepbellen gelijk, die uit elkaar spatten, maar ze bereiken de hemel en de oren van de Here Sebaoth.

Daarom bekere zich een iegelijk.... in zijn gebeden!

VERSTANDIGE EZELS

De wilde ezel houdt zich afgezonderd, maar Efraïm reikt minnegeschenken uit.

Hosea 8:9 b.

De wijze mens kan nog wel het een en ander leren van het stomme dier.

Die lessen zijn meestal diep beschamend.

Salomo verwijst de luiaards naar de mieren, om door deze beestjes in de wijsheid te worden onderwezen. Jesaja verklaart zonder omwegen, dat een os nog meer afhankelijkheid betoont jegens z'n bezitter dan Israël aan God. De Here Jezus heeft Zijn wankelmoedige discipelen de mussen en de zwaluwen ten voorbeeld gesteld, die niet eens voorraadschuren hebben, en toch het hoogste lied zingen: ziet naar de vogelen des hemels. En zo komt Hosea z'n tijdgenoten voorhouden, dat het hoog tijd wordt, dat ze eens in de leer gaan bij de... ezels! Ezels genieten niet de reputatie van bij uitstek verstandig te zijn, en de mens die maar een beetje dom is, wordt door boze tongen voor "ezel" gescholden. Maar onze profeet keert de rollen om, en is van oordeel, dat in de ezelwereld — als ze spreken konden, gelijk Bileams ezelin — de een de ander wel eens verwijten kon, dat hij zo dom was als... 'n mens! Wat men ook van de ezels mag zeggen, vindt de zoon van Beëri, in één opzicht is hun gedragslijn in elk geval te loven boven die der mensen, en Efraïm mag wel eens bij hen ter school gaan. De vergelijking: mens—ezel valt in dit opzicht in het voordeel van de ezel uit: de wilde ezel houdt zich afgezonderd, maar... Efraïm reikt minnegeschenken uit.

Deze vergelijking, waarin Israël zo schamel afsteekt bij de verstandige ezels, eist enige nadere verklaring.

Men bemerkt al aanstonds, dat de nieuwe vertaling, zoals die hier boven staat, niet onbelangrijk afwijkt van de Statenvertaling.

Daar luidt de hele tekst aldus: "Want zij zijn opgetogen naar Assur, een woudezel, die alleen voor zichzelf is; die van Efraïm hebben boeleerders om hoerenloon gehoord".

Onze Statenvertalers zijn dus uitgegaan van de gedachte, dat Hosea *Assur* een woudezel heeft genoemd, "die alleen voor zichzelf is", maar het blijft dan wel zeer duister, wat de profeet daarmee heeft willen zeggen. De bedoeling wordt echter veel duidelijker, als men de "kommapunt" verplaatst naar "Assur". Er komen dan niet twee, maar drie zinnestelsels uit te voorschijn.

Aldus:

"Want zij zijn opgetogen naar Assur".... eerste zin.

"De woudezel is alleen voor zichzelf" d.i.: zondert zich af.... tweede zin.

"(Maar) Efraïm reikt boelengeschenken uit".... derde zin.

De kwestie met die woudezels of wilde ezels is namelijk deze, dat die dieren in afzondering leven in de eenzame steppen. Zij zoeken wel *elkander* op, maar ze mijden de mensen. Doodsbang zijn ze, dat die mensen hen van hun vrijheid zullen beroven. Ze voelen instinctief, dat de mensen hun vijanden zijn. Het is dus een begeerte naar vrijheid en de angst voor de mens, die hen zo verstandig doet zijn, uit de buurt te blijven.... de woudezel zondert zich af!

En nu de wijze mensen, de sluwe politici van Israël?

Zij missen met al hun slimheid, schampert Hosea, de wijsheid die de wilde ezels bij instinct bezitten. Want. ... zij verbreken hun veilig isolement. "Zij zijn opgetogen naar Assur!" Ze zijn niet bang! Ze wagen zich in de onmiddellijke nabijheid van hun belagers en vrijheidsberovers! Ze lopen de dood in de armen!

O neen, dat bedoelden ze niet, de slimmelingen! Ze meenden met Assur een verbond te kunnen sluiten, en ze kwamen deswege met armen vol geschenken bij het Assyrische hof "om zich diens vriendschap te verwerven, en hem aan te hangen als een minnaar". . . . Efraïm dingt naar boelenvriendschap. Maar ze verstaan niet, dat ze in de armen van deze minnaar Assur... doodgedrukt zullen worden: apenliefde, anders niet! Heel dat zogenaamde "verbond" met Assur zal uitlopen op 'n "Anschluss", annexatie met huid en haar; ze zullen eenvoudig worden ingelijfd, en het onafhankelijk volksbestaan van Efraïm zal worden vernietigd!

Zo loopt het slimme Efraïm z'n doodsvijand in de armen!

Ja, zo gaat het, als men wijzer wil wezen dan God en nog niet eens zo wijs *is* als de ezels.

God had gezegd, dat in z'n isolement Israëls kracht lag, en dat Efraïm "alleen zou wonen", zoals de wilde ezels, maar Efraïm zei: je moet wel een ezel wezen, om als de ezels te leven. Anders gezegd: wie laat zich dit buitenkansje om met Assur — de grote mogendheid — goede vriendjes te blijven, ontgaan? Dies brak Efraïm de boeien van z'n isolement en. . . . werd gebonden; hij wilde groot worden en vrij en. . . . werd slaaf; hij zocht een vriend, die bleek z'n vijand te zijn. Het is de oude paradijsgeschiedenis van de mens die vriendschap met Satan sloot. ... de moordenaar van den beginne; die de grote sprong wilde wagen naar de hemel, om als God te zijn, en... . viel!

Was Efraïm toch maar zo verstandig geweest als een ezel! De zonde heeft ons niet alleen slecht, maar ook dom gemaakt.

Efraïm is niet de eerste, maar helaas ook niet de laatste geweest, aan wie deze schuldige dwaasheid verweten moest worden.

Men kan gerust zeggen dat het heden ten dage de grote zonde — tegelijk de grote dwaasheid — der kerk is, dat ze *niet bang meer is*.

Er is een ongeoorloofde en ongemotiveerde vrees.

Als de gelovige zich beangst maakt, dat de zaligheid hem nog zal ontgaan, of in duizend angsten verkeert over de gang van z'n tijdelijk leven, dan is dat ongelooft, een loslaten van Gods belofte, en is er reden voor het verwijt: wat zijt gij vreesachtig, gij kleingelovigen?

Maar er ook een geboden vrees.

Zoals de wilde ezel bang is voor de mensen, en ze daarom ontvlucht en de eenzaamheid opzoekt, zo *moet* de christen doodsbang zijn voor zijn doodsvijanden, die het te allen dage op z'n leven gemunt hebben: de wereld, de Satan en de zonde in het eigen hart. Waarom zouden we toch zo dringend vermaand worden, deze te *vlieden*, als ze ons niets meer zouden kunnen doen?

De strijd tegen de zonde is geen parade of schimmenspel.

Wee hem, die z'n doodsvijanden onderschat of en bagatelle neemt.

Het is een strijd op leven en dood!

Hier past geen overmoedige houding. Vluchten is geen bewijs van lafheid, maar van moed.

Angst is geen zwakheid, maar kracht. Welgelukzalig is hier de man, die geduriglijk vreest, en die gehoor geeft aan het woord: Werkt uws zelfs zaligheid met *vreze* en beven.

Die doodsangst staat te lezen op het gelaat van de bidder, die smeekt: "leid ons niet in verzoeking, maar verlos ons van de boze".

Er is geen sprake van onderschatting van eigen krachten, als hij uit de benauwdheid roept: "dewijl ik van mijzelf alzo zwak ben, dat ik geen ogenblik kan bestaan, en mijn doodsvijanden, de wereld, de duivel en mijn eigen vlees geen ogenblik ophouden mij aan te vechten, zo wil mij toch staande houden en sterken door de kracht Uws Heiligen Geestes, opdat ik in deze geestelijke strijd niet onderligge".

Voor velen schijnt deze vrees een overwonnen standpunt te zijn.

Wij *zijn* niet bang!

We zijn niet bang voor de *wereld!*

Het isolement-standpunt lijkt ons hopeloos ouderwets en bovendien niet vol te houden. We veroorloven ons daarom geregeld uitstapjes op het terrein van de wereld, en trachten deze snoepreisjes te verontschuldigen met 'n: wat steekt daar nu in?

De grensgebieden van het koninkrijk Gods zijn het dichtst bevolkt, omdat men daar zo heerlijk smokkelen kan. Dat de "wereld" een zinkend schip is, hetwelk te ontvluchten eigen levensbehoud betekent, vindt weinig of geen geloof meer. Het gevolg van deze vriendschap met de wereld is hetzelfde als die van Efraïm met Assur: annexatie! Er zijn meer christenen" gelijkgeschakeld, dan men geneigd zou zijn te geloven. We mogen dan al niet dansen en kaartspelen, voor de rest komen de levensgewoonten van vele kerkmensen niet boven het niveau van de wereld uit. We hebben daar vroeger bij de "wereldgelijkvormigheid" al genoeg van gezegd. Zo is onze vriend "wereld" bezig het "leven uit het geloof" dood te drukken, en wordt daarin als doodsvijand openbaar. Dat we dit niet *zien*, geeft Hosea aanleiding tot de nuchtere opmerking, dat er dan ook dieren zijn, die verstandiger zijn dan mensen. Ezels bijvoorbeeld. Die blijven wel uit de buurt!

We zijn ook niet bang voor de *duivel!*

In theorie zeggen wij allen aan het bestaan van duivelen te geloven, maar in de praktijk schijnen ze toch legendarische figuren te zijn. We houden er althans zó weinig rekening mee, dat we ze rustig en lustig laten ronddansen. In onze gezelschappen, op visites en zelfs in kerkelijke vergaderingen en organen. Verdachtmakingen, lasterpraatjes, iemand lichtelijk veroordelen of helpen veroordelen, het zijn, zegt onze Catechismus, allemaal *eigen werken des duivels*, maar het lijkt er heel weinig op, dat tegen deze duiveltjes, die de een op z'n tong, een tweede in z'n oor en een derde in z'n vulpen heeft, een grimmige strijd op leven en dood wordt aangeboden.

Van Luther gaat het verhaal, dat hij z'n inktkoker de duivel naar het hoofd smeedt. Sommigen zeggen, dat dit een legende is, en dat is best mogelijk, maar het zou werkelijk niet overbodig wezen, als er tegenwoordig wat meer inktpotten naar de duivel werden gegooid, want met pen en inkt is al heel wat duivelswerk verricht. Dat is te zeggen, dat geleerde en hooggeleerde schrijvers nog wel iets kunnen leren van de. . . ezels! Die wilde ezels houden zich bij de mensen vandaan, maar er zijn wijze mensen, die zich de duivelen niet van het lijf houden. O, die verstandige, bange ezels!

We zijn evenmin bang voor *onszelf*.

Een gereformeerd mens zou toch eigenlijk de meeste angst behoren te koesteren voor z'n eigen boze ik. Die boze natuur is nog gevaarlijker dan wereld en duivel samen! Want dit is de

verrader *binnen* de vesting. We zijn zelf de ergste vijanden van onszelf. Maar dat zien we natuurlijk helemaal niet in. We zijn dan ook geen ezels. Ik lees zelfs een gereformeerde kerkbode, waarin vrijwel week aan week deze zelfverering wordt gevoed, door de bewering, dat de gereformeerde mens van z'n schouderen en opwaarts hoger is dan al het volk, en dat niemand aan "ons Calvinisten" kan tippen. Zo staat 't er niet precies, maar daar komt het op neer. Hoe is 't mogelijk? Zien we dan zo weinig, hoever we beneden het ideaal van Christus gebleven zijn? Is de betuiging, dat wij allen "arme zondaren" zijn, dan maar een vrome frase?

Hoe meer wij ons zelf leren kennen, hoe meer we een afschuw krijgen van onszelf en bang worden voor onszelf, en dan zijn we ook bereid onze oude natuur te doden. Maar zolang we met onszelf blijven coquetteren, is er alweer nog heel wat van die verstandige ezels te leren!

"De wilde ezel houdt zich afgezonderd, maar Efraïm reikt minnegeschenken uit."

Zo, wezen we boven aan, luidt de nieuwe vertaling, en wordt de bedoeling van de profeet het best weergegeven.

Men ziet dus, dat een nieuwe Bijbelvertaling óók van ethische en religieuze betekenis kan zijn, als we tenminste nog van de ezels leren willen. Men kan nooit weten.

ZAAIING EN OOGST

Want wind zaaien zij en storm oogsten zij.

Hosea 8:7 a.

Men zou boven het achtste hoofdstuk van Hosea kunnen schrijven: Wie niet horen wil, moet voelen. Daar komt de profeet telkens weer op terug. We hebben al vernomen, dat Efraïm veel te hoog bij zichzelf op zag, dan dat hij de les van de wilde ezels wilde leren: déze les namelijk, dat de afzonderingspositie de veiligste was. Door dit isolement te verbreken, en Assur om de hals te vliegen, is Israël z'n doodsvijand in de armen gelopen, en heeft het z'n eigen graf gedolven. Het had gedacht met z'n voorname bondgenoot goed uit te zullen zijn; dat was een fijne politieke zet. 't Kwam juist andersom uit: "Israël is verslonden; nu zijn zij onder de volken geworden als een voorwerp waar niemand behagen in scheidt" (vs 8) 'n stuk ouwe rommel op de vuilnishoop; naar deze Joden keek zelfs een.... Jód niet meer om!

Israël pleegde dus nationale zelfmoord!

Déze gedachte wordt nu nader verduidelijkt door een beeld aan het landleven ontleend, dat onder ons burgerrecht gekregen heeft in het tot spreekwoord geworden: Wie wind zaait, zal storm oogsten.

De gedachte, die aan deze spreuk ten grondslag ligt, is niet slechts, dat de daden der mensen niet zonder gevolgen zullen blijven. Maar meer in het bijzonder, dat de gevolgen in den regel veel groter zijn dan de daad zelf. Storm is meer dan wind. Storm is de wind in superlatief. De stormen zijn Gods wagens boven 't luchtig zwerk, *verdubbeld* in getallen. En in sterkte. Dit is het, wat de volksmond zegt, dat kleine oorzaken grote gevolgen hebben. Ook, wat de Heiland leerde in de gelijkenis van het zaad, dat opwies, en in de aar voortbracht het één dertig-, het ander zestig-, het derde honderdvoud. De ene korrel is tot een grote familie geworden en in menigte uitgebroken, zoals Jacob met z'n staf over de Jordaan ging, maar tot twee legers is geworden.

Nu, op dezelfde wijze, zegt Hosea, is het wind-zaaisel uitgedijd tot een storm-oogst.

Vermenigvuldiging dus.

Maar in dit geval een schrikkelijke vermenigvuldiging, want de storm is een ramp, die de oogst met de zaaiers vernietigt en al de verwachtingen kapot slaat.

Men kan aan dit woord dus moeilijk anders dan ongunstige gedachten verbinden. Die *storm* is al huiveringwekkend, maar met die *wind* staat het ook niet al te best. De wind is een zegen, maar voor zaaisel dient het niet en deugt het niet. De wind-zaaiër is dus een dwaas. In dit verband is de wind beeld van het ijdele, het nietswaardige. Het door Israël gebruikte zaad deugde dus niet, en daarmee was de oogst in overeenstemming. Het een is dus al even ongunstig als het ander. Het zaad deugt niet, de oogst niet, en per slot van rekening de zaaiër ook niet. Die was feitelijk de oorzaak van alle misère.

Laten we al deze ongunstige factoren een ogenblik buiten beschouwing, dan ligt er toch een zeer bemoedigende gedachte in het feit zelf, dat de oogst het zaaisel overtreft, en dat de opbrengst in de regel groter is, dan de man die hier beducht met tranen zaait, heeft durven vermoeden. Een handvol koren, uitgestrooid op de hoogte der bergen, brengt soms een zó overvloedige oogst voort, dat de dorre akker herschape schijnt in de vruchtbare Libanonflanken, waar de wind door de halmen ruist: de vrucht daarvan zal ruisen als de

Libanon.

Het *lijkt* soms zo heel anders!

Velen worden door de Heer des oogstes uitgezonden om te zaaien: vader en moeder thuis, de meester op school, de ambtsdragers in de gemeente, de zendelingen in de heidenwereld. Maar deze allen zijn ook telkens geneigd, met Multatuli moedeloos te vragen: wijs mij de akker, waar ik gezaaid heb. Het zaaien van het Woord schijnt een hopeloze onderneming. Week aan week wordt het uitgestrooid — waar is de vrucht? Van onze oud-vaderlandse regenten heette het: misschien wat oneerbiedig — "ze dronken een glas, en 't bleef zoals 't was". Soms denk ik: zouden ze dat bedoelen, als ze zingen: ons wenkt het beeld der vaderen? Het blijft zoals 't was. Voor, onder en na de preek. Semper idem! De oude vete blijft zitten. De zondige plooi in het karakter blijft zitten. *Ik* blijf zitten op m'n troon, verheven, onbewegelijk. De oude mens kruisigen, doden en begraven, ja, dit is wel mooi gezegd in de belijdenis! Felix! Daar kunnen we prachtig en *roerend over horen* preken. Wat 'n onbekeerlijke heiden was dat toch, 'n zelfhandhaver, die Paulus wegstuurt, als er op 't critieke moment op z'n eigen consciëntie getikt wordt: rechtvaardigheid, matigheid, toekomst oordeel, 't Bleef bij Felix zoals 't was. Wijs mij de akker, waar ik gezaaid heb, kon Paulus vragen. Foei, wat 'n verstokte zondaar, die Felix. Na onszelf hartelijk gefeliciteerd te hebben, dat we geen Felix heten, weten we nog juist aan de klem van het Woord te ontkomen, door alles te doen blijven als 't was, de een op z'n akker, en de tweede in z'n koopmanschap, 't Was overigens ook maar een "ethisch" preekje van Paulus. De man was gevraagd over het geloof in Christus te preken. Dat had hij nu echt Christo-centrisch en verbondsmatig moeten doen, en hij hééft het over de "deugden" van rechtvaardigheid en matigheid! Als Felix wat meer aan dogmatiek en zo gedaan had, zou hij zo waar z'n bekeringsonwil ook nog schuil hebben kunnen doen gaan achter de preekcritiek van: je hoort tegenwoordig toch maar niet meer zo preken als vroeger. Dit gezegd hebbende, dronken zij hun glas en.... 't bleef zoals 't was.

Het schijnt dus met die oogst niet zo best te zijn.

Trouwens, daar heeft de zaaier eigenlijk ook niet naar te vragen.

Een zaaier ging uit om te zaaien. Dat is z'n enige roeping. Niet *om* te oogsten, maar om te zaaien. Niet om de vruchten in te zamelen, maar om uit te strooien het zaad. Anders niets. In gehoorzaamheid. En als er dan maar geen wind gezaaid wordt — dat kan óók: preken van enkel wind — nú, dan zal de oogst ook wel volgen, maar na mij. Dan kan het gebeuren, dat als de zaaiers, die zo graag de vrucht hadden willen zien, reeds lang hun ogen gesloten hebben, het zaad ontkiemt, en dat latere generaties oogsten wat *zij* niet gezaaid hebben, en met volle armen de garven dragen in de schuur. Het is een ander die zaait en een ander die maait, en God gééft de wasdom, in de vrucht die overvloediger is dan de arbeid — waarlijk, dit is wel een bemoedigende gedachte voor hen die hier bedrukt met tranen zaaien in gehoorzaamheid.

We zeiden al, dat dit woord van wind en storm, waarin het zaad al van even slecht gehalte is als de vrucht, hier in ongunstige zin voorkomt.

De bedoeling is duidelijk genoeg.

Zo wat de mens zaait, dat zal hij ook maaien!

Israël heeft slecht geleefd.

Of slecht, dat kan men nu ook weer niet zeggen in de gewone zin van het woord. Maar laat ons zeggen: 't was een ijdel, onnut leven, even ijl als de wind — we komen daar aanstonds op terug.

Welnu, zegt Hosea, de uitkomst zal daaraan beantwoorden.

Ze zullen hun eigen daden thuiskrijgen met precies dezelfde onafwendbare zekerheid als het zaaisel uitgroeit en aanzwelt tot een oogst. Die oogst zal in dit geval "storm" zijn — een vernietigende macht, die hen zal wegblazen van de aardbodem.

En als dan straks komt de grote storm der "ballingschap", en Israël daar gehavend uit te voorschijn komt, en als een onttakeld scheepje dobert op de volkerenzee, aan wie dan de schuld? Is het de overmacht der heidenen, is het een onafwendbaar noodlot geweest? Zijn zij, de wandelende Joden, de vermoorde onschuld, de martelaars der volken? Nee, nee, waarschuwt Hosea, dan is dit de vrucht van uw eigen daden, de oogst van uw eigen zaaisel, de uitkomst van uw eigen leven, de volgroeide ellende waarvan ge zèlf de stekjes hebt geplant.... Want wind zaaien ze, en storm zullen ze oogsten!

Het is de tragiek van veler leven, van volken en individuen, dat zij van het graf, waarin ze wegzinken, zelf de eerste spade in de grond gestoken hebben. Soms zelfs met veel feestbetoon. Men zegt niet ten onrechte, dat de touwtjes van de gesel, waarmee de mens gekastijd wordt, gemaakt zijn van.... z'n eigen zonden! De gevolgen zijn niet evenredig aan onze zondige daden, maar zijn onevenredig veel groter, zoals de storm veel schrikkelijker is dan de wind. En we hebben het zelf niet gewild noch geweten, hoewel we 't konden weten, of Hosea moet eeuwen geleden voor niets gesproken hebben.

Men moet nu een woord als dit niet reserveren voor socialisten en communisten en dat slag mensen. Het is niet zonder enige gretigheid, dat we zo'n Schriftwoord dan "te pas" kunnen brengen. Als we dan zien, hoe een revolutionaire staat zichzelf verteert, en de burgers elkaar opeten, en men de boze geesten niet bedwingen kan, die men zelf heeft opgeroepen, dan zeggen we tegen elkaar: ziet ge wel: ze hebben wind gezaaid, ze zullen storm oogsten.

Nee, we moeten dit woord concreet op onszelf durven toepassen!

Hoeveel ouders kunnen de zonden hunner jeugd — en misschien nòg van hun ouderdom — niet in hun kinderen terugvinden, en dan.... vele malen vergróót! Aangegroeid tot een storm, die jeugdige levens vernietigt. Vader heeft zich nog op de been kunnen houden — de wind. De zoon wordt er door verteerd — de storm!

Er zijn vaders en moeders, die de jonge takjes niet hebben gebogen terwijl ze nog teer waren. Straks groeien de jongens en meisjes op tot opstandigen. Ze gaan hun gang. Er vaart een storm van revolutie door het gezin. Och, zegt vader, je kunt ze niet meer bij 't handje nemen. En moeder zucht: o, die jeugd van tegenwoordig. Zo vluchten ze beide uit hun verantwoordelijkheid weg, en vergeten, dat ze nu oogsten de vrucht van hun eigen zonde: ze hebben wind gezaaid, ze zullen storm oogsten!

U kunt de "toepassing" nu zelf wel uitbreiden.

En de rechte toepassing zal zijn: zie toe, dat ge voorzichtiglijk wandelt. Niemand zondigt voor zichzelf alleen. Het onkruid der zonde groeit verschrikkelijk snel. De oogst kan uw eigen ondergang betekenen. Het is mogelijk, dat de "stormen van het leven", waarover ge klaagt, en waarin gij met uw geslacht dreigt onder te gaan, door u zelf zijn opgeroepen! Zo wat de mens zaait, dat zal hij ook maaien.

Ik moet nu, volgens belofte, nog even terugkomen op dat "slechte" leven van Israël.

Als we spreken van iemand die een slecht leven leidt, dan denken we gewoonlijk aan hoeren en tollenaars en ik weet niet wat voor booswichten meer. En zodoende zou het mogelijk zijn, dat "nette" mensen hier buiten schot bleven, en bij zichzelf dachten: hier heb ik mij niets van aan te trekken, die stormen zullen wel bij mij langs trekken.

Het zal daarom wel dienstig zijn, er op te letten, dat Hosea hier aan Israël verwijt, dat ze "wind" hebben gezaaid. Deze beschuldiging houdt dus niet zozeer positieve overtredingen, dan wel negatieve nalatigheden in. De wind is hier het beeld van het ijdele, nietszeggende, inhoudloze. Hun leven was een ijdel spel, een opgeblazen vertoon, zonder ernst, zonder realiteit, iets waar je geen houvast aan hebt. Grijp naar de wind en doe je hand open, en je hebt nog niets. Wind was hun leven, niets dan wind, leeg, hol, onbeduidend!

Ai, wat wordt het nu ernstig, want nu blaast de storm niet slechts in de richting van die boosdoeners, maar van al die lege levens, die windmakers, die maar wat zitten te teuten en te keuvelen bij de koffietafel, maar geen hand uitsteken naar het werk in het koninkrijk Gods. Nu komt de storm gierend opzetten tegen al dat hol gedoe van hen, wier leven niet gevuld was met Christus, maar die vervuld waren van zichzelf en hun beuzelingen en kletspraatjes en kibbelarijtjes. Misschien ook vervuld met noeste vlijt om zich kranig door 't leven te slaan, maar zonder dat Christus er in was met Zijn kracht, blijdschap en vrede. En niet alleen die onbenullige, maar ook die stoere, werkzame levens zijn niet vol bevonden voor God. Hol. Leeg. Wind. Ze hebben wind gezaaid, storm zullen ze oogsten.

Dat dan Jezus Christus, de grote Zaaier en Maaier tegelijk, Zijn wind, Zijn Pinksterwind uitzaaie in Zijn kerk, opdat een storm van geloofsentousiasme opsteke, een geweldige macht, waartegen de wereld het niet bolwerken kan.

LOEREN OF LUISTEREN

De wachter over Efraïm bij mijn God.

Hosea 9:8 a.

Op de loer ligt Efraïm bij mijn God.

(Vertaling Prof. Ridderbos)

Hoe preekten de profeten op de feestdagen?

Daar geeft Hosea 9 een antwoord op. Dit hoofdstuk bevat namelijk een toespraak, door de profeet gehouden op een van Israëls hoogtijdagen. Dat dit zo is, bewijst niet alleen de vermaning aan het begin, om niet al te luid te jubelen, maar ook de sarcastische vraag in vs 5, wat ze straks wel zullen doen op een feestdag des Heren, als ze namelijk in ballingschap zijn (vs 3, 6) en er geen dorsvloeren meer zijn om op te dansen en geen wijnkuipen om vrolijk te drinken. De vermelding van dorsvloer en wijnkuip doet aan een met het Loofhutten-feest gecombineerd oogsteefest denken. Op het ogenblik dat de feestvreugde algemeen is, verschijnt dan Hosea ten tonele. Applaus! De feestredenaar is er: hij zal 'n bezielende rede houden of een daverend slotwoord spreken. Iedereen is in heftige spanning als deze man Gods de kansel beklimt. Maar 't wordt 'n heel wonderlijke preek, deze toespraak op de grote toogdag van het volk des Heren. Wie begint er dan niet minstens met op te geven: "Dit is de dag, de roem der dagen", en wie zet niet in met de oproep: verblijdt u! Maar Hosea ontuchttert al de feestgangers, door ze toe te roepen: "Verheug u *niet*, Israël" (vs 1), en er op aan te dringen, dat feestbetoon zo spoedig mogelijk te staken. Het heilsfeit van de dag negeert hij volkomen, om van niets anders dan van onheilen te gewagen, deze ongeluksprofeet. Er zal een tijd komen, dat de dorsvloer en de perskuip hen *niet* meer zullen voeden, en dat de opbrengst van de most zal teleurstellen (vs 2) misgewas dus! Doch daar zal het niet bij blijven. "Zij zullen in het land des Heren niet blijven" (vs 3) en dus in ballingschap worden weggevoerd, waar "zij de Here geen drankoffers van wijn meer kunnen doen" (vs 4a) en dus de ceremoniële eredienst van de "kerk als instituut" tot een schoon verleden zal behoren. Ze zullen nog net zoveel brood hebben, om er hun honger mee te stillen, maar er zal niets meer over schieten voor het huis des Heren, dat er trouwens niet meer is. . . . dat bedoelt de profeet, als hij zegt, dat hun brood "voor hen *zelf*" zal zijn (vs 4b), dat is: om hun leven in stand te houden.

Zo gooit de zoon van Beëri er lelijk de klad in, en is voor de zoveelste maal bewezen, wat een nare spelbrekers die profeten toch zijn. Als iedereen juicht, treuren zij. Als de schare jubelt van hulp en heil hun aangebracht, stapelen zij de onheilen op elkaar, en zij roepen op, om op de borst te slaan, juist op het ogenblik als men naar de fluit wil grijpen.

Ik vermoed niet, dat de broeders geapplaudisseerd zullen hebben, toen Hosea "amen" gezegd had; dat pleegt men trouwens ook niet te doen na preken, noch met de handen, noch met het hart. Integendeel, ze hebben hem wel willen weggijken met hun haat-ogen, die naarling, die boeteprediker, temeer toen hij z'n rede besloot met te zeggen, dat, al mochten ze dan denken in hun hart: "de profeet is een dwaas, en de man des geestes is waanzinnig" (vs 7b) (van Wie is dat ook nog meer gezegd?), het er tóch bij bleef: "de dagen der vergelding zijn gekomen!" (vs 7a).

Zo "ontdekkend" preekten dan de profeten op de feestdagen!

Hosea heeft zich niet alleen bepaald bij het dat, ook bij het waarom.

Als oorzaak van heel deze ongeluksprofetie, heeft hij kort en goed aangewezen: Israëls vijandschap: omdat de vijandschap zo groot is! (vs 7c)

De vijandschap! Niet zozeer onder elkaar, maar tegen God!

Vijandschap! Maar hoe kon Hosea dat nu toch zeggen! Brachten ze dan niet stipt (en overvloedig!) hun offers, en onderhielden ze niet nauwgezet de feestdagen des Heren? Deze eigen dag was er toch een bewijs van. Wat een volk was er, en wat een enthousiasme! Men moet tenslotte billijk blijven. Er was wel een steekje aan los hier en daar, dat zou wel niemand ontkennen, maar het verwijt van *vijandschap* tegen God mocht dit plichtsgetrouwe volk des Heren toch niet treffen: toonden ze niet in alles uitermate met de Here *bevriend* te zijn?

Nu, man Gods, wat hebt ge daarop te zeggen?

Och ja, wat zal men daar ook op zeggen?

Het is zo moeilijk, iemand die zo graag voor een vriend van God wil dóórgaan, en dat in de ogen der mensen vaak ook is, aan z'n verstand te brengen, dat hij een vijand van God is. We zoeken die vijanden zo graag *buiten* de kerk, terwijl ze toch bij bosjes in de kerk zitten kunnen. Het hoge woord moet er maar eens uit! Paulus heeft het óók ergens (Philipp. 3:18, 19) over *vijanden des kruises*, en dan wijst hij als dezulken niet aan allerlei gespuis van moordenaars en dieven en oproerkraaiers, maar "die aardse dingen bedenken". Ontstellend! Die vervlakte plattegrondschristenen, die even gemakkelijk "even bidden" kunnen als op visite gaan — dat zijn de vijanden! Die veruitwendigde massa, die er geen notie van heeft wat het is, de harten opwaarts in de hemel te verheffen, en van de gebedshoogte niet terugkeert als Mozes met een glinsterend aangezicht; die in z'n conversatie niet uitkomt boven de daverende dingen van de dag, en in z'n leven het principe huldigt, dat ieder zichzelf het naast is. Dezulken, die kopschuw zijn van het kruis, waar hun oude egoïstische mens aan moet hangen, zijn óók de vijanden van het kruis van Christus, zegt Paulus wenende, en daarmee stemt Hosea volkomen in: och nee, er was van de stiptheid van Israëls ceremoniële eredienst niets te zeggen; die was alleen maar verheidenst en dies verwereldlijkt (vs 1), dat alléén maar. En daarom was er vijandschap tegen God.

Een tweede bewijs, hoe groot de vijandschap van Efraïm wel is, geeft de tekst die hierboven staat.

De Statenvertalers hebben daar — laten we 't maar eerlijk zeggen — een beetje verlegen mee gezeten.

Dit blijkt uit de wijze waarop zij Hosea's woorden hebben weergegeven, aldus: "De wachter van Efraïm is met mijnen God; (maar) de profeet is een vogelvangersstrik op al zijn wegen, een haat in het huis zijns Gods". Men voelt dat dit, hoe men het ook wendt of keert, geen goede zin geeft, terwijl de twee of drie verklaringen, die de Kanttekenaren geven (men zie aldaar), ook geen bevredigende oplossing bieden. Ook de Nieuwe Vertaling geeft geen oplossing. Alle nevelen worden echter terstond opgeklaard, als men Efraïm zelf ziet als de "wachter", en dan niet in gunstige zin, zoals de Kanttekenaars willen, een wachter *mèt* zijn God, maar in ongunstige zin, als een soort waakhond, die *bij* God op de loer ligt.

Ridderbos vertaalt: "Op de loer ligt Efraïm bij mijn God; de profeet — een strik des vogelvangers is op al mijn wegen, vijandschap in het huis van zijn God".

Hierin is niets duisters meer over, dan alleen het duistere van de practijken van Efraïm.

De bedoeling is namelijk de volgende: "In plaats van ootmoedig naar het woord des Heren te luisteren, ligt het volk op de loer bij de Here en bij de profeten, door wier mond Hij spreekt,

of men niet de profeet in zijn woorden kan vangen. Zo ziet de profeet zich overal strikken gespannen; zelfs loert de vijandschap op hem, als hij komt "in het huis van zijn God".... Hosea zal hier wel spreken uit eigen ervaring, en dus klagen, dat hij hier in het heiligdom zelf — waar deze rede waarschijnlijk gehouden is — vijandig werd bejegend⁴².

Op de vraag: "loeren of luisteren" hebben deze Efraïmieten kerkgangers in Bethel (het huis Gods) dus hun antwoord gereed: . . . loeren! Ze zijn naar het heiligdom gekomen, deze vrome lieden, niet om te luisteren naar wat God tot hen te zeggen heeft bij monde van Zijn profeet, maar om zó te luisteren, of ze iets tegen de man Gods kunnen inbrengen met hun felle critiek. Dus om te loeren met de oren. Dat kan ook. 't Is dus wel een fraaie kudde, waarover deze herder Israëls, Hosea, de staf voert, 't Zijn geen schapen, zelfs geen bokken, maar grimmige waakhonden, die grommen als men ze te na komt, anders gezegd: mensen, die opvliegen bij elk woord dat hun niet aanstaat, en de prediker nog aanvliegen zullen ook. Pas op uw woorden, Hosea, in dit gezelschap! 't Mooie is, dat de profeet er zich niets van aantrekt. Het is eenvoudig het woord van God, dat hij brengt, en daarom raakt het vijandig gegrom hèm niet, maar zijn Zender: Efraïm ligt op de loer.... bij mijn God!

Dit loeren is tegenwoordig ook nog zeer in zwang.

Bleef het alleen bij een loeren op *elkander*, dan was het al erg genoeg.

We leven in een christelijke en nader in een kerkelijke gemeenschap, die af en toe zeer vijandig aandoet, en waarin men soms het gevoel krijgt, meer door spionnen dan door broeders omringd te zijn. Van alle kanten loerende ogen. Laat de een in 't publiek iets zeggen of schrijven, er liggen vijf, zes andere scribenten op de loer om hem als hyena's naar de keel te vliegen. Het woord van Schiller: "da werden Weiber zu Hyenen" blijft actueel en heus niet alleen voor de vrouwen. Vele nieuwere exegeten willen de wilde beesten, waartegen Paulus zegt gevochten te hebben in Efeze, figuurlijk verklaard zien; het zouden mensen geweest zijn, tegenstanders van de apostel, en ik begin hoe langer hoe meer voor die exegete te voelen, gezien de huidige situatie. Voorts weet men, dat niet weinigen het apostolisch vermaan om acht op elkander te hebben, uitleggen als een soort spionagedienst die uitgeoefend moet worden, waarvan de rapporten bij de thee worden uitgebracht: hebt u dat al gehoord?

Veel ernstiger is het verschijnsel, dat sommigen van Efraïm ook nu op de loer liggen.... bij mijn God, en zich naar "het huis van mijn God" begeven, minder met de uitgesproken bedoeling om te luisteren, dan wel om te loeren. Zij stellen zich niet voor de vraag: wat heeft God mij te zeggen, maar: wat zal de dienstknecht van God er van terecht brengen. Men is niet zozeer begerig om de boodschap des heils te vernemen, dan wel welke "richting" de man die de boodschap brengt, is toegedaan. Er wordt geloerd of 't ie verbondsmatig is ja of nee, op zelfonderzoek aandringt al of niet, "talent" heeft, veel of weinig "leest", enzovoort. Vroeger werd na de dienst in de consistorie wel eens gebeden, dat "wij als de reine dieren de gehoorde waarheid mochten herkauwen", 'k Heb die beeldspraak in dit verband nooit erg kunnen bewonderen, maar stellig nog minder bewonderenswaard is de huidige kerkelijke praktijk der loerende jakhalzen, die de preek al verscheurd hebben vóór ze is uitgesproken, zodat niet eens een stukje van een oor uit hun muil wordt gered, om met Amos te spreken.

Zo ligt dan Efraïm op de loer bij mijn God.

Jammer, dat Efraïm *niet* op de loer ligt bij... de duivel!

Want de duivel loert wèl op hèm, en zal hem stellig nog verslinden, indien hij zich niet haastig van het loeren tot het luisteren bekeert.

⁴² Ridderbos, a. w., blz. 93, 94.

EEN VERSCHRIKKELIJK GEBED

Geef hun, Here, wat Gij maar wilt: geef hun een kinderloze schoot en verdroogde borsten.

Hosea 9:14.

Het was met Efraïm werkelijk wel heel erg, dat is niet te ontkennen.

Hóe erg het wel was, wordt door Hosea nog eens in het licht gesteld door een beschamende historische herinnering. De Here had Israël namelijk "gevonden" als druiven in de woestijn⁴³, z'n vaders "als de eerste opbrengst van de vijgeboom" (vs 10a). En zoals het hart van de wijngaardenier van blijde verwachting klopt, als de eerste jonge vruchten gezien worden, die een rijke oogst voorspellen, zo koesterde ook de Here, menselijkerwijs gesproken, hoge verwachtingen van het volk, dat Hij door Zijn uitgestrekte arm uit het diensthuis had uitgeleid. Zij wekten elkaar immers op:

Gij volk, uit Abraham gesproten,
Dat zoveel gunsten heeft genoten,
Gij Jacobs kind'ren, die de Heer
Heeft uitverkoren, *zingt Zijn eer.*

Dat leek dus goed.

Dit stekje door 's Heren hand geplant, zou veel vrucht dragen, en de ranken van de wijnstok, waarvan de hemelse Vader de landman was, zouden doorbuigen vanwege de kolossale trossen. De juichende schare van hen wier voetstappen lagen in de drooggevallen zee, moest wel uitgroeien tot een volk, dat door de geslachten heen de Here alleen zou dienen en liefhebben.

Hoe bitter is deze verwachting teleurgesteld.

Het bleek een zeer oppervlakkige indruk te zijn geweest, en het volk dat te zingen geleerd had: vergéét niet één van Zijn weldadigheden, onthield er geen een. Gedurende de reis tussen Egypte en het Beloofde Land, waarvoor God om zo te zeggen al Zijn wonderen opgespaard had, begon de misère al. Veertig jaar heeft God verdriet inplaats van plezier van hen gehad, met dit gevolg, dat slechts twee mensen van het oude geslacht, dat alle wonderen had meegemaakt, Kanaän konden binnengaan. De rest werd neergeslagen in de woestijn. Nauwelijks kwamen ze in aanraking met de Baälsdienst in Baäl-Peor, of ze konden tegen de verleiding niet oproeien — ze deden mee met de meest verfoeilijke afgodendienst (vs 10b). Was dit nu even een misstap geweest, het was nog daaraan toe. Maar het geval bleek epidemisch; vanaf het begin van Israëls historie tot op heden was dit de doorgaande lijn gebleven: ontrouw en nog eens ontrouw! God vergeten en de Baäls achterna lopen! Eén lange, verdrietige geschiedenis van overspel tegenover de Here.

Het was dus wel heel erg met Efraïm.

Het is totaal onbegrijpelijk!

⁴³ Prof. Ridderbos aanvaardt hier een conjectuur, waardoor de lezing ontstaat: "als druiven aan een tros", met het motief, dat er in de woestijn geen druiven groeien. Ik zie de absolute noodzakelijkheid van deze wijziging niet in, omdat de profeet de werkelijkheid reeds in z'n gedachten had, en ook neerschreef, voordat het beeld nog geheel was uitgewerkt. Het spelen van de werkelijkheid door de beeldspraak heen, is in de Schrift geen ongewoon verschijnsel.

Maar dat Hosea, de profeet des Heren, op deze ingekankerde volkszonde reageert met zo'n schrikkelijk gebed als hier geuit wordt, is stellig niet minder onbegrijpelijk. Dat kunnen we evenmin zomaar verwerken. Feitelijk is Hosea's gebed nog abnormaler dan Israëls zonde. Want wat die permanente ontrouw van Efraïm betreft, och, we kunnen wel ons hoofd schudden er over en zeggen: hoe is 't mogelijk, maar welbeschouwd doen we dat Efraïm elke dag na. Maar zo bidden, dat doen we Hosea niet zo direct na.

Hoort, hoe de man Gods bidt!

Geef hun, Here... ha, daar is onder de lichtzinnige menigte, die danst en jodelt bij de perskuipen⁴⁴, toch nog één, die bidt, die pleit *voor* dit arme volk!

Geef hun, Here. . . . God zij gedankt, daar zinkt een voorbidder op de knieën en hij breidt zijn handen uit naar de hemel om te smeken voor het volk dat zijn ondergang tegemoet snelt en dat hij toch zo ontzaglijk liefheeft!

Geef hun, Here...!

Zo zet het dankgebed in na de preek.

Dan zwijgt de bidder. De man op de kansel hapert. Hij kan niet verder. Moet hij zich goed bedenken, wat hij de Here nu vragen zal dit volk te geven ?

We luisteren gespannen mee. Welke hemelse gave zal hij met z'n biddend hart en biddende handen de Gever van alle goed nu ontwringen? Here, wat zult Ge geven? Ge hebt zoveel te geven! Geef hun, Here, een nieuw hart, opdat zij in Uw wegen wandelen? Schenk hun vergeving, o Vader, want ze weten niet wat ze doen?

O, we voelen het, dat is het, wat Efraïm nodiger heeft dan brood. Toe, Hosea, bidder bij de gratie Gods, smek nu voor uw volk Gods ontferming af.

We luisteren gespannen!

Geef hun, Here — wat zult Ge geven. ... ?

Dan davert en ratelt. ... de vloek uit de mond van deze voorbidder. Geef hun... een kinderloze schoot en verdroogde borsten! Maar dat betekent de allerergste vloek die de Oosterling kan treffen. Dat betekent ook de *ondergang* van het volk. O God, vervloek dit volk met de uiterste vloek waarover Gij beschikt. Verdolg het van de aardbodem! Zo eindigt het gebed na de predikatie. De preek was onheil. Het gebed één schrikkelijke vloek. Verpletterd staan de hoorders. En wij verbazen ons met hen!

Hoe is 't mogelijk, dat een volk zó zondigen kan, maar hoe is 't ook mogelijk, dat de voorganger des volks zo'n vloekgebed spreken kan? Verbeeldt u, zo'n gebed na de predikatie eens te moeten horen op de kansel!

Vloekpsalmen en -gebeden komen in de Schrift veelvuldig voor. We denken aan de dichter van Psalm 104, die Hallelujah roept als de goddelozen van de aarde verdaan zullen worden, en aan de balling van Psalm 137, die welgelukzalig prijst hem, die Babels kinderen grijpen en aan de steenrots verpletteren zal. Steeds waren het dan evenwel de heidenen, de vijanden van Gods volk, over wier hoofd de vloek werd afgeroepen. Hosea smeekt om die vloek voor z'n eigen volk.

Dit maakt het nõg onbegrijpelijker.

Iemand zou mogelijk kunnen denken aan een opwelling van toorn. In dezer voege, dat het

⁴⁴ Vermoedelijk speelt zich dit tafereel ook nog af op het Loofhuttenfeest, waar Hosea deze "feestpreek" hield. Zie het vorige hoofdstuk: "Loeren of luisteren".

zien van zoveel goddeloosheid, zelfs op het "feest des Heren", hem deze vloek over het volk deed slingeren, maar later kreeg hij er oprecht spijt van, zich zo te hebben laten gaan. Eerbied voor de Schrift zet evenwel deze opvatting even spoedig weer op zij.

Even onhoudbaar is de opinie, dat we hier te doen zouden hebben met een van de vele Oud-Testamentische wraakgevoelens.

Het Nieuwe Testament zou daar zo niet van weten, en Christus zou tegenover die wraak gesteld hebben de liefde en tegenover de vloek de zegen.

Deze "tegenstelling" berust slechts op fantasie!

Ook Christus heeft met de mond der hoogste liefde Zijn "wee u" uitgesproken, en een Hallelujah over de ondergang der goddelozen heft niet slechts een Oud-Testamentisch "zeloot" aan, maar zelfs de hemelingen, die God loven, omdat het grote Babel gevallen is en het bloed van 's Heren dienaren gewroken.

Bovendien heeft dit alles met *persoonlijke* wraakgevoelens niets te maken.

Het was slechts de liefde tot God en Zijn eer, die hen bewoog zo te spreken. Geen leedvermaak, maar de begeerte dat God weer in al Zijn werken geprezen worde. De goddeloosheid is daarin echter een belemmerende factor. De zondaren zijn de dissonanten in Gods scheppingslied, de bloedvlekken op Zijn lichtkleed, de brutale vernielers van Zijn kunstwerk, de inbrekers in Zijn huis, de Baaispriesters voor Zijn altaren.

Nu, zeg mij, als de eer van God u iets waard is, kunt ge dan althans niet *begrijpen*, dat Hosea bidt dat weggedaan, vernietigd, vervloekt wordt, alles wat Zijn glorie tegenstaat? Zelfs al is het voorwerp van die vloek . . . Zijn eigen volk?

Het moet voor Hosea niet gemakkelijk geweest zijn zó te bidden.

Hij had zijn volk zo lief, en wie smeekt om de vloek en de ondergang van wat hem dierbaar is?

Maar liever dan zijn volk is hem zijn God.

Er moet een geweldige strijd gestreden zijn in de ziel van deze bidder — daarom hokt en stoot dit gebed ook zo, en gaat het hem zo vlot niet af —, welke liefde de overhand zou hebben.

En o, als Hosea bereid is en gewillig, om zijn volk de ondergang te profeteren op Gods bevel — dat is al iets geweldigs —, maar ook gewillig is geworden zó met Gods boodschap eenswillend te zijn, dat hij om de ondergang van dit volk *smeekt*, wie durft er dan nog spreken van wraak of liefdeloosheid? Dan is er hier een *liefde* aan het woord in dit gebed om de vloek, een liefde tot de Here, zó intens en zó diep, dat ze alle menselijk verstand te boven gaat.

Het raadsel van de vloeken in gebeden en Psalmen in het Oude Testament zou zo raadselachtig niet wezen, als we niet zulke slechte christenen waren, die zich om de eer van God zo buitengewoon weinig bekommeren.

De grote vraag van ons leven wordt dan, niet of we dit gebed van Hosea nu hebben *begrepen*, maar of we het kunnen nabidden, en met deze smeking om de vloek kunnen instemmen.

Dat is: of onze liefde tot God groot genoeg is, dat we bidden kunnen om de ondergang en de vervloeking van wat ons lief geworden is.

Dit wordt dan een gebed *tegen onszelf in*.

Want wie goed staat, heeft altijd nog de beste gedachten van anderen, maar de slechtste

gedachten van zichzelf. Hij erkent: die goddeloze en zondaar ben *ik*. Ik ben die dissonant, die valse zanger in Gods Sabbatslied. Ik ben die man, die vrouw, die Gods eer nog belemmert en tegenstaat.

Dan komt het tot dit verschrikkelijk gebed: het gebed om de ondergang van mijzelf: dat mijn oude mens gedood en begraven worde en dus op de aardbodem niet meer zij. Dat mijn oude mens *gekruisigd* worde — terwijl de dood des kruises van God vervloekt is. Het gebed om de vloek! Wie erkennen wil, hoe *lief* hij zichzelf nog heeft, hoe ontzaglijk veel hij nog van zichzelf houdt, hoe graag hij z'n boezemzonden streelt en koestert, die kan dit werkelijk niet zo vlot en zo sierlijk bidden. Die hapert en stottert ook wel eens, zoals Hosea, de profeet. Het gaat hem niet vlot af. Zo'n gebed wordt een heftige worsteling, waarin de zelfliefde en de liefde tot God een geweldige kamp voeren. Wie komt tot dit gebed, om wreed te mogen zijn voor zichzelf? En wie komt er uit! Wie perst het er uit: Geef mij, Here, — wat zult Gij mij geven? — geef mijn boze natuur een onvruchtbare schoot? Wie komt er triumerend uit te voorschijn als Israël, de vorst Gods. Wie kermt er met Paulus mee: Ik, *ellendig* mens, wie zal mij verlossen van het lichaam dezes doods?

Het is alleen de verschrikkelijke vloek, die over onze Here Jezus Christus gekomen is, die ons de verschrikkelijke vloek van Hosea's gebed kan doen verstaan.

En het is alleen door *Zijn* kracht, dat ik bidden kan om de vloekdood over mijzelf.

Dat wij te weinig "leven", vindt z'n oorzaak in het feit, dat we te weinig "sterven" willen, en dat we ten bloede nog niet tegenstaan tegen de zonde, komt omdat we meer sierlijk dan stotterend bidden. Wie deze paradoxen vatten kan, die vatte ze, en lere van Hosea het verschrikkelijk gebed.

MONUMENTENZORG

Israël is een welige wijnstok, die zijn vruchten voortbrengt; naarmate hij meer vrucht verkreeg, maakte hij meer altaren; naarmate het zijn land beter ging, maakte hij mooiere gewijde stenen. Bedriegelijk was hun hart, nu zullen zij hun schuld boeten: Hij zal hun altaren verwoesten, hun gewijde stenen vernielen.

Hosea 10:1, 2.

Het tiende hoofdstuk van Hosea bevat eigenlijk drie delen.

Elk van die drie begint met het aanwijzen van een bepaalde zonde van Israël, en eindigt met een gerichts aankondiging. Het eerste loopt van vs 1-8. Het tweede bevat de verzen 9 en 10. Het derde vs 11-15. Ieder kan dit in z'n Bijbel nalezen en controleren.

In de eerste oordeelsaankondiging nu komt een bekende oproep voor, namelijk, dat de Israëlieten bij de ruïnes van hun altaren bidden zullen tot de bergen: bedekt ons, en tot de heuvelen: valt op ons! (vs 8) Jezus zegt, dat bij de verwoesting van Jeruzalem de onbekeerlijke Joden dezelfde wanhoopsklacht zullen doen horen (Lukas 23:30), terwijl de ziener van Patmos, het eindgericht in de geest aanschouwende, de lucht heeft horen weergalmen van weer dezelfde hartverscheurende kreten. Dat is dus een monotone repetitie, waaruit gemakkelijk valt af te leiden, dat ook de zonde, die deze te late en onverhoorde gebeden aan de benauwde zielen ontlokt, óók wel een repeterende breuk zal zijn.

Er moet dus wel zeer veel aan gelegen zijn, dat deze zonde, waarin de opeenvolgende geslachten telkens weer verstrikt raken blijkbaar, ons ontdekt worde. Het is een zonde, waarvan onze consciëntie ons niet zo veelvuldig aanklaagt. Daarom is ze des te gevaarlijker. Hosea signaleert haar in het kwaad van de "monumentenzorg", of zoals het heet in de tekst die hierboven staat: "naarmate het zijn land beter ging, maakte hij mooiere gewijde stenen".

Wat is er dan nu weer aan de hand met Israël?

Men weet, dat God Israël waarlijk goed geweest was, beschamend goed zelfs. Dat komt minder goed uit in de Statenvertaling, die spreekt van Israël als een "uitgeledigde wijnstok", die *weder* vrucht voortbrengt, hetgeen beter aldus kan worden gelezen: "een welig uitlopende wijnstok was Israël, vrucht bracht hij voort". De wijnstok, door 's Heren hand geplant, was dus wonder boven wonder nog niet uitgerooid, maar was integendeel zeer uitgelopen. Vooral in Hosea's dagen, tijdens de regering van Jerobeam II, was 't een lieve lust te zien hoe vol de perskuipen wel waren, en er was stellig alle reden, om een opgewekt oogstfeest te vieren⁴⁵.

Van hun alles te geven, werd de Heer dus toen ook niet moe.

Iemand zou kunnen beweren, dat de Here ook rijk was: het vee op duizend bergen is van Hem, en Hij werd door Zijn mildheid niets armer. Maar het wonder van Gods mildheid was juist daarin gelegen, dat Hij de wijnkuipen deed overlopen van hen, die de Gever vergaten, en brood legde in monden, die Hem lasterden. Dat is onbegrijpelijke goedheid!

Wat dééd Israël nu met deze gaven van God?

In de eerste plaats — zegt de profeet — bouwden zij veel altaren, om daarop hun dankoffers

⁴⁵ Ook deze prediking van Hosea zal wel uitgesproken zijn tijdens het oogstfeest, waarvan in het vorige hoofdstuk sprake was.

te brengen natuurlijk. En hoe meer ze "gezegend" werden, hoe meer zich het getal altaren uitbreidde!.... "naarmate hij meer vrucht verkreeg, maakte hij meer altaren". Nu, zou men zeggen, dat kon minder. Was dat nu ook alweer niet goed? Heeft de man Gods daar óók alweer iets op aan te merken? Begint Hosea nu niet veel op een criticaster te gelijken, bij wie 't nooit goed is, een onaangenaam mens in het Bethellerhout? Géén altaren, niet goed. Véél altaren, wéér niet goed!

Ik zou zo zeggen, die altarenbouw van Israël is toch wel beschamend voor heel veel mensen. Het zou toch wel heel gewenst wezen, dat de veelheid der altaren steeds in overeenstemming was met de veelheid der "vrucht".

Meestal is het precies andersom: ontelbare zegeningen en géén altaren. Overstelpende goedheid Gods en géén dankoffers.

Israël geeft hier, dunkt mij, 'n beschamend lesje aan tal van echtparen, groene, koperen en zilveren! Prachtige rijtuigen of gestroomlijnde auto's bij stadhuis en kerk. Een daverend feest met veel wijn en gebak. De rekening? Och, zoiets gebeurt ook maar ééns in 'n mensenleven. Waar was het altaar, en waar het dankoffer? Dat is het onoplosbare Simonsraadsel, dat tegenwoordig wel op de bruiloften te raden mag gegeven worden, mitsgaders bij jubilea en andere gebeurlijkheden. We schepen God af met 'n versje, 'k Wil U, o God, mijn dank betalen. Hèbt u 't al betaald? Of is 't alleen bij een "willen" gebleven?

Nu, Israël deed dat anders en béter. Israël bouwde wèl altaren, geweldig véél altaren zelfs, en was helemaal niet ondankbaar. En nu krijgt het, inplaats van lof, 'n berisping van Hosea. 't Is wèl vreemd!

Het tweede wat Israël deed, was de reeds vermelde "monumentenzorg" "naarmate het zijn land beter ging, maakte hij mooiere gewijde stenen", zo gaat de profeet verder.

Men besteedde dus, behalve veel zorg aan de altaren, ook veel zorg aan de monumenten. Religie en kunst dus. Israël was een volk van religie, een volk dat bij altaren leefde, maar kwam in deze dagen wellicht tot het inzicht, dat ook de kunst niet mocht worden verwaarloosd. Daarom werd een Rijksdienst voor monumentenzorg ingesteld, die zich had bezig te houden met de "gewijde stenen". U kent die gedenkstenen wel. Jacob had er ook een opgericht. Stenen met "Eben-Haëzer" en zo er in. Was het geen daad van piëteit, dat deze "stenen" netjes werden onderhouden? Maar ze werden niet alleen onderhouden, maar ook keurig "verbeterd", en gerestaureerd. Van de primitieve stenen der "vaderen" werden prachtzuilen gemaakt, waardoor de "band aan de historie" werd verstevigd. En naast de oude verrezen nieuwe gedenkstenen — met al maar schoner en stichtelijker inscripties.

Nu, Hosea, is u daar óók al op tegen? Men had z'n geld toch waarlijk slechter kunnen besteden. Stel u voor, dat ze er bordelen of stadions van gebouwd hadden. Nee, Israël bleef in het nette! Het geld werd niet verbrast en verdrongen. Voor altaren en opgerichte stenen, religie en kunst, kerk en wetenschap stelde men grote sommen disponibel. En als Israël dan zo met woord en daad bewijst prijs te stellen op het behoud van culturele goederen, dan stoot Hosea ook dit met z'n felle critiek in gruzels.

De Here — aldus namelijk Hosea — heeft met die altaren en monumenten *niets* op. Hij is het dan ook, Die hun altaren zal verwoesten, hun gewijde stenen vernielen (vs 2).

Waaróm toch?

Wel, hierom, omdat hun hart vals, of zoals de Statenvertalers zeggen: verdeeld was. We spreken er nu nog maar niet eens van, dat heel die eredienst in Bethel zondig was en verheidenst. Maar gesteld dat dit prima in orde was, dan konden die altaren en gedenkstenen God nóg niet behagen, want hun hart was er niet bij. Ze hebben niet begrepen, wat Paulus

later aan de Romeinen schrijft, dat de goedertierenheid Gods tot *bekering* moet leiden. Dat is een van de middelen, waardoor God weer poogt de mens weer bij Zich te krijgen. Soms gebruikt Hij kastijding. Vaak ook Zijn goedheid. Zoals de stralen van de zon de slapende wekken. Dat heeft Israël niet begrepen. Zij bouwden maar altaren en erezulen. Maar ze bekéerden zich niet. Hun hart was de Here, hun God, niet volkomen toegewijd. Doch wat heeft de Here aan altaren, als de mens *zichzelf* niet tot een levend dankoffer Hem opoffert. En wat aan restauratie van opgerichte beelden, als het beeld Gods niet in zijn leven wordt hersteld!

Daarom zal de Almachtige blazen in de prachtige altaren en werpt Hij alle monumenten omver.

Men ziet dus, hoe nauw het luistert in de dienst des Heren.

We moeten niet menen, God te kunnen bedriegen met een beetje luidruchtigheid. En met het oprichten van monumenten zijn we er nog niet af. We zijn daar anders aardig handig mee gewoonlijk. Een advertentie in de krant, en met grote letters er onder: EBEN-HAEZER. Een prachttekst op fluweel aan de wand: Gedenkt de weg, waarin de Here u jaren geleid heeft; u kunt ze zó kopen en het aantal jaren naar verkiezing invullen. Een stichtelijk versje ten besluite van 'n overigens vrij werlds gevierd feest. En als er nog wat overgeschoten brokken zijn, dan die bestemd voor de armen of de kerk, als we er tijdig om gedacht hebben. Ziedaar enige monumenten, die we plegen op te richten tot prijs van de goedheid van onze God, van Wien wij zingen: Gij woudt mij met Uw gunst omringen; meer dan een vader zorgdet Gij! — hoe beter het hun land ging, des te beter maakten zij de gewijde stenen. Maar als de goedheid Gods niet tot "betering" des levens, d.i. tot bekering leidt, staan die monumenten daar als een felle aanklacht. Mensen Gods, die levende monumenten zijn van Gods trouw, zijn meer waard dan keurige monumenten van steen of houtsnijwerk.

Hoe beter het ons "kerkelijk" gaat, des te beter worden daar ook de gewijde stenen. De moderne cathedralen zien er heel wat beter uit dan de schuren en steenklompen uit de dagen van Afscheiding en Doleantie! Er verschijnen gedenkboeken en er verrijzen gedenkstenen. Maar Paulus spreekt ergens (2 Cor. 3:3) van de gemeente als "een *brief van Christus*, geschreven niet met inkt, maar met de Geest van de levende God, niet op tafelen van steen, maar op tafelen van vlees in de harten" als een levende gedachtenis van en een dagelijkse aanbeveling voor de naam van Jezus Christus — hoe staat het daarmee?

Als nu maar niemand gaat denken — want arglistig is het hart, meer dan enig ding —: och ja, het verbroken hart is het offer dat de Here behagen kan, en ik kan gerust de altaren der kerk leeg laten! Het is hier niet het een òf het ander, maar het een èn het ander! De altaren móeten branden, en de monumenten zijn niet onnut, zolang ze maar worden opgericht door christenen die zèlf levende monumenten zijn, en wier harten in *onverdeelde* overgave kloppen voor de dienst des Heren.

Het leven van onze Here Jezus Christus was een liefdeleven, èn een offerleven, waarvan de "gedachtenis" in het Heilig Avondmaal door de gemeente steeds weer wordt gevierd.

En het is alleen in gemeenschap met Hem, dat de verbetering van altaren en monumenten gelijke tred houdt met de betering des levens, opdat wij het beeld des Zoons gelijkvormig worden.

PALSTAANDERS

Sinds de dagen van Gibeā hebt gij gezondigd, Israë!; daarbij zijn zij blijven staan.

Hosea 10:9 a.

Het behoeft niet te verwonderen, dat Hosea een parallel trekt tussen zijn dagen en die van Gibeā.

Over wat zich daar te Gibeā heeft afgespeeld, kunnen we in Richteren 19 lezen.

Het zal bekend zijn, dat de schrijver van het boek Richteren in de laatste hoofdstukken, bij wijze van aanhangsel, enkele mededelingen doet, hoe het er wel toging, toen er geen koning was in Israë! en ieder deed wat goed was in zijn ogen. Van de anarchie op *religieus* gebied is de geschiedenis van Micha 'n typisch staaltje (Richteren 17 en 18), en de *zedelijke* verwording treedt aan het licht in de ontering van de vrouw van die Leviet te Gibeā (Richteren 19-21).

Het was met name de stam van Benjamin, die zich daaraan schuldig maakte. Jacob had al gezien, dat er iets dierlijks zat in die jongen, toen hij profeteerde: Benjamin zal als een wolf verscheuren (Gen. 49:27). De licht-ontvlambare brandstof der zedeloosheid was dus in Benjamin aanwezig. Had nu Benjamin maar op 's Heren bevel de inwoners van Kanaän, die zedelijk op zeer laag peil stonden, verdreven, het zou misschien zover niet gekomen zijn. Maar in dat opzicht bleef hij, gelijk trouwens alle andere stammen, nalatig. Nu, dan zijn de gevolgen niet te overzien, als het vuur zo dicht bij de lont komt. Het wordt een laaiende brand. De gruweldaad te Gibeā-Benjamin is bij Sodom af.

De straf des Heren bleef natuurlijk niet uit. In de strijd, waarin Benjamin deswege met de andere stammen gewikkeld werd, werd deze kleine stam zó verpletterd, dat het geen haar had gescheeld, of hij was radicaal uitgeroeid: slechts zeshonderd mannen wisten het vege lijf te bergen in de rotsen van Rimmon.

Dat was de geschiedenis van Gibeā!

Deze historie brengt Hosea nu zijn tijdgenoten in herinnering. . . . sinds de dagen van Gibeā hebt gij gezondigd, o Israë! Dit is trouwens niet de eerste maal dat de profeet op deze geschiedenis zinspeelt, want al eerder had hij gezegd: "zij hebben diep verdorven gehandeld, als in de dagen van Gibeā" (9:9).

De bedoeling van deze historische parallel is niet, dat het zedelijk bederf in Hosea's dagen op dezelfde wijze voortvrat als in de dagen van Gibeā. Wel is het waar, dat het morele peil niet bijster hoog stond, zoals we ook van Hosea's tijdgenoot Amos wel horen. Zelfs op de offerfeesten ging het grijs toe; de tempelprostitués waren bekende verschijningen. Maar we herinneren ons, dat Hosea van het begin af de afval van Israë! gezet heeft in het licht van (geestelijk) overspel. Israë! heeft de huwelijksband met de Here verbroken door z'n afgoderij. Dat was trouwbreuk, "afhoereren" en Hem de trotse nek toekeren. En Hosea blijft dus helemaal in de lijn, als hij de gruweldaad van Gibeā typerend acht voor heel de religieuze en ethische inzinking van het volk. . . . "sinds de dagen van Gibeā hebt gij gezondigd, Israë!".

Hierop volgt de vraag: "zou hen te Gibeā de strijd tegen de goddelozen niet bereiken?" De profeet bedoelt daarmee, dat zijn tijdgenoten in een soortgelijke strijd zullen gewikkeld worden als de inwoners van Gibeā destijds, en dat enerlei lot hen zal treffen vanwege hun

goddeloosheid. Gelijke zonde — gelijke straf! En welke die straf dan zal zijn, zegt vs 10, namelijk dat volken (de Assyriërs!) tegen hen verzameld zullen worden, en dat de Here die volken zal gebruiken om hen te "tuchtigen om hun beide zonden"⁴⁶.

Dit is dus de tweede maal, dat in dit tiende hoofdstuk zonde en straf worden genoemd.

Van matte herhaling is evenwel geen sprake.

De eerste maal was het de "monumentenzorg", waartegen de profeet toornde⁴⁷. De zonde is echter veelvormig. Zij lijkt op een veelkoppig monster. Wanneer dan nú de profeet des Heren Israëls zonde andermaal onder z'n felle zoeklicht plaatst, dan komt er iets anders voor de dag. Feitelijk is het wel dezelfde zonde, want per slot van rekening is de zonde ook weer eentonig, al zijn er verschillende variaties op hetzelfde thema. Maar die zonde zien we nú haar *hardnekkig* karakter: van de dagen van Gibeon af hebt gij gezondigd, Israël! Dit is het uitermate bedenkelijke, erger nog, het verschrikkelijke van Israëls zonde: het is een ingeroest kwaad geworden. Eén doorgaande lijn! Een nimmer gladgestreken plooi!

Men kan van Israël niet met een vrije en goede consciëntie zeggen, dat ze "soms uit zwakheid in zonde" gevallen waren. Dat is óók wel heel erg, zo'n val, maar daarvan zegt o.a. ons Doopsformulier, dat, wanneer het niet uit moedwil, maar uit "zwakheid" gebeurt, wij aan Gods genade niet mogen vertwijfelen. Omdat wij een eeuwig verbond met God hebben. Dat had Israël óók. En voor die vallende en struikelende kinderen was de Here zeer barmhartig geweest. Stond het zó met Israël, men kon gerust zeggen, dat de herhaalde sombere gerichts dreiging achterwege gebleven was.

Dan klinkt het: Troost, troost, Mijn volk, zegt uw God.

Al waren uw zonden rood als karmozijn, zij zullen worden als witte wol.

Maar zó stond het met Israël niet!

Zij waren in hun zonde blijven liggen.

De profeet zegt het feitelijk nóg erger: "daarbij zijn zij blijven staan", of wil men: ze zijn op hun standpunt blijven staan. Palstaanders zijn de Israëlieten, echte palstaanders. Dat kan een goede eigenschap zijn. Gelukkig is de man, die pal staat voor z'n beginselen en niet door alle wind van leer wordt bewogen. Dat is het cement der kerk. Gezegend de onverzettelijken! Maar vervloekt de onverzettelijken in de zonde! Daar gaat het hier om! Ze zijn niet maar blijven liggen in de zonde, maar ze zijn blijven staan. Onwrikbaar! Ze hebben zich schrap gezet. Ze zullen geen duimbreed wijken. Ge kènt dat wel: die trotse nek. Dat niet willen buigen. Tegen beter weten in maar vasthouden aan de zonde.

Zó heeft Israël gedaan.

Het wou en het zou z'n zonde van Gibeon niet vaarwel zeggen. Van het kruisigen, doden en begraven van z'n oude mens had het geen verstand. 't Had er ook geen lust in. Het was veel plezieriger, zo maar door te leven!

Nu, dan wordt het geval hoogst ernstig.

Kan voor ieder, die soms uit zwakheid in zonde valt, het Doopsformulier goede en troostrijke woorden spreken, tegen al degenen die in de zonde *leven*, moet het Avondmaalsformulier in het veld worden gebracht: "Deze allen, zolang zij in zulke zonde(n) *blijven*, zullen zich van deze spijs (welke Christus alleen voor Zijn gelovigen verordeneerd heeft) onthouden, opdat hun gericht en verdoemenis niet des te zwaarder worde".

⁴⁶ Met die "beide zonden" zullen dan wel bedoeld zijn de "twee kalveren" te Dan en Bethel.

⁴⁷ Zie hierover en de indeling van hfdst. 10, het vorige hoofdstuk.

Gericht en verdoemenis!

Het Avondmaal van onze Here Jezus Christus — monument der hoogste liefde! — weet er evenzeer van te spreken als de profeten des Ouden Verbonds!

Voor deze palstaanders namelijk!

Dat "blijven in de zonde" is een lelijk ding, waaraan we wel eens bijzondere aandacht mogen wijden.

Men krijgt soms de indruk, dat *dé*ze palstaanderij grote afmetingen heeft gekregen. De kerk, het leger van Jezus Christus, *strijdende* kerk, *strijdt* wel veel, maar niet altijd waartegen zij allermeeft moest strijden: de zonde. In dit opzicht schijnt het bevel: "op de plaats rust", het meest te bekoren. Ieder blijft waar hij is, en noch van een afsterven van de zonde, noch van een voortgang in heiligmaking is dan bijzonder veel te merken.

Menigeen is op vijftigjarige leeftijd nog precies zo ver als toen hij twintig was. Wellicht is hij in die tijd ambtsdrager geworden, maar overigens. ... zijn ze blijven staan!

Er zijn er, die ter hunner verontschuldiging niet zonder enige virtuositeit de belijdenis weten te hanteren: "dat ook de allerheiligsten, zolang zij in dit leven zijn, nog maar een klein beginsel hebben dezer gehoorzaamheid".

Dit is kortweg een leugen!

Schrikt u niet! Het is geen leugen, dat de allerheiligsten "een klein beginsel" hebben, maar deze waarheid wordt een hálve waarheid, en dús een hele leugen, als men haar losknipt van het vervolg: "doch alzo, dat zij met een ernstig voornemen niet alleen naar sommige, maar naar alle geboden Gods beginnen te leven" (Heidelb. Catech. vr. en antw. 114). Het zijn dan ook de "allerheiligsten" niet, die deze zin óver de allerheiligsten pogen te annexeren om die te misbruiken tot "verzadiging van het vlees". Zij doen niet eens een poging om een plaats in de rijen der "heiligen" in te nemen. Het zijn de "onheiligen", wier gericht en verdoemenis des te zwaarder wordt, omdat. . . "zij zijn blijven staan".

Anderen weten met verrassende gemakkelijheid te vertellen, dat een mens toch maar 'n mens blijft, ziet u?

Ik weet waarlijk niet, waar men dat toch in de Bijbel gelezen heeft!

Ik meende, dat een gelovig mens, dús een gereformeerd mens, een ander mens werd. Dit waart gij eertijds, maar... gij zijt gewassen en gereinigd! Er werken in de bekeerde mens geheel nieuwe krachten, want. . . Christus leeft in hem! Werd Zacheüs niet een geheel ander mens? Kon hij z'n oude leven van bedrog maar rustig voortzetten? Blijven staan? 't Lijkt er niet op! De Geest Gods, Die het gelaat des aardrijks vernieuwt, vernieuwt ook het gelaat der kerk; de gezindheid wordt anders, het spreken wordt anders, het doen en laten wordt anders, kortom: men herkent u niet meer, als Christus *Zijn* leven in *u* voortzet, en gij naar *Zijn* beeld vernieuwd wordt.

Het is dan ook benauwend, te zien dat zèlfs gereformeerde christenen dag aan dag en jaar op jaar even gierig, even haatdragend, even laatdunkend, even giftig, even slordig *blijven*. Is het Evangelie soms gelegen in woorden en niet in kracht? Het kan gebeuren, dat men in zulke gevallen wijst op het verleden. Waren onze vaders soms zulke beste broeders? Hebben ze niet gevochten, dat de spaanders er af vlogen? Stonden de ruzies niet steeds op de dagorder der kerk? Ja, dat stonden ze. Vandaar dat Hosea dan ook herinnert (en dit is geen vergoelijking, maar juist verzwaring van zijn aanklacht): "Sinds de dagen van Gibeä hebt gij gezondigd, Israë!; daarbij zijn zij blijven staan".

Er zit niets anders op dan dit: bekering.

Bekering, och nee, nu misschien direct nog niet van grove en ergerlijke zonden, want van gruwelijkheden als te Gibeon zullen onze netgekamde of ge-permanente kerk-haren ook wel ten berge rijzen. Maar bekering van die "permanente", ingeroeste levensgewoonten, die we langzamerhand zijn gaan tolereren niet alleen, maar goedmoedig zijn gaan toeknikken, maar die toch behoren bij het "oude" dat voorbijgaan moet, die het licht van de kandelaar verduisteren en het goede zout smakeloos maken.

Voor déze bekering is Christus de enige en afdoende oplossing:

Laat m'in U blijven, groeien, bloeien,

O Heiland, Die de wijnstok zijt!
Uw kracht moet in mij overvloeien,
Of 'k ben een wis verderf gewijd.
Doorstroom, beziel en zegen mij,
Opdat ik waarlijk vruchtbaar zij!

Dan worden we èchte palstaanders!

GELIEFKOOSDE BEZIGHEDEN

Efraïm was een afgerichte jonge koe, die gewillig dorste; Ik heb haar schone hals gespaard. Ik ga Efraïm inspannen, Juda zal ploegen, Jakob eggen.

Hosea 10:11.

Nu, aan het slot van dit hoofdstuk, wordt ten derde male Israëls zonde met naam en toenaam genoemd, en de straf vermeld, die er op volgen zal.

De profeet Hosea kiest daartoe, om goed duidelijk te maken wat hij bedoelt, z'n beelden uit het landbouwleven, waarmee Israël zo goed vertrouwd is. En dan *is* het nogal iets, wat hij hun voor de voeten werpt: "gij ploegt boosheid, gij oogst misdaad" (vs 13a). Dat wil wat zeggen. Zoals het leven van de landbouwer vrijwel geheel in beslag genomen wordt door ploegen en oogsten, zo is Efraïms leven zo ongeveer opgevuld met boosheid en slechtheid. En vervolgens eten ze er smakelijk, zonder blikken of blozen, de vruchten van: "gij eet vrucht van leugen" (vs 13b).

Heel het Israëlitische volksleven was verkankerd en tot in de grond bedorven.

Het kan dan ook niet verwonderen, dat Hosea een oproep laat horen tot algehele levensvernieuwing. Ze moeten voortaan geen boosheid meer zaaien, maar gerechtigheid, en geen slechtheid meer oogsten, doch liefde (vs 12). Daarvoor is echter een heel nieuwe akker nodig, want als er "gezaaid wordt tussen de doornen", zoals Jeremia zich uitdrukt (Jer. 4:3), d.w.z. op een land waar het onkruid niet uitgeroeid is, dan zal de goede vrucht spoedig weer door het onkruid overwoekerd worden. Vandaar het dringend advies: "braakt ulieden een braakland", zoals het in de Statenvertaling heet, hetgeen zoveel zeggen wil, dat ze naar een geheel nieuwe akker moeten omzien. Er moet dus niet alleen verandering komen in het zaaien en oogsten, maar ook in de bodem.

Wat dit alles zonder beeldspraak wil zeggen, is duidelijk.

De Catechismus spreekt over de waarachtige bekering des *mensen*, hetgeen dus zeggen wil, dat de *mèns*, de *gehéle mens* veranderen moet. Niet alleen *z'n daden*, maar ook *z'n gezindheid*. Niet alleen het uiterlijke levensgedrag, maar ook de innerlijke gestalte van het *hart*. Dat hart is nu de bodem, de akker, het "braakland", waar Hosea van spreekt. Op dat innerlijke komt het juist aan. Als Gij mijn *hart* zult verwijd hebben, zegt de dichter van Psalm 119, zal ik in het spoor van Uw geboden lopen. Terecht! Eerst het hart en dan de voeten. Als een veer van uw horloge gesprongen is, baat het u al heel weinig, of ge wat aan de wijzers zit te peuteren. Het hart van uw uurwerk moet eerst gerepareerd, en dan zullen de wijzers ook weer over de wijzerplaat lopen. Zo moet ook uw hart eerst veranderen, zal uw leven veranderen, want uit het hart zijn de uitgangen des levens. Vandaar dat Hosea zijn volk niet alleen op het zaaien en ploegen, maar ook op de akker wees.

Israël heeft deze bekering niet gewild.

Het heeft "de tijd om de Here te vragen, totdat Hij komt en voor u gerechtigheid laat regenen" (vs 12b), dat is het heden der genade, ongebruikt laten voorbijgaan, en daarom moest de bedreigde straf ook wel komen.

Deze straf wordt door Hosea aangekondigd op tweeërlei wijze.

In de eerste plaats, zoals die in *werkelijkheid* komen zal.

Zoals Salman, zegt hij, eens Beth-Arbel verwoestte ten dage van de strijd, toen moeder en kinderen werden verpletterd, zo zal Hij u doen, huis Israëls (vs 14b, 15a). Wie deze Salman precies geweest is, en waar dat Beth-Arbel precies gelegen heeft, weten we niet meer. Het doet er ook niet toe. Hosea's tijdgenoten wisten het wel, en in hun herinnering leefde dat voort als een vreselijk bloedbad, waarin moeder en kinderen verpletterd werden. Zó, zegt Hosea, zal het u eens gaan!

Even te voren had de profeet dit komende gericht echter reeds onder woorden gebracht in de vorm van 'n beeldspraak. Dat beeld is ook nu weer aan de landbouw ontleend, en men kan het lezen in de woorden die hierboven staan.

Efraïm wordt hier vergeleken met een vaars of jonge koe, die "afgericht" is, nl. om te dorsen.

Dat dorsen behoorde, om zo te zeggen, bij de lichte arbeid. Onder de zware karweien kon men het niet rangschikken. De dorsende os behoefde geen juk te dragen, en kon bovendien zoveel eten als hij wilde, want de Mozaïsche wet verbood een dorsende os te muilbanden. Vergeleken bij het zware werk, dat de ossen later moesten doen, als ze groter en sterker werden, nl. de zware ploeg door de voren trekken, en het dragen van het juk op de nek, was dat dorsen feitelijk een plezierig leventje. Het luilekkerland voor de ossen. Vandaar dat Hosea min of meer ironisch opmerkt, dat Efraïm als een vaars is die *gaarne* en *gewillig* dorst. Dat weeldeleven onder de voorspoedige regering van Jerobeam II stond Israël best aan. Ze hadden wel andere tijden gekend. Wie wist niet van de tijden van weleer, toen Israël gebukt bij de tichelstenen neerlag, z'n juk moest dragen, en zwart zag van dienstbaarheid? Maar dat behoorde gelukkig tot een grauw verleden. De slaaf van vroeger was een grote mijnheer geworden. Hij behoefde niemand meer naar de ogen te zien. Hij had óók wat in de melk te brokken.

Dat weeldeleven beviel Israël dus best. Zo stil te genieten, en te eten zonder genuilkorfd te worden, en te zitten een ieder onder z'n vijgeboom, dat alles behoorde tot de geliefkoosde bezigheden.... Efraïm is een vaars, die *gaarne* dorst.

Maar het zware karwei, daar hadden de Israëlieten niets mee op. . . . ze wilden zich namelijk niet *bekeren*.

Er is in dit opzicht nog niet zo erg véél veranderd.

Er zijn tal van lichte karweitjes, die we met alle plezier en met alle liefde willen opknappen, en die zo gezegd tot onze geliefkoosde bezigheden zijn gaan behoren. Op het "terrein van het koninkrijk Gods", zoals we dat dan noemen. Wij zwoegen voor déze vereniging en voor die commissie, waar we lid van zijn. Zeker, het is niet alles plezierwerk: je bent geen avond thuis in den regel, en je hebt veel tegenstand te overwinnen en veel critiek te verduren, maar ook in dit stuk wordt de dorsende os toch niet genuilband: de lof van stugge werkers in het koninkrijk Gods kan ons niet worden onthouden, en als we het vijf en twintig jaar hebben uitgehouden, wordt dat ook wel eens gezegd. In elk geval, dat dorsen doen we *gaarne*, 't Hoort dan ook bij het lichte werk. Het zwaardere werk van de bekering is nog wat anders natuurlijk. Het kost in zekere zin minder moeite, om trouw commissielid te wezen, dan om navolger van Christus te zijn, dat is: Zijn kruis op te nemen en zichzelf te verloochenen. Het is gemakkelijker, trouw tweemaal op een Zondag in de kerk te komen, dan tweemaal op een dag de minste te wezen. Het is veel eenvoudiger te zingen: Ach Heer, ik ben, o ja, ik ben Uw knecht, dan 'n knecht voor een ander te wezen en zijn voeten te wassen. Er zijn van die "knechten", die tirannen zijn voor hun omgeving.

Zo is het te verstaan, dat zij het lichtere dorswerk *gaarne* doen, en om zo te zeggen aaien en liefkozen.

Maar op het zwaardere komt het aan. Beking! Dat is: mijzelf geregeld ongelijk geven, en tegen mijzelf zeggen: ik ken die mens niet. Het is: wèl een muilband te willen dragen, en te zwijgen als het toornige hart spreken wil, en wèl een juk te willen torsen, het juk van Christus, dat trouwens zacht is. En van deze moeilijke bezigheid kan niet gezegd worden, dat de mens die zèlf gaarne doet en liefkoost.

Die tijd van dorsen was voor Israël, zo bleek ons boven, een weeldetijd. Ze waren er helemaal bovenop gekomen, werden niet meer gemuilband, en konden zelfs in de buitenlandse politiek een woordje meespreken.

Het is kwalijk te ontkennen, dat wij "kerkelijk" eveneens in goeden doen zijn. Wat een weelde niet? Dat het Woord hier vrij en ongehinderd mag worden gepredikt, dat de dominees niet gemuilkorfd worden en de kerk niet gaat onder het juk der overheid. Daar wordt 's Zondags in de kerk nogal eens voor gedankt. Bovendien heeft ons "gereformeerd volksdeel" nogal het een en ander in te brengen. Er wordt met ons gerekend. Onze mannen zitten overal. We presteren wat. Ook op wetenschappelijk en staatkundig terrein. We liggen niet meer als weleer, in de dagen van Afscheiding en Doleantie, gebukt bij tichelstenen neer. We herkennen onszelf nauwelijks meer uit die periode.

Kerkelijke bloei gaat evenwel niet altijd gepaard met geestelijke welvaart.

In rijkdom schuilt een groot gevaar.

Dat is altijd zo! Ook in gewone stoffelijke rijkdom. Men hoort tegenwoordig nogal eens zeggen, dat het toch zo moeilijk is, als je arm bent of werkloos, om dan je geloof vast te houden. De Bijbel zegt het precies andersom, namelijk, dat het zo moeilijk is als je rijk bent, je geloof vast te houden: gemakkelijker gaat een kameel door het oog van een naald, dan dat een rijke ingaat in het koninkrijk der hemelen.

Zo kan ook kerkelijke rijkdom bedwelmen.

Voor Efraïm was althans de weeldetijd een zeer slechte tijd. Israël veruitwendigde en verwereldlijkte over de hele linie.

Vandaar dan ook dit oordeel: "Ik ga Efraïm inspannen, Juda zal ploegen, Jakob zal eggen".

De straf is dus in overeenstemming met de zonde.

God, de Eigenaar, zal haar "inspannen", om de ploeg te trekken. De kwade dagen zullen komen na de weeldetijd. De ballingschap. En als Israël dan zo *voelen* moet, waar het niet wilde hóren, zal het misschien zó leren, dat God niet van liefhebberijtjes gediend is, maar uitsluitend beking wil.

Reeds moest menige mond, die volop te eten had, gemuilband worden.

En op weelderige schouders werd een juk gelegd.

Ook de kerk, die in haar voorspoed vergeet, wat het eigenlijke doel van haar leven is, zal onder dit juk moeten komen, waarvan bijvoorbeeld de Openbaring van Johannes zulke huiveringwekkende dingen zegt.

God legt dat juk niet op, omdat Hij een beul of tiran is, maar omdat Hij de os, die zo gaarne dorst, maar zijn Bezitter niet meer kent en de kribbe zijns heren vergeet, dat onvernuftig beest, weer bij Zich in de hemel wil hebben. Voor het eeuwig welzijn moet het tijdelijk welzijn vaak wijken, en wie zijn leven zal willen behouden, moet het verliezen.

Wie oren heeft om te horen, die hore daarom wat de Geest tot de gemeenten zegt: "*Bekeert u, want het koninkrijk der hemelen is nabij gekomen*".

EXODUS

Toen Israël een kind was, heb Ik het liefgehad, en uit Egypte heb Ik Mijn zoon geroepen.

Hosea 11:1.

In de heilige historie zien we het volk Israël groeien van kind tot jongeling en van jongeling tot man.

De wieg van dit allermerkwaardigste volk stond in Egypte, en het is aan deze prille jeugd, dat Hosea herinnert.... toen Israël een kind was, kreeg Ik het lief.

De kinderjaren worden in de woestijn doorgebracht. Daar moet Efraïm leren lopen (vs 3a), en als hij niet meer verder kan, draagt God hem op de armen.

Dit woestijnkind groeit op tot een jongeling, wiens sieraad zijn kracht is, als hij in Kanaän de vijanden voor zich uitdrijft, en nu, in Hosea's dagen, is deze jongeling tot man gerijpt. Efraïm is echt groot geworden. Een grote mogendheid. Een grand seigneur bovendien, die liefst niet meer aan z'n armoedige komaf herinnerd wordt.

Het is juist daarom, dat Hosea deze parvenu wèl aan het verleden herinnert.

Dat is niet om 't een of 't ander. Niet om Efraïm te krenken, of uit te lachen of zo, maar om zo mogelijk hem zo nog te vertederen en tot bekering te brengen. Er is geen snaar op de volksconsciëntie, die de profeet niet aanroert. Want, nietwaar, herinner een misdadiger, die 'n schande voor z'n vader geworden is en z'n moeder op het hart trapt, aan z'n kinderjaren; aan de tijd toen z'n moeder hem van de Heiland vertelde en met hem bad. . . . het moet wel een verstokt zondaar wezen, wiens hart dan nog niet bewogen wordt! Welnu, zó is het Efraïm gegaan. Hij is tot man gegroeid, niet alleen in aanzien en macht, maar ook in boosheid. Hij was zó zelfstandig geworden, dat hij zelfs God niet meer meende nodig te hebben. Hij had God totaal vergeten! Nu moet ge eens luisteren, zegt Hosea. Weet ge niet meer van vroeger? Met wat vaderlijke en tegelijk moederlijke zorgen God u omringd heeft? Weet ge niet meer, hoe God u als kind reeds heeft lief gekregen? En wat ge nu zijt, hebt ge aan uw "Vader" te danken! Ge hebt niet zèlf uw vrijheid bevochten, maar. ... uit Egypte heb *Ik* Mijn zoon geroepen. *Geroepen!* Al het rukken aan de slavenketenen hielp niets, maar één machtswoord van de Here was voldoende, om de boeien te breken. Dat was toen de Here aan Mozes beval: "Zo zegt de Here: Israël is Mijn eerstgeboren zoon; daarom zeg Ik u: laat Mijn zoon gaan, opdat hij Mij diene" (Exodus 4:22, 23). Nu, als deze jeugdherinnering Efraïms hart niet breekt, en de verloren zoon niet naar huis drijft, dan staat het er met Efraïm hopeloos voor!

Het staat er zo simpel: uit Egypte heb Ik Mijn zoon geroepen; maar wat een glorieuze uittocht is dat geweest.

Meer dan zeshonderdduizend man voetvolk, ongeteld de kinderen, was hun getal. Ook trok veel vermengd volk met hen mee, en kleinvee en runderen, een zeer talrijke veestapel. Zilveren en gouden voorwerpen en klederen voerden ze tevens mee als een roof uit Egypte. Nee, een schamele vlucht was het niet, maar een koninklijke uittocht. Bovendien trokken de kinderen Israëls "bij vijven uit Egypteland" (Exod. 13:18, St. V.). Een betere vertaling luidt: "slagvaardig", of: "met lansen", gelijk de kanttekenaren blijkens de lezing op de rand: "of gewapend, geharnast", reeds hebben vermoed. De nieuwe vertaling leest: "ten strijde toegerust". Dit is dan het lachen van de Heilige, Die in de hemel zit. Egypte moet Gods kind niet alleen loslaten, maar zelfs de lansen leveren, waarmee het straks de andere vijand,

Amelek, zal verslaan. En Egypte moet de wijsheid en de wetenschap leveren, waardoor Mozes in staat gesteld wordt, Gods daden te boek te stellen. Precies zoals later de antieke wereld de taal moet lenen, om het Evangelie aan alle volken te verkondigen. Zo helpen Gods vijanden steeds tegen wil en dank mee om Gods koninkrijk te bouwen, 't welk ze bedoelen af te breken. De gangen Gods met Zijn kerk door de wereld zijn glorieus! Israëls exodus bewijst het reeds. En gedekt door de wolkkolom des daags en de vuurkolom des nachts:

Toog 't verkoren volk des Heren
Al juichend uit, op Gods begeren.
Het land der heid'nen van rondom
Schonk Hij hun tot een eigendom.
Der volken arbeid werd geheel
Aan Israël ten erf'lijk deel.

Waar had Israël dit toch allemaal aan te danken?

Waarom heeft God het als kind reeds liefgekreten en vertroeteld, en waarom werd dit volk van slaven als een stoet van koningszonen uitgeleide gedaan uit Egypteland?

Was het zo'n liefvallig kind?

Werkelijk niet!

Reeds als kind was Efraïm een balsturige en onhandelbare knaap: we weten daar alles van!

Maar God had dit kind lief om *het* Kind. *Om Christus' wil!* Of, om met het helaas te weinig bekende kerkelijk formuliergebed "Voor alle nood der Christenheid" te spreken: "de Here aanschouw (de) het aangezicht Zijns Gezalfden en niet hun zonden, opdat Gods toorn door Zijn voorbidden gestild werd!"

Eigenlijk was Christus reeds in Israël besloten, toen het nog in Egypte was. Toen was de Christus in de lendenen van Efraïm. Daarom mislukte ook elke aanval op dit volk, omdat de Christus er in verborgen lag. God kan toch Zijn heilig Kind Jezus niet laten verdrinken in de Nijl? Dat was Satans bedoeling wel. Die Jodenkindertjes konden hem zo veel niet schelen. *Die* zouden hem geen kwaad doen. Maar dat ongeboren Kind Jezus, daar was hij wel bang voor en *Die* wilde hij bij de geboorte smoren in het water. Maar dat kòn niet. God waakte over Zijn Kind! En òm dat Kind Jezus waren ook de kinderen Israëls sacrosanct! Onschendbaar!

Evenzo geschiedde de exodus om Christus-wil.

Christus, nog in de lendenen der vaders besloten, moest uit Egypte weg, en dat Kind trok Zijn vaders dus méé weg uit Egypte. De exodus van de kinderen Israëls was gevolg en vrucht van de exodus van het Kind Jezus uit Egypte. Toen, bij de Schelfzee, heeft Jezus Zijn volk reeds uit geleid en verlost. Zoals Sodom en Gomorra gespaard zouden zijn om tie rechtvaardigen, zo is Israël verlost om de ene Rechtvaardige, Die in de schoot van Israël was.

Men moet dus niet denken, dat Jezus eerst uit Egypte geroepen is, toen Hij met Jozef en Maria kon terugkeren naar Zijn land. Hij is reeds uit Egypte geroepen, lang vóór Zijn geboorte, mèt de beenderen van die andere Jozef mee!

Dat in Israël eigenlijk de Christus uit Egypte trok, en dat evenzo om de Christus Israël uit Egypte mocht trekken, dat alles berust niet op fantasie of speels vernuft, maar wordt door de Schrift zelf geleerd. Het is namelijk de evangelist Mattheüs, die na het verhaal van de terugkeer van Jezus met Maria en Jozef uit Egypte, dit woord uit Hosea regelrecht op *Christus* toepast, als hij aantekent: "opdat vervuld zou worden hetgeen van de Here gesproken is door de profeet, zeggende: Uit Egypte heb Ik Mijn zoon geroepen" (Matth.

2:15b).

Die uit Egypte geroepen zoon, zo verklaart Mattheüs, was dus eigenlijk Christus. En terwille van *die Zoon*, kan God Israël tot zoon aannemen en 'n glorieuze exodus bereiden.

Terwille van de Zóón!

Want de verlossing van al Zijn volk kon pas een *feit* worden, toen Christus op aarde kwam, om in onze plaats te lijden. Toen werd alles "vervuld".

Van dat plaatsbekledend lijden was Zijn uittocht uit Egypte nog maar 'n begin.

Het was geen exodus in glorie, maar in vernedering.

Geen heirleger van gewapende mannen, beladen met tropheeën, doch slechts drie mensen: Jozef, Maria en hun Kind.

Meer een vlucht dan een zegetocht.

Maar die exodus van het Kind Jezus was er, om de exodus van al Gods kinderen mogelijk te maken. De schone uittocht met muziek en zang is de voldragen vrucht van de schamele uittocht met stille trom.

En dat hetgeen wij sterven noemen, een koninklijke uitvaart kan worden, waarbij engelen te pas komen, om Gods kinderen te dragen in Abrahams schoot — waarbij de dood een doorgang wordt tot het eeuwige leven, een aftocht uit een wereld van zonde en een intocht in het eeuwig, zalig licht —, dat is alles mogelijk geworden, doordat God Zijn Zoon uit Egypte heeft geroepen.

Die uittocht betekende voor Israël tegelijk de *vrijheid*.

De slaven waren nu voorgoed van hun juk ontslagen, en ze behoefden geen schatsteden meer te bouwen, waarop de Egyptenaar het snoevende woord geschreven had: "Geen kind dezes lands heeft hieraan gewerkt". Dat dienen met hardigheid, waardoor hun leven werd verbitterd, behoorde nu voorgoed tot het verleden.

Op dezelfde wijze zijn alle bevrijden des Heren door Christus uit de heerschappij des Satans verlost. Satan is een tiran, en zondaren zijn slaven. Ze weten dat niet en geloven dat niet. Ze menen juist heerlijk vrij te zijn; ze behoeven niemand naar de ogen te zien; ze zijn eigen heer en meester. Er is geen tragischer vergissing dan deze. Die de zonde dóet, is een *dienstknecht* der zonde. Zó is het. Het bakken van tichelstenen en het rapen van stro in Egypte is nog niets, vergeleken bij déze slaven-dienst.

Daar zijn Gods kinderen dan van verlost. Ze zijn uit dat diensthuis weggehaald. Uit Egypte worden al Gods zonen en dochteren weggeroepen. Ze voelen er zich niet meer thuis. Ze willen nooit meer terug. Egypte is in hun herinnering een schrikbeeld. Zij verstaan, dat al Gods profeten de wraak over Egypte uitroepen.

Niet, dat zij helemaal geen zonde meer doen, of in 't geheel geen last meer hebben van Satan. Uit de *heerschappij* van Satan verlost, is nog iets anders dan voor de aanvallen en invloeden van Satan te zijn gevrijwaard. Het laatste wordt nergens beloofd. Wèl, dat de poorten der hel ons niet meer zullen overweldigen. En wat de zonde betreft, de Catechismus belijdt ergens terecht, dat de boze lusten des vleses in ons niet meer *regeren*. Zo is het alweer precies. Maar daarom *zijn* die boze lusten nog wel aanwezig, en vaak heel merkbaar aanwezig, ook al hebben ze de teugels der regering niet meer in handen. Het is een weldaad voor een land, als de communisten niet meer *regeren*. Dat er daarom nog wel aanwezig zijn, en complotteren en cellen vormen, en voor de wettige regering heel lastige elementen kunnen zijn, zal niemand durven ontkennen. Zo zijn er nog heel wat revolutionnaire elementen in ons leven te

vinden. Maar ze hebben 't niet meer te zeggen. Ze oefenen geen dictatuur meer uit. Ze mogen af en toe de kop opsteken en 't ons heel lastig maken, maar ze moeten per slot van rekening weer buigen voor.... Christus!

Hoe meer Christus dus in ons leeft en werkt, des te vrijer zullen we worden.

Dat is het geheim der ware vrijheid. Tegelijk

Zoals Israël het diensthuis verlaten kon, *omdat* het Christus in zijn lendenen besloten had, zo zal een ieder die de Here door Zijn Geest *in* zich werken laat, elke dag meer onder de heerschappij wègkomen; elke dag is een nieuwe, zegevierende uittocht. een aftocht van de boze lusten des vleses. En een stap dichterbij de intocht in het hemels Kanaän. Want zovele zonen God uit Egypte *geroepen* heeft, deze heeft Hij ook verheerlijkt.

DE ZONDE VAN ONOPLETTENDHEID

Maar zij erkenden niet, dat Ik hen genas.

Hosea 11:3 b.

Het verdient aanbeveling, niet alleen te letten op de *oordelen* Gods, maar ook op de *gronden*, waarop zij rusten. Anders is het gevaar niet denkbeeldig, dat we Gods vonnis reserveren voor de wereld en de schavuiten die daarin zijn, om zelf de dans te ontspringen. Gezegd gevaar wordt tot een minimum gereduceerd, als we er acht op geven, dat bijvoorbeeld de zonde van *onoplettendheid* voor de Here voldoende motief is, om het volk Israël aan de vernietiging prijs te geven, zoals we in dit hoofdstuk lezen kunnen.

Laat ons zien.

Over de inhoud van het vonnis behoefde niemand in onzekerheid te verkeren: Efraïm zou naar Egypte terugkeren (vs 5a). Wel kan men in de Statenbijbel lezen: Hij zal in Egypteland *niet* wederkeren, maar dit moet op een onjuiste vertaling berusten, om de eenvoudige reden, dat dezelfde Hosea reeds driemaal⁴⁸ eerder gezegd heeft, dat Efraïm wèl naar Egypte zou terugkeren⁴⁹. De combinatie van Egypte met Assur doet wel vermoeden, dat die terugkeer naar Egypte niet letterlijk moet worden verstaan, maar dat *in 't algemeen* gedacht moet worden aan verbanning en ballingschap. Wat dit betekent, wordt in het vervolg duidelijk: "het zwaard zal zijn steden treffen en zijn grendels vernietigen en verteren, wegens hun overleggingen" (vs 6).

Als we nu vragen, waarop deze ontzettende gerichts aankondiging berust, dan wordt als *grond* opgegeven, zoals we zopas reeds zeiden, het *negatieve* kwaad van *onoplettendheid*. Een kwaad, dat *wij* helemaal zo erg niet vinden, en waarover het schuldbesef zo bijster groot niet is. We zouden iets veel verschrikkelijkers vermoed hebben, moord of overspel of zo! Maar de Here vindt *dit* blijkbaar al erg genoeg, en het *niet-opmerken van Zijn goedheid* genoegzaam motief, om Zijn volk in ballingschap te smijten. Hoor, hoe Hij aanklaagt:... . maar zij erkenden niet, dat Ik hen genas!

Deze beschuldiging is eigenlijk meer een klacht dan een aanklacht! Heel het boek van Hosea is één grote klacht des Heren over Zijn ondankbaar, ontrouw volk. *Hier* is Gods verwijtend klagten bepaald hartverscheurend. Uit Egypte riep de Here Zijn zoon, maar weldra riepen ook anderen om dit vrijgemaakte kind. Lokkende roepstemmen, hese fluisterstemmen, die hem tronen wilden naar de zinnenstrelende altaren van Baal. En Efraïm luisterde gretig naar die stemmen. Ze vonden bij hem steeds een geopend oor. . . . "Hoe meer men hen riep, des te meer dwaalden zij weg: aan de Baäls offerden zij en aan de gesneden beelden brachten zij reukoffers" (vs 2).

Maar Mijn volk wou niet
Naar Mijn stemme horen.
Israël verliet
Mij en Mijn geboôn,
't Heeft zich and're goôn
Naar zijn lust verkoren.

Het is de oude en telkens weer nieuwe historie: doof voor Gods Woord en 'n scherp oor voor

⁴⁸ Zie 8:13 en 9:3 en 6.

⁴⁹ Men zie voor de exegetische verantwoording Ridderbos a. w., blz. 102, de noten onderaan.

het koor van stemmen van "de duivel, de wereld en ons eigen vlees". Niet, dat we het Woord niet hóren. Stellig wel. Zondag op Zondag. Wie zal zèggen, hoeveel preken we al geteld, gewogen en te licht bevonden hebben. Soms vonden we 't ook wel mooi. Maar met de concrete eisen van het evangelie van zelfverloochening en de minste te wezen moeten ze ons toch niet te veel aan boord komen. God riep ons in de kerk tot bekering, maar *uit* de kerk gekomen, is dit de oude geschiedenis: "Hoe meer men hen riep, des te meer dwaalden zij weg".

Dit is hemeltergend.

Men lette er maar eens goed op, hoe de Here Zijn klacht voortzet.

Tegenover de grove ondankbaarheid van Zijn volk, stelt Hij Zijn grote goedheid... nooit heeft iemand zóveel kwaad tegen zóveel licht bedreven.

Hier is het *licht*:

"Terwijl Ik toch Efraïm leerde gaan, hen op Mijn armen nam, maar zij merkten niet, dat Ik hen heelde. Met mensenzelen trok Ik hen voort, met koorden der liefde, en Ik was voor hen zoals zij, die een zuigeling opheffen en tegen de wangen drukken, en Ik neigde Mij tot hen. Ik gaf hen te eten" (vs 3, 4⁵⁰).

Deze tekening van Gods moederliefde is ontroerend.

De Here stelt Zichzelf voor als een moeder, zoals zo dikwijls in de Schrift:

Geen *vader* sloeg met groter mededogen
Op teder kroost ooit zijn ontfermend' ogen,
Dan Israels Heer... .

Maar ook: geen moeder kan zó innig zeggen dat zij "alle tranen van de ogen zal afwissen", en zó liefdevol vragen: Kan ook een vrouw haar zuigeling vergeten, dat zij zich niet ontfermen zou over de vrucht van haar schoot? Zó was de Here voor Zijn kind in de woestijn als een moeder, die haar kind vertroetelt, tegen de wangen drukt, zich over haar lieveling heenbuigt en het te eten geeft. Hij leerde dit onervaren kind lopen, en als het niet meer verder kon, nam Hij het op de armen, en als het viel en zich bezeerde, dan "heelde" Hij het.

Hier is het licht.

Geen liefde komt die liefde nader, noch is zo groot!

Welk ander antwoord kon men hierop verwachten van dit geliefde en geliefkoosde kind dan dit:

Loof, loof den Heer, mijn ziel, met alle krachten,
Verhef Zijn naam, zo groot, zo heilig t' achten,
Och, of nu al wat in mij is, Hem preez'!
Loof, loof mijn ziel, de Hoorder der gebeden,
Vergeet nooit één van Zijn weldadigheden:
Vergeet ze niet, 't is God, Die z' u bewees!

Maar Efraïm vergat ze allemaal!

"Zij erkenden niet, dat Ik hen genas." Nee, ze mèrkten dat niet eens, evenmin als een slaper iets merkt van wat er om hem heen gebeurt. Ze incasseerden al die weldaden natuurlijk gulzig, maar daar was het mee uit. Verder raakte het hun kouwe kleren niet. Ze vonden het niet eens de moeite waard, er "dank u" voor te zeggen, laat staan, zich door deze warme

⁵⁰ Vertaling Prof. Ridderbos.

liefde tot wederliefde te laten wekken. *Omdat* ze er Gods liefde niet in merkten, was er aan hen ook niets te merken.

Ze bleven er even koud onder. Het volk, door de Here *bevrijd*, heeft zich niet aan Hem *gewijd*.

Dat is de duisternis.

Dat is het grote kwaad der onoplettendheid.

Het "niet opmerken" komt neer op *versmaden*.

Zij hebben 't lang gewenste land
Versmaad uit *strafbaar* onverstand!

Zo blijkt dus, dat onverstand en onoplettendheid *strafbare* feiten zijn, evenals bijvoorbeeld dat andere "kleinigheidje": zeggen tot z'n broeder: gij dwaas", strafbaar is door het helse vuur. Naar ons oordeel zijn er veel ernstiger dingen, die voor straf in aanmerking komen; we plegen datgene wat de Here hier aan Israël verwijt, te rangschikken onder het kleingoed, de vergeeflijke zwakheden, waarover we ons niet zo erg behoeven te verontrusten. Maar òns oordeel komt hier niet in aanmerking. In 't geheel niet! Als wij Gods zegeningen bij ons laten neerglijden en over ons laten komen zonder er behoorlijk acht op te slaan, verhoring van onze gebeden ontvangen zonder er zelfs om te denken, dat we er indertijd om gebeden hebben, weer beter te worden, jubilea vieren, slagen voor examens en slagen in het leven, en dan God afschepen met een versje van lofprijzing in ons avondlied plus een paar rijksdaalders, dan is dat allemaal zonde van onoplettendheid, die God strafbaar stelt.

En terecht.

Want dit "zij erkenden niet, dat Ik hen genas" verraadt gemis aan *wederliefde*. En ook gemis aan *geloof*. Want het is onmogelijk, dat wie Christus door een waar geloof is ingeplant, niet met een dankbaar hart *Zijn* hand in heel zijn leven zou opmerken, en dat *leven* Hem wijden!

Ziezo, nu zwemmen we óók niet in de fuik, waar al zovelen in zitten, die dat niet-letten op de daden des Heren uitsluitend toeschrijven aan de kinderen dezer wereld. De "wereld", zo zeggen we dan, erkent God niet, en rekt met Hem niet, en gaat in waanwijsheid haar eigen wegen, en is er blind voor, dat de Here het is, Die haar kastijdt, en eveneens, dat de Here het is, Die Zijn zon doet opgaan over bozen en goeden! En ik weet niet, wat we nog meer voor slechts te zeggen hebben en te hóren krijgen vaak in de kerk over de boze wereld. En zonder enige ontroering of ontferming over die ontaarde wereld, voelen we ons knus op de veilige kerkbanken. ...!

Is daar reden voor?

Kunnen we rustig zeggen: Ik dank U, dat ik niet ben gelijk die wereld?

Is dat niet de wereld in de kerk en de wereld in ons hart, als *wij* ook slag op slag niet merken dat de Here ons heelde en sloeg, dat *Hij* ons streeelde èn kastijdde, en als wij dapper de welbekende en vertrouwde belijdenis trotseren in de praktijk van het leven, door te menen, dat loof en gras, regen en droogte, rijkdom en armoede wèl bij geval en niet van Zijn Vaderlijke hand ons toekomen?

Ach, hoevele levens glijden weg in de mist, zonder God te zien in loof en gras en ondanks de vroomste betuigingen van Gods voorzienigheid. En hoe groot is het getal van hen, die dat misschien wel erkennen, maar zich niet *bekeren*. We moeten niet zeggen, dat dit niet zo is, want het is wèl zo. Met het opzeggen en nazeggen van de belijdenis zijn we niet klaar. Wie Mij belijden zal voor de mensen, en niet wie z'n belijdenis kan opzeggen voor de mensen, zal

Ik belijden voor Mijn Vader, Die in de hemelen is.

Laten wij het dus zeer nauw nemen, wij nette vromen, verbondsgetrouwen !

Onoplettendheid is zonde.

De mens die "vergeet" een van Zijn weldadigheden, is des doods schuldig! Heus, die alleen maar "vergeet".

Hoe is het ook weer?

Hun hart *vergat* de Opperheer,
Hun dierb're Heiland, Die weleer
Hen redde van d' Egyptenaren.

Hun hart was alleen maar wat vergeetachtig, jawel, maar:

Toen dreigde God hen met de dood,
En nimmer waren z' in die nood
Zijn hooggeduchte wraak ontweken,
Zo Mozes, Zijn verkoren held,
Zich niet bij God met ernstig smeken
Voor hen had in de bres gesteld.

Vul nu voor Mozes de naam van Jezus in, en ge *zijt* er. Laat mij nooit vergeten, dat Hij Zich voor mijn nonchalante vergeetachtigheid "in de bres" gesteld heeft. Dan wordt ook *die* zonde mij tot schuld. Maar dan zal ik ook door gelovige gemeenschap met Hem aan het beeld van de zeer opmerkzame Jezus gelijkvormig worden.

GELIJK EEN DUIF

Zij zullen bevend komen als een vogel uit Egypte, als een duif uit het land Assur.

Hosea 11:11 a.

Wie het elfde hoofdstuk van Hosea tot het eind toe doorleest, zou zich kunnen afvragen, of God niet ja en neen tegelijk zegt. Het heeft er alle schijn van. Nauwelijks is de felste bedreiging uitgesproken, dat Efraïm naar Egypte zal wederkeren en Israël zal worden gevoerd naar Assur, en dat het zwaard zal rondwaren in zijn steden (vs 5 en 7), of dit oordeel schijnt te worden geannuleerd door de heilsbelofte:

"Hoe zou Ik u prijsgeven, Efraïm, u overleveren, Israël? Hoe zou Ik u prijsgeven als Adama, u maken als Zeboïm? Mijn hart keert zich om in Mij, ten volle wordt Mijn erbarming opgewekt. Ik zal Mijn brandende toorn niet ten uitvoer brengen. Ik zal Efraïm niet verder verderven. Want Ik ben God en geen mens, heilig in uw midden, en Ik zal niet komen in toornloed" (vs8, 9).

Dus het valt nog wat mee? Het waren maar wat dreigementen, zoals een vertoornd vader wel eens wat hard uitvallen kan zonder dat evenwel de dreigingen ten uitvoer gebracht worden? Nee, zó is het niet! "Ik ben God en geen mens", staat hier expres nog bij, om *die* conclusie bij de wortel af te snijden. Wat *uit* Zijn lippen ging, blijft vast en ongebroken. Zowel straf als loon, bedreiging en belofte! Men mag de Here niet minder laten zeggen, dan Hij zegt.

Maar ook niet meer!

Er zou namelijk naast de vals-optimistische conclusie van zopas: het valt wat mee, óók nog een pessimistische conclusie mogelijk zijn. Iemand zou namelijk kunnen denken: nu is het met Gods volk helemaal gedaan! Nu, déze conclusie wordt door de Here evenmin aanvaard. Van de steden in de vlakte, Adama en Zeboïm, Sodom en Gomorra was destijds niets, maar dan ook niets overgebleven. Zulk een *totale* vernietiging is voor dit uitverkoren volk een even totale onmogelijkheid! Hosea wijst dat in Gods naam met heilige verontwaardiging af. Hoe zóu ik u kunnen overleveren als die goddeloze steden! Niet, dat Israël dit niet verdiend had: het had het dubbel en dwars verdiend! Ook niet, omdat Efraïms goddeloosheid minder groot was dan van Sodom en Gomorra! Ze was zelfs gróter (Klaagl. 4:6). Evenmin, omdat de Here de kinderen Israëls er te lief voor had! Niets van dit alles! Maar Hij had er Zichzelf te lief voor. Hij zou er door met Zichzelf in conflict komen! Hield dit bedorven Israël niet zijn Messias in de schoot verborgen? Moest de Heiland der wereld niet uit dit volk te voorschijn treden? Nu, *dit* is dan de reden, waarom er van algehele vernieling geen sprake *kan* zijn. Om Christus-wil! Om hèt Overblijfsel, Christus, zal u een overblijfsel zijn naar de verkiezing der genade. Het "berouw" en de "erbarming" Gods, waarvan hier sprake is, vinden hun grond alleen in Christus, voor Wie de Vader géén pardon had, en aan Wie de heilige God de bitterheid Zijns toorns wèl heeft uitgevoerd. Wie het kruis van Christus voorbijloopt, heeft geen betere toekomst dan die van Adama en Zeboïm te wachten, maar over ieder die Jezus te voet valt klinkt de ontroerende belofte: "ten volle wordt Mijn erbarming opgewekt. Ik zal Mijn brandende toorn niet ten uitvoer brengen. Ik zal Efraïm niet verder verderven".

Deze liefde Gods, om Christus-wil aan Zijn volk betoond, zal met wederliefde worden beantwoord.

Van het "overblijfsel" namelijk, dat zich in de ballingschap onder de slaande hand Gods zal

vernederen, wordt aan het slot van dit hoofdstuk een treffende tekening gegeven, waarin de waarachtige bekering duidelijk uitkomt. Zij zullen "achter de Here aangaan", waar ze vroeger steeds de afgoden achterna gewandeld hebben. Er zal voor het in ballingschap gesmeten volk een tijd komen, dat de Here "zal brullen als een leeuw" (vs 10), en dat klinkt nu niet meer onheilspellend voor Israël, zoals Amos eens de Here als een leeuw hoorde brullen over de gerusten in Sion, maar het klinkt nu als muziek. Als een leeuw zal namelijk Israëls God Zich verheffen in volle majesteit, om de verdrukkers van Zijn volk schrik en ontzag in te boezemen, en hen te dwingen de ballingen uit hun greep los te laten.

Het boetvaardige deel zal dan "bevend komen", niet van angst, maar vervuld van diep ontzag voor die heerlijke God. Ze zullen komen van alle kanten: van de zee, d.i. uit het Westen; van Egypte — uit het Zuiden, en van Assur — uit het Noorden (vs 10, 11). En ze zullen naar die roepstem des Heren luisteren en wederkeren zonder enige aarzeling: met grote haast. Immers, ze zullen komen *aanvliegen* als een vogeltje uit Egypte en als een duif uit het land van Assur. En in die vliegende haast om met de snelheid der duiven weg te vluchten uit het "land der schaduwen des doods" en "achter de Here aan te gaan", komt, gelijk gezegd, de waarachtige bekering duidelijk uit, niet alleen van het "overblijfsel" dat uit de ballingschap terugkeerde, maar van alle ware Israëlieten in wier geest geen bedrog is en die de Here ootmoedig vrezen.

De eerste trek dezer bekering is de brandende begeerte, om uit het "vreemde land" weg te komen.

Egypte en Assur zijn voor Israël steeds de twee grote plaaggeesten geweest. Verdrukkers in optima forma. De striemen zijn door velen niet gevoeld, evenmin als een zondedienaar er weet van heeft, dat hij een slaaf van de zonde geworden is. Hij ziet z'n tiran voor 'n vriend aan. Zo vonden veel kinderen Israëls het bij de vleespotten van Egypte wel goed, en later in de ballingschap hebben duizenden zich aangepast. In de takken van de machtige boom Assur (Ezechiël 31) hebben ze hun nest gebouwd, en ze zijn met die boom.... gevallen!

Het "overblijfsel" heeft zich er nooit thuis kunnen vinden. Eer vergat hun rechterhand zichzelf, dan dat zij Jeruzalem zouden vergeten. Er was een brandend heimwee naar huis. En zoals in de trektijd de vogels weg moeten, en een innerlijke stem hen als 't ware drijft om zich te reppen naar het land van de zon, zó hebben de gevangenen Sions zich weggehaast, toen de door God bestemde tijd om te trekken gekomen was. ... als vogels uit Egypte en als duiven uit het land Assur.

Het instinct der vogelen is bij de wedergeboren mens 'n soort intuïtie geworden. Hij kan het in de buurt van de zonde niet meer uithouden. Hij voelt: hier móet ik weg. Niet met slakkengang, maar met de drift der duiven. Het is deze duiven, of alle duivelen achter hen aan zitten, als de zonde lonkt. Dan vliegen ze weg met het gebed:

Geeft 't wild gediert', dat niets in 't woên ontziet,
De ziele van Uw tortelduif niet over.
Laat, grote God, om een gehate rover
Uw kwijnend volk niet eeuwig in 't verdriet!

Daarom is de waarachtige bekering niet een hartelijk leedwezen *over* de zonde zonder meer. Doch ook een haastig *vlieden* van de zonde. En deze zonde-vlucht is geen bewijs van zwakheid, maar van kracht.

Zo is de bekering dus een verandering van levenswandel: wij zoeken de zonde niet meer op, maar vluchten bij haar vandaan. Maar in de tweede plaats, en dit had eigenlijk in de eerste plaats genoemd moeten zijn, is de bekering ook "zinsverandering"; niet alleen het uiterlijke, maar ook het innerlijke van de mens heeft een hele gedaantewisseling ondergaan, en uit deze verandering des harten bloeit juist al het andere op.

Het zal dan ook wel niet zonder opzet zijn, als Hosea, in de tekening van Israëls bekering, dit volk met een *duif* vergelijkt.

Ongewoon is deze vergelijking niet.

Reeds David had het volk des Heren gezien als een duif, wier vleugelen overtogen waren met zilver en de slagwieken met lichtgroen van goud. We herinneren ons dit het best uit de berijming van Psalm 68:

Gelijk een duif door 't zilverwit
En 't goud, dat op haar veed'ren zit,
Bij 't licht der zonnestrallen
Ver boven and're voog'len pronkt,
Zult gij, door 't goddelijk oog belonkt,
Weer met uw schoonheid pralen.

Die duivenaard en duivenschoonheid heeft Israël niet steeds vertoond. Integendeel. In Hosea's dagen leken ze meer op duivelen dan op duiven. In elk geval op roofvogels. Groten stalen en kleinen stalen, en allemaal als raven. Duiven-oprechtheid maakte plaats voor slangen-bedrog. En het is daarom zo schoon, dat Hosea het aandurft, te zeggen, dat de bekeerde Israëlieten weer als duiven zullen terugkomen. De roofdierenaard is geheiligd tot duivenaard. Dat is het belangrijkste element van de bekering. Degenen, wier aard en karakter niet geheiligd wordt door de inwerking van de Heilige Geest, en zich altijd verbergen achter het: ik bèn nu eenmaal zo, hebben van de bekering nog weinig begrepen. Het kind Gods vraagt vergeving ook over "mijn zondige aard, waarmee ik mijn leven lang te *strijden* heb".

Eens heeft de *Heilige Geest* Zelf de gedaante van een duif aangenomen, en het is deze Geest, Die ons *vernieuwen* wil naar het beeld des *Zoons*, Die met het lam vergeleken wordt: als een lam werd Hij ter slachting geleid, en als een schaap, dat stom is voor zijn scheerders, zo deed Hij Zijn mond niet open. Duif en lam! Het verschil is zo groot niet. Wat het lam onder de viervoetige dieren is, is de duif onder de vogelen. *Zó* wil de Geest ons hebben. Met lammerengeduld en duivenoprechtheid. Bovenal vreedzaam: is de duif niet het symbool des vredes?

Laat ons nu eerlijk zijn!

Hoe ver schreed het vernieuwende werk des Geestes bij ons voort, en hoever zijn we wel al gevorderd in het stuk der bekering? Men krijgt in de gemeente Gods niet steeds de indruk, te verkeren in het gezelschap van argeloze, oprechte duiven, en te wandelen tussen vreedzame lammeren. Men krijgt ook niet altijd de indruk, dat *wij* er op lijken. Asaf was «o eerlijk, zich een groot beest bij God te noemen, en hij zal toen wel niet aan een duif of een lam gedacht hebben. Er is een neiging om aan andere dieren te denken! Dit is zeer ernstig bedoeld! Het is toch wel smartelijk, die ontdekking, dat er nog zo weinig *verandering* in ons leven te bespeuren valt, dat we zo weinig *andere* mensen zijn, en dit kan noodlottig worden, als het niet anders wordt.

Het kan alleen anders worden: door de kracht van Christus' offer.

Als een *lam* werd Hij geofferd, en de jonge *duiven* zijn voor Hem geofferd. . . . duif en lam zijn de offerdieren bij uitnemendheid. Dat wil zeggen, dat wij, die ons beeld er in terug moeten vinden, het offer moeten aandurven en willen, door Christus' kracht. Wat *nut* ons de offerande van Christus aan het kruis? Dat door Zijn kracht onze oude mens mèt Hem gekruisigd, gedood en begraven worde!

Dan zal het roofdier in ons sterven, en de duif, door 't goddelijk oog belonkt, weer met haar schoonheid pralen. Ja, de schoonheid der kerk.

DE VADEREN EN WIJ!

In de moederschoot bedroog hij zijn broeder,
en in zijn mannelijke kracht streed hij met
God....
Gij dan, keer tot uw God terug.
Hosea 12:4, 7 a.

Het is wel zeer merkwaardig, dat Hosea zomaar midden tussen de verwijten die hij tot zijn tijdgenoten te richten heeft, de geschiedenis van *Jacob* invlecht. Waarbij de profeet dan twee momenten uit de geschiedenis van deze patriarch naar voren haalt: ten eerste, wat hij deed bij z'n geboorte, namelijk dat z'n hand Ezau's hiel vasthield, zoals we dat uitvoerig in Genesis 25 kunnen lezen; en ten tweede, wat hij deed "in zijn kracht", dus op mannelijke leeftijd gekomen, te weten: tijdens zijn worsteling met God te Pniël, welke geschiedenis in Genesis 32 te lezen is, en die Hosea aldus uitwerkt: "Hij streed met een Engel en overwon. Hij weende en smeekte Hem om genade. Te Bethel vond hij Hem, en daar sprak Hij met hem" (vso)⁵¹.

Het is natuurlijk niet geoorloofd, deze herinneringen aan het aarts-vaderlijke leven van Jacob uit hun omgeving van deze vermaningen aan de kinderen Jacobs weg te halen, en zo maar losweg te gaan mediteren over Ezau's verzenen en Israëls Pniëls-worsteling. Hosea heeft met heel dit historisch relaas 'n zeer bijzondere bedoeling, en maakt met het oog op de tijdsomstandigheid speciaal van dat "hiellichten" een toepassing, die 'n gewoon lezer van Genesis nu niet direct voor-de-hand-liggend zou achten. Die bedoeling wordt terstond duidelijk uit de nevenstelling van de beide teksten die hierboven staan: zo en zo deed Jacob; zó moest ook *gij* tot uw God terugkeren! Men pochte in Israël altijd graag op de "vaderen", maar de profeet Hosea merkt op, en toont bovendien aan, dat er toch wel 'n heel grote afstand is tussen de "vaderen" en de "kinderen". De kinderen van Jacob handelden heel anders dan hun stamvader, of liever: de vader handelde heel anders dan z'n nakomelingen. Het zou 'n grote vraag zijn, of Jacob, als hij uit zijn graf kon verrijzen, déze kinderen als z'n geestelijk nakroost zou herkennen en erkennen. Ondanks hun dwepen met de vaderen! Daarom moeten ze zich maar eens spiegelen aan vader Jacob. *Zijn* geloof vormde een schrille tegenstelling met hùn ongeloofspolitiek. *Hij* hield zich aan God vast, maar zij sloten een verbond met Assur en voerden olie naar Egypte (vs 2b); *hij* gedroeg zich *vorstelijk* met God, maar *zij* "omringden" de Here met leugen (vs 1a). Het Bethel van toen, waar de Here Jacob "vond" (vs 5b), zag er heel anders uit dan het Bethel met z'n kalverendienst van nu! Dus, gij Jacobs kinderen, spréék niet te veel van uw vaderen, maar *doe* als zij! Let vooral op *Jacob*, die in de moederschoot zijns broeders hiel vasthield, en in zijn mannelijke kracht worstelde met God! Laat ons nu nauwkeurig toezien hoe Jacob deed, wat z'n nakomelingen deden en.... wat *wij* doen! Want vader Jacob is in dit opzicht minstens even actueel voor òns als voor de tijd der beide Hosea's⁵².

Vader Jacob!

⁵¹ Deze lezing is waarschijnlijker dan de overgeleverde tekst: "aldaar sprak Hij met *ons*".

⁵² De *beide* Hosea's, want "het in één adem noemen van een Assyrisch verbond en van het heulen met Egypte, 12:2, past bijzonder goed voor de tijd van *koning Hosea*, die met Assyrische steun op de troon gekomen, zich daarna tot Egypte wendde" (2 Kon. 17:30) (Ridderbos, a. w., blz. 106).

Wie naar een bewijs zoekt van de waarheid, dat "ook de allerheiligsten, zolang zij in dit leven zijn, maar een klein beginsel dezer gehoorzaamheid hebben", moet Jacobs leven bezien. Wat een knoeien en konkelen en struikelen! Wat een zwarte vlekken op dit levenskleed! Niettemin schijnt de Here bij voorkeur *Jacobs God* te willen heten. Dat mag ons, stumpers, wel bemoedigen. Abrams God? Izaks God? Neen — Jacobs God!

Want.... Jacob geloofde!

Hij hield vast, als ziende de Onzienlijke!

De struikelende voeten richtten zich altijd weer naar God toe.

Dit geloof was de doorgaande lijn in zijn leven, en deed hem daarom plaats nemen in de rij der "allerheiligsten" en strijden tussen de helden des geloofs.

Ondanks zijn zonden is Jacob daarom een prachtmens — door Gods genade!

Hij behoort niet tot hen, die in hun jeugd veel beloven, en later bitter teleurstellen. Zijn geloof breekt altijd weer krachtig door, en de Schrift laat dat zien op drie momenten van zijn leven: bij het begin, op het hoogtepunt en bij het einde. Bij het begin, toen hij Ezau's hiel omvatte, op het zenith, toen hij God vastgreep, en bij het einde, toen hij aangebeden heeft, leunende op het opperste van zijn staf. De beide eerste voorvallen worden hier door Hosea in herinnering gebracht; het laatste voegt de Hebreënbrief er aan toe (Hebr. 11:21).

Alle drie keren is er *geloofskracht*, die het tegendeel is van *lichaamskracht*.

De ongelovige mens zoekt z'n toevlucht bij denkkraft of spierkraft, of welke kraft dan ook, maar de gelovige mens is machtig als hij zwak is, omdat zijn sterkte in God is.

Wie is hulpelozer dan een zuigeling? Nu dan, die zuigeling Jacob houdt de hiel van z'n broertje vast. De eerste kreet van dit schreiende kind Jacob is een kreet van geloof. Het nietige handje klemt zich vast aan, en strekt zich uit naar *de zegen van de eerstgeborene*. Zijn eerste greep is een greep naar God, zijn eerste — nog onbewuste — daad is een geloofsaad: een schreien om de zegen, een gebed zonder woorden: ik laat U niet los, tenzij Gij mij zegent⁵³.

Dit geloof beheerst z'n hele leven!

De zegen van het eerstgeboorterecht, dat is de belóofde zegen, de zegen van de Christus, moge langs zondige wegen zijn gezocht, het is niettemin de enige hartstocht van zijn leven: ik zoek de zegen! Daartoe zoekt hij door gebeën met ernst Gods aangezicht.

Zo ook te Pniël.

De zuigeling is een man geworden.

De onbewuste hielgreep is uitgegroeid tot een bewust aangrijpen van de Engel.

Ook hier komt geen lichaamskraft de mannelijke Jacob te baat — wat zal een mens tegenover God, Die door één aanraking zijn heup ontwricht? —, maar Jacob overwint door de geestelijke kraft van het gelovig gebed!

En wie is tenslotte zwakker dan een stervende grijsaard? Maar nog eenmaal richt deze geloofsheld zich op in de kraft des geloofs, om zijn zonen profetisch te zegenen, en dan te wachten op Gods zaligheid.

Zó is dan zijn leven van de wieg tot het graf een leven uit het geloof, en daarom een

⁵³ Wij gaan dus niet mee met de vertaling N.B.G.: "in de moederschoot *bedroog* hij zijn broeder".

overwinnend leven geweest. Israël! Vorst des Heren!

De zonen van Jacob waren in de dagen, waarover wij nu spreken, aan dit geloof ten enenmale ontzonken, evenals trouwens Juda⁵⁴.

In plaats van als Jacob bij God z'n sterkte te zoeken, zoekt men die bij de wereldmachten, Assur en Egypte. Het was een bedriegelijke politiek ook nog, want *terzelfder tijd* dat men steun kreeg van Assyrië, werd getracht de steun te kopen van Egypte, dat bedoelt het "brengen van olie naar Egypte" (vs 2b).

Hosea noemt dit bedrijf tekenend een najagen van de Oosterstorm (vs 2a), waarmee hij twee dingen zegt: ten eerste, dat die hulp niets te betekenen heeft en geen succes zal hebben, want wat is ijdelere dan de wind; en in de tweede plaats, dat ze daarmee het paard van Troje binnenhalen en hun eigen ondergang verhaasten, want niets was meer verderfelijker voor de plantenwereld dan de hete Oosterstorm.

Men zag dus de Onzienlijke niet meer, maar vergaapte zich aan de zienlijke dingen, en liever dan te bouwen op de Rots der eeuwen, zocht men heul bij de vluchtige wind.

De afstand tussen vader en zonen was dus wel zeer groot geworden.

Men kende natuurlijk de glorieuze geschiedenis der "patres" uitnemend goed; hun graven waren onder hen tot op die dag, en de plaatsen waar die hun voetstappen gezet, hun altaren gebouwd, en hun putten gegraven hadden, werden als heilige plaatsen vereerd. Maar hun wenkt het beeld der vaderen, dat kloek en vroom geslacht, niet meer. Hun geloof was in de harten der kinderen niet meer. Tegenover de gebedsworsteling der vaderen stonden de zonen vreemd. Het hartstochtelijk verlangen naar de komende Christus, dat Jacobs leven beheerste, was in zijn naamgenoten geheel geluwd.... snelle afloop der wateren!

Wij hebben het tegenwoordig nogal eens over de vaderen.

Over hun wetenschappelijke arbeid is het oordeel zeer verschillend. Dan beweert de een, dat ze er niets van geweten hebben, en de ander, dat ze 't nog altijd bij het rechte eind hebben.

Maar hierin zijn we 't vrijwel met elkaar eens, dat het een kloek en vroom geslacht was, en dat zij *bidders* bij uitnemendheid waren. De kerk onzer dagen is er het tastbaar bewijs van. Die staat er als een vrucht van hun gebeden!

Nu plegen we — soms niet zonder enige luidruchtigheid — te beweren, dat ons dit beeld der vaderen wenkt, 't Is mogelijk! Een andere vraag is natuurlijk, of we aan die wenk gehoor geven, en althans enkele stappen dichterbij pogen te komen. Sommigen schijnen bij die wenkende vaderen te denken: láát maar wenken, niet omkijken, 't zijn maar dooie beelden. In elk geval schijnt ons leven uit het geloof der vaderen omgekeerd evenredig te zijn *met* ons prijzen van de vaderen. Waar zij hebben gebéden, gaan wij ruzie maken; waar zij hebben gebouwd, gaan wij afbreken. En met dat geuzenbloed valt het ook al niet mee! Slappelingen!

Ik hoor natuurlijk de tegenwerping wel!

Lofredevoeringen, zegt men, op de verleden tijden. We weten daar alles van! Maar vroeger was het ook niet alles, en ze vlogen elkaar ook wel in de haren! Bovendien hebben we 't in dogmatisch en wijsgerig denken heerlijk ver gebracht, en beleven we tijden van kostelijke reformatie — daar konden de vaderen niet aan ruiken!

Ik heb niet alleen het vermoeden, maar de zekerheid, dat Hosea iets dergelijks te horen heeft

⁵⁴ Men zou uit de St. Vert.: "maar Juda heerste nog met God en was met de heiligen getrouw", de indruk kunnen krijgen, dat Juda 'n gunstige uitzondering maak te. Dit is onjuist, daar vs 1b aldus te lezen is: "terwijl Juda nog altijd in opstand is tegen God, ja tegen de Allerheiligste, de Getrouwe".

gekregen.

Toen de profeet Jacob naar voren haalde, en tegen z'n tijdgenoten zei, dat ze toch als hij moesten leren bidden en geloven en worstelen, en als hij tot God terugkeren, toen wees men die vermaningen af met een zelfgenoegzaam pochen op verkregen rijkdom: "Efraïm zegt: Waarlijk, ik ben rijk geworden, ik heb mij rijkdom verworven; in al mijn vermogen vindt men bij mij geen ongerechtigheid die zonde zou zijn" (vs 9).

En dat zegt Efraïm op de huidige dag zowaar nòg!

OPGEBORGEN ZONDE

Welbewaard is Efraïms ongerechtigheid, weggeborgen zijn zonde.

Hosea 13:12.

Zo staat hier dus duidelijk, dat God de zonde wel degelijk gedenkt!

Efraïms ongerechtigheden raken bij de Here niet in het vergeetboek, maar ze staan stuk voor stuk opgeschreven in Zijn gedenkbuch. Hosea spreekt hier niet uitdrukkelijk van een *boek*, maar denkt aan 'n aantal papieren, die saamgebundeld worden. Zoals men van 'n aantal brieven en stukken van waarde een bundeltje maakt en ze stevig bevestigt, om er geen van te verliezen, en men ze te voorschijn kan halen als 't nodig is, zó heeft de Here Efraïms ongerechtigheden bijeengebonden. En geen een ontglipt Zijn oog. Die zonden van Israël zijn bovendien *opgeborgen*, voegt de profeet er aan toe, opdat ze dienst kunnen doen als bewijsstukken, als het uur der afrekening zal slaan. De dag des gerichts!

Onze Catechismus belijdt, dat God al mijn zonden *nimmermeer zal gedenken*. En dit wordt beleden op grond van dezelfde Schrift: "Gij zult al onze zonden werpen in de diepten der zee" (Micha 7:19). Dat is dus precies het omgekeerde! Wat is waarheid? Heeft Hosea gelijk of Micha? Ze hebben allebei gelijk. God gedenkt alle zonden secuur, en Hij gedenkt ze nimmermeer. Hij vergeet niets, en Hij vergeet alles. De ene waarheid schijnt de andere uit te sluiten, hetgeen toch niet het geval is. We komen daar aanstonds op terug. *Wij* zijn geneigd de ene waarheid tegen de andere uit te spelen, en houden ons dan liefst aan de veiligste kant, dat God wèl vergeet, om wat meer armslag te krijgen. Dat gaat natuurlijk niet. Daarom heeft Hosea voor ieder, die de lust in zich voelt opkomen, het met de zonde niet al te nauw te nemen, dit huiveringwekkende woord neergeschreven, dat Efraïms ongerechtigheid bijeengebonden is, en zijn zonde *opgeborgen*. *Hetgeen* natuurlijk niet alleen van Efraïm geldt, maar evenzeer van u en mij. Gelijke monniken, gelijke kappen.

Welke die ongerechtigheden van Efraïm waren, is ons nu langzamerhand genoegzaam gebleken. Hosea heeft, wat het uitstellen van de volkszonden betreft, geen blad voor de mond genomen, en van z'n hart geen moordkuil gemaakt. Van de methode, om zichzelf en anderen te verzekeren, wat een trouw en gehoorzaam volkje ze toch wel waren, in elk geval stukken beter dan de heidenen van rondom, moesten Israëls profeten niets hebben. Ze waren geen lofredenaars, maar boetpredikers. Daarom vertelden ze hun hoorders niet, dat ze toch zulke makke schapen waren, lieve beestjes, die je uit de hand kon laten eten, want ze wisten zich geroepen tot de verloren schapen van het huis Israëls, en ze verheelden derhalve niet, hoe verloren en goddeloos die *bondelingen* toch waren. Terecht, want zachte heelmesters maken stinkende wonden.

Nu, van die zonden dan geeft de profeet in de laatste hoofdstukken van z'n boek nog eens 'n kort resumé. Ondanks die korthed blijkt het nog een hele bundel te zijn, die bij God bijeengebonden is.... men beginne zelf maar eens z'n zonden van één dag bijeen te rapen!

Daar was in de eerste plaats de *ongeloofspolitiek*, waar we 'n vorige maal al over spraken. Vervolgens de *fianfelszonden* (12:8, 9), die Joden-trucjes met valse weegschalen, die notabene nog goedgepraat werden ook, daar kan Hosea ook maar niet over uit. Dat staat óók in de "stukken" die bijeengebonden zijn, nu, denk er om! En dan is er eindelijk de grote zonde, de zonde waar Hosea altijd wéér over begint, waar hij mee opstaat en mee naar bed gaat, de zonde waar men zich in den regel 't minst over bekommert: *die van ondankbaarheid*.

We zagen Hosea vroeger reeds Jacob ten tonele voeren (12:3-7): aan zijn geloof konden de kinderen 'n voorbeeld nemen. De profeet komt er nú nog eens op terug: Jacob hield aan God vast, hoewel hij in veel ongunstiger omstandigheden verkeerde: *hij* moest *vluchten* naar het veld van Syrië, om daar te *dienen* — *zij* daarentegen waren door de Here uit het land der dienstbaarheid opgevoerd; *hij* moest hoeden "om een vrouw" — *zij werden* gehoed "door een profeet" (12:13, 14).

Maar dit volk, uit Abraham gesproten, dat zoveel gunsten had genoten, deze Jacobskinderen, die de Here had uitverkoren, waren helemaal niet van plan Zijn eer te melden, maar dienden de Baäls en kusten de kalveren.

Nu, die kalveren kussen, en niet de Zoon, zullen op de weg vergaan!

Zó toornig is de Here, dat Hij zelfs de pestilentiën van de dood en de verdervende machten uit de hel oproept om dit goddeloze volk te verdelgen. "Dood, waar zijn uw pestziekten? dodenrijk, waar is uw verderf?" (vs 14). Komt te voorschijn en breekt los tegen dit ontaarde volk!⁵⁵

Dit komt er dan van, als de saamgebundelde zonde niet verzoend is.

Wij plegen volmondig te belijden, dat wij onze schuld dagelijks meerder maken.

We zouden dit stellig minder zonder blikken of blozen doen, als we minder aan frases deden. Want deze belijdenis houdt in, dat onze schuld langzamerhand 'n geweldig dossier geworden is, bijeengebonden en opgeborgen bij God. Dit is maar niet een invallende gedachte van Hosea! Ze vindt ook elders steun in de Schrift, die verklaart, dat eens de boeken zullen geopend worden, de boeken, waarin niet alleen de grove overtredingen zijn aangetekend, maar ook de ijdele *woorden*, waarvan rekenschap moet worden afgelegd.

Wij zouden liever willen, dat God ons schuldregister niet zo nauwkeurig bijhield en bewaarde.

Nòg liever zou het ons zijn, indien Hij de taak om onze zonden te bundelen en te bewaren, aan òns overdroeg.

Het dossier zou er stellig heel anders uitzien.

Vooreerst zouden we heel wat *vergeten* op te schrijven.

Och, er zijn zoveel bagatelletjes: 'n slecht humeur, een driftig woord, een verzuimde plicht, eigenlijk de moeite niet waard om er nog op terug te komen, want dat wie tot z'n broeder "gij dwaas" zegt, strafbaar is voor het helse vuur, en dat wie z'n broeder haat 'n doodslager is, staat wel in de Bijbel, maar dat hoeft er toch niet allemaal zo in? En gezien onze neiging om eigen schuld zoveel mogelijk te vergoelijken, zou er nog heel wat meer verwaarloosd kunnen worden.

Dat over het vergeten van het noteren der schulden.

In de tweede plaats zou ik zó bang wezen, dat m'n buurman vergat z'n zonden in te boeken, dat ik het maar vast voor hem deed, en ik zou het daar zo geweldig druk mee hebben, dat ik aan m'n eigen boeken niet toe kwam.

In de derde plaats is het een bekend verschijnsel, dat 'n mens liever rekeningen dan

⁵⁵ Het verband laat niet toe, deze bekende woorden, die ook in 1 Cor. 15 worden aangehaald, als een belofte op te vatten. Immers, er gaat een bedreiging aan vooraf en er volgt er een op, en daarom bedoelt Hosea er *hier* ook 'n bedreiging mee, zoals boven is aangeduid. Als Paulus deze woorden citeert, geeft hij er dus een andere zin aan, en maakt er 'n triumpfkreet van. Het is dus ongeoorloofd, hier van *Hosea's* Paas-klokken te spreken (zie b.v. Tazelaar: Woestijn en Wijngaard, blz. 132).

schuldbekentenissen schrijft, en zodoende zou ik meer werk hebben met de penningen, die mijn naaste mij schuldig is, dan met de tienduizend talenten, die ik God schuldig ben. Zelfs zou ik tot de conclusie kunnen komen, dat *God* mij meer schuldig is, dan ik Hem. Dat gebeurt ook!

En eindelijk zou de mogelijkheid niet gering zijn, dat op onze creditzijde kwam te staan, wat op de debetzijde thuis hoorde. We zien immers graag onze ondeugden voor deugden aan, en bestempelen b.v. gierigheid met de mooie naam van gepaste zuinigheid. Enzovoort. En hoewel we wel *weten*, dat onze beste werken nog met zonde bevlekt zijn, en hardop nazeggen, dat onze gerechtigheden een wegwerpelijk kleed zijn, hellen we er toch niet direct toe over, het inderdaad weg te werpen, integendeel: we pronken er liever wat mee, en zouden er zowaar toe overgaan, die goede werken en gebeden bij God in rekening te brengen, insteê van er verzoening over te vragen.

Ja, het zou toch wel mooi zijn, indien God òns het scribaat opdroeg.

Maar Hij doet dit *niet!*

Het zou namelijk Gods eer te na komen, indien ook maar één zonde, hoe gering ook, vergeten en ongestraft bleef, en daarom vertrouwt Hij het bijhouden der schuldregisters aan niemand anders toe dan aan Zichzelf .. :: "Welbewaard is Efraïms ongerechtigheid, weggeborgen zijn zonde".

En als op de dag der terechtzitting door de Rechter van hemel en aarde deze bundels ontbonden worden, wat opgeborgen werd te voorschijn wordt gehaald, en onze heimelijke zonden komen in het licht Zijns aanschijns — dan zal elke zondaar het hoofd moeten buigen, en erkennen: Gij zijt rechtvaardig in Uw oordelen en heilig in Uw richten!

Maar wie kan nu, gelet op al z'n geregistreerde zonden, zalig worden?

En hoe is het bestaanbaar, dat Hosea terecht de dood, die de bezoldiging der zonde is, uit de onderwereld oproept, om zich te stellen tegen het schuldige volk, en dat Paulus diezelfde dood in het gezicht uitlacht: dood, waar is uw prikkel? Hoe kan Hosea aan alle pestilentiën van de hel vragen: kom, terwijl Paulus ze gebiedt: ga weg? Hoe kan Hosea's dreiging worden omgezet in een Paulinische triumfkreet?

Omdat het kruis van Christus er tussen staat!

Hosea, hoe hebt gij om uw grote Naamgenoot Jezus *geroepen* met uw klacht van de saamgebonden zonde, en hoe is uw roepen verhoord!

Want in Christus, Die *zonde voor ons gemaakt* is, werd al onze zonde saamgebundeld, en alle kwaad is voor Hem opgeborgen en bewaard, toen de Here al onze ongerechtigheden op Hem deed aanlopen.

Hem bleef niets gespaard.

God heeft niets vergeten, wat Hij niet lijden moest om onze zonden.

En zo wordt door het wondere kruis die wondere tegenstrijdigheid opgelost, waarvan wij boven spraken. Om Christus' wil kan God, Die niets vergeet, alles vergeten en vergeven, kan Hij, Die alles in Zijn gedenboek schrijft, mijn zonden nimmermeer gedenken, en kan Hij, Die onze schuldbrieven eigenhandig schreef en bundelde en opborg, ze een voor een verscheuren.

Maar het is onmogelijk, dat zo wie Christus door een *oprecht* geloof is ingeplant, niet zoude voortbrengen vruchten der dankbaarheid.

Welke die vruchten zijn?

Vooreerst deze, dat we niet meer zo nonchalant over onze zonden — waarvoor Christus Zijn leven liet — denken, maar ze elke avond samenbundelen in ons gebed, en ze daar stuk voor stuk, een voor een noemen durven en belijden!

En vervolgens, dat we de zonden, ook die wij zo graag vasthouden en opbergen willen, leren loslaten, en dat door het geloof in Christus' krachten.

LELIE EN LIBANON

Ik zal zijn als de dauw voor Israël, hij zal bloeien als een lelie,
en zijn wortelen uitstrekken als de Libanon.

Hosea 14:6.

Men herkent in z'n slothoofdstuk Hosea weer zoals we hem in de aanvang aangetroffen hebben. De profeet der liefde; de man met het warme, liefdevolle hart. De taal der liefde kan zeer verschillend zijn. Zij kan toornen; zij kan ook fluisteren. Zij kan vloeken en zij kan ook bidden. We hebben Hosea dikwijls horen dreigen, thans horen we hem bidden. Of liever, hij leert zijn volk bidden, zoals een moeder haar kind bidden leert. Want na een ernstige oproep tot bekering, waarin hij er op aandringt, dat de echtheid dier bekering daarin blijken moet, dat ze nu eens niet met offers en geschenken tot de Here moeten komen — dat hebben ze al zo vaak gedaan, en daar walgt Hij van —, maar met woorden (vs 3)⁵⁶, namelijk met een oprecht, boetvaardig gebed, gaat hij ze dit gebed woord voor woord voorzeggen, zoals een kind aan moeders knieën een gebedje stamelen leert. Israël moet zeggen tot de Here: "Vergeef de ongerechtigheid geheel en al, en wees genadig; wij bieden als offerdieren de belijdenis onzer lippen. Assur zal ons niet verlossen, op paarden zullen wij niet rijden. En wij zullen niet meer zeggen tot het werk onzer handen: onze God! Want van U verkrijgt de wees barmhartigheid" (vs 3b, 4).

Met ziet, dit is een echt gelovig gebed, waarin de oude zonden van hulp zoeken bij Assur en hulde bieden aan de afgoden, vaarwel gezegd worden, en het volk als een hulpeloze wees tot Israëls Ontfermer de toevlucht neemt.

Als het zóver eens mocht komen, dat Israël zo op de knieën kwam!

Dan zou de Here Zich Zijnertijds ook niet onbetuigd laten.

Hij zou haastiglijk recht doen Zijn uitverkorenen, die nacht en dag tot Hem riepen.

Zo diep is Hosea daarvan overtuigd, dat als vanzelf de toon van dreiging overgaat in die der belofte, de ene zegen na de andere wordt toegezegd, en de profetieën van de zoon van Beëri eindigen in een schallende jubel van hulp en heil dat wordt aangebracht, en waarvan der vromen tent zal weergalmen.

De schoonste belofte is wel, dat de Here voor Israël zou zijn als de dauw!

Het is voor ons, Westerlingen, nauwelijks in te denken, wat de dauw betekent voor het Palestijnse land. Het hindert weinig of de regen maandenlang uitblijft, als de overvloedige dauw (Gideon kon een schaal vol dauwwater uit z'n wollen vlies wringen) maar over de landen daalde. Het was daarom zo verschrikkelijk, dat Elia aankondigde, dat *dauw* noch regen zijn zou, tenzij op zijn woord! De dauw — dat is de verkwikking van de nacht na een dag van zengende zonnehitte.

Ik zal Israël zijn als de dauw — dat was dus de belofte van leven en overvloed voor het verkwijnende volk, dat zichzelf door z'n ongerechtigheid verteerd had.

Dat nieuwe leven en die schone bloei zou men natuurlijk niet door eigen krachtsinspanning bereiken.... de dauw komt niet van beneden, maar van boven. Die zegen zou het deel zijn van

⁵⁶ In de St. Vert. lezen we: "neemt *deze* woorden met u"; waarbij "deze" terecht cursief gedrukt staat, ten teken dat het in de Hebr. tekst niet staat. Prof. Ridderbos vertaalt: "neemt met u woorden". Vert. N.B.G.: "komt met woorden van schuldbelijdenis".

het geestelijk Israël als volksgeheel, maar ook van ieder individu, zoals de dauw zich hecht aan het kleinste grassprietje; en met die zegen zou de Here niet af en toe komen, maar *regelmatig* terugkeren, zoals in Palestina de dauw in het regenloze tijdperk geen enkele nacht op zich liet wachten, maar steeds trouw op z'n post was, en gelijk wij daarom ook zingen kunnen:

Hij overlaadt ons *dag aan dag*
Met Zijne gunstbewijzen.

Het is dus wel een bijzonder rijke belofte hier, van die dauw, en ze is in laatster instantie vervuld door de uitstorting van de Heilige Geest, waardoor het Israël dat niet uit het vlees, maar uit de Geest geboren is, is kunnen gaan bloeien als de lelie en z'n wortelen kon uitslaan als de Libanon.

In schone beeldspraak wijst Hosea hiermee de *vrucht* der genade aan.

Voorop gaat de *schoonheid*.

De lelie is het beeld van subtiele schoonheid, gelijk ook de Heiland uitsprak, toen Hij wees op de leliën des velds en zeide, dat ook Salomo in al zijn heerlijkheid niet was bekleed geweest als een van deze.

Ziet de leliën op het veld,
Ziet hoe schoon zij bloeien.
Wie gaf haar die schone pracht,
Wie dat kleed zo rein en zacht,
Zonder zijns gelijke?

Dit zou men ook van iedere christen moeten vragen. Want onder de bedauwende werking des Geestes gaat hij bloeien als een lelie. Het is geen schoonheid die opdringerig aandoet. Leliën hebben geen blanketsel nodig. Het is geen schoonheid die de bewondering zoekt, want zij bloeien in het verborgen. Het is een innerlijke schoonheid des harten, die zich daarna over heel het leven uitbreidt.

Bij de wedergeboren mens, die aangeraakt is door de hemelse dauw, maakt het grove en stugge vanzelf plaats voor edeler zin. De genade maakt hem mild in zijn oordeel, voornamelijk in z'n gesprekken, en heilig in z'n levenswandel. Hij ontvangt *sieraad* voor as en het gewaad des lofs voor een benauwde geest.

Wij mogen daar wel goed op letten, dat we door Christus niet alleen *gerechtvaardigd*, maar ook *geheiligd* worden.

Wie zich met het eerste tevreden stelt, heeft een *halve* Christus.

Het doel der genade is juist, dat we aan de schone gestalte van Christus gelijkvormig worden, en dat het lelijke der zonde wordt verdrongen door de schoonheid der genade.... hij zal bloeien als een lelie.

Het was daarom ook niet toevallig, dat de Heiland op de gelijkenis van de *schat* in de akker liet volgen die van de *parel* van grote waarde: Christus maakt ons niet alleen schat-rijk, maar ook glanzend als een parel.

De burgers van het koninkrijk der hemelen bezitten in Christus niet alleen juwelen, ze dragen gemeenlijk ook geen juwelen, want ze zijn niet vele rijken en edelen, maar ze *worden* juwelen van mensen. Zij bedenken alles wat liefelijk is en wèlluidt. We kunnen wel spreken van parelen die gezet worden in de Middelaarskroon van Jezus, doch we moeten dan ook iets van die parelen hebben. We kunnen dromen van het hemelse paradijs, met kostelijke

bloemen, maar behoren dan ook te bloeien als de lelie, aangezien ik nu het *beginsel* der eeuwige vreugde in mijn hart gevoel.

Deze leliënschoonheid zal zich niet het minst tentoonspreiden in een *stil vertrouwen*, dat de wereld tot jaloersheid moet verwekken. Het was *die* schoonheid der bloemen, die de Heiland ook ten voorbeeld stelde, toen Hij wees naar de leliën des velds: zij arbeiden niet en spinnen niet, maar zij worden nochtans door God onderhouden.

In dat onbezorgde geloofsvertrouwen ligt iets koninklijks. Er zit majesteit in. Geen wonder dan ook, dat edellieden de leliën kozen als symbool der aristocratie in hun wapenschild en zelfs de pilaren in Salomo's Godshuis uitliepen in lielevormige kapitelen.

Hosea voegt hier nog iets aan toe.

Behalve dat Israël onder de dauw des Geestes zal gaan bloeien als de lelie, zal hij ook zijn wortelen uitstrekken als de Libanon.

Dit is een heel ander beeld, dat de profeet opeens te voorschijn roept.

Eerst die tere lelie, en nu die machtige Libanon, wiens "wortelen" of funderingen reiken tot aan de gronden der wereld. De nietige bloem, welker standplaats men zelfs niet meer vindt, wanneer de wind zich over 't veld doet horen, èn de majestueuze Libanon, die geen duimbreed van zijn plaats wijkt, ook al geselen de stormen zijn flanken: beeld van onwrikbaarheid.

Deze aanvulling is prachtig èn noodzakelijk!

De lelie is schoon, maar.... verwelkelijk! Doch alzo is de kerk des Heren niet! Zij heeft de schoonheid van de lelie, maar tegelijk de onvergankelijkheid en vastheid van de Libanon. Feitelijk is dit beeld nog te zwak. Want zelfs bergen zullen wijken en heuvelen wankelen, maar het verbond Mijns vredes zal niet wankelen, zegt de Here, uw Ontfermer; de gemeente heeft haar wortelen geslagen in het vaste verbond Gods.

De samenvoeging van lelie en Libanon zegt tevens, dat in de christen vrouwelijke schoonheid zich aan mannelijke kracht behoort te paren.

We zijn dikwijls zo eenzijdig!

De een legt alle nadruk op de schoonheid. Het zijn de sierlijke, innemende bloemenchristenen, die het dan met beginsel-vastheid niet al te nauw nemen.

En anderzijds ontmoet ge de stoere strijders, de Libanon-mensen, die echter in hun onverzettelijkheid wel eens hard en koud kunnen zijn.

Hosea beweert, dat beide elkaar niet uitsluiten, maar bij elkander behoren. En dat de genade zo wonderbaar werkt, dat ieder die er deel aan heeft, zo teer wordt als een lelie en tegelijk zo kloek als de Libanon.

Het kan niet ontkend worden, dat wij noch aan schoonheid, noch aan kracht een teveel bezitten.

Waar is onder ons de pracht der bloemen èn de schoonheid der bergen?

Na deze beschamende vraag aan mijzelf en ieder die dit leest, gesteld te hebben, neem ik afscheid van het boek Hosea met het woord, waarmee de zoon van Beëri eindigde, en dat geen commentaar behoeft:

"Wie wijs is, geve op deze dingen acht; wie verstandig is, erkenne ze. Want de wegen des Heren zijn recht: rechtvaardigen wandelen daarop, maar overtreders struikelen er".